

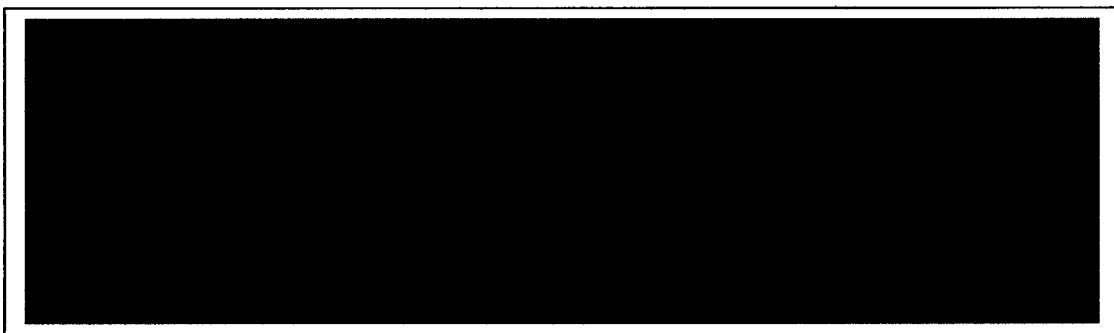
Comprovació empírica dels avenços de la Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (1993-2000)

Estudi encarregat pel Gabinet Tècnic de la Secretaria
del Departament de Cultura

1993- 2000

RPEEO 155

Registre Públic d'Enquestes i d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 25/1998, de 4 de febrer

Comparació de l'evolució dels resultats obtinguts fa set anys amb els actuals a partir d'una mostra representativa d'alumnes de 16 anys de tot Catalunya.

ERNEST QUEROL PUIG

Í N D E X

	PAG
1.-OBJECTE DE L'ESTUDI.....	7
2.-METODOLOGIA.....	8
2.1.-FONAMENTACIÓ TEÒRICA: EL MARC TEÒRIC.....	10
2.1.1.-Fonamentació des de la sociolingüística.....	10
2.1.2.-Fonamentació des de la psicologia social.....	10
2.1.3.-Fonamentació des de les matemàtiques.....	11
2.2.PLA DE RECERCA LES HIPÒTESIS.....	12
2.2.1.-Els conceptes utilitzats en les hipòtesis.....	12
2.2.2.-Hipòtesis.....	16
2.2.2.1.-Subhipòtesis.....	16
2.3.-DESCRIPCIÓ DELS INSTRUMENTS DE RECERCA I ANÀLISI.....	19
2.3.1.-Descripció dels instruments de recerca:	
Disseny i descripció del qüestionari.....	20
2.3.1.1.-La primera part de l'enquesta.....	22
2.3.1.2.-La segona part de l'enquesta.....	29
2.3.1.3.-Mecanismes de control de coherència.....	34
2.3.1.4.-El pretest.....	34
2.3.2.-La mostra.....	22
2.3.3.-Les sessions d'enquesta.....	22
2.3.4.-Descripció dels instruments d'anàlisi.....	54
2.3.4.1.-Tractament estadístic dels resultats de l'enquesta.....	54
2.3.4.2.-Tipus d'anàlisi estadística.....	54
3.-ANÀLISI ESTADÍSTICA I DESCRIPCIÓ DELS RESULTATS.....	57
3.1.-RESULTATS GENERALS.....	58
3.1.1.-Resultats respecte a la mostra	58
3.1.1.1.-L'extracció social.....	65
3.1.1.2.-Tipus d'ensenyament	66
3.1.1.3.-Orientació lingüística dels centres.....	67
3.1.1.4.-Tipus d'aglomeració.....	67
3.1.1.5.-L'àmbit territorial.....	68
3.1.2.- La fiabilitat de l'enquesta.....	70
3.1.3.-Les dades socioestadístiques.....	70

3.1.3.1.-Edat.....	70
3.1.3.2.-Sexe.....	71
3.1.3.3.-Origen dels progenitors.....	72
3.1.3.4.-Extracció social.....	74
3.1.3.5.-Nivell d'estudis.....	76
3.1.4.-Llengües apreses.....	77
3.1.4.1.-Les llengües dels alumnes.....	77
3.1.4.2.-Les llengües dels pares.....	79
3.1.4.3.-La transmissió lingüística intergeneracional.....	82
3.1.5.-Llengües usades.....	85
3.1.5.1- Idioma utilitzat per a respondre l'enquesta.....	85
3.1.5.2-Llengua de l'enquestador-llengua de l'enquesta.....	85
3.1.5.3-Relació de l'ús amb la primera llengua apresada.....	87
3.2.-RESULTATS DE LES VARIABLES QUE INTERVENEN EN LES HIPÒTESIS.....	90
3.2.1.-Nivell d'ús de les llengües.....	90
3.2.2.-La representació de les llengües.....	96
3.2.3.-La xarxa social interpersonal de comunicació.....	99
3.2.4- El grup de referència.....	102
3.2.4.1.- Resultats de la prova d'assignació.....	103
3.2.4.1.1. Caracterització dels grups lingüístics.....	103
3.2.4.1.2-Autocategorització de pertinença.....	104
3.2.4.1.2.1.-Autocategorització de pertanyença--- --utilització efectiva de les llengües....	108
3.2.4.1.3.-Grup de referència	109
3.2.4.1.4.-Grup lingüístic autocategoritzat--- --grup lingüístic desitjat.....	115
3.2.4.1.5.-Les relacions entre representacions: assignació, pertanyença i referència.....	116
3.2.4.1.6.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement, el grup al qual pertany i el grup de referència	117

3.2.4.1.7.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement i el grup al qual pertany.....	118
3.2.4.1.8.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement i el grup de referència.....	119
3.2.4.1.9.-Coincidència entre el grup al qual pertany i el grup de referència.....	120
3.2.4.1.10.-Divergència entre el grup caracteritzat més favorablement, el grup al qual pertany i el grup de referència.....	121
3.2.4.1.11.-Les combinacions que no es donen.....	122
3.3.-RESULTATS D'ALTRES VARIABLES.....	128
3.3.1.-La representació de les llengües segons Giles.....	128
3.3.2.-La identitat.....	131
3.3.3.-Motivacions integratives i instrumentals.....	133
3.3.4.-Por d'ésser assimilat.....	137
3.3.5.-Qualificacions acadèmiques.....	140
3.4.-CREUAMENT DE RESULTATS ENTRE VARIABLES.....	143
3.4.1.-Creuaments de variables amb les dades dels resultats generals	
3.4.1.1.-Sexe.....	144
3.4.1.2.-Extracció social.....	144
3.4.1.3.-El tipus d'ensenyament.....	150
3.4.1.4.-Orientació lingüística del centre.....	153
3.4.1.5.-Tipus d'aglomeració.....	159
3.4.1.6.-Segons l'idioma triat per a respondre l'enquesta.....	168
3.4.2.-Correlacions entre variables.....	180
3.4.2.1.-Anàlisi de les correlacions.....	180
4. INTERPRETACIÓ.....	184
4.1-DISCUSSIÓ DE LES HIPÒTESIS.....	185
4.1.1.-Subhipòtesi 1 ^a	185

4.1.1.1.-Resultats globals.....	185
4.1.1.2.-Resultats de les correlacions.....	186
4.1.2.-Subhipòtesi 2 ^a	190
4.1.3.- Subhipòtesi 3 ^a	191
4.1.4.-Subhipòtesi 4 ^a	195
4.1.5.-Hipòtesi general.....	197
4.1.5.1.-L'anàlisi discriminant (la capacitat predictiva del model).....	197
4.1.5.2.-L'anàlisi de regressió múltiple.....	206
5.-CONCLUSIONS.....	212
5.1.-SUMARI DE LES DADES DEL 2000.....	213
5.2.-PRINCIPALS AVENÇOS DEL CATALÀ RESPECTE AL 1993.....	214
5.3.-DE L'ARBRE A LA SEMIRETÍCULA.....	220
5.4.-ELS FRUITS DE L'ANALOGIA.....	221
6.-BIBLIOGRAFIA.....	226

VOLUM D'ANNEXOS

ANNEX I	Índex de quadres
ANNEX II	Model d'enquesta
ANNEX II	Relació de mitjanes de les variables seguint l'ordre del qüestionari
ANNEX III	Diccionari de variables i valors
ANNEX IV	Fiabilitat de l'enquesta
ANNEX V	Relació de noves variables creades a partir de càlculs sobre les respostes originals
ANNEX VI	Relació de les mitjanes de les respostes seguint l'ordre de l'enquesta
ANNEX VII	Comparació entre les mitjanes de les respostes a cada ítem de les recerques del 1993 i del 2000.
ANNEX VIII	Les correlacions de Pearson entre les principals variables i l'ús del català.

1.-OBJECTE DE L'ESTUDI

1.-OBJECTE DE L'ESTUDI

La proposta de **treball empíric** que presentem pretén esbrinar l'evolució dels resultats obtinguts l'any 1993 amb els que s'obtidran en la present recerca. La **comparació** ens permetrà comprovar **l'evolució dels resultats del procés de normalització lingüística** en els **darrers set anys**. El treball és **quantitatiu** i està enfocat des de la psicologia social. Es treballarà amb una **mostra representativa** d'alumnes de 15 o 16 anys, de 4t d'ESO (al voltant de **500 enquestes amb 478 preguntes cadascuna**).

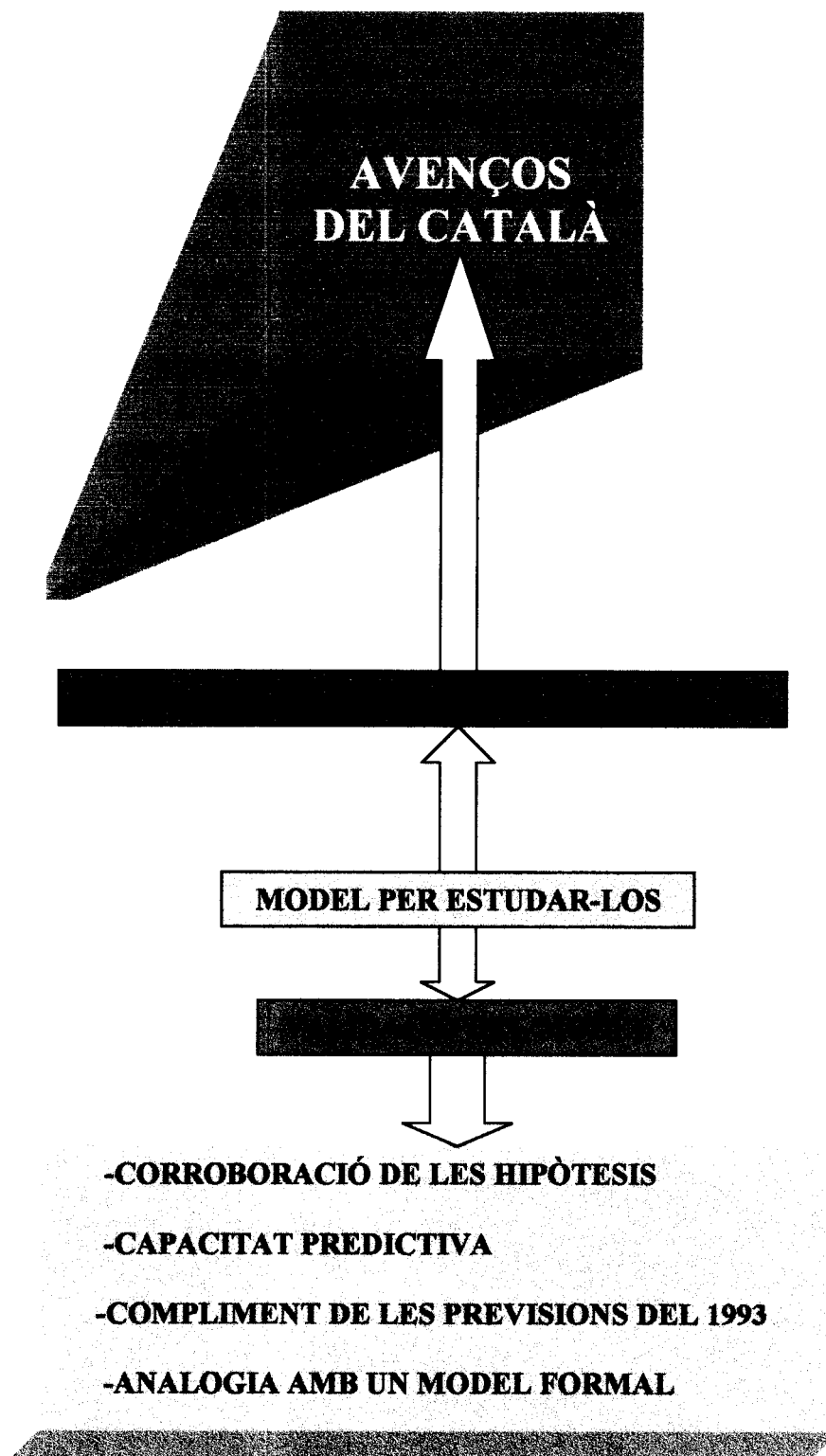
L'estudi esdevindrà l'aprofitament pràctic d'una **proposta teòrica, ja testada empíricament** (tant a Catalunya com al País Valencià) inscrita en el marc de la teoria de les representacions socials, que ha estat llargament elaborada en la nostra **tesi doctoral** "Cap a un nou marc teòric per a l'estudi de les variables dels processos de substitució lingüística", defensada el 10 de juliol de 1998. Dels resultats que se n'han extret, n'hem anat donant compte periòdicament amb la publicació de diferents ponències, articles i comunicacions (vg. Querol, 1997, 1995, 1994, 1993 i 1990).

Fonamentem el nostre nou marc teòric des del concepte de representació de la psicologia social i de les ciències jurídiques. A més de proposar una analogia formal amb una teoria matemàtica: la teoria de les catàstrofes. Partim, doncs, d'una proposta teòrica nova¹ que ha estat comprovada de forma empírica i que arriba a correlacions d'un 75.34% entre la representació lingüística i l'ús de la llengua. Percentatge que contrasta amb l'obtingut amb el concepte d'actitud que era, en la majoria dels casos, més de dos terços inferior. El que pretenem, doncs, és aprofitar aquesta proposta teòrica per combinar-la amb una bona enquesta. Fita que aconseguim amb l'adaptació d'una enquesta proposada per Allard i Landry per a l'estudi del francès fora del Quebec. Amb aquesta integració podrem entendre substancialment millor els processos de manteniment i canvi lingüístic que tenen lloc entre els parlants del català. En definitiva, aquest projecte ens permetrà aconseguir el nostre objectiu, que és **delimitar les principals variables que afavoreixen l'ús del català**.

¹ Vegeu l'apartat 2.2.2 on es formulen les hipòtesis

2.-METODOLOGIA

ESTRUCTURA DE LA RECERCA

2.1-FONAMENTACIÓ TEÒRICA: EL MARC TEÒRIC

Com ja avançàvem, el principal marc teòric en el qual s'inscriu la nostra recerca és el de la sociologia del llenguatge, i des d'ella proposem diferents analogies i incorporacions d'altres disciplines que no són massa o gens habituals. Hi fem noves aportacions a l'estudi dels processos de substitució lingüística que massa sovint s'obliden dels aspectes teòrics.

En primer lloc, incorporem en el camp dels processos de substitució la teoria de la vitalitat etnolingüística com la van desenvolupar Giles, Bourhis et Taylor (1977), Landry-Allard (1984, 1988, 1990) i assagem d'integrar-la en el marc més ampli de la teoria de les representacions socials proposada especialment per Moscovici (1961, 1984), Jodelet (1989) i Doise (1986).

En segon lloc, introduïm la institució de la representació fixada pel dret per a establir una anàlisi global del procés. Finalment, i des de la filosofia de la ciència, proposem una anàlisi del paradigma de la sociolingüística i dels models més estesos en els seus estudis. Vegem-ho més concretament.

2.1.1-FONAMENTACIÓ DES DE LA SOCIOLINGÜÍSTICA

Els intents d'establir una correlació entre les actituds lingüístiques i l'ús efectiu d'una llengua determinada ha estat una constant dels darrers anys entre els sociòlegs del llenguatge, tanmateix, els resultats amb prou feines han depassat el 6.25%, i al màxim que s'han aproximat ha estat al 9%. Les correlacions obtingudes amb els conceptes de motivació i identitat tampoc no han estat substancialment superiors.

Davant d'aquests resultats tan minsos vam considerar que era més encertat proposar un nou marc teòric que aprofités aportacions realitzades des de la sociolingüística (teoria de la vitalitat etnolingüística), des de la psicologia social (teoria de les representacions socials), des de les ciències jurídiques (institució de la representació) i des de les matemàtiques (teoria de les catàstrofes).

2.1.2.-FONAMENTACIÓ DES DE LA PSICOLOGIA SOCIAL

Les més recents investigacions dins del camp de la psicologia social demostren que aquesta drecera epistemològica de les representacions socials pren cada dia més força. En aquest sentit, és ben significatiu el títol que Denise Jodelet ha donat al seu llibre *Les représentations*

socials: un domaine en expansion, o l'article de Willem Doise "*Les représentations sociales: un label de qualité*" (Connexions, 1988, 51).

A més, els estudis sobre les representacions socials tendeixen a ocupar un lloc preeminent en les ciències humanes (antropologia, història, sociologia, etc) amb una metodologia variada, i amb una gran amplitud de camps i d'objectes. Hom parla, doncs, de la fecunditat d'aquesta noció, de la seva maduresa científica i de la pertinença de tractar problemes psicològics i socials de la nostra societat.

2.1.3.-FONAMENTACIÓ DES DE LES MATEMÀTIQUES

La tercera disciplina amb la qual no tan sols hem establert analogies sinó que hem arribat a establir isomorfismes són les matemàtiques i, més concretament, **la teoria de les catàstrofes**. Hem de remetre el lector a (Querol 1999) o bé a un treball anterior que tracta monogràficament el tema (Querol, 1997). Només direm que aquesta teoria tracta de les continuïtats i de les discontinuïtats i que nosaltres l'apliquem a la continuïtat en l'ús d'una llengua determinada; el desús en seria la discontinuïtat. Doncs bé, el paral·lelisme que podem establir entre la teoria de les catàstrofes i els processos de substitució lingüística és tan gran que les descripcions de les etapes d'aquesta teoria ens serveixen per a definir els diferents estadis dels processos de substitució lingüística. Per tant, podem inferir quantes variables i de quin tipus hi intervenen perquè seran les mateixes que ho fan en la teoria de les catàstrofes. Aquest isomorfisme ha estat cabdal per reafirmar el nostre model, no tan sols en la comprovació empírica que passarem a explicar tot seguit, sinó també en una analogia formal que ens dona un nivell superior de fonamentació.

El marc proporcionat per aquestes tres teories ens permet anar creant una xarxa de relacions que fugen de l'esquema arbori per formar una malla o semiretícula. Aquesta imbricació ens permetrà plantejar una hipòtesi general de funcionament dels processos de substitució, que és una semiretícula en la qual s'entrellacen tres variables independents: la xarxa social, la representació de les llengües i el grup de referència amb la variable dependent: el grau d'ús lingüístic (quadre 1). Creiem que la concepció arbòria anterior comportava que es veiés una única causa. Per tant, no ens deixava concebre un esquema comprensiu multifactorial. Podríem dir que els arbres no ens deixaven veure el bosc de les semiretícules...

2.2.- PLA DE RECERCA: LES HIPÒTESIS

2.2.1.-Els conceptes utilitzats en les hipòtesis

Denise Jodelet (1989: 36) escriu sobre el concepte de **representació** en psicologia social:

"És una forma de coneixement socialment elaborat i compartit que té una visió pràctica i que concorre en la construcció d'una realitat comuna a un conjunt social".

Jean-Claude Abric (1989) proposa que el primer objectiu experimental ha d'ésser verificar la validesa d'aquesta hipòtesi general: "Els comportaments dels subjectes o dels grups no estan pas determinats per les característiques objectives de la situació sinó per la representació d'aquesta situació."

Abric ha assenyalat la funció anticipativa de les representacions socials en les interaccions amb els grups, com ho proven les recerques dutes a terme per Doise. Assenyala que l'existència de representacions prèvies a la interacció permeten comprendre que en un bon nombre de situacions, els jocs estan fets per endavant, independentment de les actituds reals i dels comportaments efectius de l'altre grup. Així, la representació precedeix l'acció, la predetermina. És ja, com diu Doise "una acció sobre la realitat social".

També Jodelet (1989: 189) ha fet afirmacions semblants: "Els comportaments dels subjectes no estan determinats per les característiques objectives de la situació sinó per la representació d'aquesta situació"

Lafontaine (1986: 15) ha afirmat que entre les representacions i les actituds lingüístiques es compta amb una classe de fenòmens particulars per part del parlant: l'autorepresentació i l'autoavaluació de les seves pràctiques lingüístiques. Les normes subjectives revelen representacions i actituds dels parlants o, encara, el que una lingüista francesa, A. M. Houdebine (1983), ha anomenat "l'imaginari lingüístic".

Tanmateix, aquesta concepció no havia estat gens evident en els estudis de sociolingüística, així per exemple, entre els seguidors de la teoria de la vitalitat etnolingüística es va plantejar un debat sobre si era millor considerar-la com una variable objectiva o subjectiva i quines conseqüències en les relacions de poder podia tenir per a l'ús de la llengua. Aquest debat correspon a la qüestió si les relacions entre grups han d'ésser considerades com objectives o com representades en les estructures de creences. Schadev i Bouhris consideren el paper de la llengua en les relacions entre grups alhora en els nivells social i interpersonal i conclouen que els aspectes cognitius i motivacionals de la identificació tots dos juguen una part important en el manteniment de les distincions lingüístiques entre grups socials.

Ens cal relacionar aquestes representacions individuals amb la pertanyença a un(s) grup(s). Fet que, al capdavant, planteja els nivells d'anàlisi de la nostra recerca. Coincidim amb Lorenzi-Cioldi i Doise (1989) quan consideren que la diferenciació intercategoriaal implica l'assimilació intracategoriaal. Ells aporten evidències per donar suport a la idea que hem d'abordar els processos des de diferents nivells d'anàlisi (intraindividual, interindividual, posicional i creences socials generals) per donar sentit a les relacions particulars intergrup i al comportament.

Hogg i McGarty (1990: 23) parlant de l'autocategorització i de la identitat social consideren que un dels atractius de la teoria de l'autocategorització és que representa un intent amb el qual el context social pot ésser incorporat en les anàlisis de psicologia social. Hi ha un bon nombre d'esforços continuats per enfocar el context social en psicologia social, que, com les representacions socials que comentem, han estat batejats com "l'aproximació de la rellevança social", un punt de vista sobre els problemes socials no necessàriament relacionats amb un cos teòric específic sinó procedents de l'acció orientada (*action orientation*) lewiniana, l'anàlisi del discurs (Potter, Stringer i Wetherell, 1984) i la perspectiva interaccionista dels psicòlegs socials (Turner i Oakes, 1986). La teoria de l'autocategorització pot ésser considerada representativa d'aquesta darrera aproximació.

La discussió respecte a les **representacions socials** ha estat llarga, però encara hi ha hagut pocs comentaris dels mèrits relatius. Hogg i McGarty (1990: 24) assenyalen que els aspectes de la societat són compartits, constrets i compresos a través de la seva representació psicològica. La societat conté l'individu i, en cert sentit, l'individu conté la societat. Així, mentre la realitat dels grups socials i institucions és acceptada com una matèria que no té res d'especial, és, tanmateix, el cas que els psicòlegs socials estan implicats amb tals institucions per entendre el que els individus s'han representat psicològicament. Estan interessats en la mediació psicològica de tal representació. L'estudi de grups específics en el seu propi dret és perfectament apropiat, però és clarament la tasca d'altres disciplines (per exemple, la sociologia). Estan interessats en les dues bandes d'una dialèctica: l'efecte d'allò social sobre de l'individual i de l'individual en allò social.

En les línies que segueixen presentarem de manera molt breu com els estudis sobre les representacions socials poden aprofitar-se de les recerques sobre el **grup de referència**, especialment per posar al dia els mecanismes d'ancoratge. Merton i Kitt (1950) defineixen el grup de referència com un concepte que:

"Apunta a sistematitzar els determinants i les conseqüències dels processos d'avaluació i d'autoavaluació en els quals l'individu assumeix els valors o les normes d'altres individus i grups com un marc de referència".

La consideració dels grups de referència en l'estudi de les representacions socials és ben clara. Cada individu pertany a diferents grups, uns serviran més que uns altres per fixar les opinions i les creences. I també aquells grups als quals no pertany però als quals li agradaria pertànyer. Així, segons la intensitat del desig pot donar-se el que s'ha anomenat «privació relativa», fruit de la funció comparativa del grup de pertanyença: és el desfassament entre el que es desitja i el que es té.

Doise (1984: 222) ha assenyalat que des de les primeres recerques d'Hyman sobre els grups de referència, el 1942, va semblar que no existia sempre un lligam de causalitat simple entre la pertanyença de l'individu a un grup i el grau amb el qual comparteix les opinions dels altres membres d'aquest grup. Cada individu té diferents grups de pertanyença, alguns d'aquests grups serviran més temps de punts d'ancoratge de les seves opinions i creences que d'altres. Grups als quals un individu pertany, però als quals aspira a pertànyer poden també jugar un paper d'ancoratge (Newcomb, 1948).

Les reinterpretacions dels cèlebres estudis sobre el "Soldat americà" permeten a Merton i Kitt (1950: 472) desenvolupar el concepte de "privació relativa". Runciman (1972) va tornar sobre aquesta noció per estudiar l'ancoratge social d'actituds polítiques fonamentals. Per a aquest sociòleg, les categories de pertanyença estan a la base dels judicis emesos pels individus per comparar la seva sort amb la d'altres. El grup de pertanyença revesteix una funció comparativa en relació a altres grups o categories en l'avaluació de manera que és reservada a si mateix i als semblants. En el que difereix la concepció de Runciman de la de Gurr (1970) és que insisteix menys en la comparació amb altres categories i defineix més generalment la privació relativa com el decalatge entre les esperances i la sort que els toca.

Un dels principals problemes que ens ha mogut a iniciar la investigació és que considerem que els models d'anàlisi de les relacions interlingüístiques no són prou satisfactoris ni a nivell teòric, perquè no mostren una visió de conjunt del fenomen, ni a nivell empíric, perquè no assenyalen clarament els principals factors que influeixen en els comportaments lingüístics de les persones. Per la qual cosa proposem les hipòtesis següents per poder donar compte empíricament de les variables que incideixen en els usos de les llengües.

2.2.2-Hipòtesis

Hipòtesi general: Els tipus de comportaments lingüístics² són el resultat de la interacció d'un conjunt de representacions socials que es fa el subjecte. Hi té particular importància la interacció entre les tres següents:

- la representació de cadascuna de les llengües en presència
- la representació de la xarxa interpersonal de comunicació
- la representació del grup social de referència

2.2.2.1.-Subhipòtesis:

2.2.2.1.1.-Sobre la representació de les llengües i la xarxa social:

2.2.2.1.1.1.-Subhipòtesi 1a: Existeix una correlació positiva entre la representació de les llengües en contacte i la xarxa social individual: com més compacta serà la xarxa social en català (és a dir, més possibilitats de contacte amb els catalanoparlants)³ la representació en aquesta llengua serà més elevada.

2.2.2.1.1.2.-Subhipòtesi 2a: La representació de les llengües (i per tant les xarxes socials) estaran correlacionades amb l'ús d'aquests idiomes en contacte.

² Considerem que les possibilitats generals de comportaments lingüístics en la situació de relació interlingüística més simple (la de contacte entre dues llengües, tot i que en altres treballs hem comentat la conveniència de tenir sempre present la tríada per a una anàlisi més acurada) són:

- monolingüisme en L1
- bilingüisme +L1 que L2
- bilingüisme L1 / L2
- bilingüisme +L2 que L1
- monolingüisme L2

Tanmateix, en la part empírica no tindrem en compte la possibilitat que situa ambdues llengües en un ús equivalent, atès que els diferents àmbits tenen una significació social diferent. Sí que considerem aquesta possibilitat teòricament com proposa René Thom

³ Els termes castellanoparlant i catalanoparlant fan referència a l'ús que els alumnes declaren que fan de les llengües.

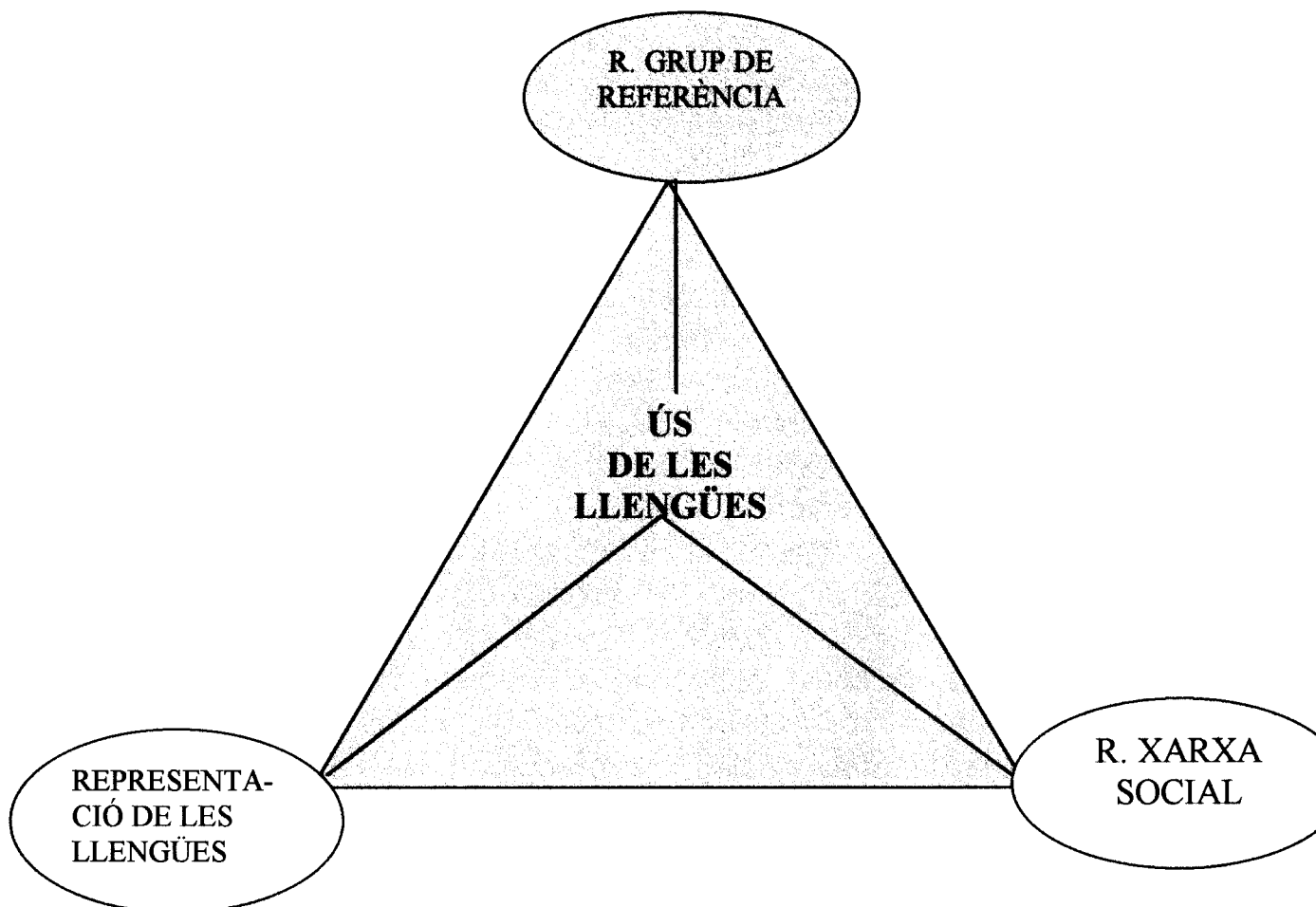
2.2.2.1.1.3.-Subhipòtesi 3a: La representació de la llengua catalana percebuda pels catalanoparlants serà globalment major que la que perceben els castellanoparlants respecte a la llengua catalana.

2.2.2.1.2.-El grup social de referència:

2.2.2.1.2.1-subhipòtesi 4a: La interacció entre la xarxa social i les representacions de les llengües estarà condicionada pel grup social de referència. És a dir, aquest marcarà la percepció dels grups lingüístics. Es produirà, doncs, un desig de convergència o de divergència respecte al propi grup. La voluntat de distinció dels castellanoparlants, en relació al seu grup, serà la necessitat d'integració en la xarxa social dels catalanoparlants.

De forma esquemàtica, podríem representar els lligams que proposem entre les quatre variables i la relació entre la hipòtesi general i les subhipòtesis que es refereixen a la confirmació de les relacions entre aquestes variables.

Quadre 1.- RELACIONS ENTRE LES VARIABLES I LES HIPÒTESIS

De fet, el nostre plantejament general coincideix amb el que hem acabat de comentar que Jean-Claude Abric (1989) proposava sobre el primer objectiu experimental de la teoria de les representacions socials. En efecte, ha d'ésser verificar la validesa d'aquesta hipòtesi general: "Els comportaments dels subjectes o dels grups no estan pas determinats per les característiques objectives de la situació sinó per la representació d'aquesta situació".

Per a l'estudi experimental de les representacions socials haguéssim pogut utilitzar diferents mètodes, tanmateix ens hem decantat pel més tradicional, que és l'enquesta. I ha estat per diferents raons. En primer lloc, perquè la nostra recerca vol aconseguir un coneixement general de la representació lingüística a la Catalunya actual. En segon lloc, el fet de no

interessar-se per una, o unes poques situacions concretes ens estalviava haver-les de simular, o haver de recórrer al discurs dels subjectes de la mostra. Per la qual cosa, l'enquesta era un instrument vàlid per als nostres propòsits. Finalment, les facilitats perquè es respongués en una mostra de persones escolaritzades, estalviava molts d'esforços.

2.3- DESCRIPCIÓ DELS INSTRUMENTS DE RECERCA I ANÀLISI

Dividirem aquest apartat en dos blocs: el primer fa referència a la descripció dels instruments de recerca i el segon a la descripció dels instruments d'anàlisi.

Si volem resumir de forma planera -i potser ho sigui massa- el seu contingut, podem dir que en el primer apartat ens proposem respondre les qüestions:

- 1.- què es pregunta?
- 2.- a qui es pregunta?
- 3.- com es pregunta?

El primer punt el tractarem tot seguit en l'epígraf (2.3.1. titulat "Disseny i descripció del qüestionari". El segon, en l'apart referent a "La mostra" (2.3.2); i el tercer en el de la sessió d'enquesta (2.3.3).

Pel que fa al segon bloc, la descripció dels instruments d'anàlisi, respon la prengunta: com s'analitzen les respostes?

El *per què* es pregunta s'ha pogut llegir en l'apartat 2.2 dedicat al pla de recerca i a les hipòtesis. Per altra banda, el *què s'ha contestat i després d'aquestes respostes què es proposa*, es tractarà a les conclusions.

2.3.1.-Descripció dels instruments de recerca

2.3.1.1- Disseny i descripció del qüestionari

De les variables empíriques sobre les quals es desitja tenir informació ens caldrà obtenir respostes clares i sinceres a les preguntes que formularem, les quals ens hauran de fornir les dades que cerquem.

Per a l'elaboració del qüestionari hem tingut presents alhora dues perspectives. La primera, i més òbvia en aquest tipus de treballs, obtenir les dades per confrontar-les amb les hipòtesis. La segona, comprovar quin concepte era més pertinent d'aplicar en el nostre context social.

En el marc de la teoria de la *vitalitat etnolingüística*, dins del qual han estat parcialment formulades les nostres hipòtesis, s'han realitzat diferents investigacions empíriques. Una de les darreres ha estat la duta a terme per Allard i Landry el 1990 que és el resultat d'experimentacions anteriors que s'inicien el 1982 i que han estat modificades en versions posteriors. Hem pres com a referència l'enquesta darrerament elaborada (1990) que ens ha estat facilitada directament per Allard i Landry als quals agraïm la seva amabilitat de trametre'ns-la, a més de l'autorització i les indicacions per utilitzar-la, formulades a partir de la seva experiència.

S'hi han introduït diverses modificacions. En primer lloc, les lògiques adaptacions a un context sociolingüístic diferent, com ara l'eliminació de preguntes sobre la varietat estàndard, de tanta importància en el francès d'ultramar, o sobre l'aplicació i compliment de lleis lingüístiques específiques, entre d'altres.

També hi ha hagut diverses modificacions, com per exemple la introducció d'un apartat que hem anomenat "prova d'assignació", preguntes sobre 4 llengües en total (castellà, català, francès, anglès) per comptes de dues, seguint les nostres propostes de considerar en la recerca

el paradigma ternari. Una altra diferència ha estat en l'ordre (en el seu qüestionari iniciaven l'enquesta amb les dades sociodemogràfiques, mentre que en el nostre encapçalaven la segona part) i en el contingut de les dades personals (no demanàvem el nom de l'alumne), entre d'altres que comentarem i que han anat en el sentit d'alleugerir els voluminosos qüestionaris de més de cent fulls que aquests investigadors havien utilitzat. En aquest sentit, hem reduït les preguntes a la meitat, demanant només per una llengua i obtenint per inferència els resultats en l'altra, fent cas a l'experiència del pretest que vam passar.

Les qüestions operacionalitzaven els conceptes elaborats en les hipòtesis i es referien a la percepció que tenien dels usos lingüístics actuals, futurs, els que creien que serien justos, si eren importants o no per a ells, a quin grup lingüístic creien que pertanyien, a quin els agradaria pertànyer, quina era la seva identitat, quins eren els seus usos actuals, quina era la seva xarxa social, quins tipus de motivacions tenien per aprendre una llengua, les notes que havien tret, etc. Vam dividir l'enquesta en dues parts per facilitar les respostes dels alumnes i per no sofrir un rebuig inicial en veure el gruix dels 42 fulls que havien resultat després de les modificacions esmentades.

Per a l'elaboració dels qüestionaris es van tenir en compte totes les prescripcions a l'ús: claredat, pertinença, neutralitat, acceptabilitat (evitar-ne el refús), llargada, ordre i orientació.

Totes les qüestions, excepte de les preguntes d'*estat* (sexe, edat) i algunes poques de breus, van estar *categoritzades*, també anomenades preguntes cafeteria, presentaven a l'enquestat una sèrie de categories entre les quals havia de triar. Tant en les introduccions com en cada pregunta vam posar en negreta el més important. La llengua a la qual es referia cada qüestió també anava sempre en negreta per facilitar la resposta.

Els resultats de l'enquesta ens donen **múltiples informacions** (478 per alumne) que tant poden ésser utilitzades per a l'anàlisi del procés de substitució, de l'aprenentatge-ensenyament, com per a altres qüestions socials; no cal esmentar la importància per a la

planificació lingüística, només en destacarem, però, aquelles més rellevants per al procés de substitució i per al sistema educatiu. Els qüestionaris es poden consultar en l'annex II.

2.3.1.1.-La primera part

La primera part era el qüestionari de creences cap a la representació de les llengües (CEVEL) que ocupava 24 pàgines i estava compost de nou escales, quatre de creences *exocèntriques*⁴, és a dir, de les percepcions que es relacionen amb situacions externes a la persona, encara que li siguin pertinents; també les podríem anomenar *no-jo*. D'aquestes quatre escales, tres estaven formulades en termes de creences generals i una en termes de creences normatives. Les tres de creences generals es referien respectivament a l'estatus actual dels catalanoparlants i dels castellanoparlants, a l'estatus futur d'aquestes dues comunitats i als comportaments dels models socials. L'escala de creences normatives es va elaborar per traduir la percepció dels enquestats respecte a la legitimitat dels estatus d'ambdues comunitats.

Les altres quatre escales se centraven en creences de tipus *egocèntric*, es relacionaven amb el *jo*, és a dir, amb situacions o disposicions personals del subjecte. Tres d'aquestes escales estaven formulades en termes de creences personals, una primera es referia als sentiments de pertinença de l'individu en relació a cadascuna de les comunitats lingüístiques, la segona es referia a la importància personal donada a la possibilitat de tenir accés a les fonts comunicatives de cadascuna de les comunitats i una tercera, que estava formulada en termes de les esperances de l'individu cap a la seva possibilitat d'aconseguir objectius de realització personal a través d'aquestes possibilitats comunicatives. La quarta escala estava composta de creences, sempre segons l'esquema teòric de l'orientació cognitiva⁵, que tracten de traduir els

⁴ Seguim fidelment la descripció feta per Allard i Landry (1987c). Gairebé la totalitat de les explicacions estan extretes d'aquest article, tanmateix no les citem textualment perquè variem la terminologia i aquells comentaris sobre les modificacions que hem introduït.

⁵ "L'aire de família" amb les representacions socials és evident.

desitjos i les metes de la persona referents a la utilització de les possibilitats comunicatives de les dues comunitats lingüístiques.

Tot seguit mostrem les escales del qüestionari CEVEL descrites en funció del subjecte i de la seva relació amb l'objecte de referència.

Quadre 2.-ESCALES DEL QÜESTIONARI CEVEL

RELACIONS AMB L'OBJECTE

SUBJECTE	RELACIÓ FACTUAL	DESIG O NECESSITAT
Jo	Creences personals	Desitjos o finalitats
No-jo	Creences generals	Normes o estàndards

Tornem a presentar de manera esquemàtica les vuit escales de creences que formaven part del qüestionari, així com la tipologia de les creences que aquestes comporten segons la teoria de l'orientació cognitiva. Cadascuna de les vuit escales de creences s'explicita en referència als conceptes teòrics que defineixen les creences.

Quadre 3.-ESCALES DE CREENCES DEL QÜESTIONARI CEVEL

RELACIÓ AMB L'OBJECTE

SUBJECTE	RELACIÓ FACTUAL	DESIG O NECESSITAT
JO	El sentiments de pertanyença	Els desitjos o metes
	A allò que es dóna importància	
	Les esperances	
NO-JO	L'estatus actual	L'estatus que hauria d'estar (legítimat)
	L'estatus futur (estabilitat)	
	El que fan els models socials	

2.3.1.1.1.-L'estatus actual dels catalanoparlants i dels castellanoparlants a Catalunya

Les qüestions que es relacionaven amb l'estatus actual dels grups en contacte tenen la forma de creences generals, segons la definició de Kreidler. El vam titular "Recursos actuals dels habitants de Catalunya". Les creences generals reflecteixen relacions factuais (del tipus és / no és) entre un subjecte *no-jo* i un objecte de referència. Considerem que les creences d'aquest tipus poden reflectir les percepcions subjectives de l'estatus actual dels dos grups pel que fa als factors que poden contribuir en la representació de la llengua. Es van formular deu qüestions que permetien als subjectes preguntats de situar-se en un dels dos grups.

Preses en conjunt, aquestes questions permeten respondre la pregunta general: Quina és la percepció de l'estatus actual dels grups en contacte sobre els recursos que contribueixen a la representació de les llengües?

2.3.1.1.2.-El futur estatus dels catalanoparlants i castellanoparlants de Catalunya (estabilitat percebuda).

Les qüestions d'aquesta escala les vam titular "Possibilitats futures dels habitants de Catalunya" presenten la forma de creences generals. Tanmateix, aquestes creences es van formular en termes de situacions o de fonts d'una època futura més que respecte al present. Les qüestions posades en aquesta escala eren les mateixes que les de l'escala anterior, però es van demanar en termes de futur.

Si les prenem en conjunt, aquestes preguntes permeten respondre la qüestió general: Quina és la percepció de l'estatus futur dels dos grups en contacte sobre els recursos que contribueixen a la representació de les llengües?

La percepció de la inestabilitat dels estatus dels dos grups és una condició necessària per a la presa de consciència d'alternatives cognitives. Pensem que les diferències entre les creences sobre els recursos presents i futurs poden servir d'índex d'estabilitat-inestabilitat dels estatus dels grups. L'estudi d'aquestes diferències permet respondre la qüestió general: Quina és la percepció dels estatus respectius dels dos grups en contacte en termes d'estabilitat o d'inestabilitat?

2.3.1.1.3.- El que hauria d'ésser (legitimitat percebuda)

Vam formular les creences representades en aquesta escala en termes de normals o estàndards. Com sabem, les creences referides a normes o regles reflecteixen relacions normatives (del tipus hauria / no hauria) entre un subjecte "no-jo" i un objecte de referència. Considerem que les creences normatives permeten els enquestats d'expressar el que, al seu parer, hauria d'existir o no hauria d'existir en la situació de cadascun dels grups en contacte, en relació als deu factors de representació de les llengües.

Sabem que les percepcions de la inestabilitat dels estatus dels grups haurien d'anar acompanyats de percepcions d'il·legitimitat d'aquests per desenvolupar la consciència d'alternatives cognitives. A fi de tenir en compte les percepcions de legitimitat i d'il·legitimitat, aquestes qüestions es van formular per permetre que els enquestats comunicuessin les seves creences sobre què hauria d'existir perquè la situació fos justa i equitativa. Formulades així, ens és possible de constatar també el grau en què aproven o desaproven la situació actual.

Les contestacions a les deu preguntes d'aquest apartat que vam titular: "El que seria veritablement just i equitatiu a Catalunya" que ens poden respondre la pregunta general: Quina situació hauria d'existir perquè fos percebuda com justa i equitativa sobre cadascun dels deu factors de representació de les llengües?

2.3.1.1.4.-El que fan els models socials

Basant-nos en les teories del grup de referència i de l'aprenentatge social vam tenir en compte les influències dels models socials i dels iguals, particularment les amistats. En aquest sentit, com hem vist, Vermeer (1988) mostra de manera convincent que la motivació per aprendre neerlandès i les actituds cap als seus parlants estan fortament subjectes a canvi entre els 6 i els 9 anys. Primer són els pares els que els influeixen i, després, els seus iguals. Atesa l'edat dels alumnes entrevistats, els vam demanar que expressessin les seves creences sobre els comportaments dels seus amics en relació a cadascun dels deu factors de representació de les llengües. Aquest epígraf es deia: "El que fan actualment els teus amics i amigues a Catalunya".

Les qüestions van estar formulades per mesurar la percepció que tenen els enquestats del comportament lingüístic dels seus amics o dels joves adults que coneixien. Tot i estar expressades en termes de creences generals (constatació factual, per exemple), aquestes qüestions es refereixen als models socials que poden influir el comportament lingüístic.

Les respostes a les onze qüestions sobre els models socials permeten respondre la pregunta general: Què fan en l'actualitat els amics, amigues, persones importants per als enquestats en una situació de comunicació amb persones dels dos grups lingüístics? Així, doncs, en la mesura que els iguals i els amics puguin ésser models influents, considerem que els comportaments percebuts d'aquests models podran contribuir a orientar el seu comportament lingüístic.

2.3.1.1.5.- El que és important

Les qüestions d'aquesta escala es van formular en termes de creences personals que reflectien una relació factual (del tipus és / no és) entre un subjecte *jo* i un objecte de referència. Aquestes creences ens informen sobre el tema, els costums, les inclinacions, els sentiments, les sensacions o habilitats, en el passat, el present i el futur. Aquí, vam triar de subratllar les inclinacions i els sentiments dels enquestats invitant-los a informar-nos sobre la possibilitat de tenir accés personalment a les fonts reflectides en els onze factors de representació de les llengües.

Les respostes en aquest apartat que hem anomenat "A allò que tu li dones importància" responen la qüestió general: "Què és allò que personalment és important per als enquestats en relació al seu accés als recursos, expressats en onze factors de cadascun dels grups en contacte?"

2.3.1.1.6.-Els desitjos i les finalitats

Segons els Kreidler, les creences expressant desitjos o finalitats són les que s'aproximen més a les intencions de comportament sense, de totes maneres, ésser-ho. Les creences que expressen desitjos o finalitats reflecteixen una relació de desig entre un subjecte *jo* i un objecte de referència. Tal com vam formular les preguntes d'aquesta escala sobre desitjos o finalitats pel que fa a l'accés als recursos o a la utilització d'aquelles que reflecteixen els onze factors de

representació de les llengües responen a la pregunta general: “Què és el que els enquestats volen o desitgen fer personalment en el que es refereix als onze factors d’aquest estudi?” Aquest apartat el vam titular: “El que desitjo fer o poder fer (a Catalunya)” .

2.3.1.1.7.- Les esperances

Per al desenvolupament d’aquesta escala van servir d’inspiració, en alguna mesura, els propòsits de Bandura sobre el paper de certs tipus d’esperances en el comportament. Aquesta és la raó per la qual vam convidar els enquestats a comunicar-nos les seves creences sobre les seves possibilitats d’aconseguir objectius personals, tenint en compte els dotze factors triats per reflectir la representació de les llengües i que hem titulat: “El que puc fer”. Els quals responen la qüestió següent: “En quina mesura els enquestats pensen que poden esperar una varietat d’objectius personals reflectint els factors de representació de les llengües?”

Tot i que les creences sobre les esperances han estat formulades en funció del model teòric definit per Bandura (1980), són també representatives de les creences personals definides per Kreidler i Kreidler (1972, 1976, 1982)

2.3.1.1.8.-Els sentiments de pertanyença

Les qüestions d’aquesta escala han estat formulades, primerament, per tenir en compte els propòsits de Tajfel quan subratlla la importància i el paper dels processos de categorització social en la formació de la identitat social de la persona. La pertanyença a un grup minoritari la identitat social del qual és negativa o insatisfactòria pot portar els membres del grup a desitjar canvis que els aportin una identitat social més satisfactòria.

Aquestes qüestions també volen mesurar les creences que reflecteixen relacions factuais (és / no és) entre un tema *jo* i un objecte de referència (pensem en la teoria de l’orientació cognitiva). Són creences personals que expressen sentiments de pertanyença respecte al grup lingüístic.

Les respostes a les deu qüestions sobre els sentiments que nosaltres hem titulat “Els meus sentiments de pertanyença” permeten respondre la qüestió general: “En quin grau experimenten els enquestats sentiments de pertanyença cap als grups en contacte?”

2.3.1.1.9.-El qüestionari de Giles

Seguint les indicacions d'Allard i Landry i els plantejaments globals de l'enquesta, finalment, hi havia una secció que era l'adaptació del qüestionari de Giles. El vam introduir per veure si era més apropiat que el CEVEL per mesurar la representació social de les relacions interlingüístiques. Aquest apartat incloïa preguntes variades sobre la proporció de parlants, la importància del català, el castellà i l'anglès, ús del català a la Generalitat, la taxa de natalitat dels dos grups, el grau de control sobre l'economia i els negocis, importància de les llengües als mass media, a l'ensenyament, a l'església; la importància dels grups lingüístics, la importància en la vida cultural, vigor i força, riquesa ara i d'aquí a vint anys, grau de contacte, si són majoritaris o minoritaris, immigracions, emigracions, matrimonis, poder polític i grau d'orgull.

2.3.1.2.-La segona part de l'enquesta

La segona part del qüestionari començava amb un bloc titulat:

2.3.1.2.1.-Informacions generals

Es van situar a l'inici d'aquesta segona part per propiciar respostes més sinceres. Estava compost per 15 preguntes sociodemogràfiques que feien referència al sexe, a la primera i segona llengua de l'enquestat i dels seus pares o tutors, així com al seu lloc de naixement i residència, l'ocupació⁶ i els estudis.

⁶ A partir d'aquesta pregunta identifiquem l'extracció social de l'alumne, com podeu llegir en l'apartat 2.1.2.1.3.1 titolat “la identificació de l'extracció social”.

2.3.1.2.2.-La prova d'assignació

Aquest apartat el vam elaborar totalment nosaltres i el vam anomenar “Prova d'assignació” perquè consistia a assignar a cada grup lingüístic un tipus de residència, una professió, un automòbil, la seva competència lingüística en anglès, la seva voluntat de diferenciació i la seva manera de vestir⁷. Amb la qual cosa obtenim una nova representació, ara no ja de dos grups lingüístics, sinó de quatre (que són sobre els que es formulen les hipòtesis), amb els elements més comuns de categorització social.

Després de les 86 preguntes del qüestionari CEVEL i de les 21 del qüestionari de Giles, i d'haver caracteritzat els quatre grups lingüístics, vam situar dues preguntes molt directes que ens permetran nombrosos creuaments. Són:

-“Encercla el grup lingüístic al qual penses que pertanys”

-“Segons les característiques que has atribuït a les persones de la pregunta 1 [la prova d'assignació], encercla el número d'aquella que creguis que t'agradaria més semblar-te”.

Aquestes qüestions estan clarament relacionades amb el grup de referència que ja havíem tractat de manera indirecta en l'apartat 4 de la primera part del qüestionari. Així, ara l'alumne se situa ell mateix en un dels quatre grups lingüístics.

En definitiva, el que vam proposar va estar: categoritzar, comparar i identificar-se i ens ho vam proposar d'aconseguir mitjançant les proves que s'hi relacionen:

-categorització-----autocategorització

-comparació-----prova d'assignació

-identificació-----grup de referència (grup desitjat)

⁷ Si es llegeix l'annex de l'enquesta, la consigna donada en aquest apartat pot semblar complexa, si es consulta l'apartat 2.1.3.1, hom s'adonarà que es comenta que es tenia una cura especial d'explicar-la a la pissarra. Per altra banda, els resultats obtinguts mostren que no va presentar gaire dificultat ja que es va poder operar amb 376 casos vàlids, és a dir, només se'n van rebutjar 59.

2.3.1.2.3.-La xarxa interpersonal de comunicació

Hom entén per xarxa social de comunicació el conjunt de contactes lingüístics que l'alumne té en el seu mitjà familiar, social i escolar. Aquí, analitzem de cada individu els punts que trobareu a continuació. Transcrivim textualment les paraules de Landry i Allard (1987b: 95-96):

“a) La proporció de la xarxa: proporció de persones de la xarxa de l'individu en els diferents àmbits d'activitat social (vegeu “multiplex” al paràgraf següent) [que són catalanoparlants i castellanoparlants]. Com més nombrosos seran els membres d'una xarxa lingüística, la probabilitat de mantenir aquesta llengua serà elevada.

b) “multiplexitat” de la xarxa: una xarxa es diu multiplexa si els lligams amb els altres punts de la xarxa (individus) són multidimensionals. Per exemple, un individu és conegut alhora com a amic, veí, parent i col·lega de treball o d'estudi. Com més lligams de la xarxa seran multiplexos, la llengua utilitzada tindrà més probabilitats de mantenir-se. Els lligams de la xarxa analitzats són: la família, el veïnat, l'escola, els amics, els clubs i altres organismes socials.

c) densitat de la xarxa: una xarxa és densa si els punts de la xarxa d'un individu estan lligats entre ells: els seus amics es coneixen entre ells, els seus veïns es coneixen entre ells, etc. Com més densa serà una xarxa en la mateixa llengua, més probabilitats tindrà de mantenir-se.

[...]

f) freqüència de la xarxa: com més freqüents seran els contactes lingüístics dins d'una xarxa, serà més mantingut el codi lingüístic utilitzat en aquests contactes.

g) estabilitat de la xarxa: com més estables seran durant un llarg període de temps els contactes lingüístics d'un individu amb la seva xarxa, més es mantindrà el codi lingüístic utilitzat en la xarxa.

h) la qualitat de la xarxa: com més agradables i importants seran percebuts els contactes d'un individu amb els membres de la seva xarxa, més es mantindrà el codi lingüístic utilitzat en aquesta xarxa.”

A més d'una anàlisi de cadascuna d'aquestes variables per a les subxarxes de castellanoparlants i de catalanoparlants, el qüestionari utilitzat permet calcular el grau d'interpenetració de les dues subxarxes. Aquestes dades es podran relacionar amb les variables de la xarxa i els graus de competència lingüística dels subjectes. El qüestionari de la xarxa social interpersonal de comunicació ocupa 5 pàgines i conté quaranta-quatre unitats d'informació.

2.3.1.2.4.- El grau d'utilització del català i del castellà⁸

En aquest apartat es demanava a l'alumne d'estimar, en una varietat de situacions quotidianes, el grau d'utilització de la seva llengua primera i de la seva segona llengua. El qüestionari contenia un total de quinze preguntes que es referien a situacions de comunicació per a les quals l'individu indicava separatament el grau d'utilització del castellà i del català. Vam reduir també a la meitat les preguntes, com ja havíem fet amb el qüestionari CEVEL, i vam anar alternant les preguntes, cada vegada sobre una llengua.

⁸ Continuem aprofitant els comentaris de Landry i Allard (1986b) per presentar les diferents seccions de l'enquesta.

2.3.1.2.5.-La identitat

Aquest qüestionari el vam anomenar “I.A.T.”. Hi demanàvem a cada enquestat que estimés la seva taxa d’adherència a la identitat catalana i a la castellana referint-nos a diverses perspectives d’identitat (cultura, llengua, història dels seus avantpassats, futur, educació, grup al qual pertanyia, lloc de residència). A més de les dimensions catalanoparlant / no-catalanoparlant i castellanoparlant / no-castellanoparlant l’alumne podia avaluar-se a partir de les dimensions següents: bilingüe / unilingüe, amb dues cultures / amb una cultura, català / no-català, espanyol / no-espanyol, europeu / no europeu. L’enquestat indicava la seva identitat amb una aspa sobre un continuum de nou punts entre dos extrems de cada dimensió. Al final d’aquestes preguntes hi havia una qüestió sobre la importància donada a cada perspectiva de les respostes. En aquest punt s’havia d’encerclar un número de l’1 al 9 que corresponia a l’escala cap importància - moltíssima importància. El resultant de creuar aquestes darreres respostes amb les donades en l’apartat anterior l’hem anomenat “identitat ponderada”.

2.3.1.2.6.-Motivacions, Assimilació i Proporció d’ensenyament

Aquest darrer qüestionari el vam batejar amb les sigles M.A.P. Preteníem comprovar l’operativitat dels conceptes de motivació i de por d’ésser assimilats. Val a dir que teòricament no ens semblaven gaire adequats, però volíem comprovar-ho de manera empírica. Amb la qual cosa obtindríem la comparació entre un dels termes habitualment emprats en la recerca i la nostra proposta.

Hi havia, doncs, preguntes sobre les motivacions instrumentals i integratives en les quatre llengües considerades: castellà, català, anglès i francès. A més de les preguntes sobre la por d’ésser assimilats dels catalanoparlants i dels castellanoparlants. Finalment, hi vam afegir unes qüestions relacionades amb l’ensenyament per poder testar les nostres hipòtesis en aquest camp per a una altra recerca i poder aplicar els resultats a la didàctica de les llengües. Així, hi

vam introduir preguntes sobre la proporció d'ensenyament en castellà i, finalment sobre les qualificacions obtingudes en les diferents llengües estudiades.

2.3.1.3.-Mecanismes de control de coherència

Es van establir diferents preguntes repetides al llarg del qüestionari. Unes estaven quasi al principi i la resta després d'haver respost a quasi un centenar de qüestions.

La relació de les preguntes és:

nº representació segons Giles

2-----7

5-----6

6-----4

8-----12

Pel que fa al contingut del qüestionari no entretindrem el lector amb l'explicació de la intenció de cada pregunta perquè és palmària i es pot consultar en l'annex II. Tanmateix sí que farem una consideració global de les variables que aconseguim segons els creuaments entre respostes en l'apartat 2.4.3.

2.3.1.4.- El pretest

Una vegada redactada la primera versió de l'enquesta, que suposava una reducció del model d'Allard i Landry, es va realitzar un primer assaig a una classe de segon de BUP per controlar-ne la durada, la dificultat de comprensió dels enunciats i la predisposició a respondre-la. Al final de l'enquesta s'introduïren unes preguntes perquè els alumnes avaluessin aquests dos últims aspectes.

L'anàlisi d'aquest pretest es va fer de forma manual i, per tant, molt treballosa, tanmateix va ser de molta utilitat. En primer lloc, per les valoracions dels alumnes; però, principalment,

perquè ens va permetre adonar que, en general, no percebien que en dues escales de l'1 al 9 de les preguntes sobre distribució entre dues llengües havien de sumar 10. És a dir, si es responia a la primera part de la pregunta que la proporció del cinema a Catalunya en llengua castellana era 9 (tot), la segona part de la pregunta referida a la llengua catalana havia de ser 1 (cap).

Vam resoldre aquest problema només demanant per una llengua (x). La dada sobre l'altra (y) vam preveure obtenir-la restant de 10, ($y = 10 - x$). Amb la qual cosa, com ja hem comentat, reduïem les preguntes sobre distribució de llengües a la meitat. Atès que l'enquesta CEVEL comprenia nou enfocaments diferents sobre la representació de les llengües, és a dir, només variava l'enfocament, en cada part s'anava alternant, per a una pregunta determinada, la llengua sobre la qual s'havia de respondre; amb la qual cosa eliminàvem els possibles biaixos. Per facilitar les respostes, com avançàvem, la llengua preguntada anava sempre en negreta. No vam poder, però, reduir a la meitat les qüestions referides a l'avaluació de la importància perquè ja no havien d'ésser un producte lineal.

2.3.2.-La mostra

2.3.2.1.-Base de la mostra

La base de la mostra en el 1993 van ésser els alumnes de segon de BUP de Catalunya, tant de centres públics com privats. A l'enquesta del 2000, com expliquem en l'epígraf següent, es va decidir que fossin els alumnes de primer de Batxillerat.

2.3.2.1.1.-La selecció del nivell

El punt de partida de la nostra investigació empírica ja centrava el camp d'anàlisi en l'educació secundària, que és l'àmbit del nostre treball com a ensenyants, amb la finalitat de poder formular diferents propostes didàctiques per a unes altres recerques. Es va decidir que la

població a analitzar fossin alumnes de segon curs de BUP. Les raons foren diverses. En primer lloc, perquè seria l'edat de finalització de la futura "Secundària Obligatoria" i, per tant, tots els alumnes escolaritzats arribarien en aquest nivell. Aquesta característica de cruïlla, de pas preceptiu, li conferien uns trets especials, atès que les prospeccions didàctiques per a les diferents possibilitats a prendre per l'alumne hauran de partir d'aquest punt. Bé fos per continuar amb el Batxillerat, per estudiar Cicles Formatius o per incorporar-se al món del treball. En aquest darrer cas, també hi podia haver alguna possibilitat de cursos de perfeccionament o, si més no, serviria per poder extreure dades sociolingüístiques d'interès per a l'anàlisi de les futures predisposicions i usos de les diferents llengües.

En segon lloc, perquè en l'anterior marc curricular, el segon curs suposava la consolidació de la transició entre l'EGB i el BUP. Els alumnes de 1r de BUP encara estaven massa trasbalsats pel fort canvi que significava passar de l'escola de tota la vida a una altra, per les diferències en el sistema d'ensenyament, etc. Semblava, doncs, més aconsellable triar un curs en el qual ja haguessin pogut veure com funcionava la nova etapa d'ensenyament durant un any i evitar possibles respostes induïdes per un eventual sentiment de confluència amb el que ells imaginessin que caldria respondre. Els cursos superiors (3r i COU o de Formació Professional) ja no tenen les característiques esmentades en el punt primer de "pas obligatori". En tercer lloc, perquè atesa la complexitat del qüestionari era preferible una edat més madura que els de primer curs.

La caracterització feta fins ara ens hauria restringit el camp d'anàlisi a 2n de BUP o a 2n de FP de primer grau. Els motius d'haver optat per la primera possibilitat han estat bàsicament dos. Primerament, perquè la diversificació en especialitats de la Formació Professional podia fer innecessàriament complexa la determinació de la mostra, si se'n pretenia una anàlisi acurada. En segon lloc, perquè ens semblava una llàstima no aprofitar la pròpia experiència en l'ensenyament a BUP ni les posteriors propostes didàctiques.

En l'enquesta del 2000 havíem previst des d'un principi passar-la al nivell corresponent per l'edat, que hauria estat el quart curs d'ESO. Ara bé, atès que l'enquesta del 1993 la vam passar del 5 al 25 de mes de maig i que la del 2000 l'havíem de passar del 3 al 17 d'octubre, només hi havia una diferència de 5 mesos respecte a l'edat. A més, el 1993 ja havíem escrit "Per comparar aquesta enquesta quan s'haurà implantat l'ensenyament obligatori fins els 16 anys caldrà tenir present que l'actual BUP es nodreix d'alumnes que han hagut de superar el 8è d'E.G.B. Aquesta selecció diferencia, és clar, el tipus d'alumnat". I ha estat justament aquesta composició tan diferent d'aquest curs respecte a l'anterior segon de BUP la raó per la qual hem optat per triar el curs que tenia més semblances amb aquest, que és el primer de Batxillerat perquè en aquest curs els alumnes han decidit ells mateixos que volen estudiar, com passava en el segon de BUP, i ja no estan en l'ensenyament obligatori que aplega els alumnes que abans ja no estaven estudiant o que cursaven Formació Professional. Per tant, hem considerat que aquesta qüestió era més important que l'obligatorietat de l'ensenyament.

2.3.2.1.2-Interval de confiança de la mostra

L'interval de confiança que hem triat per moure'ns dins la mostra és de dues sigmes, és a dir de 95.5%; que és l'habitual amb què es treballa, i indica que els valors de l'univers han de trobar-se en aquest espai quantitatiu format per la mitjana, el percentatge obtingut ± 2 (més o menys el 2 %). Aquest **error mostral** no representa res més que l'error estadístic màxim de la mostra, i a més genèric, perquè és vàlid per al conjunt de totes les distintes mostres de la mateixa grandària que es puguin prendre de la mateixa població.

2.3.2.1.3.- La unitat de la mostra

Com ja hem avançat, són els alumnes de segon de BUP de tot Catalunya, tant de centres públics com privats. A partir de la població escolaritzada el curs 1992-1993 de segon de BUP, en tot Catalunya, vam establir quina havia d'ésser la població perquè el mostreig fos representatiu.

El Departament d'Ensenyament no disposava de les dades corresponents al curs 1992-93, segons se'ns va explicar, a causa de les dificultats de globalització a meitat de curs. Les dades que vam haver de manejar, doncs, van haver d'ésser del curs 1991-92. La tendència respecte al curs 1990-91 era a la reducció del nombre d'alumnes. En la privada el descens era ja des del 1989-90. Vegem-ho a continuació:

CURS	ENSENYAMENT PÚBLIC	ENSENYAMENT PRIVAT	TOTAL
1989-90	34.555	20.944	55.499
1990-91	35.147	20.426	55.573
1991-92	34.193	19.980	54.173

Per tant, perquè la mostra continués essent representativa, encara que s'hagés produït un augment imprevist, la vam incrementar considerablement. Tenint en compte que el nombre d'enquestes perquè la mostra fos representativa, amb les dades del curs 91-92, era de 382, en vam afegir quasi dues-centes més, pel possible, encara que improbable augment de matriculació i per poder eliminar les incomplertes, les incoherents, etc. Vam augmentar, per tant, el nombre d'instituts on s'havia de passar l'enquesta per poder-ne obtenir prou. Així, vam calcular que comptant-hi també les peculiaritats de la nostra mostra que comentem tot seguit, si hi havia una mitjana de 35 alumnes per aula, haviem de triar 15 instituts, amb la qual cosa podíem obtenir unes 525 enquestes.

Pel que fa al 2000 el Departament d'Ensenyament tampoc no disposava de les dades corresponents al curs 2000-2001 perquè s'acabava d'iniciar. Les que vam haver de manejar, doncs, van haver d'ésser les del curs 1999-2000. La tendència global respecte al curs 1998-1999 era a la reducció del nombre d'alumnes. En la privada, tanmateix ha augmentat lleugerament (390 alumnes). Vegem-ho a continuació:

CURS	ENSENYAMENT PÚBLIC	ENSENYAMENT PRIVAT	TOTAL
1998-99	39.451	19.022	58.473
1999-00	37.941	19.412	57.353

Observem, doncs, que el nombre total d'alumnes ha variat molt poc. Per tal de calcular una grandària mostral que garantís la representativitat, s'ha emprat la fórmula següent:

$$n = N z_{\alpha}^2 pq / [e^2 (N-1) + z_{\alpha}^2 pq]$$

On:

n= grandària de la mostra

N= grandària de la població

Z α = Valor Z del risc assumit. Generalment s'accepta un risc del 5% i a aquest li correspon un valor Z d'1,96

pq=proporcions en què esperem que un determinat valor es presenti a la població. Generalment és un valor desconegut i, per això s'agafa la hipòtesi més conservadora p=q=50% i, per tant, pq=0,25

e=Precisió. Interval dins del qual desitgem que oscil.li el valor observat a la mostra. P.e. el 47%+-2% són dones (aquest +-2% és la precisió)

Aquesta fórmula, està especialment indicada per a poblacions conegudes. El marge d'error considerat acceptable ha estat $\pm 5\%$, i la hipòtesi considerada ha estat la més conservadora, és a dir p = q = 0,5. De l'aplicació d'aquests criteris s'obté que la grandària mínima mostral molt semblant al nombre estudiants enquestats al 1993.

Per a les característiques de la nostra recerca ens vam procurar una mostra estratificada (*stratified random sample*) proporcional, perquè és la tècnica més refinada de mostreig. Consisteix a dividir la població motiu d'estudi (els alumnes matriculats a Catalunya de segon de BUP el 1993 i de 1r de Batxillerat al 2000) en subpoblacions, anomenades estrats, i, posteriorment, triar aleatòriament una mostra en cadascun d'aquests estrats. Que en la nostra recerca han estat:

- 1.-ensenyament públic / ensenyament privat
- 2.-la situació geogràfica
- 3.-la classe social
- 4.-l'orientació lingüística del centre

Pel que fa als dos primers criteris trobem la situació que presentem seguidament.

2.3.2.1.3.1.-La tria dels centres

Com ja hem vist repetidament, la unitat de la mostra són els alumnes, encara que, òbviament, aquests els trobem distribuïts en diferents instituts, aquesta és la raó per la qual els epígrafs que segueixen fan referència als alumnes de manera indirecta ja que als títols parlem de centres.

A.-ENSENYAMENT PÚBLIC / ENSENYAMENT PRIVAT I SITUACIÓ GEOGRÀFICA

Les dades que ens va facilitar el Departament d'Ensenyament són les que figuren en les dues primeres columnes, en les altres dues, donem els percentatges de la tria que nosaltres vam fer per obtenir, com ja hem assenyalat, un nivell de confiança de dues sigmes, és a dir de 95.5%.

Quadre 4.-DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA I TIPUS D'ENSENYAMENT DE LA
MOSTRA DE 1993

ENSENYAMENT PÚBLIC 63.12%				
	Nombre d'alumnes matriculats	Percentatge respecte al total	Nombre d'enquestes	Nombre d'instituts
COMARQUES DE BARCELONA. Totals	25.914	75.78%	182.62	7
Comarques	18.936	55.37%	111.71	4
Barcelona ciutat	6.978	20.41%	70.91	3
COMARQUES DE GIRONA	3.131	9.15%	22.05	1
COMARQUES DE LLEIDA	1.928	5.93%	13.56	1
COMARQUES DE TARRAGONA	3.220	9.41%	22.67	1
TOTALS	34.193	100 %	240.9	10

ENSENYAMENT PRIVAT 36.88%				
	Nombre d'alumnes matriculats	percentatge respecte al total	Nombre d'enquestes	Nombre d'instituts
COMARQUES DE BARCELONA. totals	17.109	85.63%	119.5 1	4
Comarques	6.118	30.62%	41.96	1
Barcelona ciutat	10. 991	55.01%	77.55	3
COMARQUES DE GIRONA	1.047	5.24%	7.38	0
COMARQUES DE LLEIDA	769	3.84%	5.41	0
COMARQUES DE TARRAGONA	1.055	5.28%	7.44	1
TOTALS	19.980	100%	139.74	5

Dels 4 instituts de les comarques de Barcelona, se'n van triar dos del cinturó i dos de la resta de comarques. A més d'aquesta distribució geogràfica i segons el tipus d'ensenyament (públic / privat), vam considerar dos estrats més: la classe social i l'orientació lingüística del centre. Encara que en el primer cas coincidia prou amb la diferenciació públic / privat.

Quadre 5.-DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA I TIPUS D'ENSENYAMENT DE LA
MOSTRA DEL 2000

ENSENYAMENT PÚBLIC 63.12%				
	Nombre d'alumnes matriculats	Percentatge respecte al total	Nombre d'enquestes	Nombre d'instituts
COMARQUES DE BARCELONA. Totals	25.914	75.78%	182.62	7
Comarques	18.936	55.37%	111.71	4
Barcelona ciutat	6.978	20.41%	70.91	3
COMARQUES DE GIRONA	3.131	9.15%	22.05	1
COMARQUES DE LLEIDA	1.928	5.93%	13.56	1
COMARQUES DE TARRAGONA	3.220	9.41%	22.67	1
TOTALS	34.193	100 %	240.9	10

ENSENYAMENT PRIVAT 36.88%

	Nombre d'alumnes matriculats	percentatge respecte al total	Nombre d'enquestes	Nombre d'instituts
COMARQUES DE BARCELONA. totals	17.109	85.63%	119.5 1	4
Comarques	6.118	30.62%	41.96	1
Barcelona ciutat	10. 991	55.01%	77.55	3
COMARQUES DE GIRONA	1.047	5.24%	7.38	0
COMARQUES DE LLEIDA	769	3.84%	5.41	0
COMARQUES DE TARRAGONA	1.055	5.28%	7.44	1
TOTALS	19.980	100%	139.74	5

B-CLASSE SOCIAL I ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRES

A partir dels estrats comentats en el paràgraf anterior obteníem quin nombre de centres havíem de triar de la pública i de la privada i de quina zona geogràfica havien d'ésser. Calia procedir, però, a la identificació dels centres segons la classe social i segons l'orientació lingüística. Ens convenia, és clar, una representació proporcional dels estrats.

A més del nostre coneixement parcial d'aquestes característiques vam comptar amb la important col.laboració de la Inspecció de Batxillerat i del Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC). Una vegada establerts els estrats es van triar **aleatòriament** els centres. El resultat va ésser el que presentem en els quadres 4 i 5.

QUADRE 6.- CLASSE SOCIAL I ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

INSTITUT	EXTRACCIÓ SOCIAL	ENSENYA- MENT	ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA	ZONA	DEMAR- CACIÓ
1.-CENTRE BADALONÈS	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA
2.-IES PICASSO	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA
3.-COL.LEGI PRESENTACIÓ	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA
4.-IES SOBREQUÈS	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	GIRONA
5.-TÈCNIC EULÀLIA	ALTA	PRIVAT	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA
6.-C. SAGRATS CORS	ALTA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA
7.-IES FORT PIUS	MITJANA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA
8.-IES MOIÀ	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	BARCELONA
9.-IES FONT I QUER	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	BARCELONA
10.-IES JOAN BOSCÀ	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA
11.-IES CAMBRILS	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	TARRAGONA
12.-COL. PUIGCERVER	MITJANA	PRIVAT	CATALANA	URBANA	TARRAGONA
13.-IES ALBÈNIZ	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA
14.-IES PLA D'URGELL	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	LLEIDA
15 IES SANT JUST	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	CINTURÓ	BARCELONA

2.3.2.1.3.1.- LA IDENTIFICACIÓ DE L'EXTRACCIÓ SOCIAL

Una vegada realitzada la tria segons l'extracció social, vam testar-la amb els resultats obtinguts en les enquestes. Vam prendre com a criteri per obtenir un indicador de la variable del nivell socioeconòmic, el model proposat per Antonia Domingo i Jesús Marcos (1989) que assigna l'extracció social (ells parlen de classe social) a partir de l'ocupació; per a la qual cosa van elaborar una classificació a partir de la *Clasificación Nacional de Ocupaciones* i també seguint com a referència la Classificació Britànica de la Classe Social. Presentem un resum de la classificació en la qual ens hem basat per agrupar les diferents professions.

A.-EXTRACCIÓ SOCIAL ALTA: directius de l'administració i de les empreses, alts funcionaris, professions liberals i tècnics superiors:

Químics, biòlegs, geòlegs, agrícoles, arquitectes, enginyers, metges, veterinaris, farmaceutics, economistes, professionals del dret, professors universitaris, escriptors, periodistes, directors i gerents d'empreses.

B.-EXTRACCIÓ SOCIAL MITJANA-ALTA: directius i propietaris-gerents del comerç i dels serveis personals, tècnics no superiors, artistes i esportistes.

Delineants, infermers, professors de BUP, FP i EGB; esculptors, directors i gerents d'empreses i establiments comercials.

C.-EXTRACCIÓ SOCIAL MITJANA: quadres i comandaments intermedis, administratius i funcionaris en general, personal dels serveis de protecció i seguretat.

Agents de compra i venda, representants, encarregats, policies, caps d'oficina, mecanògrafs, comptables, administratius, comerciants.

D.-EXTRACCIÓ SOCIAL MITJANA-BAIXA:

D.1.- Treballadors manuals qualificats de la indústria, comerç i serveis o del sector primari: telefonistes, venedors de comerç, tèxtil, mecànics, miners, treballadors siderometalúrgics, de la fusta, de la construcció; lampistes, conductors, perruquers, modistos.

D.2.- Treballadors manuals semiqualicats de la indústria, comerç i serveis o del sector primari: auxiliars de medicina, carters, cambrers, cuiners, agricultors.

E.-EXTRACCIÓ SOCIAL BAIXA: treballadors no qualificats: conserge, porter, neteja, jubilats, mestresses, aturats.

Quadre 7.1- COMPOSICIÓ SOCIAL DELS INSTITUS

Recerca del 1993

		Tipus de treball del pare					
		Professionals liberals i tècnics superiors	Directius i propietaris gerents, tècnics no sup	Quadres i comand intermedis, administratius i funcionaris	Treballadors manuals qualificats	Treballadors manuals semiqualicats	Treball no qualif, mestresses de casa, jubilats, aturats
Codi institut	pendent	1	6	11	14	1	1
	2	2	1	4	22	2	
	3	4	6	9	13	1	
	4	1	15	11	9	2	
	5	20					
	6	16	10	1	3		
	7	5	3	6	9	1	2
	8		4	3	9	4	
	9	2	3	7	14	4	
	10	8	9	4	5		1
	11	3	11	3	8	1	1
	12	4	9	8	7	2	
	13		3	12	22		
	14	3	1	2	17		
	15	15	4	2	4		

Quadre 7.2- COMPOSICIÓ SOCIAL DELS INSTITUTS

Recerca del 2000

		Tipus de treball del pare					
		Professionals liberals i tècnics superiors	Directius i propietaris gerents, tècnics no sup	Quadres i comand intermedis, administratius i funcionaris	Treballadors manuals qualificats	Treballadors manuals semiqualicats	Treball no qualif, mestresses de casa, jubilats, aturats
Codi institut	Pendent	7	9	8	8	1	2
	2	1		2	12	2	1
	3		6	7	14	6	1
	4	7	10	2	10	3	
	5	21	6	3			1
	6	14	14	5	2		
	7	3	6	13	2		
	8	6	9	3	6	4	
	9	5	9	8	7	1	
	10	8	10	5	2		1
	11	4	8	3	4	4	
	12	4	13	2	5	2	1
	13	1	5	2	14	2	1
	14	3	3	3	10	15	
	15	4	12	9	4	3	

Si comparem els resultats obtinguts en els dos estudis ens adonarem que la primera classificació que havíem fet sense tenir les dades que ara presentem en els quadres 7.1 i 7.2 era molt ajustada a la realitat. L'evolució en la composició de l'alumnat durant aquests set anys no ha estat gaire significativa. Si volguéssim perfilar més la classificació podríem dir que el Centre Badalonès⁹, l'IES Moià i l'IES Font i Quer passarien d'una extracció mitjana baixa a una de mitjana. El Col·legi Puigcerver passaria de tenir un alumnat de classe mitjana a un alumnat de classe mitjana alta. L'IES Albéniz passaria d'una extracció social baixa a una de mitjana baixa i, finalment, l'IES Lo Pla d'Urgell passaria de tenir una composició mitjana baixa a una de mitjana més baixa.

2.3.3.-Les sessions d'enquesta

Els qüestionaris es van començar a passar el dia 5 de maig de 1993 i es va acabar el dia 25 del mateix mes. Al 2000 s'han passat entre els dies 3 i 17 d'octubre. Per poder accedir als centres es va obtenir el corresponent permís de la Inspecció i s'havia fixat amb la direcció de cada

⁹ Vegeu en el quadre 6 els números dels instituts. Pendent significa 1, concretament el Centre Badalonès.

centre el dia i l'hora per passar l'enquesta. La durada màxima de cada sessió era de dues hores que no havien de coincidir ni amb classe de llengua catalana ni d'espanyola.

La sessió començava amb la presentació per part del professor que hi tenia classe, o bé del tutor, del cap d'estudis o del director, els quals només ens presentaven dient que se'ls passaria una enquesta i que nosaltres els explicaríem els detalls del que havien de fer. En la majoria de casos els alumnes no havien estat informats del fet que hi hauria una alteració de les classes habituals.

Cada enquestador parlava en una llengua i sempre es donaven les mateixes indicacions i en el mateix ordre de llengües, es començava parlant en català i l'altre enquestador continuava en castellà ¹⁰.

2.3.3.1.-Presentació de les enquestes per omplir-les

Hom començava dient:

“Us volem agrair la col.laboració en el nostre treball. Estem fent la Tesi doctoral i hem ajuntat la part pràctica (experimental) per poder-la fer conjuntament i després analitzar-la per separat. Passarem aquesta enquesta a 15 centres de tot Catalunya sempre a alumnes, com vosaltres, de segon de BUP.

Per poder fer un estudi rigorós necessitem la vostra ajuda. Les enquestes seran **absolutament anònimes** (no hi heu de posar ni el nom ni els cognoms, només la data de naixement) ningú no les llegirà més que la persona que les introduirà a l'ordinador. A partir d'aquest moment les dades es barrejaran i s'estudiaran conjuntament.”

¹⁰ Els enquestadors van ser, tant en la recerca del 1993 com en la del 2000, Ernest Soler Puig, graduat en treball social, catalanoparlant d'origen, que en tots els casos utilitzava aquesta llengua, i el que signa el treball, que sempre va parlar en castellà. Quan hi havia alguna pregunta es responia en la llengua en què havia estat formulada.

L'altre enquestador continuava en castellà:

“Muchas gracias por colaborar en nuestra tesis doctoral. Nos gustaría que el esfuerzo personal de concepción de la investigación y del análisis, la coordinación entre nosotros, y el esfuerzo económico que estamos haciendo (las copias, los desplazamientos, los gastos de la introducción al ordenador, etcétera) se viese compensado por vosotros aportando unos datos válidos.

Y realmente es muy sencillo hacerlo. Sólo tenéis que hacer círculos y aspas (X). Ahora pasaremos las encuestas y cada uno puede escoger la lengua en la que quiera responder.”

Els les oferíem amb dues plates en cadascuna de les quals hi havia un rètol que deia “català” i l'altre que deia “castellano”. Una vegada plenes, les enquestes es codificaven segons si havien estat repartides per la persona que havia parlat en català o en castellà.

Hi continuàvem dient:

“El cuestionario siguiente es muy fácil de responder. Te encontrarás con preguntas de dos tipos . El primero es el mismo en los siete apartados iniciales

[1.En cada frase haz un círculo en la cifra, de la escala del 1 al 9, que según tú mejor describa la situación actual de las posibilidades de los habitantes de Cataluña. Fijate bien porque una vez se te pregunta sobre el castellano y otra sobre el catalán.

1. En Cataluña las actividades culturales (cine, espectáculos, teatro) en castellano son...

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	
<i>Inexis-</i>		<i>Poco nu-</i>		<i>Moderada-</i>			<i>Numerosas</i>		<i>Muy</i>
<i>tentes</i>		<i>merasas</i>		<i>mente numerosas</i>					<i>numerosas]</i>

Se seguia explicant el valor del números intermedis i s'insistia en el fet que cada pregunta era referida a una llengua. Tot seguit es passava a donar les instruccions per contestar l'altre tipus

de qüestions comentant que els espais tenien el mateix valor que les escales de l'1 al 9 i que s'havia de posar l'aspa més apropada a l'extrem que ells consideraren o bé al mig.

“Pasad la primera página. Aquí tenéis una escala del 1 al 9 y debajo qué significa en cada ocasión. Fijaos bien porque son diferentes. También es diferente a la lengua a la que se refieren. Si sólo se pregunta por una lengua ,a la siguiente cuestión se os preguntará por la otra, si primero se pregunta por el catalán luego se preguntará por el castellano.

Ahora empezad por la última página. Aquí veréis que hay diferentes espacios, sólo tenéis que poner un aspa en el lugar que consideréis conveniente dependiendo lo cerca que queráis estar de un extremo o del otro, o separados por igual. Leed siempre los extremos, porque varían.

Es muy sencillo, hacer círculos en las siete primeras partes y en las otras dos últimas, aspas .

Després l'altre enquestador deia:

“Per col.laborar amb nosaltres només us heu de prendre l'enquesta com una forma de conèixer-vos personalment. Heu de respondre amb sinceritat perquè no hi ha respostes **correctes ni incorrectes**, només vosaltres coneixeu les vostres percepcions i, per tant, l'únic que us demanem és que les reflectiu al paper. Us demanem que respongueu amb tota sinceritat, havent llegit i comprès bé les preguntes. Podeu començar. No us oblideu de posar el nom de l'institut i la data de naixement.”

Quan la majoria d'alumnes havia acabat de respondre la primera part de l'enquesta es deixaven 5 minuts de descans i es reprenia amb la segona part. Es feien indicacions, en castellà, sobre com s'havien de respondre les preguntes sociodemogràfiques del principi i, a continuació, s'explicava en català, amb tot detall, utilitzant la pissarra, com s'havia de respondre la "prova d'assignació". S'insistia en el fet que s'ho havien de prendre com una

mena de joc, com una simplificació molt gran de la realitat i que, certament, aquesta era molt més complexa i que ells s'havien de limitar a distribuir les possibilitats que se'ls donaven.

2.3.3.2- L'actitud dels alumnes davant l'enquesta

Malgrat la por inicial del possible rebuig per part dels alumnes a causa de la llargada del qüestionari, sempre es van prendre l'alteració del desenvolupament habitual de les classes com una novetat i com una manera d'estalviar-se les assignatures que se'ls havien d'impartir. Fins i tot sovint se'ns deia que hi tornéssim, o els altres grups ens demanaven que per què no hi anàvem a la seva aula.

El fet d'haver dividit l'enquesta en dues parts i de no comentar que n'hi hauria una segona, juntament a les referències que era molt fàcil de contestar, que s'hi anava molt a pressa i a la solidaritat provocada per les referències al nostre esforç fetes en la introducció (hi va haver alumnes que ens demanaren que com ens posàvem en una empresa així de complexa) els va fer prendre una actitud de col·laboració molt generalitzada; que es mostrava en l'interès per expressar justament el que volien, com ara, modificant una resposta per una diferència d'un punt (7 per 6) i repassant l'enquesta perquè no quedés cap pregunta sense respondre.

Quan agafaven la primera part, tots s'espantaven pel gruix dels 24 fulls (l'expressió més habitual era: "quin totxarro"). Tanmateix, els més ràpids la responien en 20 minuts. Com passa en totes les tasques acadèmiques, n'hi havia, però, que hi trigaven gairebé el triple.

Es donava el cas que, en general, quasi se'ls feia més pesada la primera part que la segona perquè en la primera hi havia 8 apartats amb preguntes quasi idèntiques, però formulades des de perspectives diferents. En canvi, la segona era molt més variada.

Van percebre com un fet normal que cadascú els parlés en una llengua. Tot i que en la de 1993 a Girona, on es va fer un petit comentari introductori en castellà per agrair-los encara

més la seva col.laboració perquè, per un imprevist, ja havien acabat les classes i s'hi quedaven per respondre l'enquesta. Només es va començar a parlar castellà, es van sentir algunes desaprovacions com "uf, en castellà" i un alleujament general quan ja es va parlar en català "ah...." Al 2000, aquesta desaprovació es va tornar a donar a Bellpuig, on els mateixos alumnes recriminaven aquells que agafaven l'enquesta en castellà.

S'ha de dir, però, que a la fi, en general, es trobava una mica pesada, encara que el cansament coincidia amb la part més variada i la feia més suportable. Especialment en els alumnes que hi trigaven més, que en cap cas depassaven les dues hores comptant-hi les explicacions de cada part, el descans i el repartiment dels qüestionaris.

2.3.4.-Descripció dels instruments d'anàlisi

2.3.4.1.-Tractament estadístic dels resultats de l'enquesta

El tractament estadístic el realitzem a partir del paquet estadístic habitual en la investigació en ciències socials *Statistical Package of Social Science* (SPSS) en la seva versió 8.0 (software registrat). A banda dels nombrosos llistats que hem obtingut de l'explotació de les dades, presentem els annexos següents:

- Annex III.-Diccionari de variables i valors
- Annex IV.-Fiabilitat de l'enquesta
- Annex V.-Relació de noves variables creades a partir de càlculs sobre les respostes originals
- Annex VI.- Relació de les mitjanes de les respostes seguint l'ordre de l'enquesta
- Annex VII.-Comparació entre les mitjanes de les respostes a cada ítem de les recerques del 1993 i del 2000.
- Annex VIII.-Les correlacions de Pearson entre les principals variables i l'ús del català.

2.3.4.2.-Tipus d'anàlisi estadística

Hem aplicat als resultats del treball de camp les anàlisis de freqüències i percentatges de cada variable (anàlisi univariable), el creuament de dues variables (anàlisi bivivariable) i l'anàlisi multivariable: anàlisi discriminant i de regressió múltiple.

2.3.4.2.1.- Les noves tècniques d'inducció per grafs (SIPINA)

A més dels mètodes d'anàlisi de dades anomenats **explicatius**, com l'anàlisi discriminant i la regressió múltiple, que acabem d'esmentar, ens serà de molta utilitat introduir un nou mètode que permet explicar una variable qualitativa a través de variables explicatives, elles mateixes

qualitatives discretitzades. Estem parlant del *coneixement* per grafs d'inducció, que és un mètode que consisteix a construir una funció de **predicció** sota la forma de graf i d'arbre de decisió i permet explicar o preveure el valor pres per una variable particular anomenada endògena, en funció d'una sèrie de variables dites exògenes.

El programa que nosaltres utilitzarem ha estat elaborat per D.A.Zighed i per Ricco Rakotomalala, membres de l'ERIC (*Equipe de Recherche en Ingénierie des Connaissances*) de la Université Lumière Lyon 2. "L'enginyeria dels coneixements" cobreix problemàtiques relatives a l'extracció, modelització i la transferència dels coneixements per ordinador amb la finalitat d'aconseguir màquines anomenades *intel·ligents*, és a dir, màquines capaces d'aproximar o depassar les actuacions humanes a l'hora de fer certes tasques cognitives complexes com reconèixer, aprendre, decidir...

Aquest programa s'anomena SIPINA, que significa Sistema Interactiu per als Processos d'Interrogació No-Arborescent, extreu coneixement a partir de dades. Produeix grafs de decisió, que és una generalització dels arbres de decisió. Permet tractar els problemes d'explicació, que es troben sobretot en les ciències humanes (sociologia, biologia, psicologia, medicina...). El SIPINA s'ha utilitzat, per exemple, per a l'ajuda al diagnòstic, a l'avaluació d'un risc, a l'establiment de perfils característics de certes poblacions... Per obtenir més informació sobre els grafs d'inducció i sobre aquest programa, podeu consultar Rakotomalala (1997) i Rakotomalala i Zighed (2000).

Nosaltres l'utilitzarem perquè pretenem poder explicar i predir quins alumnes formaran part de cadascun dels quatre grups lingüístics que hem establert. És a dir, tractem de poder situar un alumne en un d'aquests grups, sense tenir les informacions que ens han permès fer aquesta

classificació¹⁰. De fet, són els mateixos resultats que ens proporcionarà l'anàlisi discriminant, però, ara, afegint-hi altres variables que no formaven part de les nostres hipòtesis i mitjançant aquesta nova tècnica d'inducció per grafs.

2.3.4.2.2.-La interpretació dels coeficients de correlació

Finalment, per poder avaluar els resultats que obtindrem, ens adonem que els diferents autors que han tractat les correlacions estan d'acord en la interpretació dels coeficients de correlació, així es qualifiquen de:

correlació perfecta	$r=1$
molt alta	$0.80 < r < 1$
alta	$0.60 < r < 0.80$
moderada	$0.40 < r < 0.60$
baixa	$0.20 < r < 0.40$
molt baixa	$0 < r < 0.20$
nul·la	$r=0$

Tanmateix, els criteris per considerar la significació dels coeficients d'associació no poden tenir una norma vàlida per a tots els casos perquè la significació no depèn només de la seva grandària. Sierra Bravo (1995: 506) en fa una altra distribució:

molt forta	$0.70 < r < 1$
substancial	$0.50 < r < 0.69$
moderada	$0.30 < r < 0.49$
baixa	$0.10 < r < 0.29$
menyspreable	$0.01 < r < 0.9$

Si considerem la correlació estadísticament, direm que el grau de significació (que està en funció del coeficient obtingut i del nombre d'individus) és de $p = .000$. quan el coeficient d'error de rebutjar la independència d'ambdues variables és zero.

¹⁰ També hem exclòs de l'anàlisi les preguntes que demanaven si els alumnes se sentien valencianoparlants o castellanoparlants per tal d'aconseguir una perspectiva no influenciada per qüestions tan directament relacionades amb la variable estudiada.

3.-ANÀLISI ESTADÍSTICA I DESCRIPCIÓ DELS RESULTATS DE LA RECERCA

3.1.1.-RESULTATS GENERALS

3.1.1.1-Resultats respecte a la mostra

Presentem en el quadre següent, afegint-hi dues columnes respecte al quadre 6: el nombre real d'enquestes "obtingudes" en relació al nombre d'enquestes necessari perquè la mostra fos "representativa" .

Pel que fa al total exigit perquè la mostra fos representativa (380) el 1993 es va depassar amb escreix: 432. Respecte a la distribució, atès que els càlculs s'havien de fer tenint en compte l'agrupació en aules, i que no totes les enquestes complimentades eren vàlides, s'han produït els lògics desajustaments que considerem que no afecten la representativitat de la mostra, però volem, tanmateix, posar-los a la disposició perquè es puguin avaluar. Vegem-ho tot seguit en el quadre 8.

QUADRE 8.-DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES OBTINGUDES EL 1993

INSTITUT	EXTRACCIÓ SOCIAL	ENSENYA- MENT	ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA	ZONA	DEMARCACIÓ	MOSTRA	
						REP RES.	OBT ING UDA
				BARCELONA CIUTAT			
7.-IES FORT PIUS	MITJANA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		26
10.-IES JOAN BOSCÀ	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		27
2.-IES PICASSO	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		31
						70.91	84
				COMARQUES DE BARCELONA			
15 IES SANT JUST	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	CINTURÓ	BARCELONA		25
13.-IES ALBÈNIZ	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA		37
8.-IES MOIÀ	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	BARCELONA		20
9.-IES FONT I QUER	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	BARCELONA		30
						111.7 1	112
					C. DE GIRONA		
4.-IES	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	GIRONA	22.05	38

SOBREQUÈS							
					C.DE LLEIDA		
14.-IES PLA D'URGELL	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	LLEIDA	13.56	23
					C. DE TARRAGONA		
11.-IES CAMBRILS	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	TARRAGONA	22.67	27
		TOTAL PÚBLIC				240.9	284
					BARCELONA CIUTAT		
5.-TÈCNIC EULÀLIA	ALTA	PRIVAT	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		20
6.-C. SAGRATS CORS	ALTA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		30
3.-COL.LEGI PRESENTACIÓ	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		33
						77.55	83
					C. BARCELONA		
1.-CENTRE BADALONÈS	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA	41.96	35
					C. DE GIRONA	7.38	
					C.DE LLEIDA	5.41	
					C. DE TARRAGONA		
12.-COL. PUIGCERVER	MITJANA	PRIVAT	CATALANA	URBANA	TARRAGONA	7.44	30
		TOTAL PRIVAT				139.74	148

En l'ensenyament públic de Barcelona ciutat hi ha hagut 13 enquestes més de les que calien perquè la mostra fos representativa. En el de les comarques de Barcelona el nombre ha estat exacte, a Lleida n'hi ha hagut 9 de més i a Tarragona 4 de més. En total, doncs, hem obtingut 43 enquestes de més.

Pel que fa a l'ensenyament privat, a Barcelona ciutat hem depassat de 5 el nombre exigut per la representativitat, com també ha ocorregut amb el total de la resta de Catalunya, d'on se n'han obtingut 8 més de les exigides. Així, de les comarques de Tarragona s'han aconseguit 22 enquestes més, atès que de les de Girona i de Lleida només en calien 8 i 6 respectivament i, per tant, eren massa poques per enquestar un curs sencer.

Així, doncs, el biaix més gran pot ser l'augment en 43 enquestes (un 17% més) de la pública respecte a 8 més de la privada que representa un 5.7 %. Encara que cal tenir present que una vegada la mostra és representativa una diferència d'excés de representació de l'11.3 no ha d'ésser gaire significativa.

Presentem en el quadre 9 el nombre d'alumnes per centre, i els percentatges que suposen.

Quadre 9.-NOMBRE D'ALUMNES PER CENTRE I EL PERCENTATGE

RESPECTE AL TOTAL

CENTRE	Valor	Freq.	Percent.	Percent.	Percent.
				Vàlid	Acum.
BADALONÈS	1	35	8.0	8.1	8.1
PICASSO	2	31	7.1	7.2	15.3
PRESENTACIÓ	3	33	7.6	7.6	22.9
SOBREQUÈS	4	38	8.7	8.8	31.7
TECNIC EULÀLIA	5	20	4.6	4.6	36.3
SAGRADOS CORAZ	6	30	6.9	6.9	43.3
FORT PIUS	7	26	6.0	6.0	49.3
MOIÀ	8	20	4.6	4.6	53.9
MANRESA	9	30	6.9	6.9	60.9
BOSCÀ	10	27	6.2	6.3	67.1
CAMBRILS	11	27	6.2	6.3	73.4
PUIGCERVÉ	12	30	6.9	6.9	80.3
ALBÉNIZ	13	37	8.5	8.6	88.9
BELLPUIG	14	23	5.3	5.3	94.2
SANT JUST	15	25	5.7	5.8	100.0
	16	3	.7	Perduts	

Total	435	100.0	100.0
-------	-----	-------	-------

Casos vàlids 432 Casos perduts 3

QUADRE 10.-DISTRIBUCIÓ DE LES ENQUESTES OBTINGUDES EL 2000

INSTITUT	EXTRACCIÓ SOCIAL	ENSENYA- MENT	ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA	ZONA	DEMAR-CACIÓ	MOSTRA	
						REP RES.	OBT ING UDA
				BARCELONA CIUTAT			
7.-IES FORT PIUS	MITJANA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		26
10.-IES JOAN BOSCÀ	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		32
2.-IES PICASSO	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		19
						70.91	77
				COMARQUES DE BARCELONA			
15 IES SANT JUST	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	CINTURÓ	BARCELONA		31
13.-IES ALBÈNIZ	BAIXA	PÚBLIC	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA		24
8.-IES MOIÀ	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	BARCELONA		27
9.-IES FONT I QUER	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	BARCELONA		30
						111.7 1	112
					C. DE GIRONA		
4.-IES SOBREQUÈS	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	URBANA	GIRONA	22.05	31

					C.DE LLEIDA		
14.-IES PLA D'URGELL	MITJANA BAIXA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	LLEIDA	13.56	33
					C. DE TARRAGONA		
11.-IES CAMBRILS	MITJANA ALTA	PÚBLIC	CATALANA	SEMIRURAL	TARRAGONA	22.67	24
		TOTAL PÚBLIC				240.9	277
					BARCELONA CIUTAT		
5.-TÈCNIC EULÀLIA	ALTA	PRIVAT	CATALANA	BARCELONA	BARCELONA		30
6.-C. SAGRATS CORS	ALTA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		34
3.-COL.LEGI PRESENTACIÓ	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	BARCELONA	BARCELONA		29
						77.55	93
					C. BARCELONA		
1.-CENTRE BADALONÈS	MITJANA BAIXA	PRIVAT	CASTELLANA	CINTURÓ	BARCELONA	41.96	35
					C. DE GIRONA	7.38	
					C.DE LLEIDA	5.41	
					C. DE TARRAGONA		
12.-COL. PUIGCERVER	MITJANA	PRIVAT	CATALANA	URBANA	TARRAGONA	7.44	26
		TOTAL PRIVAT				139.74	154

Els comentaris que acabem de fer per a l'enquesta del 1993 quasi ens podrien servir per a l'enquesta del 2000 perquè les variacions són molt lleus.

3.1.1.1.-Extracció social

Els percentatges que vam obtenir en la mostra del 1993 segons l'extracció social dels alumnes (atenent al criteri de classificació que hem comentat en l'apartat 2.3.2.1.3.1 sobre l'elaboració de la mostra, on consideràvem els centres d'ensenyament com una unitat) són els que segueixen:

Quadre 11-L'EXTRACCIÓ SOCIAL DELS ALUMNES ENQUESTATS

Tabla de contingencia

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Extracció social (a partir de l'ocupació del pare)	Alta	Recuento	85	88	173
		Frecuencia esperada	86,5	86,5	173,0
	Mitjana-alta	Recuento	86	120	206
		Frecuencia esperada	103,0	103,0	206,0
	Mitjana	Recuento	83	75	158
		Frecuencia esperada	79,0	79,0	158,0
	Mitjana-baixa	Recuento	156	100	256
		Frecuencia esperada	128,0	128,0	256,0
	Mitjana més baixa	Recuento	18	43	61
		Frecuencia esperada	30,5	30,5	61,0
	Baixa	Recuento	6	8	14
		Frecuencia esperada	7,0	7,0	14,0
Total	Recuento	434	434	868	
	Frecuencia esperada	434,0	434,0	868,0	

els alumnes d'extracció mitjana alta i alta representen al 1993 un 39.4% del total, mentre que els de mitjana, mitjana baixa, mitjana més baixa i baixa són un 60.6%. Al 2000, els percentatges es distribueixen: 47.9% els de classe mitjana alta i alta i 52.1% els dels altres quatre estrats junts.

3.1.1.2.-Tipus d'ensenyament

Com avançàvem en l'epígraf 3.1.1, els percentatges d'enquestes obtingudes el 1993 segons el tipus d'ensenyament són del 66.2% del públic i 33.8% del privat. Mentre que el 2000 el percentatge de l'ensenyament privat puja d'un 3.2%.

Quadre 12.-TIPUS D'ENSENYAMENT

Tabla de contingencia Ensenyament (segon dígit del codi) * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Ensenyament (segon dígit del codi)	Públic	Recuento	288	279	567
		% de ESTUDI	66,2%	63,0%	64,6%
	Privat	Recuento	147	164	311
		% de ESTUDI	33,8%	37,0%	35,4%
Total		Recuento	435	443	878
		% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%

3.1.1.3.-Orientació lingüística dels centres

La tendència del centre a impartir un nombre d'assignatures superior en una llengua o en una altra l'hem anomenada "orientació lingüística". Els resultats obtinguts segons el nombre d'enquestes són del 38.2% que tendeixen cap al castellà i el 61.8% que ho fan cap al català. Mentre que al 2000 s'observa una pujada de l'orientació lingüística catalana del 4.1%.

Quadre 13.-ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA

Tabla de contingencia

			ESTUDI		Total	
			1993	2000		
Orientació lingüística (tercer dígit del codi)	MÉS CATALANA	Recuento	269	292	561	
		Frecuencia esperada	277,9	283,1	561,0	
	MÉS CASTELLANA	Recuento	166	151	317	
		Frecuencia esperada	157,1	159,9	317,0	
	Total		Recuento	435	443	878
			Frecuencia esperada	435,0	443,0	878,0

3.1.1.4.-Tipus d'aglomeració

La distribució de les enquestes que analitzarem provenen dels agrupaments socials que hem avançat en parlar de la mostra. Un d'ells l'hem anomenat "semirural" perquè el nombre d'habitants dels llocs que disposen d'un institut de batxillerat és prou elevat com per no considerar-los rurals. El nombre d'enquestes que hem acumulat és de 70, que representa un 16.1% del total. Al 2000 ha pujat d'un 3.5%.

Per altra banda, hem diferenciat l'agrupament urbà i el cinturó de Barcelona, que estan representats amb 97 enquestes cadascun i suposen el 22.3% del total, al 2000 representen un 41%. Finalment, de Barcelona s'han obtingut 171 enquestes, que corresponen al 39.3% de la totalitat, al 2000 només ha baixat de tres dècimes (39.27)

Quadre 14.-TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Tabla de contingencia

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Tipus aglomeració (quart dígit del codi)	SEMIRURAL	Recuento	70	87	157
		Frecuencia esperada	77,8	79,2	157,0
	URBÀ	Recuento	97	90	187
		Frecuencia esperada	92,6	94,4	187,0
	CINTURÓ	Recuento	97	92	189
		Frecuencia esperada	93,6	95,4	189,0
	BARCELONA	Recuento	171	174	345
		Frecuencia esperada	170,9	174,1	345,0
	Total	Recuento	435	443	878
		Frecuencia esperada	435,0	443,0	878,0

3.1.1.5.-Àmbit territorial

El repartiment de les enquestes del 1993 per comarques ha estat: de les de Barcelona se n'han obtingut 318, que representen el 73.1%; de les de Tarragona 56, que suposen un 12.9%; de les de Girona, 38 que fan un 8.7% del total i, finalment, de les comarques de Lleida se n'han aconseguit 23, que signifiquen un 5.3%.

Les variacions que s'han produït al 2000 han estat molt poc significatives, només arriben a una oscil·lació del 2.3%: de les de Barcelona se n'han obtingut 325, que representen el 73.3% (0'3% més); de les de Tarragona 52, que suposen un 11.7 % (1.2% més); de les de Girona, 32 que fan un 7.2 % (un 1.5% menys) del total i, finalment, de les comarques de Lleida se n'han aconseguit 34, que signifiquen un 7.7%. (un 2.4% més).

Quadre 15.-ÀMBIT TERRITORIAL

Tabla de contingencia Província (cinquè dígit del codi) * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Província (cinquè dígit del codi)	TARRAGONA	Recuento	56	52	108
		% de ESTUDI	12,9%	11,7%	12,3%
	BARCELONA	Recuento	318	325	643
		% de ESTUDI	73,1%	73,4%	73,2%
	LLEIDA	Recuento	23	34	57
		% de ESTUDI	5,3%	7,7%	6,5%
	GIRONA	Recuento	38	32	70
		% de ESTUDI	8,7%	7,2%	8,0%
Total	Recuento	435	443	878	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

3.1.2.- La fiabilitat de l'enquesta

La fiabilitat d'un test és la constància o estabilitat dels resultats que proporciona. L'anàlisi de tots els ítems de l'enquesta ens dona un **coeficient de fiabilitat altíssim (.9770)** el més alt, havent partit de .9613. L'hem calculat amb l'*alfa de Cronbach* que utilitza la variància estimada. De les dues possibilitats que ofereix el SPSSX hem fet servir *RELIABILITY*. Mostrem l'evolució de les anàlisis.

Quadre 16.-COEFICIENT DE FIABILITAT

Fiabilitat de les escales

	Estudi 1993			Estudi 2000		
	Ítems	Respostes	Alfa	Ítems	Respostes	Alfa
Grau d'utilització del castellà i del català	15	365	0,9381	15	360	0,9484
Escala VES	123	435	0,9750	123	373	0,9768
Escala Gilles	38	435	0,7275	38	432	0,7301
Escala Xarxa Social	44	168	0,9450	44	141	0,9561
Variables IAT transversals	49	395	0,9270	49	417	0,9221

3.1.3.-Les dades socioestadístiques

3.1.3.1.-Edat

La majoria d'alumnes enquestats el 1993, 319, que representa un 73.3% del total, han nascut l'any 1977, és a dir, tenien en el moment de respondre l'enquesta al voltant dels 16 anys. Un 19.3% (84) en té 17, un 6.4% (28) en té 18, només tres alumnes en tenen 19 i només un en té 21.

Respecte a l'enquesta del 2000, el 68% dels alumnes han nascut el 1984, és a dir tenen els 16 anys fets o per complir-los molt aviat. Un 24.1 % ja té els 17, un 7% en té 19, un altre 7% en té 15, i un 6.6% en té 18. Per tant, comprovem que es compleix el que dèiem a l'epígraf

2.3.2.1.1 sobre la diferència només de 5 mesos entre les dues mostres i, en canvi, una coincidència en el tipus d'alumnat d'ensenyament postobligatori.

Quadre 17.-ANY DE NAIXEMENT

Tabla de contingencia Any de naixement * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Any de naixement	72	Recuento	1		1
		% de ESTUDI	,2%		,1%
	74	Recuento	3		3
		% de ESTUDI	,7%		,3%
	75	Recuento	28		28
		% de ESTUDI	6,4%		3,2%
	76	Recuento	84		84
		% de ESTUDI	19,3%		9,6%
	77	Recuento	319		319
		% de ESTUDI	73,3%		36,5%
	81	Recuento		3	3
		% de ESTUDI		,7%	,3%
	82	Recuento		29	29
		% de ESTUDI		6,6%	3,3%
	83	Recuento		106	106
		% de ESTUDI		24,1%	12,1%
	84	Recuento		299	299
		% de ESTUDI		68,0%	34,2%
	85	Recuento		3	3
		% de ESTUDI		,7%	,3%
Total		Recuento	435	440	875
		% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%

3.1.3.2.-Sexe

La distribució per sexes de l'alumnat enquestat ha estat el 1993 d'un 56.6% de noies (244 alumnes) i un 43.4% de nois (187 alumnes). S'ha de dir, però, que hi ha 4 enquestes de les quals no és possible extreure aquesta informació que representen un 0.9 per cent.

Quadre 18.-SEXE

Tabla de contingencia Sexe de l'estudiant * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Sexe de l'estudiant	Femení	Recuento	244	232	476
		% de ESTUDI	56,6%	53,2%	54,9%
	Masculí	Recuento	187	204	391
		% de ESTUDI	43,4%	46,8%	45,1%
Total		Recuento	431	436	867
		% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%

Pel que fa a l'enquesta del 2000, trobem que augmenta el nombre de nois d'un 3.4%, un 46% respecte a l'enquesta anterior.

3.1.3.3.-Origen dels progenitors

En l'enquesta del 1993 el percentatge de pares varons nascuts a llocs on es parla català és del 54.1% (de mares és el 52.4%). Pel que fa a llocs en què no es parli català, d'on en procedeixen més és d'Andalusia, amb un percentatge del 19.9 dels pares (21.3% de les mares), seguit de Castella amb el 7.4% dels pares (7.9% de les mares). La resta ja baixen del 6%: 5.1% dels pares provinents de l' Aragó (4.6 de mares gallegues).

Quadre 19.-LLOC DE NAIXEMENT DELS PARES

Tabla de contingencia Lloc de naixement del pare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Lloc de naixement del pare	Andalusia	Recuento	86	59	145
		% de ESTUDI	19,9%	13,5%	16,7%
	Aragó	Recuento	22	11	33
		% de ESTUDI	5,1%	2,5%	3,8%
	Castella	Recuento	32	23	55
		% de ESTUDI	7,4%	5,3%	6,3%
	Catalunya	Recuento	223	281	504
		% de ESTUDI	51,6%	64,4%	58,1%
	Euskadi	Recuento	4	4	8
		% de ESTUDI	,9%	,9%	,9%
	Extremadura	Recuento	14	13	27
		% de ESTUDI	3,2%	3,0%	3,1%
	Galícia	Recuento	13	7	20
		% de ESTUDI	3,0%	1,6%	2,3%
	Illes Balears o País Valencià	Recuento	11	6	17
		% de ESTUDI	2,5%	1,4%	2,0%
	Un altre lloc	Recuento	27	32	59
		% de ESTUDI	6,3%	7,3%	6,8%
Total	Recuento	432	436	868	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

En l'enquesta del 2000 es reflecteix la davallada migratòria de mitjans dels anys 60. Observem, doncs, que pugen considerablement el nombre de pares i mares nascuts a Catalunya (12.8% i 11.9%, respectivament) mentre que baixen els progenitors que procedeixen de tota la resta de l'estat, excepte del País Basc que es manté igual en el cas dels pares i puja d'un 0.4% respecte a les mares. Els que provenen d'altres llocs pugen d'un 2.4%, fet que mostra l'emigració d'altres estats.

Quadre 20.-LLOC DE NAIXEMENT DE LES MARES

Tabla de contingencia Lloc de naixement de la mare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Lloc de naixement de la mare	Andalusia	Recuento	92	60	152
		% de ESTUDI	21,3%	13,6%	17,5%
	Aragó	Recuento	15	11	26
		% de ESTUDI	3,5%	2,5%	3,0%
	Castella	Recuento	34	26	60
		% de ESTUDI	7,9%	5,9%	6,9%
	Catalunya	Recuento	219	276	495
		% de ESTUDI	50,8%	62,7%	56,8%
	Euskadi	Recuento	3	5	8
		% de ESTUDI	,7%	1,1%	,9%
	Extremadura	Recuento	15	10	25
		% de ESTUDI	3,5%	2,3%	2,9%
	Galícia	Recuento	20	9	29
		% de ESTUDI	4,6%	2,0%	3,3%
	Illes Balears o País Valencià	Recuento	7	6	13
		% de ESTUDI	1,6%	1,4%	1,5%
	Un altre lloc	Recuento	26	37	63
		% de ESTUDI	6,0%	8,4%	7,2%
Total	Recuento	431	440	871	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

3.1.3.4.-Extracció social

A l'apartat 3.1.1 ja havíem tractat l'extracció social de l'alumne, que obteníem a partir de la professió del pare (atenent al criteri de classificació que hem comentat en l'apartat 2.3.2.1.3.1), per tant, els resultats que havíem comentat aleshores ens tornen a servir ara. Els presentem tot comparant-los amb els de la professió de la mare.

Els percentatges que vam obtenir en la mostra del 1993 respecte als progenitors varons són que les categories mitjana, mitjana alta i alta suposen un 58.5%, en canvi, respecte a les dones suposa només el 33.5%. L'extracció més comuna dels homes és la mitjana-baixa (35.9), mentre que la de les dones és la baixa, amb un 46.9%.

Quadre 21.- EXTRACCIÓ SOCIAL DELS PARES

Tabla de contingencia Tipus de treball del pare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Tipus de treball del pare	Professionals liberals i tècnics superiors	Recuento	85	88	173
		% de ESTUDI	19,6%	20,3%	19,9%
	Directius i propietaris gerents, tècnics no sup	Recuento	86	120	206
		% de ESTUDI	19,8%	27,6%	23,7%
	Quadres i comand intermedis,	Recuento	83	75	158
		% de ESTUDI	19,1%	17,3%	18,2%
	Treballadors manuals qualificats	Recuento	156	100	256
		% de ESTUDI	35,9%	23,0%	29,5%
	Treballadors manuals semiqualicats	Recuento	18	43	61
		% de ESTUDI	4,1%	9,9%	7,0%
	Treball no qualif, mestresses de casa,	Recuento	6	8	14
		% de ESTUDI	1,4%	1,8%	1,6%
Total	Recuento	434	434	868	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Quadre 22.-EXTRACCIÓ SOCIAL DE LES MARES

Tabla de contingencia Tipus de treball de la mare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Tipus de treball de la mare	Professionals liberals i tècnics superiors	Recuento	22	31	53
		% de ESTUDI	5,1%	7,1%	6,1%
	Directius i propietaris gerents, tècnics no sup	Recuento	48	102	150
		% de ESTUDI	11,1%	23,2%	17,2%
	Quadres i comand intermedis,	Recuento	75	102	177
		% de ESTUDI	17,3%	23,2%	20,3%
	Treballadors manuals qualificats	Recuento	62	52	114
		% de ESTUDI	14,3%	11,8%	13,1%
	Treballadors manuals semiqualicats	Recuento	23	44	67
		% de ESTUDI	5,3%	10,0%	7,7%
	Treball no qualif, mestresses de casa,	Recuento	203	108	311
		% de ESTUDI	46,9%	24,6%	35,7%
Total	Recuento	433	439	872	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Si comparem aquests resultats amb els del 2000 ens adonem que augmenten, tant els homes com en les dones, els estrats socials alt, mitjà alt i mitjà més baix. En els pares augmenta també l'estrat social baix, mentre que en les mares és l'estrat mitjà el que puja un 5.9 (encara que no tant com el mitjà alt que augmenta d'un 12.1%. També és molt remarcable la davallada

de l'estrat més baix que disminueix d'un 22.3% en les mares. En l'evolució d'aquests set anys, tornem a observar, doncs, un procés social d'ocupació progressiva de la dona que deixa de ser (només?) mestressa de casa i accedeix al mercat laboral.

3.1.3.5.-Nivell d'estudis

La diferència més significativa entre els estudis realitzats pels pares i les mares dels alumnes enquestats el 1993 és la que es refereix als estudis superiors. Els homes els tenen en un 17.4% mentre que les dones només hi arriben a un 7.3%. En canvi, el 2000 les distàncies s'han escurçat considerablement: un 21.6% dels pares i un 16.6% de la mare. En aquests 7 anys les mares que han cursat estudis superiors ha pujat d'un 9.3%.

Quadre 23.-NIVELL D'ESTUDIS DELS PARES

Tabla de contingencia Estudios del pare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Estudis del pare	Sense estudis	Recuento	32	20	52
		% de ESTUDI	7,5%	4,6%	6,0%
	Certificat escolar	Recuento	61	51	112
		% de ESTUDI	14,4%	11,7%	13,0%
	Graduat escolar	Recuento	109	118	227
		% de ESTUDI	25,6%	27,1%	26,4%
	Batxillerat	Recuento	75	59	134
		% de ESTUDI	17,6%	13,5%	15,6%
	Estudis de grau mitjà	Recuento	62	60	122
		% de ESTUDI	14,6%	13,8%	14,2%
	Estudis superiors	Recuento	74	94	168
		% de ESTUDI	17,4%	21,6%	19,5%
	Doctor	Recuento	12	34	46
		% de ESTUDI	2,8%	7,8%	5,3%
Total	Recuento	425	436	861	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Quadre 24.-NIVELL D'ESTUDIS DE LES MARES

Tabla de contingencia Estudios de la mare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Estudis de la mare	Sense estudis	Recuento	32	18	50
		% de ESTUDI	7,5%	4,1%	5,8%
	Certificat escolar	Recuento	83	48	131
		% de ESTUDI	19,4%	10,9%	15,1%
	Graduat escolar	Recuento	139	133	272
		% de ESTUDI	32,6%	30,2%	31,4%
	Batxillerat	Recuento	91	75	166
		% de ESTUDI	21,3%	17,0%	19,1%
	Estudis de grau mitjà	Recuento	48	76	124
		% de ESTUDI	11,2%	17,3%	14,3%
	Estudis superiors	Recuento	31	73	104
		% de ESTUDI	7,3%	16,6%	12,0%
	Doctor	Recuento	3	17	20
		% de ESTUDI	,7%	3,9%	2,3%
Total	Recuento	427	440	867	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

També en la formació de la dona trobem una evolució important: pugen les que tenen estudis de grau mitjà (+6.1%), estudis superiors (+9.3) i les que obtenen el grau de doctora (+3.2), correlativament descendeixen tots els nivells inferiors. En els homes també s'observa aquest augment de la formació, encara que no d'una manera tan significativa: estudis superiors (+4.2) i els doctors augmenten un 1.8% més que les dones.

Les persones sense estudis disminueixen un 3.4% en les dones i un 2.9% en els homes.

3.1.4.-Llengües apreses

3.1.4.1.-Les llengües apreses pels alumnes

La primera llengua dels alumnes en l'enquesta del 1993 és el castellà en el 52.9% dels casos, el català en el 47.1%. Hem de tenir present, però, que hi ha el 3.4% d'alumnes que no hem pogut classificar perquè no havien complimentat bé l'enquesta. Tanmateix, no afecten els

totals perquè en tots els comentaris prenem el percentatge vàlid, que distribueix els casos perduts de forma proporcional.

Quadre 25.-PRIMERA LLENGUA APRESA PELS ALUMNES

Tabla de contingencia Primera llengua apresada * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Primera llengua apresada	Català	Recuento	198	261	459
		% de ESTUDI	47,1%	59,5%	53,4%
	Castellà	Recuento	222	178	400
		% de ESTUDI	52,9%	40,5%	46,6%
Total		Recuento	420	439	859
		% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%

Aquestes dades es capgiren en l'enquesta del 2000: la primera llengua apresada pels alumnes és ara el català (59.5%), és a dir, en set anys ha augmentat d'un 12.4%, correlativament, és clar, el castellà ha disminuït.

Pel que fa a la segona llengua apresada en l'enquesta del 1993 és el català en el 51.0% dels casos i el castellà en el 46.6%; el gallec l'aprenen el 0.7% (3 alumnes) i el basc només un alumne (0.2%). Una altra llengua l'ha apresada l'1.4%, el mateix percentatge d'enquestes que no són vàlides en aquesta pregunta.

Quadre 26.-SEGONA LENGUA APRESA PELS ALUMNES

Tabla de contingencia Segona llengua apresada * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Segona llengua apresada	Català	Recuento	219	166	385
		% de ESTUDI	51,0%	37,6%	44,3%
	Castellà	Recuento	200	260	460
		% de ESTUDI	46,6%	59,0%	52,9%
	Gallec	Recuento	3	4	7
		% de ESTUDI	,7%	,9%	,8%
	Basc	Recuento	1		1
		% de ESTUDI	,2%		,1%
	Una altra	Recuento	6	11	17
		% de ESTUDI	1,4%	2,5%	2,0%
Total	Recuento	429	441	870	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Al 2000, lògicament, tornem a trobar les dades capgirades respecte al català i al castellà. Pel que fa a les altres llengües, el més significatiu és que hi ha un augment d'un 1.1% de persones que aprenen alguna altra llengua diferent a les de l'estat. Cap alumne no aprèn el basc, malgrat que hi ha dos pares i dues mares que tenen aquesta com a primera llengua.

3.1.4.2.-Les llengües apresades pels pares

La primera llengua dels pares (només els varons) en l'enquesta del 1993 és el castellà, en un percentatge més alt que en els alumnes, un 55.8%. El català ho és en el 44.2% dels pares. Tornem a trobar un percentatge molt semblant d'alumnes (3.2%), com acabem de veure, que no han complimentat bé l'enquesta.

Quadre 27.-PRIMERA LLENGUA DELS PARES

Tabla de contingencia Primera llengua del pare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Primera llengua del pare	Català	Recuento	186	205	391
		% de ESTUDI	44,2%	46,5%	45,4%
	Castellà	Recuento	235	224	459
		% de ESTUDI	55,8%	50,8%	53,2%
	Gallec	Recuento		2	2
		% de ESTUDI		,5%	,2%
	Basc	Recuento		2	2
		% de ESTUDI		,5%	,2%
	Una altra	Recuento		8	8
		% de ESTUDI		1,8%	,9%
Total	Recuento	421	441	862	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Si comparem les dades de les dues enquestes ens adonem que hi ha hagut un augment de pares catalanoparlants d'un 4.3%, fet que ens ajudarà a comprendre l'augment tant important de la transmissió del català als seus fills.

Pel que fa a les mares, en l'enquesta de 1993, els percentatges encara són molt més alts respecte al castellà, 62.1%, i un 37.9% ha après el català com a primera llengua.

Quadre 28.-PRIMERA LLENGUA DE LES MARES

Tabla de contingencia Primera llengua de la mare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Primera llengua de la mare	Català	Recuento	159	193	352
		% de ESTUDI	37,9%	43,6%	40,8%
	Castellà	Recuento	261	236	497
		% de ESTUDI	62,1%	53,3%	57,6%
	Gallec	Recuento		3	3
		% de ESTUDI		,7%	,3%
	Basc	Recuento		2	2
		% de ESTUDI		,5%	,2%
	Una altra	Recuento		9	9
		% de ESTUDI		2,0%	1,0%
Total	Recuento	420	443	863	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Ara bé, respecte a l'augment del català, al 2000 hi ha hagut un percentatge més gran (+1.4%) que en els homes (4.3%), ara, doncs, és d'un 5.7%.

Respecte a la segona llengua apresada, en l'enquesta del 1993, ens adonem que només adquireixen el català un 38.3% de pares i un 39.2% de mares. I no n'aprenen cap altra que la primera un 12.2% de pares i un 17.9% de mares. Aquestes dades canvien substancialment el 2000: hi ha un 9.3% de pares i mares que no aprenen cap altra llengua (-2.9% en el cas dels pares i -8.6% en el cas de les mares).

Quadre 29.-SEGONA LLENGUA DELS PARES

Tabla de contingencia Segunda lengua del pare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Segona llengua del pare	Català	Recuento	166	159	325
		% de ESTUDI	38,3%	36,1%	37,2%
	Castellà	Recuento	188	215	403
		% de ESTUDI	43,4%	48,8%	46,1%
	Gallec	Recuento	6	5	11
		% de ESTUDI	1,4%	1,1%	1,3%
	Basc	Recuento	2	2	4
		% de ESTUDI	,5%	,5%	,5%
	Una altra	Recuento	18	19	37
		% de ESTUDI	4,2%	4,3%	4,2%
	Cap altra	Recuento	53	41	94
		% de ESTUDI	12,2%	9,3%	10,8%
Total	Recuento	433	441	874	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

Quadre 30.- SEGONA LLENGUA DE LES MARES

Tabla de contingencia Segona llengua de la mare * ESTUDI

			ESTUDI		Total
			1993	2000	
Segona llengua de la mare	Català	Recuento	169	163	332
		% de ESTUDI	39,2%	36,8%	38,0%
	Castellà	Recuento	162	215	377
		% de ESTUDI	37,6%	48,5%	43,1%
	Gallec	Recuento	12	3	15
		% de ESTUDI	2,8%	,7%	1,7%
	Basc	Recuento	3	2	5
		% de ESTUDI	,7%	,5%	,6%
	Una altra	Recuento	8	19	27
		% de ESTUDI	1,9%	4,3%	3,1%
	Cap altra	Recuento	77	41	118
		% de ESTUDI	17,9%	9,3%	13,5%
Total	Recuento	431	443	874	
	% de ESTUDI	100,0%	100,0%	100,0%	

3.1.4.3.-La transmissió lingüística intergeneracional

Quan els dos progenitors són catalanoparlants, en cap cas han transmès el castellà. Si tots dos són castellanoparlants, el 9% han parlat en català a la seva descendència. Aquests resultats, com veurem, són paral·lels als del creuament entre la primera llengua apresada i l'autocategorització respecte al grup lingüístic. Així, el 91% ha transmès el castellà.

Quadre 31.-LA TRANSMISSIÓ LINGÜÍSTICA INTERGENERACIONAL (1993)

LLENGUA DELS PARES			PRIMERA LLENGUA APRESA			
PARE	MARE	CASOS	CATALÀ	CASTELLÀ	%CATALÀ	%CASTELLÀ
CATALÀ	CATALÀ	119	119	0	100%	0%
CATALÀ	CASTELLÀ	54	36	18	67%	33%
CASTELLÀ	CATALÀ	35	19	16	54%	46%

CASTELLÀ	CASTELLÀ	193	18	175	9%	91%
----------	----------	-----	----	-----	----	-----

Pel que fa als **matrimonis mixtos**, hi ha una constatació interessant: **si el pare és catalanoparlant es transmet més la llengua catalana (67%)** que si és la mare la catalanoparlant (54%).

Les dades globals de la transmissió lingüística intergeneracional, com podem extreure del quadre 31, són: el 52.1% transmet el castellà, mentre que el català el transmet el 47.9%. Així, podem concloure que **la tendència a l'hora de transmetre la llengua és cap al català**, i ho observem tant si els dos progenitors són castellans com si es tracta de matrimonis mixtos; ara bé, el major nombre de progenitors castellanoparlants fa que la llengua més transmesa sigui el castellà. Dit altrament: **el pes demogràfic dels castellanoparlants és més gran**.

Quadre 32.-LA TRANSMISSIÓ LINGÜÍSTICA INTERGENERACIONAL (2000)

LLENGUA DELS PARES			PRIMERA LLENGUA APRESA			
PARE	MARE	CASOS	CATALÀ	CASTELLÀ	%CATALÀ	%CASTELLÀ
CATALÀ	CATALÀ	138	138	0	100%	0%
CATALÀ	CASTELLÀ	62	47	15	75.8%	24.2%
CASTELLÀ	CATALÀ	51	40	11	78.4%	21.6%
CASTELLÀ	CASTELLÀ	168	28	140	16.6%	83.4%

En l'enquesta del 2000 ens tornem a trobar que quan els dos progenitors són catalanoparlants, en cap cas han transmès el castellà. Si tots dos són castellanoparlants, el 16.6% han parlat en català a la seva descendència (**un 7.6% més que al 1993**).

Pel que fa als **matrimonis mixtos**, hi ha una constatació interessant, la contrària que al 1993: **si la mare és catalanoparlant es transmet més la llengua catalana (78.4%, un 24.4% més que al 1993) que si és el pare el catalanoparlant (75.8%).**

Les dades globals de la transmissió lingüística intergeneracional, com podem extreure del quadre 32, són:

el 62.2% transmet el català (**un 14.3 més que el 1993**), mentre que el 37.8 transmet el castellà. Així, queda molt clar que la llengua que es transmet més és el català, perquè només quan els dos progenitors són castellanoparlants es transmet més el castellà, i encara en aquest cas hi ha un 16.6 de parelles que parlen català als fills, és a dir, **ha pujat d'un 7.6%.**

Quadre 33.-LA TRANSMISSIÓ LINGÜÍSTICA INTERGENERACIONAL ENTRE MATRIMONIS MIXTOS AMB UNA LLENGUA DIFERENT AL CASTELLÀ O AL CATALÀ (2000)

LLENGUA DELS PARES			PRIMERA LLENGUA APRESA			
PARE	MARE	CASOS	CATALÀ	CASTELLÀ	%CATALÀ	%CASTELLÀ
GALLEC	CATALÀ	1	1	0	100%	0%
GALLEC	CASTELLÀ	1	0	1	0%	100%
BASC	CATALÀ	1	1	0	100%	0%
UNA ALTRA	CATALÀ	2	2	0	100%	0%
UNA ALTRA	CASTELLÀ	4	0	4	0%	100%
UNA ALTRA	UNA ALTRA	2	0	2	0%	100%

Observem que quan el pare és gallec, basc o parla una altra llengua diferent a les de la península, el fill té com a primera llengua la de la mare. Quan cap dels dos parla cap llengua de la península, el fill té com a primera llengua el castellà.

3.1.5.-Llengües usades

3.1.5.1- Idioma utilitzat per respondre l'enquesta

L'idioma utilitzat per respondre l'enquesta del 1993 ha estat en el 61.3% de casos el català, en el 38.7%, el castellà. Hi ha hagut tres alumnes que l'han resposta una part en cada llengua.

Quadre 34.-IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

	ESTUDI			
	1993		2000	
	Idioma triat		Idioma triat	
	Recuento	%	Recuento	%
Castellà	167	38,7%	144	33,8%
Català	265	61,3%	282	66,2%
Total	432	100,0%	426	100,0%

En els resultats obtinguts al 2000 observem que l'ús del català per respondre l'enquesta **ha pujat d'un 4.9% (66.2%)** i que, correlativament, ha minvat l'ús del castellà en aquest percentatge (33.8).

Per valorar adequadament aquests resultats cal considerar que el fet de passar-los una enquesta, tot i que la puguin respondre en la llengua que vulguin, que se'ls presenti en les dues llengües per dues persones diferents, etc., ja indueixi a pensar que és per testar quina és la situació del català. A ningú no se li acut de pensar que sigui per a quelcom relacionat amb el castellà. Hem considerat també si aquest principi de convergència podia ésser detectat en la relació establerta entre la persona que distribuïa l'enquesta, ja que, com dèiem, cadascuna parlava una llengua. Ho analitzarem en l'apartat següent.

3.1.5.2-Llengua de l'enquestador --- llengua de l'enquesta

En l'enquesta del 1993, dels que han après el català com a primera llengua, com hem vist, responen en aquesta llengua el 70.1%, el 52.5% d'aquests agafen l'enquesta de la persona que els havia parlat en català i el 47.5 de la que els havia parlat en castellà. Dels que responen en castellà, el 52.46% han pres l'enquesta de qui els havia parlat en castellà i el 47.54%, de qui els havia parlat en català. Es desprèn, doncs, que **la tria de l'enquesta no està relacionada amb la llengua de la persona que els l'ha distribuïda.**

Quadre 35.-LLENGUA DE L'ENQUESTADOR-LLENGUA DE L'ENQUESTA (1993)

	Llengua enquestador							
	Català				Castellà			
	Primera llengua apresada				Primera llengua apresada			
	Català		Castellà		Català		Castellà	
	Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat	
	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%
Castellà	8	8,8%	69	57,5%	11	10,3%	74	74,7%
Català	83	91,2%	51	42,5%	96	89,7%	25	25,3%
Total	91	100,0%	120	100,0%	107	100,0%	99	100,0%

Respecte a l'enquesta del 2000, dels que han après el català com a primera llengua, com també hem vist, responen en aquesta llengua el 67.87%, el 49.11% d'aquests agafen l'enquesta de la persona que els havia parlat en català i el 50.89% de la que els havia parlat en castellà. Dels que responen en castellà, el 42.86% han pres l'enquesta de qui els havia parlat en castellà i el 57.14%, de qui els havia parlat en català. Per tant, en aquest darrer cas, més que una convergència hi ha una divergència, encara que no la considerem significativa i es pot deure a l'atzar.

Quadre 36.-LLENGUA DE L'ENQUESTADOR-LLENGUA DE L'ENQUESTA (2000)

	Llengua enquestador							
	Català				Castellà			
	Primera llengua apresada				Primera llengua apresada			
	Català		Castellà		Català		Castellà	
	Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat	
	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%
Castellà	9	7,3%	67	73,6%	4	3,1%	63	77,8%
Català	114	92,7%	24	26,4%	125	96,9%	18	22,2%
Total	123	100,0%	91	100,0%	129	100,0%	81	100,0%

3.1.5.3-Relació de l'ús amb la primera llengua apresada

En aquest epígraf comentarem més detingudament en quina mesura la primera llengua apresada és la que s'empra per respondre el qüestionari. Com veiem en el quadre 36, és significatiu el fet que el 34.7% d'alumnes que tenen el castellà com a llengua primera hagin triat el català per respondre l'enquesta. La possibilitat oposada (que triïn el castellà tenint el català com a llengua primera) només es dona en el 9.6% dels casos.

Recordem que la distribució segons la primera llengua apresada és de 49.8% en castellà, 47.0% en català, 0.2 el basc, 0.2 el gallec i 0.8 una altra llengua. Aquesta pregunta els demanava que decidissin quina llengua consideraven que havien après primer. Alguns, però, les van marcar les dues (1.9%).

L'idioma utilitzat per respondre l'enquesta del 2000 ha estat en el 66.2% de casos el català (**un 4.9 més que en la del 1993**), en el 33.8%, el castellà. 17 alumnes han respost cada part del qüestionari en una llengua (**14 més que al 1993**). Tornem a trobar que el 5.2% d'alumnes que tenen com a llengua primera el català han triat el castellà per respondre l'enquesta (**un 4.4% menys que al 1993**). La possibilitat contrària (tenir el castellà com a llengua primera i respondre en català) **ha baixat d'un 10.3% (24.4%)**.

QUADRE 36.-IDIOMA UTILITZAT----PRIMERA LLENGUA APRESADA

	ESTUDI							
	1993				2000			
	Primera llengua apresada				Primera llengua apresada			
	Català		Castellà		Català		Castellà	
	Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat	
	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%
Castellà	19	9,6%	143	65,3%	13	5,2%	130	75,6%
Català	179	90,4%	76	34,7%	239	94,8%	42	24,4%
Total	198	100,0%	219	100,0%	252	100,0%	172	100,0%

Podem desglossar aquestes dades segons els resultats obtinguts en l'apartat on demanàvem quin és l'ús del català que fan. Amb aquesta comparació veiem la distància que hi ha entre l'ús declarat i l'ús comprovat.

QUADRE 37.-IDIOMA UTILITZAT---PRIMERA LLENGUA APRESA---GRUP LINGÜÍSTIC (1993)

	ESTUDI											
	1993											
	Grup d'ús lingüístic											
	Exclusius catalanoparlants		Més catalanoparlants				Més castellanoparlants				Exclusius castellanoparlants	
	Primera llengua apresada		Primera llengua apresada				Primera llengua apresada				Primera llengua apresada	
	Català		Català		Castellà		Català		Castellà		Castellà	
	Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat	
	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%	Recuento	%
Castellà			4	4,8%	2	25,0%	12	38,7%	75	62,5%	48	81,4%
Català	47	100,0%	80	95,2%	6	75,0%	19	61,3%	45	37,5%	11	18,6%
Total	47	100,0%	84	100,0%	8	100,0%	31	100,0%	120	100,0%	59	100,0%

En l'enquesta del 1993, del grup que declara que només parla català, tots responen l'enquesta en aquesta llengua i tots la tenen com la primera apresada (L1). Dels que diuen que parlen més català, dels que tenen aquesta com L1 un 95.2% ho fa en aquesta llengua; dels d'aquest grup que tenen el castellà com L1, el 75% respon el qüestionari en català.

Respecte als alumnes que responen que parlen només en castellà (tots el tenen com a L1), un 81.4% utilitza aquesta llengua per respondre l'enquesta, mentre que dels que declaren que parlen més castellà (dels que tenen aquesta llengua com L1) la fan servir per respondre un 62.5%. Dels que tenen el català com L1 d'aquest grup, un 38.7% utilitza el castellà.

Observem doncs, que dels que parlen més català o només en català, sols un 5.9% respon l'enquesta en castellà, mentre que dels grups que parlen més en castellà o només en castellà, hi ha un 29.5% que ho fan en català.

QUADRE 38.-IDIOMA UTILITZAT---PRIMERA LLENGUA APRESA---GRUP LINGÜÍSTIC (2000)

ESTUDI															
2000															
Grup d'ús lingüístic															
Exclusius catalanoparlants		Més catalanoparlants					Més castellanoparlants					Exclusius castellanoparlants			
Primera llengua apresada		Primera llengua apresada					Primera llengua apresada					Primera llengua apresada			
Català		Català		Castellà			Català		Castellà			Castellà			
Idioma triat		Idioma triat		Idioma triat			Idioma triat		Idioma triat			Idioma triat			
Recuento		%	Recuento		%	Recuento		%	Recuento		%	Recuento		%	
Castellà		1	1,4%	3		2,2%	9		22,5%	58		65,9%	70		97,2%
Català		71	98,6%	135		97,8%	9		100,0%	31		77,5%	30		34,1%
Total		72	100,0%	138		100,0%	9		100,0%	40		100,0%	88		100,0%

En l'enquesta del 2000, del grup que declara que només parla català, tots responen l'enquesta en aquesta llengua excepte un cas, i tots la tenen com la primera apresada (L1). Dels que diuen que parlen més català, dels que tenen aquesta com L1 un 97.8% ho fa en aquesta llengua; dels d'aquest grup que tenen el castellà com L1, el 100% respon el qüestionari en català (al 93 eren el 75%).

Respecte als alumnes que responen que parlen només en castellà (tots el tenen com a L1), un 97.2% utilitza aquesta llengua per respondre l'enquesta, mentre que dels que declaren que parlen més castellà (dels que tenen aquesta llengua com L1) la fan servir per respondre un 65.9%. Dels que tenen el català com L1 d'aquest grup, un 22.5% utilitza el castellà.

De la comparació de les dues enquestes ens adonem que les respostes són cada vegada més coherents i els alumnes que declaren que parlen només en català o més en català siguin coherents en la seva autocategorització i cada vegada utilitzen més la llengua que diuen emprar. És molt significatiu que només hi hagi un alumne que respongui el qüestionari en castellà.

Pel que fa als grups dels que parlen més en castellà o només en castellà, hi ha un 31.5% que ho fan en català (un 2% més que al 1993).

3.2.-RESULTATS DE LES VARIABLES QUE INTERVENEN EN LES HIPÒTESIS

En l'apartat 2.3, dedicat a la descripció dels instruments de recerca i anàlisi, hem explicat les diferents parts del qüestionari. El que presentarem a continuació són els resultats globals que n'hem obtingut. Per als resultats particulars es pot consultar l'annex VI on es poden trobar les mitjanes a les respostes a cada ítem del qüestionari ordenades segons es van preguntar. Les mitjanes d'aquestes contestacions segons les puntuació obtingudes es poden consultar a l'annex VII.

De cada variable considerada en les hipòtesis presentarem els resultats obtinguts amb l'**anàlisi de la variància**, però ho farem de manera simplificada: donant el nombre d'alumnes que intervenen en les anàlisis, les mitjanes de les puntuacions obtingudes en les diferents respostes i les mitjanes entre les quals estan compreses el 95% de les respostes. En el quadre que segueix aquestes dades aportem, doncs, de manera gràfica, les diferències significatives entre els grups.

Pel que fa al grup de referència, atès que ha estat aconseguit amb un altre tipus de qüestionari, i amb una altra tècnica estadística, es presentaran els resultats d'una manera diferent, i molt més detallada.

3.2.1.-Nivell d'ús de les llengües

Com ja hem avançat, considerem que les possibilitats generals de comportament lingüístic en la situació de relació interlingüística més simple (la de contacte entre dues llengües) són:

- monolingüisme en L1
- bilingüisme +L1 que L2
- bilingüisme L1 / L2
- bilingüisme +L2 que L1
- monolingüisme L2

Si bé teòricament hem cregut necessari considerar la situació d'igualtat (bilingüisme L1 / L2) per a les situacions col·lectives, en canvi, per a les situacions individuals no tindrem pas en compte aquesta possibilitat que situa ambdues llengües en un ús equivalent. La principal raó que ens ha portat a prendre aquesta decisió és el fet que en els comportaments lingüístics individuals podem delimitar perfectament el nivell d'ús de cada alumne, atès l'elevat nombre de preguntes que s'hi refereixen i que, a més, la situació d'empat no es dona mai. Per contra, si considerem la totalitat de la població, no disposem d'aquestes dades perquè la nostra mostra és representativa dels estudiants de segon de BUP (any 1993) i de primer de Batxillerat (any 2000) a Catalunya, i les conclusions a què arribem només les podem generalitzar en aquest àmbit. Tot i que la situació d'empat no es dona mai en les situacions individuals, tampoc no té per què donar-se en les situacions generals. Vam considerar aquesta possibilitat per poder donar compte de l'evolució del procés de substitució, en el qual, en un moment determinat, per fugaç que sigui, s'ha de passar per aquest estadi d'igualació dels usos.

Els resultats sobre el grau d'utilització de les dues llengües principals del procés de substitució (o d'inversió d'aquest procés) estan extrets del conjunt d'ítems de la variable 13, que es poden llegir en l'annex III. El criteri que hem fet servir per establir els quatre grups teòrics ha estat considerant la puntuació d'aquesta variable sobre el grau d'utilització, prenent com a referència l'ús del català¹¹ :

- si era inferior a 42: grup "només parla castellà"
- si estava entre 42 i 77: grup "parla més castellà"
- si estava entre 78 i 107: grup "parla més català"
- si superava el 108: grup "només parla català"

¹¹ En un primer moment vam establir intervals proporcionals, però l'anàlisi dels resultats ens va fer afinar més en la delimitació.

Som conscients que els noms dels grups són imprecisos, però no se'ns ha acudit cap altra fórmula per *batejar-los*, perquè ens trobàvem que si els grups extrems eren els que “més utilitzaven una llengua”, com anomenàvem els grups intermedis?¹² Els noms dels grups que hem triat poden fer semblar que considerem que hi ha monolingües en català, tot i que sabem bé que, d'aquesta edat, segur que no n'existeixen. Tot i això, hem anomenant aquesta possibilitat “només parla català” perquè els quadres i els comentaris poguessin ésser més clars en els contrastos, ja que els dos grups extrems són els que més s'acosten al monolingüisme. Pel que fa al castellà, es dona també aquesta imprecisió, perquè en aquest cas caldria que l'ús del català fos zero i el tall que hem establert és fins als 42 punts. Vegem els resultats que obtenim aplicant aquest criteri.

Quadre 39.-MITJANES DELS GRUPS LINGÜÍSTICS. GRAU UTILITZACIÓ DEL CATALÀ (1993)

Descriptivos^a

Grau d'utilització del català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	120,3404	4,3101	,6287	119,0749	121,6059	114,00	129,00
Més catalanoparlants	97	99,2577	7,8545	,7975	97,6747	100,8408	86,00	113,00
Més castellanoparlants	161	64,1180	11,6632	,9192	62,3027	65,9333	43,00	84,00
Exclusius castellanoparlants	60	29,6500	6,9498	,8972	27,8547	31,4453	15,00	41,00
Total	365	75,0301	29,9978	1,5702	71,9424	78,1179	15,00	129,00

a. ESTUDI = 1993

¹² “Parla encara més” era poc afortunat. Haver-los anomenat “bilingües” i “més bilingües” era una solució poc encertada perquè els quatre grups serien bilingües i, a més, el terme “més bilingües en català” o qualsevol sintagma més llarg, tampoc no eren millors. Per altra banda, l'opció que hem pres pot semblar que oblida la lectura i l'escriptura, encara que la majoria de preguntes de la variable 13 es refereixen a usos orals. És la mateixa imprecisió que la del terme “castellanoparlant”.

N N
O O
++++
CCCC
SSTT

29,6500	NOMÉS CASTELLÀ	
61,1250	MÉS CASTELLÀ	*
93,1215	MÉS CATALÀ	**
118,2258	NOMÉS CATALÀ	***
NO+CS	=	NOMÉS CASTELLÀ
+CS	=	MÉS CASTELLÀ
+CT	=	MÉS CATALÀ
NO+CT	=	NOMÉS CATALÀ

La distribució de l'alumnat en els grups lingüístics, tenint en compte les característiques que acabem de comentar, és prou equilibrada. És ascendent des dels que només parlen català fins arribar al grup que parla més castellà, el nombre va de des de 62 a 107 i a 136. Com ja hem assenyalat en l'apartat 3.1, els dos grups intermedis (els d'usos més variats) són els més poblats. Pel que fa als extrems, novament, el grup de *monolingües* en català (62) és superior al de *monolingües* en castellà (60). Si separem els resultats en dos grups observarem que el castellà suma 196 alumnes i el català en suma 169.

Pel que fa a la delimitació de les mitjanes entre els grups és ben clara: 29, 61,93 i 118. També les mitjanes incloses en el 95% del total d'alumnes de cada grup presenten una divisió amb intervals ben clars: 27-31, 59-62, 91-94 i 116 -119. Fixem-nos, a més, que la diferència de cada mitjana dins de cada grup és només de 4 punts, mentre que els espais entre grups són de més de 21 punts. Tots aquests fets ens mostren que els grups estan clarament delimitats.

Si ho representem gràficament, i tenim en compte que els asteriscs indiquen que les diferències entre els grups que s'encreuen (els situats a l'esquerra i els escrits verticalment)

són significatives, ens adonarem que aquest triangle que es forma ens mostra que tots els grups són *significativament* distints entre ells¹³.

Quadre 40.-MITJANES DELS GRUPS LINGÜÍSTICS. GRAU UTILITZACIÓ DEL CATALÀ (2000)

Descriptivos								
Grau d'utilització del català								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%			
					Límite inferior	Límite superior	Mínimo	Máximo
Exclusius catalanoparlants	74	121,6351	5,8370	,6785	120,2828	122,9875	114,00	135,00
Més catalanoparlants	149	99,7987	8,0924	,6630	98,4886	101,1087	85,00	113,00
Més castellanoparlants	141	63,1277	13,1670	1,1089	60,9354	65,3199	43,00	84,00
Exclusius castellanoparlants	73	31,3973	8,3761	,9804	29,4430	33,3516	15,00	42,00
Total	437	80,2380	31,7943	1,5209	77,2487	83,2272	15,00	135,00

Per al 2000 podríem repetir els mateixos comentaris perquè tots els grups són substancialment diferents els uns dels altres.

Vegem ara els resultats del grau d'utilització del castellà:

Quadre 41.-GRAU UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ (1993)

Descriptivos ^a								
Grau d'utilització del castellà								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%			
					Límite inferior	Límite superior	Mínimo	Máximo
Exclusius catalanoparlants	47	29,6596	4,3101	,6287	28,3941	30,9251	21,00	36,00
Més catalanoparlants	97	50,7423	7,8545	,7975	49,1592	52,3253	37,00	64,00
Més castellanoparlants	161	85,8820	11,6632	,9192	84,0667	87,6973	66,00	107,00
Exclusius castellanoparlants	60	120,3500	6,9498	,8972	118,5547	122,1453	109,00	135,00
Total	365	74,9699	29,9978	1,5702	71,8821	78,0576	21,00	135,00

a. ESTUDI = 1993

¹³ A les proves Scheffé, la matriu de doble entrada amb les mateixes categories als eixos d'ordenades i d'abscisses dona de vegades aquesta forma que nosaltres interpretem com un triangle. Això es deu al simple fet que el programa SPSS ordena les categories en funció dels valors mitjans observats de menor a major. Tot i que la geometria no hi tingui gaire a veure en aquesta part, amb la finalitat d'alleugerir els comentaris, ens referirem a aquesta forma triangular que representa les diferències significatives.

N N
O O
+ + + +
CCCC
TTSS

31,7742	NOMÉS CATALÀ	
56,8785	MÉS CATALÀ	*
88,8750	MÉS CASTELLÀ	* *
120,3500	NOMÉS CASTELLÀ	* * *

Gairebé podríem aprofitar els comentaris que acabem de fer per al català, perquè les diferències entre les mitjanes de cada grup, l'agrupament de mitjanes del 95% dels casos, i els intervals entre aquestes fa que obtinguem la mateixa representació en la qual tots els grups són significativament diferents entre si. Aquesta coincidència no és casual, és com si presentéssim l'anvers de la moneda. El fet que no considerem més que dues llengües fa que els seus usos siguin correlatius.

Ens podem preguntar per la influència de la primera llengua apresada en el grau d'utilització de les llengües que estan en contacte. És previsible que tingui una importància considerable com, de fet, així és. Els dos grups extrems (els que parlen *només* una llengua) estan ocupats per persones que tenen la llengua primera la mateixa que el grup. És a dir, no hi ha cap alumne que tingui com a primera llengua el castellà i pertanyi al grup que només parli català, o bé cap alumne que tingui el català com a primera llengua i només parli castellà.

El grup que parla més català té un 75% d'alumnes que tenen el català com a primera llengua i 25% que hi tenen el castellà. El grup que parla més castellà està compost per un 85.7% d'alumnes que tenen el castellà com a primera llengua i el 14.3% restant hi tenen el català.

Quadre 42.-GRAU UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ (2000)

Descriptivos

Grau d'utilització del castellà								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	28,3649	5,8370	,6785	27,0125	29,7172	15,00	36,00
Més catalanoparlants	149	50,2013	8,0924	,6630	48,8913	51,5114	37,00	65,00
Més castellanoparlants	141	86,8723	13,1670	1,1089	84,6801	89,0646	66,00	107,00
Exclusius castellanoparlants	73	118,6027	8,3761	,9804	116,6484	120,5570	108,00	135,00
Total	437	69,7620	31,7943	1,5209	66,7728	72,7513	15,00	135,00

Novament, els mateixos comentaris ens podrien servir per a aquests resultats del 2000.

3.2.2.-La representació de les llengües

Comentarem els resultats relacionant les preguntes de cadascuna de les seccions de l'apartat C.E.V.E.L. (vitalitat etnolingüística subjectiva) que nosaltres anomenem representació, així, de cada aspecte analitzarem quina és la representació de la situació actual, de les possibilitats futures, què seria just, què fan els seus models (els amics), quina importància té per als alumnes el tema que es comenta, què desitgen fer, què són capaços de fer i a quin grup senten que pertanyen. Per a una informació detallada dels resultats obtinguts es pot consultar l'annex VI.

La classificació que presentem és la combinació entre els resultats obtinguts en l'apartat dedicat al grau d'utilització de les llengües i els obtinguts en el que tracta la representació de la llengua.

Quadre 43.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS (1993)

Descriptivos^a

REP Català: Representació del català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	625,7855	45,0815	6,5758	612,5491	639,0220	477,00	713,00
Més catalanoparlants	97	577,9832	51,1851	5,1971	567,6671	588,2993	463,00	682,66
Més castellanoparlants	161	510,5758	48,4717	3,8201	503,0314	518,1201	374,00	677,00
Exclusius castellanoparlants	60	413,9148	59,0366	7,6216	398,6641	429,1656	272,00	531,00
Total	365	527,4353	82,0077	4,2925	518,9941	535,8765	272,00	713,00

a. ESTUDI = 1993

			N	N
			O	O
			+	+
			+	+
			C	C
			C	C
			S	S
			T	T
421,2648	NOMÉS CASTELLÀ			
514,2329	MÉS CASTELLÀ	*		
570,1536	MÉS CATALÀ	* *		
629,7650	NOMÉS CATALÀ	* **		

Pel que fa als valors mitjans obtinguts de la variable que estudia la representació de la llengua, observem com es dona clarament una progressió en els punts aconseguits a partir del grup que només parla castellà. També les mitjanes compreses entre el 95% de les dades ens mostren aquesta divisió, perquè no es dona cap intersecció entre els grups. Així, doncs, aquesta variable distingeix nítidament els grups, com també ho representem en el triangle que es veu sobre d'aquestes línies.

Quadre 44.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS (2000)

Descriptivos

REP Català: Representació del català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	69	614,2174	38,4084	4,6238	604,9907	623,4441	540,00	714,00
Més catalanoparlants	132	567,7197	43,0543	3,7474	560,3065	575,1329	466,00	665,00
Més castellanoparlants	118	497,4237	42,6964	3,9305	489,6395	505,2079	364,00	602,00
Exclusius castellanoparlants	59	426,3390	65,5027	8,5277	409,2689	443,4091	259,00	532,00
Total	378	532,1958	77,0799	3,9646	524,4003	539,9912	259,00	714,00

Una altra vegada ens estalviem de repetir uns comentaris substancialment iguals als del 1993.

A continuació, vegem els resultats referents al castellà.

Quadre 45.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ

SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS (1993)

Descriptivos^a

REP Castellà: Representació del castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	300,7804	56,1119	8,1848	284,3054	317,2555	186,00	421,00
Més catalanoparlants	97	370,5499	51,0795	5,1863	360,2551	380,8447	250,00	479,00
Més castellanoparlants	161	460,9395	51,4380	4,0539	452,9335	468,9455	308,00	600,00
Exclusius castellanoparlants	60	541,4888	47,9252	6,1871	529,1084	553,8692	387,00	653,00
Total	365	429,5359	90,5054	4,7373	420,2201	438,8518	186,00	653,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
TTSS

309,9181	NOMÉS CATALÀ	
387,5641	MÉS CATALÀ	*
467,698	MÉS CASTELLÀ	* *
541,488	NOMÉS CASTELLÀ	* * *

Tornem a trobar totes les característiques del quadre anterior: gradació de valors entre els grups, començant per la representació de la llengua que no és motiu d'estudi, i separació clara entre les mitjanes que mostren que aquesta variable de la representació de les llengües és significativa tant per correlacionar amb altres variables com per distingir els quatre grups lingüístics entre ells.

Quadre 46.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ
SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS (2000)

Descriptivos

REP Castellà: Representació del castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	326,7703	57,6433	6,7009	313,4154	340,1251	205,00	438,00
Més catalanoparlants	133	399,6842	51,2735	4,4460	390,8896	408,4788	275,00	503,00
Més castellanoparlants	132	490,3182	52,9554	4,6092	481,2001	499,4362	337,00	598,00
Exclusius castellanoparlants	68	562,4265	41,9902	5,0921	552,2627	572,5903	488,00	659,00
Total	407	443,0123	94,0302	4,6609	433,8498	452,1748	205,00	659,00

Novament a aprofitem els mateixos comentaris que hem fet per a l'enquesta del 1993 perquè no varien significativament.

3.2.3.-La xarxa social interpersonal de comunicació

Com hem vist en els dos apartats anteriors, la separació entre els grups lingüístics és molt nítida. Pel que fa a la xarxa interpersonal de comunicació, també obtenim uns resultats semblants als precedents.

QUADRE 47.- XARXA SOCIAL EN CATALÀ (1993)

Descriptivos^a

Xarxa social en català global

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	35	171,9714	24,5566	4,1508	163,5359	180,4069	51,00	197,00
Més catalanoparlants	64	157,9219	17,6467	2,2058	153,5139	162,3299	107,00	193,00
Més castellanoparlants	93	125,0753	24,9505	2,5872	119,9368	130,2138	78,00	184,00
Exclusius castellanoparlants	22	80,4545	27,1007	5,7779	68,4387	92,4703	22,00	117,00
Total	214	137,9813	35,4050	2,4202	133,2106	142,7520	22,00	197,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
SSTT

80,4545	NOMÉS CASTELLÀ	
121,4800	MÉS CASTELLÀ	*
152,3472	MÉS CATALÀ	* *
170,6222	NOMÉS CATALÀ	* * *

Les mitjanes entre grups ens mostren aquesta primera gradació ben clarament: 170 - 152 - 121- 80 que estan situades en uns intervals d'un màxim de 14 punts en el 95% dels casos. Aquests dos fets queden reflectits clarament en el triangle que formen els asteriscs que ens indiquen que tots els grups són significativament diferents entre ells.

QUADRE 47.- XARXA SOCIAL EN CATALÀ (2000)

Descriptivos

Xarxa social en català global

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	68	170,7647	19,3677	2,3487	166,0767	175,4527	107,00	198,00
Més catalanoparlants	130	154,1077	19,7571	1,7328	150,6793	157,5361	86,00	185,00
Més castellanoparlants	106	113,4434	28,3058	2,7493	107,9920	118,8948	44,00	192,00
Exclusius castellanoparlants	58	77,5517	29,2276	3,8378	69,8667	85,2367	9,00	151,00
Total	362	133,0635	40,1544	2,1105	128,9132	137,2139	9,00	198,00

Una vegada més els comentaris fets per a l'enquesta anterior ens serveixen per a l'actual

Passem a veureu-ho respecte al castellà.

QUADRE 48.- XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ (1993)

Exclusi catalanoparla	N	Medi	Desviaci típica	Error	Intervalo de para la media al		Mínim	Màxim
					Límit inferior	Límit superior		
Més	55	105,90	24,917	3,359	99,173	112,64	50,0	168,0
Més	11	145,24	23,350	2,216	140,85	149,63	82,0	194,0
Exclusi castellanoparl	44	162,13	17,799	2,683	156,72	167,54	115,0	193,0
Tot a	22	135,77	32,155	2,158	131,52	140,02	50,0	194,0

N N
 O O
 + + + +
 CCCC
 TTSS

107,2188	NOMÉS CATALÀ	
119,291	MÉS CATALÀ	*
134,8636	NOMÉS CASTELLÀ	**
140,5570	MÉS CASTELLÀ	**

La gradació que havíem estat observant en tots els grups comentats només es talla en la xarxa social en castellà que és més alta en sis punts en el grup que parla més castellà respecte al que només parla castellà.

Podem concloure, doncs, que, com ens mostra especialment el quadre 48, aquesta distribució gradual dels valors ens indica que la variable de la xarxa social és una bona definidora dels grups lingüístics, la qual cosa contribuirà a disposar d' unes variables que permetran una discussió fonamentada per confirmar o rebutjar les nostres hipòtesis. Possiblement la xarxa en català establirà millors relacions entre les altres variables que la xarxa social en castellà. Per primera vegada els asteriscs no formen un triangle perquè el grup que parla només castellà no és significativament diferent del que parla més castellà.

QUADRE 49.- XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ (2000)

Descriptivos

Xarxa social en castellà global								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	60	63,1667	23,4984	3,0336	57,0964	69,2369	17,00	116,00
Més catalanoparlants	118	90,0508	25,8291	2,3778	85,3418	94,7599	29,00	158,00
Més castellanoparlants	110	133,2455	27,6121	2,6327	128,0275	138,4634	60,00	188,00
Exclusius castellanoparlants	55	163,4182	18,6157	2,5101	158,3857	168,4507	119,00	198,00
Total	343	110,9650	42,1316	2,2749	106,4905	115,4396	17,00	198,00

Fins i tot les irregularitats es repeteixen en una de les gradacions de les mitjanes, encara que no en l'interval de confiança per a la mitjana al 95%, que al 2000 manté perfectament la gradació ascendent.

3.2.4.- El grup de referència

Si bé havíem considerat el grup de referència en l'apartat quatre del qüestionari C.E.V.E.L, aleshores, ho fèiem per establir quin era el model de comportament dels iguals dels alumnes, és a dir, dels seus amics. En l'epígraf actual ens centrem en el grup de referència en tota la seva amplitud, com veurem tot seguit.

Per conèixer quin és el significat del grup de referència que declaren tenir els alumnes ens cal relacionar-lo amb les dades de la seva pertinença als grups lingüístics per poder-les comparar. Alhora, també ens convindrà conèixer la seva representació dels grups lingüístics per poder avaluar què significa tenir un determinat grup com a referència.

Per obtenir aquesta variable es va dissenyar un qüestionari nou que vam anomenar “prova d'assignació”, com podeu llegir en l'apartat 2.3.1.2. El que es pretenia amb la seva confecció era conèixer la representació dels quatre grups lingüístics que havíem considerat en la teoria. Haver-ho fet només amb una oposició dicotòmica (castellà / català) ens semblava massa limitat perquè no ens hauria orientat en el procés de substitució lingüística que pretenem analitzar.

Quadre 50.-GRUP LINGÜÍSTIC AL QUAL PERTANY

ESTUDI		Grup lingüístic de pertinença	
		Recompte	%
1993	Als que només parlen català	49	11,4%
	Als que parlen més català	182	42,3%
	Als que parlen més castellà	170	39,5%
	Als que només parlen castellà	29	6,7%
	Total	430	100,0%
2000	Als que només parlen català	66	15,0%
	Als que parlen més català	200	45,6%
	Als que parlen més castellà	151	34,4%
	Als que només parlen castellà	22	5,0%
	Total	439	100,0%

El quadre ens mostra el nombre de casos per grup. Observem la **tendència a augmentar els grups de catalanoparlants** en l'enquesta del 2000: d'11 a 15, de 42.3% a 45.6% i per tant, la disminució en els grups castellanoparlants.

Hem d'avançar que els percentatges varien respecte al grup lingüístic al qual els alumnes diuen que pertanyen. Aquest fet és degut a dues causes: la primera és la diferència entre l'autocategorització i la realitat, la segona, la pèrdua de casos per manca de coherència en les respostes o al fet de no estar completes totes les preguntes.

Quadre 51.-CLASSIFICACIÓ SEGONS EL GRUP LINGÜÍSTIC

ESTUDI		Grup d'ús lingüístic	
		Recompte	%
1993	Exclusius catalanoparlants	47	12,9%
	Més catalanoparlants	97	26,6%
	Més castellanoparlants	161	44,1%
	Exclusius castellanoparlants	60	16,4%
	Total	365	100,0%
2000	Exclusius catalanoparlants	74	16,9%
	Més catalanoparlants	149	34,1%
	Més castellanoparlants	141	32,3%
	Exclusius castellanoparlants	73	16,7%
	Total	437	100,0%

Primera llengua apresada --- autocategorització del grup lingüístic de pertinença

La relació que s'estableix entre la primera llengua apresada pels alumnes i el grup lingüístic al qual diuen que pertanyen és altament significativa. Els resultats que obtenim el 1993 són: no hi ha cap castellanoparlant de llengua 1 que digui que pertany al grup que sols parla català. En canvi n'hi ha un alumne catalanoparlant de llengua 1 que diu que pertany al grup que només parla castellà. En canvi, al 2000 passa a l'inrevés.

QUADRE 52.-PRIMERA LLENGUA APRESADA---- AUTOCATEGORIZACIÓ DEL GRUP LINGÜÍSTIC DE PERTINENÇA

ESTUDI		Grup lingüístic de pertinença							
		Als que només parlen català		Als que parlen més català		Als que parlen més castellà		Als que només parlen castellà	
		Primera llengua apresada		Primera llengua apresada		Primera llengua apresada		Primera llengua apresada	
		Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%
1993	Català	48	100,0%	138	80,2%	9	5,4%	1	3,7%
	Castellà			34	19,8%	159	94,6%	26	96,3%
	Total	48	100,0%	172	100,0%	168	100,0%	27	100,0%
2000	Català	65	98,5%	181	91,4%	13	8,7%		
	Castellà	1	1,5%	17	8,6%	136	91,3%	22	100,0%
	Total	66	100,0%	198	100,0%	149	100,0%	22	100,0%

Si considerem l'enquesta del 1993, ens adonarem que entre els catalanoparlants de llengua 1 es categoritzen majoritàriament com a més catalanoparlants (70.4%), segueix el grup que diuen que pertanyen als que sols parlen català (24.5%), a continuació van els que pertanyen al grup que parla més castellà (4.6), seguit pels que només parlen castellà (0.5%).

Respecte al grup de castellanoparlants de llengua 1, com ja avançàvem, només es caracteritzen en tres de les possibilitats ofertes (ningú no ho fa com a sols catalanoparlant). Majoritàriament, diuen que s'inclouen al grup que parla més castellà (72.6%), segueixen els que es categoritzen com a més catalanoparlants (15.5%), i, finalment, aquells que diuen que parlen sols castellà (11.9%).

Aquestes dades ens mostren una **diferència significativa entre el comportament dels dos grups en contacte**. En primer lloc, una distribució diferent entre els 4 grups. Els castellanoparlants només ocupen 3 dels grups, és a dir, cap castellanoparlant passa a ésser monolingüe en la seva llengua segona. En català la variació no és massa significativa, només és de 0.5%, però el fet remarcable és que hi hagi algú. Una altra diferència és que el segon grup en importància entre els castellanoparlants és el dels que parlen català.

És a dir, hi ha una **atracció cap al català** que és un indicatiu important per determinar el sentit de la representació que els parlants elaboren de les relacions entre llengües. De la mateixa manera, també ho és el fet que el grup de catalanoparlants que es declaren monolingües és superior al de castellanoparlants i ocupa el segon lloc entre els blocs lingüístics establerts per l'autocategorització en els usos lingüístics habituals. A més, les diferències entre els grups de monolingües són significatives 12.6% més dels catalanoparlants (24.5% dels catalanoparlants front al 11.9% entre els castellanoparlants). Ambdós grups coincideixen en el fet que el grup majoritari és el que utilitza més la llengua 1. Només hi ha una diferència de 2.2% punts més dels castellanoparlants. En l'enquesta del 2000 tornem a veure que els dos grups de catalanoparlants augmenten i, correlativament, els de castellanoparlants disminueixen.

3.2.4.1.2.1.-Autocategorització de pertinença --- utilització de les llengües

En aquest apartat veurem les diferències que hi ha entre l'autocategorització dels alumnes i l'ús que declaren tenir de les llengües. En el grup que segons el grau d'utilització nosaltres hem considerat que només parlava català ells s'han inclòs el 50% en aquest mateix grup i l'altre 50% en el que parla més català.

QUADRE 53.-AUTOCATEGORITZACIÓ DE PERTINENÇA---UTILITZACIÓ DE LES LLENGÜES

ESTUDI		Grup lingüístic de pertinença							
		Als que només parlen català		Als que parlen més català		Als que parlen més castellà		Als que només parlen castellà	
		Grup d'ús lingüístic		Grup d'ús lingüístic		Grup d'ús lingüístic		Grup d'ús lingüístic	
		Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%
1993	Exclusius catalanoparlants	23	57,5%	24	16,1%				
	Més catalanoparlants	15	37,5%	78	52,3%	3	2,0%		
	Més castellanoparlants	2	5,0%	47	31,5%	108	73,5%	2	7,7%
	Exclusius castellanoparlants					36	24,5%	24	92,3%
	Total	40	100,0%	149	100,0%	147	100,0%	26	100,0%
2000	Exclusius catalanoparlants	39	59,1%	34	17,2%				
	Més catalanoparlants	25	37,9%	123	62,1%	1	,7%		
	Més castellanoparlants	2	3,0%	41	20,7%	91	61,9%	5	22,7%
	Exclusius castellanoparlants					55	37,4%	17	77,3%
	Total	66	100,0%	198	100,0%	147	100,0%	22	100,0%

En l'enquesta del 1993, pel que fa al grup que nosaltres hem anomenat “parla més català” el 81.1% d'alumnes ha cregut que pertanyia a aquest mateix grup, un 11.7% al que només parla català, un 11.3% al que parla més castellà i no cap en el grup que parla només castellà. Respecte a l'altre grup intermedi, els que parlen més castellà, el 73.9% s'autocategoritza en aquest grup. El 23.9% al que parla més català, l'1.5% al que parla només castellà i un 0.7% al que parla només català. Del grup dels que només parlen en castellà un 40% s'autocategoritzen en aquest grup i un 60% ho fan en el grup que parla més castellà. Cap alumne no diu que pertany als grups que parlen català.

En resum, podem afirmar que la nostra classificació varia de l'autocategorització en els següents valors globals. El grup que només parla català, del 17.1%, segons la nostra proposta

de classificació atenent a l'ús, passa a l'11% en la categorització dels alumnes. En el grup dels que parlen més català la diferència va d'un 29.3% a un 41%. En el grup que parla més castellà, d'un 37% a un 40.6%. I en el grup que només parla castellà va del 16.6% al 7.2%. Podem dir, doncs, que les distàncies entre ambdues classificacions no són massa significatives si tenim present que per diferenciar entre els grups hem triat unes denominacions extremes com "només parla". En el nostre context, com ja hem avançat, és ben difícil que un alumne de segon de BUP només parli una llengua. Precisament en els extrems és on trobem unes diferències més grans d'un 50% respecte al català i un 60% respecte al castellà. Aquests alumnes s'autocategoritzen del grup que "parla més" cada llengua. També hem de considerar, novament, **l'atracció del català**: del grup que parla més castellà, com hem vist, un 23.9% considera que parla més català, mentre que a l'inrevés només hi ha una diferència d'un 11.3%.

Amb tot, hem de concloure que la coincidència és força considerable, igual com passa en l'enquesta del 2000, encara que a nosaltres ens interessien especialment aquestes diferències entre l'ús declarat i l'autocategorització, és a dir, les *discontinuitats*, per poder estudiar els canvis.

3.2.4.1.3.-Grup de referència

Ja havíem assenyalat la necessitat de tenir presents alhora les dades dels grups lingüístics, als quals els alumnes diuen que pertanyen (variable 11-1), i el grup de referència, al qual diuen que desitgen semblar-se (variable 11-2), perquè ens cal saber si el grup de referència és diferent o igual al grup al qual pertanyen per poder situar els casos tant de forma individual com col·lectiva en el procés de substitució lingüística. Dit seguint la teoria de les catàstrofes: ens cal conèixer el moment actual per saber si es poden produir continuïtats o discontinuïtats.

El 1993, respecte al grup de referència, els alumnes que desitgen ser monolingües en català és del 24.1%, el de bilingües que parlen més el català, del 41.1%. El de bilingües que utilitzessin més el castellà seria del 27.3% i el de monolingües en castellà només arribaria al 7.5%.

Quadre 54.-EL GRUP LINGÜÍSTIC DESITJAT

ESTUDI	Grup lingüístic desitjat	
	Recompte	%
1993	La que només parla català	103 24,1%
	La que parla més català	176 41,1%
	La que parla més castellà	117 27,3%
	La que només parla castellà	32 7,5%
	Total	428 100,0%
2000	La que només parla català	99 22,6%
	La que parla més català	187 42,6%
	La que parla més castellà	120 27,3%
	La que només parla castellà	33 7,5%
	Total	439 100,0%

Si en el quadre 50, sobre el grup de pertinença, observàvem una partició dels grups en dos blocs, un del 53.7% per al català i un altre del 46.3% per al castellà, ara en l'enquesta del 1993 observem que el grup lingüístic desitjat, que el podríem considerar un grup de pertinença possible (o potser futur) és del 65.2% per als catalanoparlants i d'un 34.8% per als castellanoparlants. Aquest **augment de l'11.5%** és ben significatiu, perquè vol dir que en una generació podria variar significativament, si més no, la distribució global de parlants. Amb l'enquesta del 2000 podem **corroborar aquesta tendència** si comparem el que desitjaven els alumnes el 1993 i el que diuen que fan el 2000 (quadre 51): No s'arriba al 24% desitjat per al grup dels que només parlen català però es passa del 12.9% d'ús declarat al 16.9%. Respecte als que parlen més català es desitjava pertànyer a aquest grup el 41.1% i es passa del 26.6% al 34.1%. Pel que fa al grup dels que parlen més castellà, un 27.3% dels alumnes desitjava pertànyer a aquest grup, es passa del 44.1% al 32.3%. En canvi, aquesta tendència no continua respecte al grup que només parla castellà: desitjava pertànyer a aquest grup un 7.5% i el grup

fins i tot ha pujat unes dècimes (de 16.4% a 16.7%). És a dir, hi ha una tendència cap al català dels dos grups de bilingües, però sense variar el grup dels monolingües castellanoparlants.

Els percentatges respecte al grup lingüístic desitjat es mantenen molt estables: fins i tot hi ha una coincidència en els percentatges dels grups de castellanoparlants, pel que fa al grup dels catalanoparlants hi ha un retrocés d'un 1.5 en el grup dels que només desitjarien parlar català i la mateixa proporció d'augment, és clar, del grup dels que volen parlar més català. Podríem aventurar la interpretació que s'ha aturat el desig d'augment de l'ús en les mateixes dades que al 1993.

Primera llengua apresada --- grup lingüístic desitjat

Respecte al grup desitjat, observem la mateixa tendència de tenir com a **grup de referència el grup lingüístic catalanoparlant**. El 1993, el 92.9% de catalanoparlants de llengua 1 vol pertànyer als grups que només parlen català o que parlen més català. Entre els castellanoparlants de llengua 1 la xifra arriba al 40.1%.

QUADRE 55.- PRIMERA LLENGUA APRESA---GRUP LINGÜÍSTIC DESITJAT

ESTUDI		Primera llengua apresada			
		Català		Castellà	
		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat	
		Recompte	%	Recompte	%
1993	La que només parla català	84	42,9%	15	6,9%
	La que parla més català	98	50,0%	72	33,2%
	La que parla més castellà	12	6,1%	101	46,5%
	La que només parla castellà	2	1,0%	29	13,4%
	Total	196	100,0%	217	100,0%
2000	La que només parla català	86	33,2%	12	6,8%
	La que parla més català	149	57,5%	36	20,5%
	La que parla més castellà	16	6,2%	103	58,5%
	La que només parla castellà	8	3,1%	25	14,2%
	Total	259	100,0%	176	100,0%

Al 1993, els grups que utilitzaven més la primera llengua apresada en l'epígraf anterior tendeixen cap al català, bé esdevenint monolingües en aquesta llengua, bé desitjant parlar-la més que el castellà. En el sentit contrari només observem un augment de desig de parlar castellà, únicament d'un 1.5%.

Grup lingüístic segons l'ús ---- grup lingüístic desitjat

La relació entre el grup lingüístic al qual es pertany i el grup lingüístic desitjat ens mostra una interessant bipartició en l'enquesta del 1993. Si ajuntem els grups lingüístics en dos (castellanoparlants i catalanoparlants) obtindrem uns resultats per al grup lingüístic a què es pertany, segons l'ús declarat, de 53.6% i del 46.4%, respectivament, que passen a ésser respecte al grup lingüístic desitjat del 35% per al castellà i del 65% per al català.

QUADRE 56.-GRUP LINGÜÍSTIC SEGONS L'ÚS----GRUP LINGÜÍSTIC DESITJAT

ESTUDI		Grup d'ús lingüístic							
		Exclusius catalanoparlants		Més catalanoparlants		Més castellanoparlants		Exclusius castellanoparlants	
		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat	
		Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%
1993	La que només parla català	32	68,1%	38	40,0%	13	8,2%	3	5,1%
	La que parla més català	14	29,8%	52	54,7%	77	48,4%	5	8,5%
	La que parla més castellà	1	2,1%	4	4,2%	64	40,3%	31	52,5%
	La que només parla castellà			1	1,1%	5	3,1%	20	33,9%
	Total	47	100,0%	95	100,0%	159	100,0%	59	100,0%
2000	La que només parla català	40	54,8%	40	26,8%	15	10,8%	3	4,2%
	La que parla més català	30	41,1%	100	67,1%	48	34,5%	7	9,7%
	La que parla més castellà			6	4,0%	65	46,8%	46	63,9%
	La que només parla castellà	3	4,1%	3	2,0%	11	7,9%	16	22,2%
	Total	73	100,0%	149	100,0%	139	100,0%	72	100,0%

Comentem detingudament aquesta relació. Del grup que només parla català, cap membre vol parlar només castellà: al 2.1% li agradaria parlar més castellà, el 29.8% desitjaria parlar més català i el 68.1% vol continuar parlant només català. En canvi, dels que només parlen castellà un 5.1% voldria parlar només català -aquest salt extrem no es donava en el grup anterior-, a un 8.5% li agradaria parlar més català, un 52.5% desitjaria parlar més castellà i un 33.9% es voldria mantenir parlant només castellà.

Pel que fa als que parlen més català, el 40.0% desitjaria parlar només català, el 54.7% es voldria mantenir parlant més castellà, al 4.2% li agradaria parlar més castellà i l'1.1% desitjaria parlar només castellà. Vegem, finalment, el grup que parla més castellà: el 8.2% voldria parlar només català, el 48.4% desitjaria parlar més català, al 40.3% li agradaria continuar parlant més castellà i el 3.1% voldria parlar només castellà.

En resum:

El grup que només parla català passaria del 13.0% al 23.8%.

El grup que parla més català passaria del 26.3% al 41.1%.

El grup que parla més castellà passaria del 44.1% al 27.7%

El grup que només parla castellà passaria del 16.3% al 7.2%

Per concloure, es dona un augment del desig de l'ús del català d'un 14.9% (al 1993 era d'un 25.6%) i, consegüentment, un descens correlatiu en la mateixa quantitat del desig de l'ús del castellà.

3.2.4.1.4.-Grup lingüístic autocategoritzat --- grup lingüístic desitjat

En l'enquesta del 1993 tornem a trobar **la mateixa atracció cap al català**. Ens ho mostra molt clarament el fet que el grup que vol canviar menys és el que s'autocategoritza com que només parla català (87.8%) els altres grups disminueixen progressivament el desig de mantenir-s'hi. Així, tenim que els que parlen més català es volen mantenir en aquest grup en el 63.9% dels casos. Els que parlen més castellà, en el 56.2% i els que parlen només castellà en el 51.7%.

QUADRE 57.-GRUP LINGÜÍSTIC AUTOCATEGORITZAT----GRUP LINGÜÍSTIC DESITJAT

ESTUDI	Grup lingüístic de pertinença							
	Als que només parlen català		Als que parlen més català		Als que parlen més castellà		Als que només parlen castellà	
	Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat		Grup lingüístic desitjat	
	Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%	Recompte	%
1993								
La que només parla català	43	87,8%	50	27,8%	10	5,9%		
La que parla més català	6	12,2%	115	63,9%	50	29,6%	4	13,8%
La que parla més castellà			12	6,7%	95	56,2%	10	34,5%
La que només parla castellà			3	1,7%	14	8,3%	15	51,7%
Total	49	100,0%	180	100,0%	169	100,0%	29	100,0%
2000								
La que només parla català	50	75,8%	36	18,1%	12	7,9%		
La que parla més català	12	18,2%	147	73,9%	27	17,9%	1	4,5%
La que parla més castellà			12	6,0%	98	64,9%	10	45,5%
La que només parla castellà	4	6,1%	4	2,0%	14	9,3%	11	50,0%
Total	66	100,0%	199	100,0%	151	100,0%	22	100,0%

A més, els que diuen que només parlen català, com a màxim, desitgen el grup contigu i ningú no vol parlar més castellà ni només castellà. Aquest fet no l'observem de forma tan tallant en el grup dels que només parlen castellà, si bé no hi ha ningú que vulgui parlar només català, n'hi ha un 11.9% que vol parlar més català.

Els dos grups intermedis també segueixen la mateixa *referència*. Els que consideren que parlen més català volen passar a parlar només català en un 27.8%, a parlar més castellà en un 6.7% i a parlar només castellà un 1.7%. Els que consideren que parlen més castellà volen parlar més català en un 29.6%, més castellà en un 8.3% i només català en un 5.9%. Si comparem aquests resultats amb els de l'epígraf anterior, ens adonarem que **l'autocategorització s'acosta més al desig de pertinença que no pas la realitat d'ús**. Fet que torna a reblar el clau de la representació: **el desig d'ésser modifica l'autopercepció**.

3.2.4.1.5.-Les relacions entre representacions: assignació, pertinença i referència

En aquest epígraf fem coincidir els tres factors estudiats en l'enquesta del 1993: el grup puntuat millor en la prova d'assignació, el grup al qual els alumnes diuen que pertanyen (variable 11-1) i, finalment, el grup de referència. Els nombres que apareixen en les xifres corresponents al "valor" indiquen les dades d'aquests conceptes per l'ordre esmentat:

Grup millor puntuat	grup de pertinença	grup de referència
en la prova d'assignació		

El significat dels nombres és:

1.-Només parla català
2.-Parla més català
3.-Parla més castellà
4.-Parla només castellà

Comentarem no tan sols allò explícit, és a dir, les combinacions obtingudes entre les tres dades, sinó també allò implícit: les possibilitats que no es donen. La combinació d'aquests tres conceptes ens permetrà veure quines són les relacions entre el manteniment i el canvi. Si fem servir els termes de la teoria de les catàstrofes, direm que estudiem les relacions entre la continuïtat i la discontinuïtat. Haurem d'interpretar, doncs, què signifiquen les combinacions

d'aquests tres grups. Ens haurem de fixar, per tant, en les coincidències i en les divergències, és a dir, en les igualtats i en les desigualtats. Així, haurem d'interpretar:

-la coincidència dels tres conceptes: **voluntat de continuïtat**.

-la coincidència de dos conceptes:

a.- grup millor puntuat ---grup de pertinença: **voluntat d'estabilitat**

b.- grup millor puntuat ---grup de referència: **desig de canvi**

c.- grup de pertinença----grup de referència: **voluntat d'estabilitat**

No cal dir, que el grau de voluntat anirà lligat a la distància entre els grups coincidents i el divergent: la màxima d'1 a 4 o de 4 a 1.

-No cap coincidència: la podem interpretar com a fruit de raons afectives, no racionals, o bé a la confusió.

Passem tot seguit a comentar les combinacions obtingudes.

3.2.4.1.6.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement, el grup al qual pertany i el grup de referència

Com era previsible, els que parlen més castellà i els que parlen més català tenen un nombre superior d'alumnes i els dos grups extrems atenyen només un 7.4% pel que fa al grup que només parla català i tan sols un 2.1% el grup que només parla en castellà. El grup amb més alumnes és el que parla més català, encara que només arriba a un 13% del total. Aquest fet coincideix amb aquest mateix grup de referència i també amb el grup caracteritzat amb més puntuació. Per altra banda, amb un 8.8% el segueix el grup dels alumnes que s'autocategoritzen com a parlants de més castellà. Posteriorment veurem els trets que defineixen aquests grups, en els quals coincideixen les tres característiques que hem tractat,

amb les diferents variables que hem considerat per a la comprovació de les hipòtesis i que suposen un total del 29.2% de tots els casos analitzats de percentatge vàlid¹⁴.

Quadre 58.-COINCIDÈNCIA ENTRE EL GRUP CARACTERITZAT MÉS FAVORABLEMENT, EL GRUP AL QUAL PERTANY I EL GRUP DE REFERÈNCIA

Valor	Freqüència	Percent. Vàlid	Percent. Acum.	Percent.
-------	------------	----------------	----------------	----------

111	20	4.6	18.2	18.2
222	49	11.3	44.5	62.7
333	33	7.6	30.0	92.7
444	8	1.8	7.3	100.0
.	325	74.7	perduts	
Total	435	100.0	100.0	

Casos vàlids 110 Casos perduts 325

En la introducció hem assenyalat que interpretem aquestes tres coincidències com una voluntat de continuïtat, perquè no hi ha cap raó per al canvi: el que es considera millor coincideix amb el que s'és i amb el que es voldria ésser.

3.2.4.1.7.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement i el grup al qual pertany

Els percentatges d'aquest grup són molt poc significatius ja que van del 0.3% fins al 2.1%. Considerem que la causa és la inestabilitat de tenir una voluntat de romandre en el mateix grup malgrat tenir un grup de referència diferent.

¹⁴ En els comentaris de les dades prenem el percentatge vàlid que difereix del percentatge calculat sobre la freqüència, atès que 59 enquestes no s'han pogut aprofitar perquè estaven mal complimentades. Tanmateix, els comentaris de l'apartat d'aquelles combinacions que no s'han donat es faran sobre els percentatges calculats sobre la freqüència, ja que ens interessa veure quina és la distància entre 0 i els percentatges que es donen, i no la significació per a la mostra.

Quadre 59.- COINCIDÈNCIA ENTRE EL GRUP CARACTERITZAT MÉS

FAVORABLEMENT I EL GRUP AL QUAL PERTANY

Valor	Freqüència	Percent.	Percent.
	Vàlid		
112.00	1	.2	.3
221.00	7	1.6	1.9
223.00	1	.2	.3
331.00	1	.2	.3
332.00	8	1.8	2.1
443.00	2	<u>.5</u>	.5
			4.5

3.2.4.1.8.-Coincidència entre el grup caracteritzat més favorablement i el grup de referència

És l'única combinació que considerem que pot mostrar una voluntat de canvi. Els que volen donar un pas cap a parlar només en català són el 8%, i en l'actualitat parlen més català. Per una altra banda, també trobem alumnes que volen fer dos passos (2.4%): volen arribar a parlar només català i en l'actualitat parlen més castellà. Tanmateix també es dona el cas (0.8%) que alumnes que parlen només en català volen passar a parlar més en català. I alumnes que parlen més castellà volen parlar més català (4.3%).

Quadre 60.-COINCIDÈNCIA ENTRE EL GRUP CARACTERITZAT MÉS

FAVORABLEMENT I EL GRUP LINGÜÍSTIC DESITJAT

Valor	Freqüència	Percent.	Percent.
	Vàlid		

121.00	30	6.9	8.0
131.00	9	2.1	2.4
212.00	3	.7	.8
232.00	16	3.7	4.3
323.00	6	1.4	1.6
343.00	1	.2	.3
424.00	2	.5	.5

434.00	10	<u>2.3</u>	2.7
			17.8

Pel que fa al castellà, trobem alumnes que volen augmentar-ne el seu ús: de parlar més català volen passar a parlar més castellà l'1.6%, o a parlar només en castellà (0.5%). Altres alumnes volen passar de parlar més castellà a parlar només en castellà (2.7%). D'altres, però, volen reduir-lo: de parlar només castellà volen passar a parlar més castellà (0.3%).

3.2.4.1.9.-Coincidència entre el grup al qual pertany i el grup de referència

La inestabilitat que observàvem en la combinació del punt 10.4.1.6, ara ens la tornem a trobar en aquest perquè encara que coincideixin els grups de pertinença i de referència no ho fan amb el que rep la puntuació més alta, per la qual cosa aquesta situació podria ésser un pas cap a una altra. En aquest grup, però, hem de fer una matisació perquè, atès que tractem la puntuació més alta dels grups, les diferències entre l'assignació de les característiques als grups podrien no ésser massa significatives i, per tant, no donar-se la inestabilitat que pressuposem.

Quadre 61.-COINCIDÈNCIA ENTRE EL GRUP AL QUAL PERTANY I EL GRUP DE REFERÈNCIA

Valor	Freqüència	Percent.	Percent.
Vàlid			

122.00	29	6.7	7.7
133.00	23	5.3	6.1
144.00	1	.2	.3
211.00	7	1.6	1.9
233.00	9	2.1	2.4
311.00	3	.7	.8
322.00	16	3.7	4.3
344.00	3	.7	.8
411.00	7	1.6	1.9
422.00	8	1.8	2.1
433.00	23	<u>5.3</u>	6.1
			28.7

Les agrupacions més nombroses d'alumnes es donen en els dos extrems: els que es categoritzen com més parlants d'una llengua que de l'altra caracteritzen amb la puntuació més alta els grups que només parlen català (7.7%) i només castellà (6.1%), i aquest mateix darrer percentatge és el que tenen els que declaren que parlen més castellà i consideren el grup més elevat els que només parlen català. Tots ells, com hem dit, tenen el mateix grup de pertinença que de referència.

La resta de percentatges només arriba al 4.3%, encara que són ben significatius els que des d'un extrem consideren l'altre extrem com a grup amb més puntuació.

3.2.4.1.10.-Divergència entre el grup caracteritzat més favorablement, el grup al qual pertany i el grup de referència

Finalment, comentem el grup dels alumnes que no consideren que cap dels tres conceptes tractats coincideixen entre ells. És a dir, el grup al qual pertanyen, no és el de referència i cap d'aquests dos és el que puntuen més alt.

Quadre 62.-DIVERGÈNCIA ENTRE EL GRUP CARACTERITZAT MÉS

FAVORABLEMENT, EL GRUP AL QUAL PERTANY I EL GRUP DE REFERÈNCIA

Valor	Freqüència	Percent.	Percent. Vàlid
123.00	1	.2	.3
124.00	1	.2	.3
132.00	11	2.5	2.9
134.00	2	.5	.5
142.00	1	.2	.3
143.00	3	.7	.8
234.00	1	.2	.3
243.00	3	.7	.8
312.00	2	.5	.5
321.00	5	1.1	1.3

421.00	3	.7	.8
423.00	3	.7	.8
432.00	4	<u>.9</u>	1.1
		9.1	

Podem pensar que aquests resultats poden tenir la causa d'una incoherència en les respostes, però també podria ser que tinguessin més importància els valors afectius que els racionals. Cal assenyalar, però la poca significació quantitativa dels grups ja que només un arriba al 2.9% i la resta no depassen el 1.33%.

3.2.4.1.11.-Les combinacions que no es donen

Com avançàvem a l'inici d'aquest apartat, són ben significatives les combinacions que no han estat triades per cap alumne. Vegem quines són:

113
114*
141
213
214*
224
231
241*
242
244
313
314*
324
334
341*
342
*412
*413
414
431
441*
442

Si prenem el grup millor puntuat com a criteri per dividir en dos blocs aquestes possibilitats, podrem comparar si les combinacions que no es donen en català es donen, o no, en castellà.

Així, tenim que d'aquelles que no apareixen en català (les que comencen per 1 ó 2) si donem el significat corresponent als nombres (4=1, 3=2, 2=3, 1=4), només n'hi ha dues que sí que apareixen en castellà.

La causa per la qual no es donen aquestes combinacions és perquè en 8 casos es passaria d'1 a 4 o bé de 4 a 1, és a dir, hi hauria dos estadis saltats (2 i 3) que en el llistat anterior hem marcat amb un asterisc a l'esquerra quan hi ha una distància de 3 punts des del millor grup puntuat al grup de pertinença. I amb un asterisc a la dreta quan aquesta distància es dona del grup de pertinença al grup de referència. En l'apartat del quadre 62 que tenim a continuació hem afegit un bloc anomenat "nombre de salts" que indica aquesta darrera distància.

Quadre 63.-REPRESENTACIONS DELS CATALANOPARLANTS

	GRUP MILLOR PUNTUAT	GRUP DE PERTINENÇA	GRUP DE REFERÈNCIA	NOMBRE DE SALTS
No existeixen:				
224	+cat	+cat.	només cs	1
244	+cat	només cs	només cs	0

Sí que existeixen:

224 = 331	+cs	+cs	només cat.	1
244 = 311	+cs	només cat.	només cat.	0

Aquest quadre ens mostra que es dona el salt cap al català (sense passar per l'estadi intermedi + català) per arribar a parlar només català. Mentre que en aquest salt no té lloc envers el castellà.

A més, en català n'hi ha quatre possibilitats que no existeixen en castellà. Vegem-les.

Quadre 64.-REPRESENTACIONS QUE NO EXISTEIXEN EN ELS

CASTELLANOPARLANTS (1)

	GRUP MILLOR PUNTUAT	GRUP DE PERTINENÇA	GRUP DE REFERÈNCIA	NOMBRE DE SALTS
--	------------------------	-----------------------	-----------------------	--------------------

No existeixen:

Hem vist, doncs, que la causa per la qual no es donaven aquestes possibilitats era perquè s'havien de produir dos salts en una direcció o en una altra, amb les excepcions que hem assenyalat en els dos quadres anteriors. La resta de possibilitats que no tenen lloc, en totes hi ha un salt, és a dir s'ha de saltar un graó, i aquest fet no es dona. Per tant, la tendència cap al català és ben evident, però no prou forta com per permetre aquests salts que no s'han comentat pel que fa al castellà (en català passa el mateix encara que tenint presents els resultats de l'evolució, considerem que no cal comentar-los)

Quadre 66.-POSSIBILITATS QUE NO ES DONEN EN CASTELLÀ (2)

	GRUP MILLOR PUNTUAT	GRUP DE PERTINENÇA	GRUP DE REFERÈNCIA	NOMBRE DE SALTS
*313	+cs	només català	+cs	1
324	+cs	+cat.	només cs	1
342	+cs	només cs	+cat.	1
442	només cs	només cs	+cat.	1

Finalment, presentem el quadre amb totes les combinacions obtingudes :

Quadre 67.-COMBINACIONS ENTRE EL GRUP CHARACTERITZAT MÉS

FAVORABLEMENT, EL GRUP AL QUAL PERTANY I EL GRUP DE REFERÈNCIA

		Valor	Freqüència	Percent.	Percent.	Percent.
					vàlid	acumulat
111.00	20	4.6	5.3	5.3		
112.00	1	.2	.3	5.6		
121.00	30	6.9	8.0	13.6		
122.00	29	6.7	7.7	21.3		
123.00	1	.2	.3	21.5		
124.00	1	.2	.3	21.8		
131.00	9	2.1	2.4	24.2		
132.00	11	2.5	2.9	27.1		
133.00	23	5.3	6.1	33.2		
134.00	2	.5	.5	33.8		
142.00	1	.2	.3	34.0		
143.00	3	.7	.8	34.8		
144.00	1	.2	.3	35.1		
211.00	7	1.6	1.9	37.0		
212.00	3	.7	.8	37.8		
221.00	7	1.6	1.9	39.6		
222.00	49	11.3	13.0	52.7		
223.00	1	.2	.3	52.9		
232.00	16	3.7	4.3	57.2		
233.00	9	2.1	2.4	59.6		
234.00	1	.2	.3	59.8		
243.00	3	.7	.8	60.6		
311.00	3	.7	.8	61.4		
312.00	2	.5	.5	62.0		
321.00	5	1.1	1.3	63.3		
322.00	16	3.7	4.3	67.6		
323.00	6	1.4	1.6	69.1		
331.00	1	.2	.3	69.4		
332.00	8	1.8	2.1	71.5		
333.00	33	7.6	8.8	80.3		
343.00	1	.2	.3	80.6		
344.00	3	.7	.8	81.4		
411.00	7	1.6	1.9	83.2		
421.00	3	.7	.8	84.0		
422.00	8	1.8	2.1	86.2		
423.00	3	.7	.8	87.0		
424.00	2	.5	.5	87.5		
432.00	4	.9	1.1	88.6		
433.00	23	5.3	6.1	94.7		
434.00	10	2.3	2.7	97.3		
443.00	2	.5	.5	97.9		
444.00	8	1.8	2.1	100.		
.	59	13.6	perduts			

Total 435 100.0 100.0

Casos vàlids 376 casos perduts 59

-Divergència entre la llengua primera i el grup lingüístic autocategoritzat

No hi ha cap alumne de llengua primera castellana que s'autocategoritzi com a més parlant del català o com a només parlant del català. En canvi, n'hi ha 5 que tenen el català com a primera llengua i diuen que pertanyen al grup que parla més castellà. A més, hem comprovat que aquesta classificació coincideix amb la que els ha correspost segons els diferents usos que havien declarat.

-Divergència entre l'autocategorització i el grup lingüístic segons l'ús

Les diferències entre com s'autocategoritzen els alumnes i l'ús que declaren només varien entre els grups contigus, en cap cas es dona un salt d'un grup, el que en la teoria de les catàstrofes en diríem una discontinuïtat.

-Divergència entre la llengua primera i el grup lingüístic segons l'ús

No hi ha cap alumne que tingui un ús lingüístic a l'extrem oposat de la seva llengua primera. És a dir, no hi ha ningú que sigui catalanoparlant d'origen i parli només castellà, o a l'inrevés. Aquesta és la raó per la qual quan fem els esquemes sobre el procés de substitució lingüística no considerem la possibilitat de passar directament d'un monolingüisme a un altre.

3.3.-Resultats d'altres variables

A més de les variables que intervenen en les hipòtesis vam introduir-ne d'altres per comparar els seus resultats en una mateixa mostra. En primer lloc, vam fer l'adaptació del qüestionari de Howard Giles (2.3.1.1.9). El vam introduir per veure si era més apropiat que el CEVEL per mesurar la representació social de les relacions interlingüístiques. Tanmateix, com veurem en l'apartat següent, les seves correlacions són prou inferiors a la del qüestionari CEVEL.

Les altres variables que vam introduir, i que no figuraven en les hipòtesis, eren la identitat (2.3.1.2.5), les motivacions integratives i instrumentals, la por d'assimilació i les qualificacions en les assignatures de llengua catalana i castellana (2.3.1.2.6). Hem de recordar, però, que ja havíem assenyalat que hi havia algunes variables més adequades per a altres contextos, com ara la por d'assimilació. Tot seguit, passem a veure'n els resultats de manera sumària, extrets també de l'anàlisi de la variància i presentats de forma abreujada.

3.3.1.-La representació de les llengües segons Giles

Els resultats que obtenim amb l'enquesta que proposen Howard Giles i els seus col·laboradors mantenen bé la gradació entre els grups lingüístics respecte a la representació del castellà, tot i que les diferències entre grups no siguin massa grans, presenta un esglaonament sense que hi hagi cap intersecció entre les mitjanes.

Quadre 68.-LA REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS GILES (1993)

Descriptivos^a

Escala VES de Giles en castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	95,8315	15,8341	2,3096	91,1824	100,4806	65,88	128,45
Més catalanoparlants	97	105,4316	12,6531	1,2847	102,8815	107,9818	79,00	142,00
Més castellanoparlants	161	108,4409	15,3461	1,2094	106,0524	110,8295	76,00	152,00
Exclusius castellanoparlants	60	116,9138	15,8740	2,0493	112,8131	121,0145	89,00	153,00
Total	365	107,4103	15,8739	,8309	105,7764	109,0443	65,88	153,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
TTSS

102,8935 NOMÉS CATALÀ
110,2688 MÉS CATALÀ *
116,5587 MÉS CASTELLÀ * *
124,2762 NOMÉS CAST. * * *

Pel que fa a la representació gràfica, podem observar que s'obté un triangle, fet que vol dir que les diferències entre tots els grups són significatives.

Quadre 69.-LA REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS GILES (2000)

Descriptivos

Escala VES de Giles en castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	71	106,1549	17,6219	2,0913	101,9839	110,3260	72,00	155,00
Més catalanoparlants	147	110,4422	14,2339	1,1740	108,1220	112,7624	79,00	149,00
Més castellanoparlants	138	114,8043	13,9362	1,1863	112,4585	117,1502	85,00	159,00
Exclusius castellanoparlants	70	121,5857	13,5652	1,6213	118,3512	124,8202	94,00	156,00
Total	426	112,9718	15,3791	,7451	111,5073	114,4364	72,00	159,00

Els resultats del 2000 canvien, perquè es barregen els valors dels grups en l'interval de confiança per a la mitjana al 95%.

3.3.1.1.-La representació del català segons Giles

Les mitjanes que obtenim dels resultats d'aquest qüestionari mostren una gradació entre els quatre grups lingüístics. Ara bé, les mitjanes compreses entre el 95% del total no mantenen aquesta progressió i es barregen entre elles. Fet que no ocorria en el qüestionari CEVEL.

Quadre 70.-LA REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS GILES (1993)

Descriptivos ^a								
Escala VES de Giles en castellà								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%			
					Límite inferior	Límite superior	Mínimo	Máximo
Exclusius catalanoparlants	47	95,8315	15,8341	2,3096	91,1824	100,4806	65,88	128,45
Més catalanoparlants	97	105,4316	12,6531	1,2847	102,8815	107,9818	79,00	142,00
Més castellanoparlants	161	108,4409	15,3461	1,2094	106,0524	110,8295	76,00	152,00
Exclusius castellanoparlants	60	116,9138	15,8740	2,0493	112,8131	121,0145	89,00	153,00
Total	365	107,4103	15,8739	,8309	105,7764	109,0443	65,88	153,00

a. ESTUDI = 1993

		N	N
		O	O
		+	+
		+	+
		C	C
		C	C
		S	S
		T	T
131,0943	NOMÉS CASTELLÀ		
134,8137	MÉS CASTELLÀ		
136,1600	MÉS CATALÀ		
144,4679	NOMÉS CATALÀ	*	*
		*	*

La representació gràfica d'aquests resultats ens mostra que només el grup dels que només parlen en català és significativament diferent de tots els altres.

Quadre 71.-LA REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS GILES (2000)

Descriptivos

Escala VES de Giles en Català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	72	129,7222	15,2308	1,7950	126,1432	133,3013	89,00	161,00
Més catalanoparlants	147	126,4898	13,7808	1,1366	124,2434	128,7361	88,00	162,00
Més castellanoparlants	139	125,1942	12,1994	1,0347	123,1483	127,2402	86,00	152,00
Exclusius castellanoparlants	71	123,6620	11,1790	1,3267	121,0159	126,3080	94,00	151,00
Total	429	126,1445	13,2363	,6391	124,8884	127,4006	86,00	162,00

Tot el que acabem de dir per als resultats del 1993 ho podem repetir per als del 2000.

3.3.2.-La identitat

Aquesta variable ens mostra una distància considerable entre els grups lingüístics. Els valors són semblants als que vèiem en les variables que intervenien en les hipòtesis. Les franges de mitjanes de cada grup del 95% del total estan molt diferenciades i molt lluny de produir-se interseccions.

Quadre 72.-IDENTITAT CASTELLÀ-CATALÀ (1993)

Descriptivos^a

		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
Identificació amb els castellanoparlants	Exclusius catalanoparlants	47	1,8936	1,5070	,2198	1,4511	2,3361	1,00	9,00
	Més catalanoparlants	95	2,9474	1,8701	,1919	2,5664	3,3283	1,00	9,00
	Més castellanoparlants	160	5,6063	1,8770	,1484	5,3132	5,8993	1,00	9,00
	Exclusius castellanoparlants	60	6,9833	1,9957	,2576	6,4678	7,4989	1,00	9,00
	Total	362	4,6547	2,5426	,1336	4,3919	4,9175	1,00	9,00
Identificació amb els catalanoparlants	Exclusius catalanoparlants	47	8,7234	,7431	,1084	8,5052	8,9416	5,00	9,00
	Més catalanoparlants	97	7,5876	1,9189	,1948	7,2009	7,9744	1,00	9,00
	Més castellanoparlants	160	6,2688	1,6962	,1341	6,0039	6,5336	1,00	9,00
	Exclusius castellanoparlants	60	4,8333	2,1798	,2814	4,2702	5,3964	1,00	9,00
	Total	364	6,7005	2,1154	,1109	6,4825	6,9186	1,00	9,00

^a ESTUDI = 1993

Nombre d'alumnes		Mitjana	El 95% està comprès entre
NOMÉS CATALÀ	55	347,8545	338,1020 i 357,6070
MÉS CATALÀ	98	272,5918	261,1096 i 284,0741
MÉS CASTELLÀ	123	189,4959	182,6677 i 196,3242
NOMÉS CASTELLÀ	53	154,9434	146,7763 i 163,1104
Total	329	235,1550	226,5892 i 243,7208

N N
O O
+ + + +
CCCC
SSTT

154,9434	NOMÉS CASTELLÀ	
189,4959	MÉS CASTELLÀ	*
272,5918	MÉS CATALÀ	* *
347,8545	NOMÉS CATALÀ	* * *

En la representació gràfica podem observar que obtenim un triangle i, com ja sabem, indica que tots els grups són significativament diferents entre ells.

Quadre 73.-IDENTITAT CASTELLÀ-CATALÀ (2000)

		Descriptivos							
		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
Identificació amb els castellanoparlants	Exclusius catalanoparlants	74	1,9189	1,4501	,1686	1,5829	2,2549	1,00	7,00
	Més catalanoparlants	148	3,4730	1,9913	,1637	3,1495	3,7964	1,00	9,00
	Més castellanoparlants	141	5,6596	2,3750	,2000	5,2641	6,0550	1,00	9,00
	Exclusius castellanoparlants	72	7,5417	1,8685	,2202	7,1026	7,9807	1,00	9,00
	Total	435	4,5908	2,7471	,1317	4,3319	4,8497	1,00	9,00
Identificació amb els catalanoparlants	Exclusius catalanoparlants	74	8,4459	1,0088	,1173	8,2122	8,6797	5,00	9,00
	Més catalanoparlants	148	7,1959	2,1370	,1757	6,8488	7,5431	1,00	9,00
	Més castellanoparlants	141	5,7376	2,3894	,2012	5,3398	6,1354	,00	9,00
	Exclusius castellanoparlants	71	5,0986	2,3613	,2802	4,5397	5,6575	1,00	9,00
	Total	434	6,5922	2,4052	,1155	6,3653	6,8191	,00	9,00

Els resultats tornen a ésser molt semblants als del 1993.

3.3.3.-Motivacions integratives i instrumentals

Oferim els resultats de les motivacions integratives i instrumentals en català i en castellà.

Començarem per les instrumentals.

3.3.3.1-Motivacions instrumentals en castellà

La diferenciació entre els grups no és tan clara com en les altres variables, encara que la gradació de mitjanes sí que dóna: 9, 11, 12 i 13. Les mitjanes entre els grups, però, totes tenen interseccions de valors, excepte el grup que només parla català.

Quadre 74.-MOTIVACIONES INSTRUMENTALS EN CASTELLÀ (1993)

Descriptivos ^a								
Motivacions instrumentals en castellà								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%			
					Límite inferior	Límite superior	Mínimo	Máximo
Exclusius catalanoparlants	47	9,0426	3,3163	,4837	8,0688	10,0163	3,00	18,00
Més catalanoparlants	97	11,2371	3,7299	,3787	10,4854	11,9888	2,00	18,00
Més castellanoparlants	159	12,2013	4,1258	,3272	11,5550	12,8475	2,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	60	13,8000	4,6058	,5946	12,6102	14,9898	2,00	18,00
Total	363	11,7989	4,2166	,2213	11,3637	12,2341	2,00	18,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
TTSS

9,3710	NOMÉS CATALÀ	
11,7075	MÉS CATALÀ	*
12,0963	MÉS CASTELLÀ	*
13,8000	NOMÉS CASTELLÀ	**

Quadre 77.-MOTIVACIONS INSTRUMENTALS EN CATALÀ (2000)

Descriptivos

Motivacions instrumentals en català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	15,5270	3,3196	,3859	14,7579	16,2961	2,00	18,00
Més catalanoparlants	148	13,7770	4,0789	,3353	13,1144	14,4396	2,00	18,00
Més castellanoparlants	140	13,6571	4,3146	,3646	12,9362	14,3781	,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	72	14,4583	4,0731	,4800	13,5012	15,4155	2,00	18,00
Total	434	14,1498	4,0827	,1960	13,7646	14,5349	,00	18,00

En aquesta ocasió no es manté la gradació ni en les mitjanes ni per a l'interval de confiança per a la mitjana al 95%.

3.3.3.3-Motivacions integratives en castellà

Les motivacions integratives en castellà tenen una gradació més forta que en l'apartat anterior, ara, passem de 9 a 12, a 13 i a 14. Només es dona una intersecció de les mitjanes al 95% de les mitjanes entre el grup que només parla castellà i el que parla més castellà. Aquesta és la causa per la qual el triangle no té l'asterisc que li manca per ésser perfecte, que ens mostra que entre aquests dos grups no hi ha diferències significatives.

Quadre 78.-MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CASTELLÀ (1993)

Descriptivos^a

Motivacions integratives en castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	8,9149	4,1222	,6013	7,7046	10,1252	2,00	17,00
Més catalanoparlants	97	11,8866	3,6167	,3672	11,1577	12,6155	3,00	18,00
Més castellanoparlants	159	13,8868	3,2530	,2580	13,3773	14,3963	2,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	60	14,3500	3,8215	,4934	13,3628	15,3372	2,00	18,00
Total	363	12,7851	3,9658	,2081	12,3758	13,1945	2,00	18,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
++++
CCCC
TTSS

9,4194 NOMÉS CATALÀ
12,4057 MÉS CATALÀ *
13,9333 MÉS CASTELLÀ * *
14,3500 NOMÉS CASTELLÀ * *

Quadre 79.-MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CASTELLÀ (2000)

Descriptivos

Motivacions integratives en castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	11,5676	4,2974	,4996	10,5719	12,5632	2,00	18,00
Més catalanoparlants	149	13,1611	3,5011	,2868	12,5943	13,7279	4,00	18,00
Més castellanoparlants	140	14,7786	3,5484	,2999	14,1856	15,3715	2,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	72	16,1667	3,0811	,3631	15,4427	16,8907	2,00	18,00
Total	435	13,9080	3,8844	,1862	13,5420	14,2741	2,00	18,00

Al 2000, la intersecció a què al.ludiem no es dona.

3.3.3.4-Motivacions integratives en català

Les mitjanes de les motivacions integratives en català tenen una gradació entre els dos grups centrals de només centèssimes. Així, només es troben diferenciats els grups que parlen castellà. I, per tant, tan sols el grup dels que només parlen castellà és significativament diferent de la resta.

Quadre 80.- MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CATALÀ (1993)

Descriptivos

Motivacions integratives en català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	15,4681	2,9625	,4321	14,5983	16,3379	7,00	18,00
Més catalanoparlants	97	14,4536	3,2308	,3280	13,8025	15,1048	6,00	18,00
Més castellanoparlants	158	14,5253	3,0279	,2409	14,0495	15,0011	2,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	60	12,8500	3,6769	,4747	11,9002	13,7998	2,00	18,00
Total	362	14,3508	3,2625	,1715	14,0136	14,6880	2,00	18,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
SSTT

12,8500	NOMÉS CASTELLÀ	
14,4340	MÉS CATALÀ	*
14,4478	MÉS CASTELLÀ	*
15,4516	NOMÉS CATALÀ	*

Quadre 81.- MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CATALÀ (2000)

Descriptivos

Motivacions integratives en català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	15,5135	3,3770	,3926	14,7311	16,2959	2,00	18,00
Més catalanoparlants	148	14,2027	3,2408	,2664	13,6762	14,7292	5,00	18,00
Més castellanoparlants	140	14,6143	3,7734	,3189	13,9837	15,2448	,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	72	14,5694	4,0830	,4812	13,6100	15,5289	2,00	18,00
Total	434	14,6198	3,6040	,1730	14,2798	14,9598	,00	18,00

En els resultats d'aquesta darrera recerca tampoc no es manté la gradació ni en les mitjanes ni en l'interval de confiança al 95%.

3.3.4.-Por d'assimilació

Malgrat la nostra desconfiança inicial respecte als resultats que obtindríem amb aquesta variable, també es pot observar la gradació que hem anat trobant en altres que hem comentat anteriorment, encara que molt suau. Pel que fa a als intervals entre els grups lingüístics ens adonem que es produeixen encavalcaments entre tots els ells excepte en el grup dels que només parlen català.

Quadre 82.-LA POR D'ASSIMILACIÓ PELS CASTELLANOPARLANTS (1993)

Descriptivos^a

Por d'ésser assimilat pels castellanoparlants

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	3,6170	3,0256	,4413	2,7287	4,5054	1,00	9,00
Més catalanoparlants	97	3,5464	2,7042	,2746	3,0014	4,0914	1,00	9,00
Més castellanoparlants	160	2,8688	2,3097	,1826	2,5081	3,2294	1,00	9,00
Exclusius castellanoparlants	60	2,3500	2,0734	,2677	1,8144	2,8856	1,00	9,00
Total	364	3,0604	2,5164	,1319	2,8011	3,3198	1,00	9,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
SSTT

2,3500 NOMÉS CASTELLÀ

2,8309 MÉS CASTELLÀ

3,2642 MÉS CATALÀ

3,9032 NOMÉS CATALÀ * *

En la representació gràfica observem el que estàvem comentant: l'únic grup que no tenia interseccions de mitjanes en el 95% del total és l'únic que és significativament diferent dels que només parlen castellà i dels que parlen més castellà.

Pel que fa a la por d'assimilació pels catalanoparlants (que podem veure en el quadre 76) no trobem cap gradació entre les mitjanes dels grups lingüístics.

Quadre 83.-LA POR D'ASSIMILACIÓ PELS CASTELLANOPARLANTS (2000)

Descriptivos

Por d'ésser assimilat pels castellanoparlants

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	3,4459	2,8532	,3317	2,7849	4,1070	1,00	9,00
Més catalanoparlants	149	3,1409	2,4851	,2036	2,7386	3,5433	1,00	9,00
Més castellanoparlants	141	2,7021	2,2733	,1914	2,3236	3,0806	1,00	9,00
Exclusius castellanoparlants	72	1,6667	1,5291	,1802	1,3074	2,0260	1,00	9,00
Total	436	2,8073	2,4163	,1157	2,5799	3,0348	1,00	9,00

Al 2000 sí que es manté la gradació en les mitjanes encara que no es dona en l'interval de confiança al 95%.

QUADRE 84.-POR D'ASSIMILACIÓ PELS CATALANOPARLANTS (1993)

Descriptivos^a

Por d'ésser assimilat pels castellanoparlants

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	3,6170	3,0256	,4413	2,7287	4,5054	1,00	9,00
Més catalanoparlants	97	3,5464	2,7042	,2746	3,0014	4,0914	1,00	9,00
Més castellanoparlants	160	2,8688	2,3097	,1826	2,5081	3,2294	1,00	9,00
Exclusius castellanoparlants	60	2,3500	2,0734	,2677	1,8144	2,8856	1,00	9,00
Total	364	3,0604	2,5164	,1319	2,8011	3,3198	1,00	9,00

a. ESTUDI = 1993

A més, el grup que només parla català té una franja de mitjanes superior als que parlen més castellà. Tots els grups tenen interseccions, com a mínim amb el grup contigu, raó per la qual els grups no són significativament diferents entre ells i, per tant, no es pot oferir la representació d'unes diferències que no existeixen.

QUADRE 85.-POR D'ASSIMILACIÓ PELS CATALANOPARLANTS (2000)

Descriptivos

Por d'ésser assimilat pels catalanoparlants

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	74	1,7568	1,6536	,1922	1,3736	2,1399	1,00	8,00
Més catalanoparlants	148	1,9932	1,9605	,1612	1,6748	2,3117	1,00	9,00
Més castellanoparlants	141	2,7092	2,2758	,1917	2,3303	3,0881	,00	9,00
Exclusius castellanoparlants	72	3,0972	2,6439	,3116	2,4759	3,7185	1,00	9,00
Total	435	2,3678	2,1940	,1052	2,1611	2,5746	,00	9,00

En els resultats del 2000 sí que observem la gradació en les mitjanes.

3.3.5.-Qualificacions

3.3.5.1.-Qualificacions en llengua catalana

Ja havíem comentat que les dades sobre les qualificacions podien estar influïdes per factors diferents a la resta de variables, pel fet que tothom sap quina és la norma de valoració dels resultats acadèmics. Aquest criteri tan clar podria fer que els alumnes es retraguessin a l'hora

de declarar una mala nota. Tanmateix, l'anonimat de les enquestes (com hem dit, enlloc se li demanava el nom a l'alumne) també pot afavorir respostes sinceres.

Les mitjanes de les qualificacions en llengua catalana obtenen una lleu gradació segons els grups lingüístics. Ara bé, les mitjanes compreses en el 95% del total no mantenen franges diferenciades més que en els alumnes que parlen més castellà.

QUADRE 86.-QUALIFICACIONS EN LLENGUA CATALANA (1993)

Descriptivos^a

Qualificacions en català

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	12,8511	2,6373	,3847	12,0767	13,6254	8,00	18,00
Més catalanoparlants	95	12,3684	2,7330	,2804	11,8117	12,9252	7,00	18,00
Més castellanoparlants	159	12,0692	2,7285	,2164	11,6418	12,4966	7,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	57	10,7368	2,6222	,3473	10,0411	11,4326	6,00	17,00
Total	358	12,0391	2,7610	,1459	11,7521	12,3261	6,00	18,00

a. ESTUDI = 1993

N N
O O
+ + + +
CCCC
SSTT

13,7895 NOMÉS CASTELLÀ

15,4296 MÉS CASTELLÀ

15,6346 MÉS CATALÀ *

16,8387 NOMÉS CATALÀ *

És justament aquest grup d'alumnes que només parlen castellà el que es diferencia significativament dels dos grups de catalanoparlants.

QUADRE 87.-QUALIFICACIONS EN LLENGUA CATALANA (2000)

Descriptivos

Qualificacions en català								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	72	14,8472	2,3175	,2731	14,3026	15,3918	9,00	18,00
Més catalanoparlants	146	14,1986	2,6487	,2192	13,7654	14,6319	6,00	18,00
Més castellanoparlants	137	13,0219	2,9790	,2545	12,5186	13,5252	3,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	68	12,5735	2,6950	,3268	11,9212	13,2259	7,00	18,00
Total	423	13,6667	2,8268	,1374	13,3965	13,9368	3,00	18,00

En els resultats de l'enquesta del 2000 sí que observem la gradació en les mitjanes.

3.3.5.2.-Qualificacions en llengua castellana

Els quatre grups lingüístics no obtenen resultats substancialment diferents. Així, no s'observa cap mena de gradació entre els grups i, per tant, les mitjanes de les franges estan del tot barrejades.

Quadre 88.-QUALIFICACIONS EN LLENGUA CASTELLANA (1993)

Descriptivos^a

Qualificacions en castellà								
	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	47	11,5319	2,6853	,3917	10,7435	12,3204	5,00	18,00
Més catalanoparlants	95	11,2526	2,7943	,2867	10,6834	11,8218	4,00	18,00
Més castellanoparlants	157	12,2548	2,5867	,2064	11,8470	12,6626	6,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	60	11,7000	2,2346	,2885	11,1228	12,2772	6,00	18,00
Total	359	11,8022	2,6261	,1386	11,5297	12,0748	4,00	18,00

a. ESTUDI = 1993

Fixem-nos que el grup que parla més castellà té els millors resultats en llengua castellana i els tercers millors resultats en llengua catalana.

QUADRE 89.-QUALIFICACIONS EN LLENGUA CASTELLANA (2000)

Descriptivos

Qualificacions en castellà

	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
Exclusius catalanoparlants	73	13,6849	2,3914	,2799	13,1270	14,2429	9,00	18,00
Més catalanoparlants	147	13,4558	2,7254	,2248	13,0115	13,9000	6,00	18,00
Més castellanoparlants	139	13,7050	2,4211	,2054	13,2990	14,1111	6,00	18,00
Exclusius castellanoparlants	69	13,5362	2,7148	,3268	12,8841	14,1884	5,00	18,00
Total	428	13,5888	2,5660	,1240	13,3450	13,8326	5,00	18,00

Podem aprofitar els comentaris anteriors per a aquests darrers resultats.

3.4.- Creuaments de resultats entre variables

En aquest apartat mostrarem els resultats, que ja hem comentat en els tres apartats anteriors, però ara creuats entre ells. Així, en primer lloc, presentarem els creuaments de totes les variables, tant si intervenen com no en les hipòtesis, amb les dades generals de l'apartat 3.1. I, en segon lloc, creuarem totes les variables entre elles per observar quines són les que obtenen unes correlacions majors.

3.4.1.-Creuaments de variables amb les dades dels resultats generals

3.4.1.1.-Sexe

Hem de dir que no hem observat diferències significatives pel que fa a aquesta variable, les més importants són les que ressenyem a continuació:

Quadre 90.-LES VARIABLES PRINCIPALS SEGONS ELS SEXES

	NOIES	NOIS
Pertinença castellà	60.10	56.70
Ús del català	93.90	90.26
Ús del castellà	87.48	84.37
Repr. del castellà	435.03	423.60

Veiem, doncs, que les noies sempre tenen una puntuació superior respecte al castellà, i també en l'ús del català.

3.4.1.2.-Extracció social

Com ja havíem comentat en l'apartat 2.3.2.1.1, referent a la descripció dels instruments de recerca, vam prendre com a criteri per obtenir un indicador de la variable del nivell

sòcioeconòmic el model proposat per Antonia Domingo i Jesús Marcos (1989) que assigna l'extracció social a partir de l'ocupació. Hem pres, doncs, la del pare per determinar-la¹⁶.

Quadre 91.- PRINCIPALS VARIABLES SEGONS L'EXTRACCIÓ SOCIAL

	UTI CAT	UTI CAS	XAR CAT	XAR CAS	REP CAT	REP CAS	MIN CAT	MIN CAS	IAT CAT	IAT CAS	QLI CAT	QLI CAS	POR CAT	POR CAS
1	3	4	2	6	4	3	6	2	5	6	4	4	1	6
2	4	3	3	3	2	5	5	1	3	2	3	3	3	3
3	2	5	4	5	3	4	3	3	2	4	1	5	2	2
4	5	2	5	1	5	2	4	4	6	2	3	2	4	4
5	1	6	1	4	1	6	2	6	3	5	5	6	5	5
6	6	1	6	2	6	1	1	1	4	1	6	1	6	6

ABREVIATURES

CAT= Català CAS= Castellà UTI= Utilització XAR= Xarxa social

REP= Representació MIN= Motivacions integratives IAT= Identitat

QLI= Qualificacions POR= Por d'ésser assimilat per

Hem triat les variables més significatives i hem ordenat les mitjanes de més gran a (1) a més petita (6) per veure les diferències entre els diferents grups socials que hem establert, que apareixen en el quadre, a l'esquerra, en negreta:

- 1.-Extracció social alta
- 2.-Extracció social mitjana-alta
- 3.-Extracció social mitjana
- 4.-Extracció social mitjana-baixa
- 5.-Extracció social mitjana +baixa

¹⁶ Tanmateix, considerem que s'hauria de combinar amb la de la mare, cosa que havíem assajat en un primer moment, sumant els indicadors dels dos progenitors, fet que esbiaixava molt els casos en què els dos treballaven. Per tant, vam prendre només les del pare, tot i ésser conscients de les limitacions d'aquests tipus d'indicadors que només tenen present un individu en la classificació sobre l'estrat social.

6.-Extracció social baixa

En primer lloc, comentarem els dos grups socials extrems per mostrar més clarament les diferències. Així, podríem caracteritzar els alumnes d'**extracció social baixa** com:

-els que més: utilitzen el castellà, els que tenen la representació del castellà més alta, els que tenen més motivacions integratives en castellà i en català, els que tenen la identitat castellana més alta, les millors qualificacions en castellà i són els que més ensenyament en castellà han rebut.

-els que menys utilitzen el català, els que tenen la xarxa social catalana més petita, els que tenen la representació del català més baixa, les qualificacions en català més baixes i la por d'assimilació pels catalans o pels castellans més baixa.

Observem, doncs, que els alumnes d'extracció social baixa tenen les mitjanes en castellà més elevades respecte a l'ús, la representació, la identitat, i les qualificacions, correlativament, tenen les més baixes respecte al català d'aquestes mateixes variables, excepte de la identitat que és la tercera més baixa. Per altra banda, és destacable la correlació negativa que hi ha entre la puntuació més alta respecte a les motivacions integratives, tant en català com en castellà, i la més baixa pel que fa a la por d'assimilació pels castellanoparlants o pels catalanoparlants.

L'altre grup extrem és el dels alumnes d'**extracció social alta**. Si bé en aquest cas no es donen unes mitjanes tan clarament diferenciades com les que acabem de comentar, sí que obtenim puntuacions extremes en:

-els que tenen la xarxa castellana més baixa, les motivacions integratives catalanes més baixes, la identitat castellana més baixa. La penúltima més baixa (5) en identitat catalana, i en ensenyament en castellà.

-Són els que tenen una major por d'assimilació pels catalanoparlants.

La característica d'aquest grup, tanmateix, és la de l'equilibri: en la utilització del català (3) i la del castellà (4), malgrat tenir la segona xarxa catalana més elevada (2) i la castellana més baixa (6). Pel que fa a la representació d'ambdós idiomes també és molt equilibrada: 4 en català i 3 en castellà. Respecte a la identitat trobem mitjanes molt igualades: 5 en català i 6 en castellà.

Així, podem interpretar que és un grup clarament bilingüe pel que fa a la utilització dels dos idiomes, també en la seva representació i en les qualificacions obtingudes (4) en els dos idiomes. Són significatives les motivacions integratives altes (2) en castellà i molt baixes en català (5) que correlacionen negativament amb la por d'assimilació en català més alta, i ocupa el quart lloc respecte al castellà. També van en el mateix sentit de l'equilibri les puntuacions obtingudes en el camp de la identitat: els penúltims en la catalana i els últims en la castellana.

Per tant, tenim que els alumnes d'extracció social alta són un grup amb la xarxa social catalana més important (la primera), amb les motivacions integratives en català més altes, però també en castellà, i amb una identitat molt difuminada ni castellana ni catalana, amb uns usos d'ambdues llengües molt igualats i amb unes representacions molt semblants. Per altra banda, són els que tenen més por a ésser assimilats pels catalanoparlants.

El grup d'alumnes **d'extracció mitjana més baixa** (5) tenen dues puntuacions extremes: d'una banda, són els que utilitzen més el català i, correlativament, els que utilitzen menys el castellà; de l'altra, són els que tenen la representació més elevada en català i, per tant, la menys elevada en castellà. Són els que tenen la xarxa més elevada en català, en canvi, en castellà tenen el quart lloc. Pel que fa a les motivacions integratives en català, són les segones més altes i tenen, correlativament, les més baixes en castellà.

Són els que tenen les qualificacions i el grau d'ensenyament en castellà més baixos. No tenen por a ésser assimilats per cap dels dos grups (5 en cada cas) i també obtenen qualificacions molt baixes tant en llengua catalana (5), com en castellana (6). Pel que fa a la identitat, estan en tercer lloc respecte a la catalana i en cinquè en identitat castellana.

És el grup, doncs, més catalanoparlant, amb més xarxa social catalana, amb la representació més alta en català i amb les segones motivacions integratives. Tanmateix, respecte a la identitat catalana tenen el tercer lloc. Recordem que aquest grup és el dels fills de treballadors manuals semiquualificats de la indústria, comerç i serveis o del sector primari: auxiliars de medicina, carters, cambrers, cuiners, agricultors.

Extracció social mitjana-alta. Són els fills directius i propietaris-gerents del comerç i dels serveis personals, tècnics no superiors, artistes i esportistes. Delineants, infermers, professors de BUP, FP i EGB; esculptors, directors i gerents d'empreses i establiments comercials.

Són els que tenen la identitat catalana més elevada, la segona representació del català i les segones qualificacions en català més altes. Per altra banda, tenen les motivacions integratives en ambdós idiomes les penúltimes més baixes. La resta de qualificacions estan entre el tres i el quatre.

Extracció social mitjana. Són els fills de quadres i comandaments intermedis, administratius i funcionaris en general, personal dels serveis de protecció i seguretat. Agents de compra i venda, representants, encarregats, policies, caps d'oficina, mecanògrafs, comptables, administratius i comerciants.

Són els que obtenen les millors qualificacions en català, els segons que més utilitzen aquesta llengua i els segons que tenen la identitat catalana més alta i, alhora, els segons que tenen més por a ésser assimilats per alguna de les dues comunitats lingüístiques. Per altra banda, també són els segons que utilitzen menys el castellà, els que tenen la segona xarxa castellana més baixa (la catalana és la quarta), i els que obtenen les segones qualificacions en castellà més baixes.

Extracció social mitjana-baixa. Són els fills de treballadors manuals qualificats de la indústria, comerç i seveis o del sector primari: telefonistes, venedors de comerç, tèxtil, mecànics, miners, treballadors siderometalúrgics, de la fusta, de la construcció; lampistes, conductors, perruquers i modistos.

Són els que tenen la major xarxa social castellana i són els que més por tenen a ésser assimilats pels castellanoparlants. Són els segons en: utilitzar el castellà, en tenir una representació més elevada d'aquesta llengua, en identitat castellana, en qualificacions en castellà i en grau d'ensenyament en aquesta llengua.

Són els penúltims en: utilització del català, en la xarxa social en català, en la representació d'aquesta llengua. I els que tenen la identitat catalana més baixa.

Les motivacions integratives en ambdues llengües obtenen el mateix lloc: 4. Són els que tenen la identitat catalana més baixa. Una xifra contrasta amb tota la resta, donades les característiques d'aquest grup: tenen la por més alta d'assimilació per part de la comunitat lingüística castellana de tots els grups socials.

Veiem, doncs, com a conclusió de les característiques d'aquests grups socials, que els dos grups extrems socialment no ho són lingüísticament, perquè l'oposició lingüística més gran es dona entre dos grups contigus: els d'extracció social més baixa. En efecte, segons el conjunt de variables estudiades i segons la delimitació de l'extracció social que hem utilitzat, són els fills dels treballadors manuals semiqualicats el grup amb característiques més catalanes. Pel que fa al castellà, són els alumnes els pares dels quals són els d'extracció social més baixa (treballadors no qualificats: conserges, porters, neteja, jubilats, mestresses, aturats) els que tenen unes característiques més castellanes.

3.4.1.3.-El tipus d'ensenyament

La variable privat / públic té una certa importància en els creuaments que presentarem:

3.4.1.3.1.- Xarxa social

Quadre 92.-XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS
D'ENSENYAMENT

Descriptivos

Xarxa social en castellà global

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Públic	172	133,1453	32,2232	2,4570	128,2954	137,9953	55,00	194,00
	Privat	87	138,7126	30,0805	3,2250	132,3016	145,1237	50,00	183,00
	Total	259	135,0154	31,5714	1,9617	131,1524	138,8785	50,00	194,00
2000	Públic	222	107,0766	42,3138	2,8399	101,4798	112,6734	17,00	198,00
	Privat	125	117,5680	41,1701	3,6824	110,2796	124,8564	27,00	194,00
	Total	347	110,8559	42,1486	2,2627	106,4056	115,3062	17,00	198,00

Observem que els alumnes que van a centres privats tenen una xarxa social en castellà 5 punts (al 2000, 10 punts) més elevada que els que van a centres públics i el 95% per cent de les mitjanes comença en l'escola pública quatre punts per sota del més baix de la privada.

Quadre 93.-XARXA SOCIAL EN CATALÀ SEGONS EL TIPUS
D'ENSENYAMENT

Descriptivos

Xarxa social en català global

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Públic	166	139,1265	38,1024	2,9573	133,2874	144,9656	22,00	197,00
	Privat	86	138,3721	27,7582	2,9932	132,4207	144,3235	78,00	194,00
	Total	252	138,8690	34,8630	2,1962	134,5438	143,1943	22,00	197,00
2000	Públic	229	134,6201	39,8927	2,6362	129,4257	139,8145	27,00	198,00
	Privat	139	129,1079	41,3999	3,5115	122,1646	136,0512	9,00	195,00
	Total	368	132,5380	40,5009	2,1113	128,3864	136,6897	9,00	198,00

Pel que fa a la xarxa social en català el 1993, només trobem un punt de diferència a favor de l'escola pública i l'oscil.lació de les mitjanes no és gaire significativa. Al 2000 la distància és de 5.5 punts.

3.4.1.3.2.- Grau d'utilització de les llengües segons el tipus d'ensenyament

Quadre 94.- GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS D'ENSENYAMENT

Descriptivos									
Grau d'utilització del castellà									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Públic	246	71,7358	30,9439	1,9729	67,8497	75,6218	21,00	135,00
	Privat	119	81,6555	26,8497	2,4613	76,7814	86,5295	22,00	131,00
	Total	365	74,9699	29,9978	1,5702	71,8821	78,0576	21,00	135,00
2000	Públic	276	66,5942	32,2600	1,9418	62,7715	70,4169	15,00	135,00
	Privat	161	75,1925	30,3141	2,3891	70,4743	79,9108	15,00	135,00
	Total	437	69,7620	31,7943	1,5209	66,7728	72,7513	15,00	135,00

Ja havíem vist que al 1993 els alumnes de l'escola privada tenien la xarxa social en castellà 5 punts més elevada que els de la pública; ara ens trobem amb una diferència del doble pel que fa a l'ús del castellà. L'interval de les mitjanes de la privada és més gran que el més alt de la pública.

Quadre 95-GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CATALÀ SEGONS EL TIPUS D'ENSENYAMENT

Descriptivos									
Grau d'utilització del català									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Públic	246	78,2642	30,9439	1,9729	74,3782	82,1503	15,00	129,00
	Privat	119	68,3445	26,8497	2,4613	63,4705	73,2186	19,00	128,00
	Total	365	75,0301	29,9978	1,5702	71,9424	78,1179	15,00	129,00
2000	Públic	276	83,4058	32,2600	1,9418	79,5831	87,2285	15,00	135,00
	Privat	161	74,8075	30,3141	2,3891	70,0892	79,5257	15,00	135,00
	Total	437	80,2380	31,7943	1,5209	77,2487	83,2272	15,00	135,00

La representació de la llengua castellana dels alumnes que van a centres d'una orientació lingüística castellana és significativament més alta (de 76 punts, tant al 1993 com al 2000) respecte a la dels que van a centres d'orientació lingüística més catalana. Fixem-nos, a més, en el 95% de les mitjanes: al 1993, en els centres d'orientació lingüística més catalana arriba a 411 i en els primers comença en 465.

Quadre 100.-REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

REP Català: Representació del català

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 MÉS CATALANA	269	552,9457	71,7742	4,3762	544,3297	561,5617	344,00	713,00
MÉS CASTELLANA	166	490,7531	79,2449	6,1506	478,6091	502,8971	272,00	670,00
Total	435	529,2125	80,5200	3,8606	521,6246	536,8003	272,00	713,00
2000 MÉS CATALANA	260	548,6269	72,3742	4,4885	539,7884	557,4654	259,00	714,00
MÉS CASTELLANA	124	496,5000	75,6362	6,7923	483,0550	509,9450	285,00	684,00
Total	384	531,7943	77,2985	3,9446	524,0384	539,5501	259,00	714,00

La representació del català és 62.2 punts més elevada en els centres que tenen una orientació lingüística cap a aquesta llengua al 1993 i de 52.12 al 2000.

3.4.1.4.2.-La xarxa social segons l'orientació lingüística del centre

Quadre 101.-LA XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ SEGONS L' ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

Xarxa social en castellà global

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 MÉS CATALANA	145	122,2069	30,0213	2,4931	117,2790	127,1348	50,00	186,00
MÉS CASTELLANA	114	151,3070	25,4747	2,3859	146,5801	156,0340	58,00	194,00
Total	259	135,0154	31,5714	1,9617	131,1524	138,8785	50,00	194,00
2000 MÉS CATALANA	225	98,3200	39,4947	2,6330	93,1314	103,5086	17,00	194,00
MÉS CASTELLANA	122	133,9754	36,8937	3,3402	127,3626	140,5882	29,00	198,00
Total	347	110,8559	42,1486	2,2627	106,4056	115,3062	17,00	198,00

La xarxa social en castellà és més elevada (en 29.1 punts) en els centres que tenen aquesta orientació lingüística al 1993, al 2000 augmenta fins a 35.6 punts. També trobem el mateix fet que en l'apartat anterior: la mitjana més elevada compresa en el 95% de les mitjanes dels

centres amb orientació lingüística més catalana encara és inferior a la més baixa dels altres centres.

Quadre 102.-XARXA SOCIAL EN CATALÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

Xarxa social en català global

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	159	150,0440	28,9924	2,2992	145,5028	154,5853	51,00	197,00
MÉS CASTELLANA	93	119,7634	35,8834	3,7209	112,3733	127,1535	22,00	193,00
Total	252	138,8690	34,8630	2,1962	134,5438	143,1943	22,00	197,00
2000								
MÉS CATALANA	243	143,7202	34,9627	2,2429	139,3021	148,1382	34,00	198,00
MÉS CASTELLANA	125	110,8000	41,8068	3,7393	103,3989	118,2011	9,00	195,00
Total	368	132,5380	40,5009	2,1113	128,3864	136,6897	9,00	198,00

La xarxa social en català és considerablement més alta, en 30.3 (32.9 al 2000) punts en els centres d'orientació lingüística catalana que en els d'orientació lingüística castellana. Novament les mitjanes compreses en el 95% del total de mitjanes són molt compactes al voltant de la mitjana global: el 1993, de la més alta en els centres d'orientació lingüística en castellà a la més baixa en l'altra orientació lingüística hi ha una diferència de 18 punts.

3.4.1.4.3.-El grau d'utilització de les llengües segons l'orientació lingüística del centre

Quadre 103.-GRAU UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

Grau d'utilització del castellà

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	225	62,9867	26,5085	1,7672	59,5041	66,4692	21,00	131,00
MÉS CASTELLANA	140	94,2286	24,8612	2,1012	90,0742	98,3829	23,00	135,00
Total	365	74,9699	29,9978	1,5702	71,8821	78,0576	21,00	135,00
2000								
MÉS CATALANA	290	60,1862	29,3446	1,7232	56,7946	63,5778	15,00	135,00
MÉS CASTELLANA	147	88,6531	27,7996	2,2929	84,1216	93,1846	23,00	135,00
Total	437	69,7620	31,7943	1,5209	66,7728	72,7513	15,00	135,00

Novament, trobem la coincidència entre l'orientació lingüística del centre i la variable comentada. Així, la utilització del castellà és 31,24 punts superior en els centres d'aquesta orientació lingüística (28.5 al 2000). La mitjana més baixa del castellà és 23,60 punts superiors respecte a la més alta en català.

**Quadre 104.-GRAU D' UTILITZACIÓ DEL CATALÀ SEGONS
L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE**

Descriptivos

Grau d'utilització del català

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	MÉS CATALANA	225	87,0133	26,5085	1,7672	83,5308	90,4959	19,00	129,00
	MÉS CASTELLANA	140	55,7714	24,8612	2,1012	51,6171	59,9258	15,00	127,00
	Total	365	75,0301	29,9978	1,5702	71,9424	78,1179	15,00	129,00
2000	MÉS CATALANA	290	89,8138	29,3446	1,7232	86,4222	93,2054	15,00	135,00
	MÉS CASTELLANA	147	61,3469	27,7996	2,2929	56,8154	65,8784	15,00	127,00
	Total	437	80,2380	31,7943	1,5209	77,2487	83,2272	15,00	135,00

Hem de repetir el mateix comentari que en l'apartat anterior, perquè el càlcul d'aquesta variable s'ha realitzat atenent al fet que era un producte lineal, és a dir, s'ha restat de 10 la puntuació obtinguda en cada pregunta sobre l'altra llengua.

**3.4.1.4.4.-La identificació amb els grups lingüístics segons l'orientació
lingüística del centre**

**Quadre 105.-IDENTIFICACIÓ AMB EL CASTELLÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ
LINGÜÍSTICA DEL CENTRE**

Descriptivos

Identificació amb els castellanoparlants

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	MÉS CATALANA	266	4,0451	2,4568	,1506	3,7485	4,3417	1,00	9,00
	MÉS CASTELLANA	165	5,7152	2,3369	,1819	5,3559	6,0744	1,00	9,00
	Total	431	4,6845	2,5422	,1225	4,4438	4,9251	1,00	9,00
2000	MÉS CATALANA	291	3,9759	2,6306	,1542	3,6724	4,2795	1,00	9,00
	MÉS CASTELLANA	150	5,7867	2,6051	,2127	5,3664	6,2070	1,00	9,00
	Total	441	4,5918	2,7562	,1312	4,3339	4,8498	1,00	9,00

L'orientació lingüística del centre torna a influir la variable comentada, ara la identificació amb una llengua determinada. Així, la diferència entre la identificació amb el castellà entre els alumnes que van a uns centres o altres segons l'orientació lingüística varia en 1.67 punts en l'enquesta del 1993 (1.81 al 2000). També pel que fa a les mitjanes més altes i més baixes observem que de la més alta dels centres d'orientació lingüística catalana i la més baixa dels altres és d' 1.01 punts (al 2000, d'1.09).

Quadre 106.-IDENTIFICACIÓ AMB EL CATALÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos								
Identificació amb els catalanoparlants								
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	268	7,1007	1,9663	,1201	6,8643	7,3372	1,00	9,00
MÉS CASTELLANA	165	6,1758	2,1751	,1693	5,8414	6,5101	1,00	9,00
Total	433	6,7483	2,0947	,1007	6,5504	6,9461	1,00	9,00
2000								
MÉS CATALANA	291	6,8247	2,3636	,1386	6,5520	7,0974	1,00	9,00
MÉS CASTELLANA	149	6,1275	2,4392	,1998	5,7326	6,5224	,00	9,00
Total	440	6,5886	2,4094	,1149	6,3629	6,8144	,00	9,00

La identificació amb els catalanoparlants no és tan elevada segons l'orientació lingüística del centre, ara la diferència entre els grups és de 0.92 en l'enquesta del 1993 (0.70 en la del 2000), quan en el cas del castellà era més elevada d'1.67 punts.

3.4.1.4.5.-Qualificacions obtingudes segons l'orientació lingüística del centre

Quadre 107.-QUALIFICACIONS DE LLENGUA CASTELLANA SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos								
Qualificacions en castellà								
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	264	11,6629	2,5847	,1591	11,3497	11,9761	4,00	18,00
MÉS CASTELLANA	165	12,2000	2,6184	,2038	11,7975	12,6025	6,00	18,00
Total	429	11,8695	2,6078	,1259	11,6220	12,1169	4,00	18,00
2000								
MÉS CATALANA	285	13,7930	2,4299	,1439	13,5097	14,0763	6,00	18,00
MÉS CASTELLANA	149	13,1611	2,7412	,2246	12,7173	13,6049	5,00	18,00
Total	434	13,5760	2,5556	,1227	13,3349	13,8171	5,00	18,00

Pel que fa a les qualificacions en castellà, es manté la dinàmica que hem anat observant en tot aquest apartat sobre l'orientació lingüística dels centres: és significativa respecte a totes les variables comentades. En aquest cas la diferència respecte als de l'altra orientació és de 0.6 punts més elevada al 1993. En canvi al 2000 té la mateixa distància però ara dels centres d'orientació més catalana.

Quadre 108.-QUALIFICACIONS DE LLENGUA CATALANA SEGONS

L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

Qualificacions en català

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	265	11,8868	2,6902	,1653	11,5614	12,2122	6,00	18,00
MÉS CASTELLANA	161	12,4907	2,8704	,2262	12,0439	12,9374	3,00	18,00
Total	426	12,1150	2,7719	,1343	11,8511	12,3790	3,00	18,00
2000								
MÉS CATALANA	282	13,9149	2,6571	,1582	13,6034	14,2264	6,00	18,00
MÉS CASTELLANA	147	13,1156	3,0778	,2539	12,6139	13,6173	3,00	18,00
Total	429	13,6410	2,8304	,1367	13,3724	13,9096	3,00	18,00

Respecte al català, es trenca la tendència i obtenen una mitjana superior els alumnes que van a centres d'orientació lingüística castellana que no pas els que van als d'orientació lingüística catalana. La diferència és de 0.6 punts. És també la primera vegada que trobem que les mitjanes incloses en el 95% es creuin, és a dir que hi hagi intersecció de valors. Al 2000, però es capgiren els resultats i són els centres d'orientació lingüística més castellana els que tenen millors notes en català en 0.8 punts.

3.4.1.4.6.-Proporció d'ensenyament rebut en castellà segons

L'orientació lingüística del centre

En aquest epígraf és encara molt més òbvia la relació entre les dues variables comentades: la proporció d'ensenyament rebut en castellà és un dels determinants en la classificació dels centres en una orientació lingüística o en l'altra. La diferència, doncs, és significativa: 2,09, el 1993. Respecte als valors de les mitjanes incloses en el 95% del total, tornem a trobar la

regularitat només trencada en el cas anterior: la diferència entre la mitjana més alta en català i la més baixa en castellà és d' 1,52 punts.

Quadre 109.-PROPORCIÓ D' ENSENYAMENT REBUT EN CASTELLÀ SEGONS L'ORIENTACIÓ LINGÜÍSTICA DEL CENTRE

Descriptivos

Quina és la proporció d'ensenyament en castellà

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
MÉS CATALANA	261	4,29	2,29	,14	4,01	4,57	1	9
MÉS CASTELLANA	159	6,39	1,91	,15	6,09	6,69	1	9
Total	420	5,09	2,38	,12	4,86	5,31	1	9
2000								
MÉS CATALANA	289	42,73	21,22	1,25	40,28	45,19	*	*
MÉS CASTELLANA	149	53,56	24,14	1,98	49,65	57,46	*	*
Total	438	46,42	22,82	1,09	44,27	48,56	*	*

3.4.1.5.-Tipus d'aglomeració

3.4.1.5.1.-Representació de les llengües segons el tipus d'aglomeració

La representació més alta del castellà la tenen els alumnes de Barcelona, tretze punts superior a la que obtenen els del cinturó, i molt superior a la de l'àmbit urbà (en 70 punts) i als de les àrees semirurals: 90. Les mitjanes compreses en el 95% també mostren aquesta gradació amb encavalcaments molt lleus entre valors.

Quadre 110.-REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos

REP Castellà: Representació del castellà

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993								
SEMIRURAL	70	373,6406	93,4077	11,1644	351,3683	395,9128	186,00	572,00
URBÀ	97	394,3907	83,1239	8,4400	377,6375	411,1439	201,00	607,05
CINTURÓ	97	447,7087	78,5732	7,9779	431,8727	463,5447	234,00	622,00
BARCELONA	171	464,5166	78,5602	6,0076	452,6574	476,3758	254,00	653,00
Total	435	430,5076	89,6305	4,2975	422,0612	438,9540	186,00	653,00
2000								
SEMIRURAL	82	391,2683	92,7864	10,2465	370,8809	411,6557	205,00	569,00
URBÀ	88	406,4545	90,6858	9,6671	387,2401	425,6690	212,00	648,00
CINTURÓ	88	472,4205	85,9197	9,1591	454,2158	490,6251	211,00	619,00
BARCELONA	155	475,2258	81,6148	6,5555	462,2756	488,1760	235,00	659,00
Total	413	443,3051	94,1872	4,6347	434,1946	452,4156	205,00	659,00

SUCB
ER I A
MBNR
I ÀTC
R UE
U RL
R. Ó .

373,6406 SEMI-RUR.
394,3907 URBÀ
447,7087 CINTURÓ * *
464,5166 BARCELONA * *

Vegem-ho ara ordenats amb les diferències significatives marcades amb asteriscs: els alumnes del cinturó i els de Barcelona formen grups ben diferenciats respecte de la resta d' alumnes *urbans* i dels semirurals.

Quadre 111.-REPRESENTACIÓ EN CATALÀ SEGONS EL TIPUS

D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos

REP Català: Representació del català

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 SEMIRURAL	70	567,6141	83,8896	10,0267	547,6114	587,6169	353,00	713,00
URBÀ	97	558,2947	71,0534	7,2144	543,9743	572,6152	344,00	698,32
CINTURÓ	97	513,6878	77,9893	7,9186	497,9695	529,4062	315,00	670,00
BARCELONA	171	505,8019	75,0413	5,7386	494,4739	517,1299	272,00	679,66
Total	435	529,2125	80,5200	3,8606	521,6246	536,8003	272,00	713,00
2000 SEMIRURAL	79	567,8987	69,9090	7,8654	552,2400	583,5575	414,00	714,00
URBÀ	79	556,6582	74,2430	8,3530	540,0287	573,2878	259,00	699,00
CINTURÓ	82	517,5976	78,8126	8,7034	500,2805	534,9146	285,00	684,00
BARCELONA	144	506,4306	70,6212	5,8851	494,7975	518,0636	259,00	641,00
Total	384	531,7943	77,2985	3,9446	524,0384	539,5501	259,00	714,00

BCUS

BARCELONA

CINTURÓ

URBÀ * *

SEMI-RUR. * *

Observem que els medis semirural i urbà tornen a diferenciar-se respecte a la representació, ara del català, dels altres dos. El 1993 les diferències entre els dos extrems són de 61.81 punts (al 2000 són de 61.46). Les zones apareixen en l'ordre invers respecte al castellà. Finalment, hem presentat l'ordenació dels valors amb les diferències significatives marcades amb asteriscs, que mostren aquestes diferències gràficament.

3.4.1.5.2.-La xarxa social segons el tipus d'aglomeració

Quadre 112.-XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS
D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos									
Xarxa social en castellà global									
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo	
					Límite inferior	Límite superior			
1993 SEMIRURAL	20	130,9000	39,6390	8,8636	112,3484	149,4516	62,00	182,00	
1993 URBÀ	61	124,5082	27,7228	3,5495	117,4081	131,6083	65,00	186,00	
1993 CINTURÓ	66	140,4697	27,7135	3,4113	133,6569	147,2825	82,00	194,00	
1993 BARCELONA	112	138,2589	33,0244	3,1205	132,0754	144,4424	50,00	193,00	
1993 Total	259	135,0154	31,5714	1,9617	131,1524	138,8785	50,00	194,00	
2000 SEMIRURAL	71	87,7606	40,4974	4,8062	78,1750	97,3461	17,00	177,00	
2000 URBÀ	70	92,8429	36,6261	4,3777	84,1097	101,5760	29,00	194,00	
2000 CINTURÓ	75	125,7333	39,4127	4,5510	116,6653	134,8014	29,00	189,00	
2000 BARCELONA	131	124,4809	38,3160	3,3477	117,8579	131,1039	22,00	198,00	
2000 Total	347	110,8559	42,1486	2,2627	106,4056	115,3062	17,00	198,00	

La xarxa social segueix la mateixa gradació que la representació del castellà que hem vist, però les diferències entre aquests valors no són significatives al nivell de.050.

Quadre 113.- XARXA SOCIAL EN CATALÀ SEGONS EL TIPUS
D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos									
Xarxa social en català global									
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo	
					Límite inferior	Límite superior			
1993 SEMIRURAL	42	164,7619	26,7626	4,1296	156,4221	173,1017	92,00	197,00	
1993 URBÀ	55	142,5455	30,5892	4,1246	134,2760	150,8149	51,00	194,00	
1993 CINTURÓ	49	136,6531	33,6276	4,8039	126,9941	146,3120	62,00	185,00	
1993 BARCELONA	106	127,7264	34,9962	3,3991	120,9866	134,4663	22,00	193,00	
1993 Total	252	138,8690	34,8630	2,1962	134,5438	143,1943	22,00	197,00	
2000 SEMIRURAL	75	153,7600	33,3280	3,8484	146,0919	161,4281	72,00	198,00	
2000 URBÀ	78	148,3462	31,5359	3,5707	141,2359	155,4564	49,00	189,00	
2000 CINTURÓ	75	121,7067	42,0941	4,8606	112,0217	131,3916	9,00	195,00	
2000 BARCELONA	140	118,1643	39,8839	3,3708	111,4996	124,8290	27,00	191,00	
2000 Total	368	132,5380	40,5009	2,1113	128,3864	136,6897	9,00	198,00	

BCUS

127,7264	BARCELONA
136,6531	CINTURÓ
142,5455	URBÀ
164,7619	SEMIRUR. * * *

Al 1993 observem que l'àrea semirural es distancia molt clarament de la resta, amb 22 punts respecte a l'àrea urbana (22.22 al 2000). La ciutat de Barcelona és la zona on els alumnes tenen una xarxa social de catalanoparlants inferior, amb una diferència respecte a l'àmbit semirural de 37.04 punts (45.6 al 2000). Finalment, hem presentat l'ordenació dels valors amb les diferències significatives marcades amb asteriscs, on observem, com dèiem, que la zona semirural és l'única que se separa clarament de totes les altres.

3.4.1.5.3.-Grau d'utilització de les llengües segons el tipus d'aglomeració

Quadre 114.-GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos								
Grau d'utilització del castellà								
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Minimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 SEMIRURAL	63	55,7460	31,1401	3,9233	47,9035	63,5886	21,00	126,00
1993 URBÀ	74	65,3514	26,8381	3,1199	59,1335	71,5692	22,00	131,00
1993 CINTURÓ	77	81,6104	26,8167	3,0560	75,5237	87,6970	23,00	135,00
1993 BARCELONA	151	84,3179	27,5048	2,2383	79,8952	88,7406	28,00	135,00
1993 Total	365	74,9699	29,9978	1,5702	71,8821	78,0576	21,00	135,00
2000 SEMIRURAL	86	51,7907	27,9049	3,0091	45,8079	57,7735	15,00	117,00
2000 URBÀ	89	56,3933	29,5076	3,1278	50,1774	62,6091	20,00	127,00
2000 CINTURÓ	92	78,2391	28,6001	2,9818	72,3162	84,1620	23,00	135,00
2000 BARCELONA	170	81,2647	29,8629	2,2904	76,7433	85,7861	15,00	135,00
2000 Total	437	69,7620	31,7943	1,5209	66,7728	72,7513	15,00	135,00

SUCB

55,7460 SEMI-RUR.

65,3514 URBÀ

81,6104 CINTURÓ * *

84,3179 BARCELONA * *

En l'enquesta del 1993 el grau d'utilització del castellà va en la mateixa línia de la xarxa social, encara que difereix parcialment amb la representació d'aquesta llengua. Novament, Barcelona és la zona que té un nivell d'alumnes que fan un ús del castellà més elevat, seguida molt a prop (2,7 punts) pels del cinturó i, ja de més lluny (16,26) pels de medis *urbans* i, finalment, pels d'àmbit semirural amb un 28,57 de diferència respecte a l'ús dels alumnes de Barcelona. La representació gràfica ens mostra que tenen diferències significatives els grups de Barcelona i el cinturó respecte als semirurals i la resta d'*urbans*.

Quadre 115.-GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CATALÀ SEGONS EL TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos

Grau d'utilització del català

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 SEMIRURAL	63	94,2540	31,1401	3,9233	86,4114	102,0965	24,00	129,00
URBÀ	74	84,6486	26,8381	3,1199	78,4308	90,8665	19,00	128,00
CINTURÓ	77	68,3896	26,8167	3,0560	62,3030	74,4763	15,00	127,00
BARCELONA	151	65,6821	27,5048	2,2383	61,2594	70,1048	15,00	122,00
Total	365	75,0301	29,9978	1,5702	71,9424	78,1179	15,00	129,00
2000 SEMIRURAL	86	98,2093	27,9049	3,0091	92,2265	104,1921	33,00	135,00
URBÀ	89	93,6067	29,5076	3,1278	87,3909	99,8226	23,00	130,00
CINTURÓ	92	71,7609	28,6001	2,9818	65,8380	77,6838	15,00	127,00
BARCELONA	170	68,7353	29,8629	2,2904	64,2139	73,2567	15,00	135,00
Total	437	80,2380	31,7943	1,5209	77,2487	83,2272	15,00	135,00

BCUS

65,6821	BARCELONA	
68,3896	CINTURÓ	
84,6486	URBÀ	* *
94,2540	SEMI-RUR.	* *

En la utilització del català trobem, és clar, l'ordenació inversa a l'ús del castellà: són les zones semirurals les que tenen una utilització més elevada, seguides a 4.6 punts pels medis *urbans*, a 7.07 punts pels alumnes del cinturó i, aquests a 28.57 pels alumnes de la ciutat de Barcelona. La representació gràfica ens torna a mostrar la diferència significativa entre els grups semirurals i *urbans*, respecte als del cinturó i als semirurals.

Al 2000 observem que aquestes diferències es redueixen entre l'àmbit semirural i l'urbà (de 9.61 a 4.6). En canvi, augmenten amb el cinturó (de 25.87 a 26.44) i amb Barcelona (de 28.57 a 29.48).

3.4.1.5.4.-Les motivacions segons el tipus d'aglomeració

Quadre 116.-MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CASTELLÀ SEGONS EL
TIPUS D' AGLOMERACIÓ

Descriptivos									
Motivacions integratives en castellà									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	SEMIRURAL	70	11,1429	4,2093	,5031	10,1392	12,1465	2,00	18,00
	URBÀ	96	12,1250	3,9610	,4043	11,3224	12,9276	2,00	18,00
	CINTURÓ	96	13,3750	4,1682	,4254	12,5304	14,2196	2,00	18,00
	BARCELONA	170	13,8353	3,5379	,2713	13,2996	14,3710	2,00	18,00
	Total	432	12,9167	4,0078	,1928	12,5377	13,2957	2,00	18,00
2000	SEMIRURAL	87	13,0575	4,3035	,4614	12,1403	13,9747	2,00	18,00
	URBÀ	90	13,0778	3,7693	,3973	12,2883	13,8672	2,00	18,00
	CINTURÓ	92	14,9891	3,2123	,3349	14,3239	15,6544	6,00	18,00
	BARCELONA	172	14,1860	3,9292	,2996	13,5947	14,7774	2,00	18,00
	Total	441	13,9048	3,8970	,1856	13,5400	14,2695	2,00	18,00

SUCB

11,1429	SEMI-RUR.	
12,1250	URBÀ	
13,3750	CINTURÓ	*
13,8353	BARCELONA	**

Pel que fa a les motivacions integratives en castellà, observem, de nou, la mateixa gradació de resultats que havíem comentat respecte a la xarxa social i a l'ús. Els percentatges són molt curts, però significatius, com ens ho mostren els asteriscs. Ara, però, no trobem diferències entre els medis *urbans* i els del cinturó. Barcelona sí que es diferencia, però, dels semirurals i dels *urbans*.

3.4.1.5.-Identificació amb castellanoparlants segons el tipus d'aglomeració

Quadre 117.-IDENTIFICACIÓ AMB ELS CASTELLANOPARLANTS SEGONS EL TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos									
Identificación amb els castellanoparlants									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	SEMIRURAL	69	3,6957	2,7024	,3253	3,0465	4,3448	1,00	9,00
	URBÀ	96	4,2500	2,3753	,2424	3,7687	4,7313	1,00	9,00
	CINTURÓ	96	5,0000	2,3886	,2438	4,5160	5,4840	1,00	9,00
	BARCELONA	170	5,1529	2,5186	,1932	4,7716	5,5343	1,00	9,00
	Total	431	4,6845	2,5422	,1225	4,4438	4,9251	1,00	9,00
2000	SEMIRURAL	87	3,4713	2,5373	,2720	2,9305	4,0120	1,00	9,00
	URBÀ	89	3,8989	2,6200	,2777	3,3470	4,4508	1,00	9,00
	CINTURÓ	92	5,5000	2,4517	,2556	4,9923	6,0077	1,00	9,00
	BARCELONA	173	5,0289	2,8293	,2151	4,6043	5,4535	1,00	9,00
	Total	441	4,5918	2,7562	,1312	4,3339	4,8498	1,00	9,00

SUCB

3,6957 SEMI-RUR.

4,2500 URBÀ

5,0000 CINTURÓ *

5,1529 BARCELONA * *

Com hem estat comentant fins ara, es manté la mateixa gradació en totes les variables que es refereixen al castellà. Les diferències són molt suaus perquè les quantitats són molt baixes, però són significatives, com ens ho mostren els asteriscs, amb la mateixa separació de grups que en l'apartat anterior.

Quadre 118.-IDENTIFICACIÓ AMB CATALANOPARLANTS SEGONS EL TIPUS D' AGLOMERACIÓ

Descriptivos

Identificació amb els catalanoparlants

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 SEMIRURAL	70	7,6714	1,7915	,2141	7,2443	8,0986	1,00	9,00
URBÀ	96	7,1250	1,9208	,1960	6,7358	7,5142	1,00	9,00
CINTURÓ	96	6,2708	2,1496	,2194	5,8353	6,7064	1,00	9,00
BARCELONA	171	6,4269	2,1308	,1629	6,1052	6,7486	1,00	9,00
Total	433	6,7483	2,0947	,1007	6,5504	6,9461	1,00	9,00
2000 SEMIRURAL	87	7,1609	2,2145	,2374	6,6889	7,6329	1,00	9,00
URBÀ	89	7,0674	2,2653	,2401	6,5902	7,5446	1,00	9,00
CINTURÓ	92	6,4348	2,3029	,2401	5,9579	6,9117	,00	9,00
BARCELONA	172	6,1337	2,5431	,1939	5,7510	6,5165	1,00	9,00
Total	440	6,5886	2,4094	,1149	6,3629	6,8144	,00	9,00

CBUS

6,2708 CINTURÓ

6,4269 BARCELONA

7,1250 URBÀ *

7,6714 SEMI-RUR. * *

Pel que fa als catalanoparlants, no es manté la mateixa regularitat que trobem en el castellà, encara que només és variada pel tercer i quart lloc. La identificació amb els catalanoparlants

és més elevada en el medi semirural, seguida per les zones *urbanes*, a continuació per Barcelona i, finalment, pel cinturó. La representació gràfica ens torna a mostrar diferències significatives entre, d'una banda, els alumnes del cinturó respecte als *urbans* i als alumnes semirurals i, de l'altra, entre els alumnes semirurals i els barcelonins.

3.4.1.5.6.-Les qualificacions segons el tipus d'aglomeració

Quadre 119.-QUALIFICACIONS EN CASTELLÀ SEGONS EL TIPUS
D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos									
Qualificacions en castellà									
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo	
					Límite inferior	Límite superior			
1993 SEMIRURAL	70	11,7429	2,7063	,3235	11,0976	12,3882	5,00	18,00	
URBÀ	93	11,7634	2,4335	,2523	11,2623	12,2646	8,00	16,00	
CINTURÓ	96	12,4583	2,4705	,2521	11,9578	12,9589	8,00	18,00	
BARCELONA	170	11,6471	2,7053	,2075	11,2375	12,0567	4,00	18,00	
Total	429	11,8695	2,6078	,1259	11,6220	12,1169	4,00	18,00	
2000 SEMIRURAL	87	14,2989	2,3033	,2469	13,8080	14,7897	10,00	18,00	
URBÀ	85	12,9882	2,5935	,2813	12,4288	13,5476	6,00	18,00	
CINTURÓ	90	13,9222	2,3996	,2529	13,4196	14,4248	8,00	18,00	
BARCELONA	172	13,3198	2,6462	,2018	12,9215	13,7181	5,00	18,00	
Total	434	13,5760	2,5556	,1227	13,3349	13,8171	5,00	18,00	

BSUC

BARCELONA

SEMI-RUR.

URBÀ

CINTURÓ *

Respecte a les qualificacions en castellà, els únics alumnes que tenen diferències significatives són els del cinturó. Les diferències entre els altres àmbits són molt petites. La representació gràfica ens mostra les diferències entre els alumnes del cinturó i els de Barcelona

Quadre 120.-QUALIFICACIONS EN CATALÀ SEGONS EL TIPUS
D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos

Qualificacions en català									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	SEMIRURAL	69	12,1449	2,9669	,3572	11,4322	12,8576	7,00	18,00
	URBÀ	95	11,7474	2,6173	,2685	11,2142	12,2805	6,00	17,00
	CINTURÓ	95	12,9579	2,6049	,2673	12,4273	13,4885	7,00	18,00
	BARCELONA	167	11,8323	2,7891	,2158	11,4062	12,2585	3,00	18,00
	Total	426	12,1150	2,7719	,1343	11,8511	12,3790	3,00	18,00
2000	SEMIRURAL	86	14,5465	2,3447	,2528	14,0438	15,0492	9,00	18,00
	URBÀ	83	13,2530	2,9336	,3220	12,6124	13,8936	6,00	18,00
	CINTURÓ	91	14,1978	2,5872	,2712	13,6590	14,7366	6,00	18,00
	BARCELONA	169	13,0710	2,9752	,2289	12,6192	13,5228	3,00	18,00
	Total	429	13,6410	2,8304	,1367	13,3724	13,9096	3,00	18,00

BUSC

BARCELONA

URBÀ

SEMI-RUR.

CINTURÓ * *

El cinturó torna a ésser la zona que millors qualificacions obté, ara en llengua catalana. Les diferències només són significatives en aquest àmbit, en els altres tres les variacions no arriben al mig punt. Així, la representació gràfica ens mostra que el cinturó és significativament diferent respecte a Barcelona i a l'àmbit *urbà*.

3.4.1.5.7.-Proporció d'ensenyament rebut en castellà segons el tipus d'aglomeració

Quadre 121.-PROPORCIÓ D' ENSENYAMENT REBUT EN CASTELLÀ SEGONS

EL TIPUS D'AGLOMERACIÓ

Descriptivos

Quina és la proporció d'ensenyament en castellà

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
					Límite inferior	Límite superior		
1993 SEMIRURAL	69	4,04	2,14	,26	3,53	4,56	1	9
URBÀ	94	4,13	2,21	,23	3,67	4,58	1	9
CINTURÓ	91	5,42	2,36	,25	4,93	5,91	1	9
BARCELONA	166	5,88	2,24	,17	5,54	6,22	1	9
Total	420	5,09	2,38	,12	4,86	5,31	1	9
2000 SEMIRURAL	86	41,16	19,06	2,06	37,08	45,25	*	*
URBÀ	89	42,02	21,75	2,31	37,44	46,60	*	*
CINTURÓ	91	43,08	22,30	2,34	38,43	47,72	*	*
BARCELONA	172	53,08	23,87	1,82	49,49	56,67	*	*
Total	438	46,42	22,82	1,09	44,27	48,56	*	*

SUCB

4,0435 SEMI-RUR.

4,1277 URBÀ

5,4176 CINTURÓ * *

5,8795 BARCELONA * *

Les diferències d'ensenyament rebut en castellà en les distintes zones segueix la mateixa distribució que l'ús, la representació i el grau d'identificació. Així, al 1993 el nombre més gran es dona a Barcelona, seguida del cinturó, a molt poca distància; després ja van el medi urbà (a 1,75 punts) i el semirural, amb una diferència d'1,83 punts. La representació gràfica ens torna a mostrar que les dues aglomeracions més grans són significativament diferents respecte a les dues més petites.

3.4.1.6.-Segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Aquest apartat és l'única mostra d'ús comprovat (tria de les enquestes per respondre en una llengua o en una altra) de què disposem, la resta de dades pel que fa a l'ús està extreta de les respostes dels alumnes.

Encara que la utilització del castellà o del català no sigui la mateixa variable que la tria de la llengua per respondre l'enquesta, sí que és una manifestació de l'ús. Per la qual cosa, anirem comparant les dades de la utilització de les llengües en general amb les de la utilització en l'enquesta. Començarem, però, per comprovar el biaix que es produeix entre l'ús declarat i la tria efectiva en respondre l'enquesta. Vegem-ho per a les dues llengües.

3.4.1.6.1.-Grau d'utilització de les llengües segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 122.-GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos									
Grau d'utilització del castellà									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	146	98,4521	19,6476	1,6260	95,2382	101,6659	47,00	135,00
	Català	216	59,0278	25,1494	1,7112	55,6549	62,4007	21,00	131,00
	Total	362	74,9282	30,1135	1,5827	71,8157	78,0407	21,00	135,00
2000	Castellà	142	104,6831	18,0623	1,5158	101,6866	107,6796	31,00	135,00
	Català	279	51,8315	20,9112	1,2519	49,3671	54,2960	15,00	123,00
	Total	421	69,6580	32,0128	1,5602	66,5912	72,7247	15,00	135,00

Aquest creuament entre dues variables ha d'ésser molt significatiu perquè, com comentàvem, en aquest apartat estem tractant de l'únic ús del qual tenim comprovació; a més, ara compararem l'ús declarat amb l'ús comprovat. La distància entre els dos grups és ben important: 39,42 punts al 1993 (52,85 al 2000). Com era d'esperar, el grup dels que responen en castellà declara una utilització inferior d'ús d'aquesta llengua. En canvi, ocorre el contrari amb els que responen en català. De fet, l'índex declarat i el nivell d'utilització real del castellà només varia d'un 2,8%. És a dir, es declara un ús inferior, en el 2,8%, al que es fa realment ; cosa que mostra que les respostes de l'enquesta són molt fiables.

Quadre 123.-GRAU D'UTILITZACIÓ DEL CATALÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT
PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Grau d'utilització del català

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	146	51,5479	19,6476	1,6260	48,3341	54,7618	15,00	103,00
	Català	216	90,9722	25,1494	1,7112	87,5993	94,3451	19,00	129,00
	Total	362	75,0718	30,1135	1,5827	71,9593	78,1843	15,00	129,00
2000	Castellà	142	45,3169	18,0623	1,5158	42,3204	48,3134	15,00	119,00
	Català	279	98,1685	20,9112	1,2519	95,7040	100,6329	27,00	135,00
	Total	421	80,3420	32,0128	1,5602	77,2753	83,4088	15,00	135,00

Les dades de la utilització comprovada, òbviament, són les mateixes. Però ara els percentatges d'ús del català declarats són superiors d'un 10,27% respecte a la utilització efectiva en l'enquesta del 1993. Justament, el fet contrari que acabem de comentar respecte a l'ús declarat del castellà, que era inferior d'un 2,8% respecte a la utilització efectiva. Pensem que aquestes dades són molt significatives perquè ens poden mostrar el biaix real de les respostes a l'enquesta: una tendència a declarar percentatges majors d'ús del català d'un 10,27%, que va en el sentit que havíem comentat de la influència del context de l'enquesta, atès que els alumnes saben que les dades que es volen aconseguir són les que fan referència al català.

3.4.1.6.2.-Representació de les llengües segons l'idioma triat per a respondre l'enquesta

Quadre 124.-REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER A RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

REP Castellà: Representació del castellà

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	167	499,3194	58,9734	4,5635	490,3094	508,3294	338,00	653,00
	Català	265	386,4584	77,5523	4,7640	377,0781	395,8387	186,00	563,00
	Total	432	430,0875	89,7274	4,3170	421,6025	438,5726	186,00	653,00
2000	Castellà	133	537,2256	53,1907	4,6122	528,1021	546,3490	382,00	659,00
	Català	264	395,8636	73,3709	4,5157	386,9722	404,7551	205,00	565,00
	Total	397	443,2217	94,7704	4,7564	433,8707	452,5726	205,00	659,00

La representació del castellà dels alumnes que han contestat l'enquesta en una llengua o en l'altra és clarament significativa: 112.86 punts el 1993 (141.36, el 2000). A més, els grups estan perfectament delimitats per l'agrupament de les mitjanes en el 95% del total, i la diferència entre el valor més alt dels alumnes que la responen en català i el més baix de la dels alumnes que la responen en castellà és de 94.47 punts el 1993, i de 123.35 el 2000. Perquè ens serveixi de referència, podem comparar aquestes dades amb la correlació entre la utilització del castellà i la representació en castellà que veurem en l'apartat següent. Aquesta covariació és molt alta, del .846 el 1993 i de .868 el 2000, i va en el sentit de les dades que acabem de comentar. La representació del castellà i la utilització del català correlaciona negativament en la mateixa proporció.

Quadre 125.-REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER A RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

REP Català: Representació del català

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	167	470,1697	66,1098	5,1157	460,0694	480,2700	272,00	614,00
	Català	265	566,7097	65,4156	4,0184	558,7974	574,6220	344,00	713,00
	Total	432	529,3899	80,7444	3,8848	521,7543	537,0254	272,00	713,00
2000	Castellà	117	454,2393	61,4118	5,6775	442,9943	465,4844	259,00	598,00
	Català	253	568,8538	53,9437	3,3914	562,1746	575,5329	421,00	714,00
	Total	370	532,6108	77,5949	4,0340	524,6784	540,5433	259,00	714,00

La diferència entre la representació del català segons si els alumnes responen en una o altra llengua és de 96.54 al 1993 i de 114.62 al 2000. Si bé és respectivament 16.32 punts inferior i 26.74 a la que hi havia entre la representació en castellà, i tenint present que en català les quantitats són més elevades, hem de dir que és ben significativa. A més, la distància entre els dos extrems de les mitjanes al 95% del total és de 114.56 punts al 1993 i de 132.54 al 2000. Vegem, però, que aquests resultats no són tan significatius com els que hem comentat en l'epígraf anterior, fet coincident amb la correlació inferior entre la utilització del català i la representació en català, que si bé també és molt alta, .826 al 1993 i de .834 al 2000, és lleugerament inferior a la representació del castellà. La mateixa covariació, però negativa s'obté per a la utilització del castellà.

3.4.1.6.3.-La xarxa social segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 126.-XARXA SOCIAL EN CASTELLÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos									
Xarxa social en castellà global									
ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo	
					Límite inferior	Límite superior			
1993	Castellà	112	154,3929	21,4671	2,0284	150,3734	158,4124	85,00	194,00
	Català	145	120,2759	30,2300	2,5105	115,3137	125,2380	50,00	182,00
	Total	257	135,1440	31,6413	1,9737	131,2572	139,0308	50,00	194,00
2000	Castellà	111	149,5946	27,3683	2,5977	144,4466	154,7426	35,00	198,00
	Català	226	92,2035	34,4216	2,2897	87,6916	96,7155	17,00	194,00
	Total	337	111,1068	42,0518	2,2907	106,6009	115,6128	17,00	198,00

La xarxa social en castellà dels alumnes que responen l'enquesta en aquest idioma és més elevada, en 34.12 punts el 1993 (57.39 al 2000), que la dels alumnes que trien l'enquesta en català. L'agrupació de les mitjanes compreses en el 95% del total està ben diferenciada en els dos grups i la distància entre la mitjana més alta dels que responen en català i la més baixa dels que responen en castellà és de 25.14 punts (47.73 al 2000).

Per tenir una referència complementària vegem la covariació entre l'ús i la xarxa social en castellà. Observem que és de .744 al 1993 (.854 al 2000), quan les dues són en castellà. Si la utilització és del català es dona la mateixa correlació, però negativa.

Quadre 127.-XARXA SOCIAL EN CATALÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER
RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Xarxa social en català global

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	84	113,6905	33,4253	3,6470	106,4367	120,9442	22,00	190,00
	Català	166	151,9398	27,9403	2,1686	147,6580	156,2215	51,00	197,00
	Total	250	139,0880	34,8918	2,2068	134,7417	143,4343	22,00	197,00
2000	Castellà	107	92,7944	32,2326	3,1160	86,6165	98,9722	9,00	188,00
	Català	247	150,5061	29,2750	1,8627	146,8372	154,1750	49,00	198,00
	Total	354	133,0621	40,1701	2,1350	128,8632	137,2611	9,00	198,00

La diferència entre els alumnes que responen en una llengua o en l'altra encara és més gran, 38,24 (57.71 al 2000), que la de la xarxa social en castellà, 34.12 (al 2000, 57.39). I la distància entre els dos grups de mitjanes compreses en el 95% del total dels alumnes que responen en castellà és de 26.7 (12.36 al 2000). En aquest cas, la correlació entre la utilització del català i la xarxa social en català és més elevada, .783 (.824 al 2000); podem considerar-la molt forta o alta, segons el criteri. Si la utilització és del castellà covaria negativament en la mateixa proporció.

3.4.1.6.5.-Les motivacions segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 128.-MOTIVACIONS INSTRUMENTALS EN CASTELLÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Motivacions instrumentals en castellà

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	165	12,7636	4,4856	,3492	12,0741	13,4532	2,00	18,00
	Català	264	11,3598	3,9149	,2409	10,8854	11,8343	2,00	18,00
	Total	429	11,8998	4,1946	,2025	11,5017	12,2978	2,00	18,00
2000	Castellà	143	15,3077	3,8807	,3245	14,6662	15,9492	2,00	18,00
	Català	282	12,1560	4,1093	,2447	11,6743	12,6377	2,00	18,00
	Total	425	13,2165	4,2962	,2084	12,8068	13,6261	2,00	18,00

Les diferències entre els que responen en cada llengua i les motivacions instrumentals no són massa grans, només tenen una diferència d'1,41 (3.15 al 2000). Tanmateix, els grups de mitjanes estan clarament diferenciats. Si ens fixem en les correlacions entre l'ús de les llengües i les motivacions instrumentals en castellà, veiem que al 1993 covarien en .278 dels casos (.415 al 2000), és a dir, una dependència baixa. Per a la utilització del castellà és el mateix nivell de correlació, però negativa.

Quadre 129.-MOTIVACIONS INSTRUMENTALS EN CATALÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Motivacions instrumentals en català

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	163	13,0123	4,2193	,3305	12,3597	13,6649	2,00	18,00
	Català	264	13,4962	4,1667	,2564	12,9913	14,0012	2,00	18,00
	Total	427	13,3115	4,1885	,2027	12,9131	13,7099	2,00	18,00
2000	Castellà	143	14,2587	4,1465	,3467	13,5733	14,9442	2,00	18,00
	Català	280	14,0464	4,0659	,2430	13,5681	14,5247	,00	18,00
	Total	423	14,1182	4,0897	,1988	13,7274	14,5091	,00	18,00

Les diferències entre les mitjanes en un i altre idioma són molt petites i els dos grups de mitjanes estan molt barrejats. Aquests resultats ja fan preveure un índex de correlació entre les motivacions instrumentals en català i la utilització de la llengua serà baix, com efectivament ho és. Fins i tot el podríem considerar molt baix, és el

1993 només de .137 (.103 el 2000). La mateixa proporció quan la llengua utilitzada és el castellà, però llavors negativa.

Quadre 130.-MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CASTELLÀ SEGONS

L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Motivacions integratives en castellà

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	165	14,2727	3,6549	,2845	13,7109	14,8345	2,00	18,00
	Català	264	12,0720	3,9951	,2459	11,5878	12,5561	2,00	18,00
	Total	429	12,9184	4,0094	,1936	12,5379	13,2989	2,00	18,00
2000	Castellà	143	15,5874	3,3637	,2813	15,0314	16,1435	2,00	18,00
	Català	281	12,9893	3,9065	,2330	12,5306	13,4481	2,00	18,00
	Total	424	13,8656	3,9258	,1907	13,4908	14,2403	2,00	18,00

La distància entre els dos grups és de 2,20 punts (2.6 el 2000) i els grups de mitjanes estan ben delimitats, és a dir, no es barregen, com passava en l'epígraf anterior. Per tant, ens fa preveure que la correlació entre les motivacions integratives en castellà i l'ús de les llengües serà més alta: .397 (.383 al 2000). Es considera una covariació moderada. La mateixa proporció la tenim si l'ús és del català

Quadre 131.-MOTIVACIONS INTEGRATIVES EN CATALÀ SEGONS L'IDIOMA

TRIA PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Motivacions integratives en català

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	164	13,9024	3,5311	,2757	13,3580	14,4469	2,00	18,00
	Català	264	14,7538	3,1641	,1947	14,3703	15,1372	2,00	18,00
	Total	428	14,4276	3,3313	,1610	14,1111	14,7441	2,00	18,00
2000	Castellà	143	14,6573	3,7644	,3148	14,0351	15,2796	2,00	18,00
	Català	280	14,5464	3,5517	,2123	14,1286	14,9642	,00	18,00
	Total	423	14,5839	3,6209	,1761	14,2379	14,9300	,00	18,00

La diferència entre els dos grups és només de 0,85 (.011 al 2000). Els grups no estan clarament separats i hi ha un petit encavalcament entre els valors més alts de les mitjanes en castellà al 95% i els de les mitjanes més baixes en català. Fet que ens anuncia una correlació entre les motivacions integratives en català i els idiomes utilitzats més aviat baixa, com així

és: del .200 (.055 al 2000) quan les dues variables són en català. Si l'ús és del castellà, tenim el mateix nivell de dependència, però negativa.

3.4.1.6.6.-Identificació amb els grups lingüístics segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 132.-IDENTIFICACIÓ AMB ELS CASTELLANOPARLANTS SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos									
Identificació amb els castellanoparlants									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Limite inferior	Limite superior		
1993	Castellà	166	6,2108	2,0797	,1614	5,8921	6,5295	1,00	9,00
	Català	262	3,7137	2,3420	,1447	3,4288	3,9986	1,00	9,00
	Total	428	4,6822	2,5510	,1233	4,4399	4,9246	1,00	9,00
2000	Castellà	143	6,7483	2,2532	,1884	6,3758	7,1207	1,00	9,00
	Català	281	3,4769	2,3007	,1372	3,2067	3,7470	1,00	9,00
	Total	424	4,5802	2,7579	,1339	4,3169	4,8434	1,00	9,00

La diferència de mitjanes entre els dos grups és molt alta, de 2.5 punts el 1993 (3.27 al 2000) i les mitjanes dels dos grups compreses en el 95% estan molt distanciades: 1.9 (3.67 al 2000) punts. El que ens fa preveure una correlació elevada entre la identitat castellana i la utilització de les llengües, com així és: .706 (.720 al 2000) si les dues variables es refereixen al castellà i la mateixa quantitat, però negativa si l'ús és del català.

Quadre 133.-IDENTIFICACIÓ AMB ELS CATALANOPARLANTS SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos									
Identificació amb els catalanoparlants									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Limite inferior	Limite superior		
1993	Castellà	166	5,8133	2,0018	,1554	5,5065	6,1200	1,00	9,00
	Català	264	7,3561	1,9328	,1190	7,1218	7,5903	1,00	9,00
	Total	430	6,7605	2,0969	,1011	6,5617	6,9592	1,00	9,00
2000	Castellà	142	5,3169	2,3949	,2010	4,9196	5,7142	1,00	9,00
	Català	281	7,2456	2,1314	,1272	6,9953	7,4958	,00	9,00
	Total	423	6,5981	2,4005	,1167	6,3687	6,8275	,00	9,00

La diferència entre les mitjanes dels dos grups és d'1.54 (1.93 al 2000). Els grups estan clarament diferenciats segons les mitjanes incloses en el 95%, la distància entre la mitjana més alta dels alumnes que responen en castellà és d'un punt (1.28 al 2000), el que fa preveure una correlació baixa entre la identificació amb els catalanoparlants i l'ús de les llengües, com efectivament ho és: ..582 (.472 al 2000), positiu o negatiu, segons la coincidència o no entre els idiomes.

3.4.1.6.7.-La por d'ésser assimilats segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 134.-POR D'ÉSSER ASSIMILAT PELS CASTELLANOPARLANTS
SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Por d'ésser assimilats pels castellanoparlants

ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	166	2,7892	2,3376	,1814	2,4309	3,1474	1,00	9,00
	Català	264	3,2841	2,6563	,1635	2,9622	3,6060	1,00	9,00
	Total	430	3,0930	2,5467	,1228	2,8516	3,3344	1,00	9,00
2000	Castellà	143	2,2378	2,0520	,1716	1,8985	2,5770	1,00	9,00
	Català	282	3,0461	2,5001	,1489	2,7530	3,3392	1,00	9,00
	Total	425	2,7741	2,3872	,1158	2,5465	3,0017	1,00	9,00

La diferència entre els dos grups és de 0,50 punts (0.81 al 2000). Entre les mitjanes compreses en el 95% del total no es delimiten clarament els grups, cosa que ens fa suposar que la correlació entre la por d'assimilació pels castellanoparlants i l'ús de l'idioma no serà gaire significativa. És d'un .2207, que és un nivell de dependència baix.

Quadre 135.-POR D'ÉSSER ASSIMILAT PELS CATALANOPARLANTS SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos

Por d'ésser assimilats pels catalanoparlants

ESTUDI	N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo	
					Límite inferior	Límite superior			
1993	Castellà	165	2,9697	2,3489	,1829	2,6086	3,3308	1,00	9,00
	Català	262	2,5420	2,3119	,1428	2,2607	2,8232	1,00	9,00
	Total	427	2,7073	2,3329	,1129	2,4854	2,9292	1,00	9,00
2000	Castellà	143	3,0210	2,5076	,2097	2,6064	3,4355	1,00	9,00
	Català	281	2,0107	1,9114	,1140	1,7862	2,2351	,00	9,00
	Total	424	2,3514	2,1813	,1059	2,1432	2,5596	,00	9,00

La diferència de les mitjanes dels dos grups és només de 0,42 punts (1.01 al 2000) i els grups de mitjanes compreses en el 95% dels casos estan barrejats, cosa que com ja havíem comentat ens fa preveure que la correlació entre la por d'assimilació pels catalanoparlants i la utilització de les llengües tindrà una significació baixa, com així ocorre: del .1052 que es pot considerar molt baixa.

3.4.1.6.8.-Proporció d'ensenyament rebut en castellà segons l'idioma triat per respondre l'enquesta

Quadre 136.-PROPORCIÓ D'ENSENYAMENT REBUT EN CASTELLÀ SEGONS L'IDIOMA TRIAT PER RESPONDRE L'ENQUESTA

Descriptivos									
Quina és la proporció d'ensenyament en castellà									
ESTUDI		N	Media	Desviación típica	Error típico	Intervalo de confianza para la media al 95%		Mínimo	Máximo
						Límite inferior	Límite superior		
1993	Castellà	163	6,25	2,00	,16	5,94	6,56	1	9
	Català	254	4,33	2,32	,15	4,05	4,62	1	9
	Total	417	5,08	2,39	,12	4,85	5,31	1	9
2000	Castellà	142	55,70	23,56	1,98	51,80	59,61	*	*
	Català	280	41,89	20,87	1,25	39,44	44,35	*	*
	Total	422	46,54	22,74	1,11	44,36	48,72	*	*

La diferència entre els dos grups és d'1,92 punts (13.81 al 2000), i els grups de mitjanes estan molt diferenciats. Vegem-ho: els que responen en català tenen una mitjana, de les compreses en el 95% dels casos, que el 1993 va de 4,04 a 4,62, mentre que els que han respost en castellà han tingut una mitjana d'ensenyament en aquesta llengua que va des de 5,94 fins a 6,5. En aquest cas la correlació entre la proporció d'ensenyament i l'ús de les llengües és en el .453, positiva per al castellà i negativa per al català.

3.4.2.-Correlacions entre variables

3.4.2.1.-Anàlisi de les correlacions

Observem totes les variables que formen part de les hipòtesis:

- representació de les llengües
- xarxa social de comunicació
- ús de les llengües
- grup de referència

En tots els casos hem pogut establir correlacions i, a més, amb un coeficient alt o molt alt. L'associació més important que hem obtingut és que dues variables covariïn .868 (un 75.34% dels casos), com passa en la relació entre la representació del castellà i la utilització de les llengües a l'enquesta del 2000. La correlació entre la representació del castellà i la utilització del català és ($r = -.868$, $P < .001$).

Respecte a la probabilitat d'error en cas d'afirmar que existeix relació entre les variables que intervenen en les hipòtesis és sempre inferior a l'1 per mil. Òbviament, aquests valors tan fiables estan en relació als alts índex de correlació, perquè, alhora, també tenen una influència directa amb la fiabilitat.

Vegem breument les correlacions del 1993:

- La representació del castellà correlaciona significativament amb la utilització del català i del castellà ($r = .846$, $P < .001$)
- La representació del català correlaciona amb la utilització del català ($r = .826$, $P < .001$)
- La xarxa social en català i la utilització del català covarien significativament ($r = .7832$, $P < .001$); respecte a l'ús del castellà és ($r = .5366$, $P < .001$).

Vegem a continuació un quadre amb les correlacions més importants:

Quadre 137.-CORRELACIONS ENTRE LES VARIABLES DE LES HIPÒTESIS (1993)

		Correlacions ^a					
		Grau d'utilització del castellà	Grau d'utilització del català	Xarxa social en català global	Xarxa social en castellà global	REP Castellà: Representació del castellà	REP Català: Representació del català
Grau d'utilització del castellà	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N						
Grau d'utilització del català	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N	-.1,000** ,000 365					
Xarxa social en català global	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N	-.783** ,000 214	,783** ,000 214				
Xarxa social en castellà global	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N	,744** ,000 222	-.744** ,000 222	-.542** ,000 168			
REP Castellà: Representació del castellà	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N	,848** ,000 365	-.848** ,000 365	-.631** ,000 252	,676** ,000 259		
REP Català: Representació del català	Correlació de Pearson Sig. (bilateral) N	-.826** ,000 365	,826** ,000 365	,703** ,000 252	-.607** ,000 259	-.854** ,000 435	

** La correlació es significativa al nivell 0,01 (bilateral).

a. ESTUDI = 1993

En l'enquesta del 2000 aquests valors, que ja eren espectaculars, encara augmenten des d'un 0.127 a un 0.8. Vegem-ne a continuació les diferències:

-La representació del castellà correlaciona significativament amb la utilització del català i del castellà i augmenta .22 ($r = .868$, $P < .001$)

-La representació del català correlaciona amb la utilització del català i augmenta .8 ($r = .834$, $P < .001$)

-La xarxa social en castellà i la utilització del català covarien significativament i pugen .110 ($r = -.854$, $P < .001$); respecte a l'ús del castellà augmenta en la mateixa proporció ($r = .854$, $P < .001$).

-La xarxa social en català i la utilització del català covarien significativament i pugen .41 ($r = .824$, $P < .001$); respecte a l'ús del castellà augmenta en la mateixa proporció ($r = -.824$, $P < .001$).

-La correlació entre la representació del català i la xarxa social en català puja .49 ($r = .752$, $P < .001$).

-La correlació entre la representació del català i la xarxa social en castellà puja .127 ($r = .734$, $P < .001$).

Quadre 138.-CORRELACIONS ENTRE LES VARIABLES DE LES HIPÒTESIS (2000)

		Correlaciones ^a					
		Grau d'utilització del castellà	Grau d'utilització del català	Xarxa social en català global	Xarxa social en castellà global	REP Castellà: Representació del castellà	REP Català: Representació del català
Grau d'utilització del castellà	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N						
Grau d'utilització del català	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N	-.1,000** ,000 437					
Xarxa social en català global	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N	-.824** ,000 362	,824** ,000 362				
Xarxa social en castellà global	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N	,854** ,000 343	-.854** ,000 343	-.704** ,000 304			
REP Castellà: Representació del castellà	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N	,868** ,000 407	-.868** ,000 407	-.721** ,000 347	,801** ,000 329		
REP Català: Representació del català	Correlación de Pearson Sig. (bilateral) N	-.834** ,000 378	,834** ,000 378	,752** ,000 329	-.734** ,000 310	-.869** ,000 373	

** La correlación es significativa al nivel 0,01 (bilateral).

a. ESTUDI = 2000

Respecte a altres variables que formaven part de l'enquesta perquè es considerava que podien tenir alguna importància en el context de les relacions interlingüístiques -encara que no havíem volgut formular cap hipòtesi que les inclogués- com ara les motivacions, la por a l'assimilació, la identitat i les qualificacions, obtenim també correlacions importants, especialment amb la identitat, que arriben fins al .706 en l'enquesta del 1993 i al .720 en la del 2000. Una correlació que ens interessava per a la seva aplicació didàctica era la de les notes en català, encara que no obté uns coeficients gaire significatius.

Quadre 138.-CORRELACIONS ENTRE ALTRES VARIABLES (1993)

Correlacions ^a													
		Grau d'utilització del castellà	Grau d'utilització del català	Motivacions instrumentals en castellà	Motivacions instrumentals en català	Motivacions integratives en castellà	Motivacions integratives en català	Por d'ésser acompanyat pels castellanoparlants	Por d'ésser acompanyat pels catalanoparlants	Identificació amb els castellanoparlants	Identificació amb els catalanoparlants	Qualificacions en castellà	Qualificacions en català
Grau d'utilització del castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)												
Grau d'utilització del català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-1,000**											
Motivacions instrumentals en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,278**	-,278**										
Motivacions instrumentals en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,137*	,137*	,408**									
Motivacions integratives en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,397**	-,397**	,650**	,219**								
Motivacions integratives en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,200**	,200**	,254**	,607**	,408**							
Por d'ésser acompanyat pels castellanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,217**	,217**	,065	,177**	-,056	,136*						
Por d'ésser acompanyat pels catalanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,090	,090	,027	,042	,053	,340	,369**					
Identificació amb els castellanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,706**	-,706**	,215**	-,173**	,390**	-,156**	-,208**	,158**				
Identificació amb els catalanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,582**	,582**	-,231**	,104	-,281**	,198**	,258**	-,009	-,583**			
Qualificacions en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,056	,056	,062	-,321	,118*	,022	-,099	-,087	-,137*	,045		
Qualificacions en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,199**	,199**	,092	-,012	-,064	-,120*	-,029	-,118*	-,156**	,103	,612**	
		,000	,000	,086	,824	,120	,026	,587	,028	,003	,056	,000	

^a La correlació es significativa al nivell 0,01 (bilateral)
^{*} La correlació es significativa al nivell 0,05 (bilateral)
^a N per fila = 346
^b ESTUDI = 1993

Quadre 139.-CORRELACIONS ENTRE ALTRES VARIABLES (2000)

Correlacions ^a													
		Grau d'utilització del castellà	Grau d'utilització del català	Motivacions instrumentals en castellà	Motivacions instrumentals en català	Motivacions integratives en castellà	Motivacions integratives en català	Por d'ésser acompanyat pels castellanoparlants	Por d'ésser acompanyat pels catalanoparlants	Identificació amb els castellanoparlants	Identificació amb els catalanoparlants	Qualificacions en castellà	Qualificacions en català
Grau d'utilització del castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)												
Grau d'utilització del català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-1,000**											
Motivacions instrumentals en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,415**	-,415**										
Motivacions instrumentals en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,103*	,103*	,446**									
Motivacions integratives en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,363**	-,363**	,662**	,263**								
Motivacions integratives en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,065	,055	,268**	,582**	,576**							
Por d'ésser acompanyat pels castellanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,259**	,259**	-,038	,085	,009	,106*						
Por d'ésser acompanyat pels catalanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,220**	-,220**	,143**	-,006	-,161**	,037	,280**					
Identificació amb els castellanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	,720**	-,720**	,364**	-,109*	,379**	-,006	-,218**	,229**				
Identificació amb els catalanoparlants	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,472**	,472**	-,158**	,182**	-,107*	,280**	,180**	-,170**	-,185**			
Qualificacions en castellà	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,017	,017	,022	-,053	-,112*	,086	-,013	-,106*	,036	,049		
Qualificacions en català	Correlació de Pearson Sg. (bilateral)	-,301**	,301**	-,169**	,010	-,050	,131**	,069	-,147**	-,136**	,259**	,651**	
		,000	,000	,001	,833	,307	,007	,150	,003	,006	,000	,000	

^a La correlació es significativa al nivell 0,01 (bilateral)
^{*} La correlació es significativa al nivell 0,05 (bilateral)
^a N per fila = 417
^b ESTUDI = 2000

Només un darrer comentari sobre les motivacions que són sovint utilitzades per justificar l'aprenentatge i l'ús de les llengües. En l'enquesta del 1993, La correlació que s'estableix entre la xarxa social catalana i les motivacions integratives ($r = .1242$, $P < .025$) és molt feble. La xarxa social castellana està correlacionada positivament amb les motivacions integratives ($r = .2882$, $P < .001$) i negativament amb la xarxa social catalana amb un coeficient semblant ($r = -.2888$, $P < .001$). En l'enquesta del 2000 tampoc no són gaire més significatives.

4.- INTERPRETACIÓ

4.1.-Discussió de les hipòtesis

Tot seguit exposarem la discussió de les hipòtesis formulades en l'apartat 2.2. La primera era una de general que incloïa quatre subhipòtesis, recordem-la.

Hipòtesi general: Els tipus de comportaments lingüístics són el resultat de la interacció d'un conjunt de representacions socials que es fa el subjecte. Hi té particular importàcia la interacció entre les tres següents:

- la imatge de cadascuna de les llengües en presència
- la imatge de la xarxa interpersonal de comunicació
- la imatge del grup social de referència

Per facilitar l'argumentació i, per tant, la comprensió d'aquesta interacció, començarem per discutir aquestes subhipòtesis.

4.1.-subhipòtesi 1^a:

“Existeix una correlació positiva entre la representació de les llengües en contacte i la xarxa social individual: com més compacta serà la xarxa social en català (és a dir, més possibilitats de contacte amb els catalanoparlants)¹⁷ la representació d'aquesta llengua obtindrà uns valors superiors respecte als de la representació del castellà.

4.1.1.-Resultats globals

Ja hem vist en l'apartat 3.1 els resultats generals obtinguts respecte a la representació de les llengües i a la xarxa social. Recordem que els valors tant de la representació de les llengües com de la xarxa social eren més alts en català i que totes les variables (excepte la xarxa social en

¹⁷ Els termes castellanoparlant i catalanoparlant fan referència a l'ús que els alumnes declaren que fan de les llengües. Vegeu el criteri emprat en l'epígraf 3.2.1.

castellà) tenien una perfecta distribució de les mitjanes de cada grup lingüístic, la representació de la qual era un triangle perfecte que ens indicava que tots els grups eren significativament diferents entre ells. Com diem, tan sols el grup que parla només castellà no tenia aquesta característica respecte del que parla més castellà. Així, doncs, disposem d'unes variables dividides en grups interns d'una manera gradual que poden correlacionar entre elles. Vegem com ho fan¹⁸.

4.1.2-Resultats de les correlacions

L'enunciat de la hipòtesi diu explícitament "existeix una correlació positiva", passarem, doncs, a comentar els resultats de totes les correlacions possibles entre aquestes dues variables -que ja hem presentat en l'apartat 3.4. A més, també ens aprofitaran per demostrar les altres subhipòtesis d'aquest primer apartat referit a les relacions entre la representació de la llengua i la xarxa social:

-xarxa social amb catalanoparlants-----representació del català

- " " " " -----representació del castellà

- -xarxa social amb castellanoparlants-----representació del català

- " " " " -----representació del castellà

4.1.2.1-xarxa social amb catalanoparlants-----representació del català

La representació del català correlaciona positivament amb la xarxa social catalana en de .703 (.752 al 2000). És, per tant, un coeficient de correlació que es qualifica d'alt. Com ja havíem avançat en el final de l'apartat 2.3, els criteris per considerar la significació dels coeficients d'associació no poden tenir una norma vàlida per a tots els casos, perquè la significació no depèn només de la seva grandària. En la classificació de Sierra Bravo estaria en el límit de substancial i molt forta, ja que aquest autor considera que la correlació és molt forta a partir de 70. Si considerem aquesta correlació estadísticament, direm que el grau de significació (que està en

¹⁸ Per alleugerir l'argumentació centrem els nostres comentaris en els resultats de la recerca del 1993.

funció del coeficient obtingut i del nombre d'individus) és de $p = .000$. És a dir, que el coeficient d'error de rebutjar la independència d'ambdues variables és zero. El nombre d'individus que han intervingut en els càlculs és de 252.

4.1.2.2-xarxa social amb catalanoparlants-----representació del castellà

La correlació entre la representació del castellà i la xarxa social en català és negativa (-. 631, al 1993; -.721 al 2000). Respecte al seu significat, se sol considerar substancial o alta. Aquí tornem a veure la importància de la variable representació del català que també s'associa a la representació de l'altra llengua, fet que no ocorre amb uns valors tan significatius amb la xarxa social en castellà respecte a la representació del català.

4.1.2.3-xarxa social amb castellanoparlants----- representació del català

En efecte, la representació del català correlaciona amb la xarxa social en castellà de manera negativa: -.607 (-.734 al 2000), que es consideraria una associació substancial. Això és degut al fet que es pot tenir una xarxa social castellana important i alhora tenir uns valors alts de representació del català.

4.1.2.4.-xarxa social amb castellanoparlants-----representació del castellà

La relació entre la xarxa social castellana i la representació del castellà tampoc no adquireix el grau de significació que tenia amb les dues variables en català. Ara hi trobem una associació de .676, que seria alta segons un criteri i segons Sierra Bravo seria substancial. Al 2000 arriba a 801, que es considera molt forta o molt alta.

Vegem les mitjanes de les variables de cada grup lingüístic que intervenen en aquesta hipòtesi.

Quadre 140.-MITJANES DELS GRUPS LINGÜÍSTICS DE VARIABLES DE LA 1ª

SUBHIPÒTESI

	REPCATAL	REPCASTE	XARCASTE	XARCATAL
NOMÉS CATALÀ	627,23467	316,21200	107,23333	168,40000
MÉS CATALÀ	570,68509	397,14912	119,08772	150,89474
MÉS CASTELLÀ	517,67705	470,08197	141,83607	123,21311
NOMÉS CASTELLÀ	413,91842	550,10526	136,84211	84,68421
Total	543,64575	426,65186	127,28743	136,39521

Observem, ara de manera conjunta, que aquestes quatre variables defineixen perfectament els quatre grups lingüístics. Aquestes gradacions només es trenquen en el cas ja comentat de la xarxa castellana superior dels que parlen més castellà respecte al que només parlen castellà. S'ha de dir, però, que es dona dins de grups de la mateixa llengua, per tant no invalida en absolut la sorprenent progressió de totes les variables. A més, pot ser que aquest *esprit géométrique* ens impedeixi l'*esprit de finesse* que ens volen mostrar aquests trencaments de la gradació, com veurem en la discussió de la segona hipòtesi. Passem a veure les variacions que ens mostra el quadre següent.

Quadre 141.-MITJANES DE LES DESVIACIONS ESTÀNDARDS DELS GRUPS
LINGÜÍSTICS DE VARIABLES DE LA 1ª SUBHIPÒTESI

	REPCATAL	REPCASTE	XARCASTE	XARCATAL
NOMÉS CATALÀ	43,65943	64,25375	12,56619	27,26195
MÉS CATALÀ	45,93741	48,96005	19,25977	22,53147
MÉS CASTELLÀ	39,12541	41,38691	19,22514	23,51178
NOMÉS CASTELLÀ	59,67764	50,26253	14,49622	25,80063
Total	75,31396	85,81165	22,20580	34,64553

Les variacions entre els valors de cada concepte són molt petites, com ja havíem vist en les anàlisis particulars. Fet que ens mostra que el conjunt de variables estan ben delimitades. Així, doncs, veiem que en les quatre correlacions en les quals intervenen totes dues variables es confirma substancialment aquesta primera subhipòtesi.

Ens podríem preguntar si aquestes correlacions generals podrien variar si consideréssim només els alumnes segons la primera llengua que haguessin après. Vegem-ho en els epígrafs següents per a les mateixes variables que acabem de considerar en el que hem anomenat “dades globals”. Si la primera llengua apresada és el castellà o el català, en diem castellanoparlants o catalanoparlants.

4.1.2.5-xarxa social amb catalanoparlants-----representació del català

Dades globals: .6993

Els catalanoparlants: .5173

Els castellanoparlants: .5558

4.1.2.6-xarxa social amb catalanoparlants----- representació del castellà

Dades globals: -. 6307

Els catalanoparlants: -.4661

Els castellanoparlants: -.3444

4.1.2.7-xarxa social amb castellanoparlants----- representació del català

Dades globals: -.3509

Els catalanoparlants: -.2762

Els castellanoparlants: .0271

4.1.2.8-xarxa social amb castellanoparlants-----representació del castellà

Dades globals: .5082

Els catalanoparlants: .3940

Els castellanoparlants: .2147

Ens adonem que en tots els casos els valors són inferiors als que havíem obtingut anteriorment. Aquest fet significa que la primera llengua apresada és una variable amb una capacitat explicativa inferior a les dades obtingudes globalment. Fet que ens torna a mostrar que la formulació de la nostra hipòtesi era més adequada que tenir present la primera llengua apresada. Passem a veure la segona subhipòtesi.

4.2.-Subhipòtesi 2^a:

Subhipòtesi 2a: “La representació de les llengües (i, per tant, les xarxes socials) estaran correlacionades amb l’ús dels idiomes en contacte”.

La relació entre les disposicions personals i l’ús de les llengües ha estat, com vèiem, una constant de la recerca sociolingüística. Tots els treballs d’actituds anaven en aquesta línia i rarament aconseguen demostrar-ne la relació. En el nostre cas, el coeficient de correlació entre la representació del català i la utilització d’aquest idioma és molt alt (.826). Encara més significativa, però, és la relació d’aquests dos factors en castellà, que arriba a .846. Sincerament, hem de dir que aquests resultats han passat les previsions més optimistes, i són del tot significatius. En el 2000 aquestes correlacions arriben a .834 i .868, fet encara més sorprenent.

En aquest mateix sentit, fins i tot la correlació entre la representació del català i la utilització del català ($r = .826, p = .000$; .834 al 2000) és superior a la de la xarxa social i la utilització del català

($r = .7832$, $p = .000$; .824 al 2000); fet que contribueix a reforçar que la teoria de les representacions socials és imprescindible per a l'estudi de les relacions interlingüístiques.

Respecte al castellà, observem novament la importància inferior de la xarxa social respecte a l'ús d'aquest mateix idioma ($r = .744$, $p = .000$; .854 al 2000); en canvi, la representació del castellà hi està relacionada .846 (868 al 2000), dos punts superior a la mateixa relació que hi havia en la representació del català (al 2000 la diferència és de 24 dècimes). Aquesta poca importància de la xarxa social per justificar l'ús del castellà pot ésser interpretada com la patentització estadística del bilingüisme unilateral del context social estudiat. A diferència del català, l'ús del castellà depassa la xarxa social del grup castellanoparlant d'origen. Els resultats de la hipòtesi anterior també anaven en el mateix sentit: la xarxa social estava molt més correlacionada amb la representació del català que amb la del castellà. De forma semblant, ho podem observar en la correlació negativa entre l'ús i la xarxa social de les diferents llengües: la xarxa social catalana en relació a l'ús del castellà és ($r = -.783$, $p = .000$; -.824 al 2000); en canvi, la utilització del català correlaciona amb la xarxa castellana ($r = .744$, $p = .000$), és a dir, 39 dècimes menys. Al 2000 és de -.854, amb una diferència de 3 punts.

Podríem establir, doncs, que un criteri per preveure l'ús de les llengües és si depèn o no de la xarxa social. Òbviament, tindrà major ús aquella llengua que sigui utilitzada independentment de la seva xarxa social. Per tant, per a la comunitat que en depengui, serà un signe de reducció de l'ús la minva demogràfica o els possibles abandonaments de l'idioma.

De fet, el quadre 140 ja ens mostrava la relació entre l'ús del català (perquè els grups lingüístics s'han establert prenent com a referència aquest idioma) la xarxa social i les representacions dels idiomes. Observació que també ens serveix per a la tercera subhipòtesi que comentem tot seguit.

4.3.- Subhipòtesi 3^a:

Subhipòtesi 3^a: “ Els valors de la representació de la llengua catalana dels catalanoparlants seran globalment majors que els que obtindran els castellanoparlants respecte a la llengua catalana.”

Confirmada la subhipòtesi 1ª que relacionava la xarxa social entre catalanoparlants amb la representació del català, ara volem comprovar si una persona del grup de catalanoparlants tindrà una xarxa social més elevada entre els parlants del seu grup que una persona del grup de castellanoparlants.

La comprovació d'aquesta hipòtesi és ben senzilla, només ens cal prendre les dades en què la primera llengua apresada sigui el català, i observar si les dades que fan referència a la representació del català són més elevades que les dels que tenen com a llengua primera el castellà. En efecte, si comparem les mitjanes en les dues llengües, constatem que la mitjana respecte als que tenen com a primera llengua el català és de 100,5129 punts més que la dels que han après castellà com a primera llengua.

Quadre 142.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA

SEGONS LA PRIMERA LLENGUA APRESA

Llengua Primera	Nombre de casos	Mitjana	Desviació estàndard	Error estàndard
català	198	589.5522	59.167	4.205
castellà	222	489.0393	68.056	4.568

Si volem comparar el mateix, però ara fent referència a la representació del castellà tindríem:

Quadre 143.-MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DE LA LLENGUA

CASTELLANA SEGONS LA PRIMERA LLENGUA APRESA

Llengua Primera	Nombre de casos	Mitjana	Desviació estàndard	Error estàndard
català	198	369.0910	74.399	5.287
castellà	222	486.5414	61.986	4.160

També en aquest cas observem diferències significatives en el mateix sentit, és a dir, els castellanoparlants tenen una representació més elevada del castellà que els catalanoparlants, la diferència és de: 117.4504. Per tant, la hipòtesi queda perfectament confirmada, fins i tot es reforça aplicant-la al castellà. Amb la qual cosa podríem tornar-la a enunciar fent referència a les dues llengües. A més, si recordem els quadres 45, 46, 47 i 48 podríem perfilar encara molt més aquesta hipòtesi: no tan sols els parlants d'una llengua tenen una representació més alta que els parlants de l'altra respecte a aquesta mateixa llengua -com diu la hipòtesi- sinó que entre els grups de parlants que hem establert de cadascuna de les llengües ("parla més.....", "només parla") s'observen valors diferents perfectament graduals. I aquest fet es dona tant per a la representació del català com per a la del castellà.

Com ja havíem comentat en l'apartat 3.2, en els quatre quadres observàvem l'escalonament de les mitjanes en cada grup lingüístic i de les franges que comprenien, entre les quals no es donava cap intersecció; a més de la representació en sengles triangles perfectes que mostraven les diferències significatives entre els grups.

Quadre 144.- MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CATALÀ SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS

Nombre d'alumnes		Mitjana	El 95% està comprès entre	
NOMÉS CATALÀ	62	629,765	618,2998	i 641,2302
MÉS CATALÀ	107	570,1536	560,1542	i 580,1531
MÉS CASTELLÀ	136	514,2329	505,9224	i 522,5433
NOMÉS CASTELLÀ	60	421,2648	405,8941	i 436,6356
Total	365	534,9683	526,4897	i 543,4469

			N O + + + + CCCC SSTT
421,2648	NOMÉS CASTELLÀ		
514,2329	MÉS CASTELLÀ	*	
570,1536	MÉS CATALÀ	**	
629,7650	NOMÉS CATALÀ	***	

Quadre 145.- MITJANES DE LA REPRESENTACIÓ DEL CASTELLÀ
SEGONS ELS GRUPS LINGÜÍSTICS

Nombre d'alumnes		Mitjana	El 95% està comprès entre
NOMÉS CATALÀ	62	309,9181	294,9631 i 324,8731
MÉS CATALÀ	107	387,5641	377,4788 i 397,6494
MÉS CASTELLÀ	136	467,6985	459,5021 i 475,8950
NOMÉS CASTELLÀ	60	541,4888	529,1084 i 553,8693
Total	365	429,5359	420,2201 i 438,8518

		N	N
		O	O
		+	+
		+	+
		+	+
		+	+
		CCCC	
		TTSS	
309,9181	NOMÉS CATALÀ		
387,5641	MÉS CATALÀ	*	
467,698	MÉS CASTELLÀ	**	
541,488	NOMÉS CASTELLÀ	***	

Per tant, aquesta hipòtesi, a més de quedar perfectament confirmada, es pot ampliar a l'altra llengua i pot ésser especificada dins de cadascuna en els quatre grups lingüístics que havíem establert.

4.4.-Subhipòtesi 4^a

Subhipòtesi 4^a: “La interacció entre la xarxa social i les representacions de les llengües estarà condicionada pel grup social de referència. És a dir, aquest marcarà la percepció dels grups lingüístics. Es produirà, doncs, un desig de convergència o de divergència respecte al propi grup. La voluntat de distinció dels castellanoparlants, en relació al seu grup, serà la necessitat d'integració en la xarxa social dels catalanoparlants”.

Com ja hem exposat en l'apartat 2.3, hem considerat que el grup de referència era el grup lingüístic desitjat. La primera relació a què farem esment s'estableix entre el grup de referència i l'ús lingüístic que els alumnes han declarat. És a dir, la relació entre com parlen i com els agradaria parlar (ja l'hem presentada a l'apartat 3.2.4).

El fet que el grup lingüístic desitjat no sigui una variable numérica farà que només presentem l'anàlisi de la variància respecte a les altres dues variables que intervenen en aquesta hipòtesi. Així, respecte a la representació del català hi ha una gradació de mitjanes. Les mitjanes al 95% només s'intersecten lleugerament entre els grups que parlen només castellà i els que parlen més castellà. Per tant, les diferències entre els grups són significatives i del seu creuament n'obtenim un triangle perfecte.

Pel que fa a la representació del castellà creuada amb el grup lingüístic desitjat, obtenim els mateixos resultats, excepte que els que només parlen castellà i els que parlen més castellà no tenen diferències significatives i, per tant, el triangle no és complet.

Passem ara a analitzar la xarxa social en els dos idiomes i la seva relació amb el grup lingüístic desitjat. Respecte a la xarxa en català obtenim exactament els mateixos resultats que en el creuament que acabem de comentar. Pel que fa a la xarxa en castellà hi ha una progressió de mitjanes, però en les franges de mitjanes al 95% dels casos es trenca la separació entre els mateixos grups que havíem vist en els casos anteriors, és a dir, entre aquells que parlen més castellà i els que parlen només català. En aquest cas no hi ha diferències significatives entre els grups que parlen només castellà i els que parlen més castellà o més català.

Totes aquestes dades les hem de relacionar amb les que hem comentat en l'apartat 3.2.4.1.3 sobre el grup lingüístic al qual pertanyen els alumnes i el grup lingüístic al qual desitjarien pertànyer. Aleshores observàvem una tendència claríssima respecte al català que augmentava d'un 25.6% (al 2000 un 14%) la voluntat d'ús. Considerem que aquest fet és el que esborra les diferències en tots els creuaments anteriors atès que la *referència* cap al català és tan gran que tant els que parlen més castellà com els que parlen només castellà es veuen *atrets* cap a l'ús del català sense que puguem avaluar-ne la intensitat atès que, com dèiem, aquesta variable no és numèrica.

Es podria objectar, és clar, que, tanmateix, les diferències entre els dos grups que parlen català sí que resulten significatives. Però hauríem de respondre que ho són, justament, perquè aquí l'atracció es dona dins dels grups que ja parlen català i aleshores l'atracció només pot anar un grup més enllà en la direcció del català. Fet que, contràriament al que podria semblar en un primer moment, unifica el tipus de desig i fa que les diferències siguin més significatives.

En l'apartat 3.2.4 havíem comentat la necessitat de conèixer alhora el grup de pertanyença actual i el grup de referència per poder saber si es produeixen coincidències o divergències. Però tenim dues categoritzacions de pertanyença: l'autocategorització i la classificació segons l'ús lingüístic declarat del català. En aquest cas també es poden produir coincidències o divergències. A més, també disposem del grup que obté una puntuació més positiva en la prova d'assignació. Aquest conjunt de variables, doncs, ens proporcionarà dades sobre les tendències dels alumnes a utilitzar la llengua, com hem comentat detalladament en els epígrafs que van del 3.2.4.1.5 a 3.2.4.1.11.

Les dades que ens aporten l'anàlisi discriminant i la de regressió múltiple també són significatives per a la confirmació d'aquesta subhipòtesi, com veurem en l'epígraf següent. Aquesta subhipòtesi 4ª és una versió reduïda del nostre model, perquè inclou totes les variables de la hipòtesi general, però amb la dificultat afegida que el grup de referència és un factor que influirà en comportaments futurs però que en l'actualitat, òbviament, no podem fer correlacionar. Així, doncs, aquest caràcter global de la subhipòtesi que comentem farà que la demostració de la hipòtesi general corroborei el plantejament que hem fet en aquesta subhipòtesi quarta

4.5.-Hipòtesi general

Tornem a recordar el seu enunciat: "Els tipus de comportaments lingüístics són el resultat de la interacció d'un conjunt de representacions socials que es fa el subjecte. Hi té particular importància la interacció entre les tres següents:

- la representació de cadascuna de les llengües en presència
- la representació de la xarxa interpersonal de comunicació
- la representació del grup social de referència".

En els apartats anteriors, referents a les subhipòtesis, hem demostrat la importància de les tres interaccions que s'esmenten, amb l'ús lingüístic, que és el punt central de tota la recerca. Per tant, els fonaments sobre els quals hem bastit la nostra teoria són sòlids. El pas següent que hem de fer és mostrar la interacció entre tots tres. Ens valdrem de dues anàlisis, a les quals només havíem al·ludit fins ara per demostrar la darrera subhipòtesi, ens estem referint a l'anàlisi discriminant i a la de regressió múltiple.

4.1.5.1.-L'anàlisi discriminant (la capacitat predictiva del model)

Amb l'anàlisi discriminant aconseguirem classificar i assignar un alumne a un dels grups lingüístics. El nivell d'encerts que obtindrem ens donarà la mesura de la interacció entre les

variables que intervindran en les funcions. Com ja havíem vist, hem dividit els grups lingüístics segons tinguin un ús del català de:

0	a	41	grup 4	NOMÉS PARLA CASTELLÀ
42	a	77	grup 3	PARLA MÉS CASTELLÀ
78	a	107	grup 2	PARLA MÉS CATALÀ
108	endavant		grup 1	NOMÉS PARLA CATALÀ

Disposem de les variables que acabem de comentar en els epígrafs anteriors referides a cada individu. En base a aquesta informació es calcula una funció discriminant que pot servir per fer prediccions futures, per a la qual cosa, en primer lloc, es determina si en funció d'aquestes variables originals disponibles, els grups queden prou definits. Això podria ésser una explicació al fenomen de les diferències entre els grups. Es tracta d'analitzar quines són les variables que contribueixen més a discriminar entre els grups que s'han format. Ho aconseguirem *reduint* les variables que millor classifiquen unes poques noves variables que s'anomenen *variables canòniques*. Generalment, una sola variable canònica és la que aporta la major explicació. Les variables canòniques són una combinació lineal de les variables originàries i vénen expressades per una *funció discriminant*. La funció discriminant és una equació lineal amb una variable dependent que representa la pertanyença a un grup. Les combinacions lineals de variables independents, també anomenades *predictors*, serveixen de base per classificar els individus entre els grups.

Quadre 146.-SUMARI DE L'ANÀLISI DISCRIMINANT¹⁹

- 1.-Representació del castellà
- 2.-Xarxa en català
- 3.-Identitat
- 4.-Xarxa en castellà

¹⁹ Calculem l'anàlisi discriminant utilitzant la distància de Mahalanobis; les probabilitats prèvies es calculen segons la grandària dels grups i s'utilitza la variància intragrups.

5.-Representació del català

Lambda de Wilks^a

Paso	Número de variables	Lambda	gl1	gl2	gl3	F exacta				F aproximada			
						Estadístico	gl1	gl2	Sig.	Estadístico	gl1	gl2	Sig.
1	1	,309	1	3	121	90,128	3	121,000	1,043E-30				
2	2	,233	2	3	121	42,937	6	240,000	1,997E-35				
3	3	,193	3	3	121					31,113	9	289,765	,000
4	4	,174	4	3	121					24,412	12	312,490	,000
5	5	,152	5	3	121					21,130	15	323,387	,000

a. ESTUDI = 1993

Les diferències són significatives en totes les variables, com es dedueix de l'índex de significació igual a zero en tots els casos. Les variables que més contribueixen a la funció discriminant són les que presenten una significació més alta, que com veiem són les dues que intervenen en la hipòtesi (hi ha entrat també la identitat). Només ens falta el grup de referència que, com ja hem comentat, no es pot tractar de la mateixa manera perquè no és una variable numérica.

Vegem a continuació els resultats globals de la predicció.

Quadre 147.-CLASSIFICACIÓ DE RESULTATS DE L'A. DISCRIMINANT (1993)

Resultados de la clasificación^{a,d}

		Grupo de pertenencia pronosticado				Total
		Exclusius catalanoparlants	Més catalanoparlants	Més castellanoparlants	Exclusius castellanoparlants	
Original	Recuento	Grup d'ús lingüístic				
		Exclusius catalanoparlants	4	5	0	9
		Més catalanoparlants	2	29	6	37
		Més castellanoparlants	0	3	61	65
		Exclusius castellanoparlants	0	0	4	19
		Casos desagrupados	1	5	17	24
	%	Exclusius catalanoparlants	44,4	55,6	,0	100,0
		Més catalanoparlants	5,4	78,4	16,2	100,0
		Més castellanoparlants	,0	4,6	93,8	100,0
		Exclusius castellanoparlants	,0	,0	21,1	100,0
		Casos desagrupados	4,2	20,8	70,8	100,0
Validación cruzada ^a	Recuento	Exclusius catalanoparlants	4	5	0	9
		Més catalanoparlants	3	28	6	37
		Més castellanoparlants	0	3	60	65
		Exclusius castellanoparlants	0	0	4	19
		Casos desagrupados	1	5	17	24
	%	Exclusius catalanoparlants	44,4	55,6	,0	100,0
		Més catalanoparlants	8,1	75,7	16,2	100,0
		Més castellanoparlants	,0	4,6	92,3	100,0
		Exclusius castellanoparlants	,0	,0	21,1	100,0
		Casos desagrupados	4,2	20,8	70,8	100,0

a. La validación cruzada sólo se aplica a los casos del análisis. En la validación cruzada, cada caso se clasifica mediante las funciones derivadas a partir del resto de los casos.

b. Clasificados correctamente el 83,8% de los casos agrupados originales.

c. Clasificados correctamente el 82,3% de los casos agrupados validados mediante validación cruzada.

d. ESTUDI = 1993

Com veiem, amb la intervenció de les variables comentades, la nostra proposta teòrica és capaç d'agrupar correctament el 83.8% dels casos classificats. Si utilitzéssim els dos criteris que hem fet

servir per interpretar la significació de les correlacions, hauríem de dir que el percentatge aconseguit és molt fort o bé, seguint l'altre criteri, diríem que és molt alt.

Si anem al detall de l'agrupació, observem que del primer grup (el que només parla català) la nostra proposta teòrica de variables ha predit correctament el 44,4% dels casos, del segon (el que parla més català), ha tingut el 75,7% d'encerts, del tercer (el que parla més castellà) n'ha agrupat correctament el 92,3%. Finalment, del quart grup (el que només parla castellà) ha tingut un 78,9% d'encerts.

Veiem, doncs, que les prediccions més altes s'aconsegueixen en els dos grups de castellanoparlants. Si analitzem els encerts dels dos grups extrems ens adonarem que la dificultat està en delimitar el grup contigu. En ambdós casos no es comet cap error de classificar cap alumne en els altres dos grups que no són contigus. Per tant, la nostra proposta perfila bé els grups i només comet errors de tall fi.

En els dos grups centrals trobem un altre paral·lelisme semblant: en cap cas s'assigna el grup errat a l'extrem de l'altra llengua, és a dir, si s'està classificant alumnes que parlen més català, no es comet cap error en agrupar-los en els que només parlen en castellà. O bé a l'inrevés: si s'està classificant alumnes que parlen més castellà, mai no se'ls assigna el grup dels que només parlen català. Per la qual cosa es torna a complir la norma que havíem establert: mai no es comet l'error d'assignar un grup que no sigui contigu al que s'hagués hagut de classificar. És clar que en el cas dels grups centrals els errors es poden cometre tant per una banda com per l'altra.

El grup més ben perfilat és el dels alumnes que parlen més castellà, que és assignat correctament en el 92,3% dels casos. Els errors dels agrupats en els que només parlen castellà és només del 3,1%, és a dir, tan sols dos casos. La dificultat ve en delimitar els que parlen més castellà dels que parlen més català, en aquesta tria el percentatge d'error és del 14,3 (9 casos).

El segon grup classificat més correctament és el dels que parlen només castellà (78,9% d'encerts)
Concloem, doncs, que el percentatge d'encerts és molt considerable i que els errors que es comenten són sempre amb grups contigus, mai amb el "salt" d'un grup.

Si considerem els resultats del 2000, veiem que les variables que s'hi introdueixen són només quatre (al 1993 n'eren tres, com hem vist) i són: la representació del castellà, la xarxa social en castellà, la xarxa social en català i la identitat. Vegem les coincidències ajudats pels colors del quadre següent.

Quadre 148.-VARIABLES DE LES ANÀLISIS DISCRIMINANTS DEL 1993 I DEL 2000

VARIABLES DE LES ANÀLISIS DISCRIMINANTS DEL 1993 I DEL 2000	
1993	2000
Xarxa social en català	Xarxa social en català
Representació del català	

Com veiem en el quadre 148, la capacitat predictiva ha baixat del 83.8% al 72.3%, és a dir, de

l'11.5

Resultados de la clasificación^{a,b}

int la

norm

Quac

			Grupo de pertenencia pronosticado				Total	
			Exclusius catalanoparlants	Més catalanoparlants	Més castellanoparlants	Exclusius castellanoparlants		
Original	Recuento	Grup d'ús lingüístic						
		Exclusius catalanoparlants	33	19	0	0	52	
		Més catalanoparlants	13	74	10	0	97	
		Més castellanoparlants	0	12	56	12	80	
		Exclusius castellanoparlants	0	0	9	33	42	
		Casos desagrupados	0	1	1	0	2	
	%	Exclusius catalanoparlants	63,5	36,5	,0	,0	100,0	
		Més catalanoparlants	13,4	76,3	10,3	,0	100,0	
		Més castellanoparlants	,0	15,0	70,0	15,0	100,0	
		Exclusius castellanoparlants	,0	,0	21,4	78,6	100,0	
		Casos desagrupados	,0	50,0	50,0	,0	100,0	
	Validación cruzada ^a	Recuento	Exclusius catalanoparlants	33	19	0	0	52
			Més catalanoparlants	13	73	11	0	97
Més castellanoparlants			0	12	56	12	80	
Exclusius castellanoparlants			0	0	9	33	42	
%		Exclusius catalanoparlants	63,5	36,5	,0	,0	100,0	
		Més catalanoparlants	13,4	75,3	11,3	,0	100,0	
		Més castellanoparlants	,0	15,0	70,0	15,0	100,0	
		Exclusius castellanoparlants	,0	,0	21,4	78,6	100,0	

^a. La validación cruzada sólo se aplica a los casos del análisis. En la validación cruzada, cada caso se clasifica mediante las funciones derivadas a partir del resto de los casos.

^b. Clasificados correctamente el 72,3% de los casos agrupados originales.

Hem vist que en les anàlisis discriminants precedents no hem considerat una de les variables de la hipòtesi general, la del grup de referència ni tampoc el grup millor grup puntuat, ni l'autocategorització de pertanyença, pel fet que eren variables no numèriques. Ens proposem ara a fer una anàlisi discriminant amb aquests factors. A més hi afegim la llengua amb la qual han respost l'enquesta. Abans de res, però, hem d'advertir dels perills d'aquesta anàlisi. En primer lloc, hem de dir que juguem amb molta proximitat de criteris pel fet que, d'una banda, el que provem és de classificar els alumnes segons el grup lingüístic al qual pertanyen segons hem establert amb l'ús declarat i, de l'altra, utilitzem una variable que és la seva autocategorització.

Quadre 150.-A. DISCRIMINANT AMB VARIABLES PRÒXIMES A LA DEPENDENT (1993)

Variables introducidas/eliminadas^{a,b,c,d,e}

Paso	Introducidas	Eliminadas	Min. D cuadrado					
			Estadístico	Entre grupos	F exacta			
					Estadístico	gl1	gl2	Sig.
1	REP Castellà: Representació del castellà		2,222	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	15,606	1	107,000	1,401E-04
2	Grup lingüístic de pertinença		3,167	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	11,018	2	106,000	4,494E-05
3	Xarxa social en català global		3,588	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	8,243	3	105,000	5,623E-05
4	Xarxa social en castellà global		3,695	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	6,306	4	104,000	1,390E-04
5	IAT		3,707	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	5,013	5	103,000	3,766E-04
6	REP Català: Representació del català		3,721	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	4,153	6	102,000	8,964E-04
7		Xarxa social en català global	3,347	Exclusius catalanoparlants y Més catalanoparlants	4,526	5	103,000	9,036E-04

En cada paso se introduce la variable que maximiza la distancia de Mahalanobis entre los grupos más cercanos.

- El número máximo de pasos es 42.
- La F parcial mínima para entrar es 3.84.
- Maximum partial F to remove is 2.71.
- El nivel de F, la tolerancia o el VIN son insuficientes para continuar los cálculos.
- ESTUDI = 1993

Així, la primera variable que entra en l'anàlisi torna a ésser la representació del castellà (igual com al 2000) el grup lingüístic de pertinença, que és com s'havien autocategoritzat els alumnes, la xarxa social en català, la xarxa social en castella, la identitat i la darrera, la representació del català. No aconsegueixen entrar ni el grup lingüístic desitjat (grup de referència) ni el grup millor puntuat en la prova d'assignació.

Amb tot, però, el percentatge de casos agrupats correctament encara baixa del 83,8% que havíem obtingut el 1993 al 81,65%, és a dir, un 2.5% menys.

Quadre 151.-A. DISCRIMINANT AMB VARIABLES PRÒXIMES A LA DEPENDENT (2000)

Variables introducidas/eliminadas^{a,b,c,d,e}

Paso	Introducidas	Mín. D cuadrado					
		Estadístico	Entre grupos	F exacta			
				Estadístico	gl1	gl2	Sig.
1	REP Castellà: Representa ció del castellà	1,911	Exclusius catalanopa rlants y Més catalanopa rlants	55,758	1	215,000	1,877E-12
2	Xarxa social en castellà global	2,323	Exclusius catalanopa rlants y Més catalanopa rlants	33,737	2	214,000	,000
3	Xarxa social en català global	2,493	Exclusius catalanopa rlants y Més catalanopa rlants	24,019	3	213,000	,000
4	Idioma triat	2,643	Exclusius catalanopa rlants y Més catalanopa rlants	19,015	4	212,000	,000
5	IAT	2,738	Exclusius catalanopa rlants y Més catalanopa rlants	15,679	5	211,000	,000

En cada paso se introduce la variable que maximiza la distancia de Mahalanobis entre los grupos más cercanos.

- a. El número máximo de pasos es 42.
- b. La F parcial mínima para entrar es 3.84.
- c. Maximum partial F to remove is 2.71.
- d. El nivel de F, la tolerancia o el VIN son insuficientes para continuar los cálculos.
- e. ESTUDI = 2000

Observem que al 2000 les variables que entren són: la representació del castellà, la xarxa social en castellà, la xarxa social en català, l'idioma triat per respondre l'enquesta i la identitat. És remarcable que ens permeti predir més a quin grup pertanyerà un alumne la representació i la xarxa social que no pas l'idioma amb què ha respost l'enquesta.

Si ens plantejem si la llengua primera hi té un paper decisiu, ho podem veure en les següents anàlisis discriminants. En primer lloc, si prenem el català com a primera llengua, observem que les úniques dues variables que entren en l'anàlisi del 1993 són la representació del castellà i el grup lingüístic al qual pertany. La capacitat classificatòria respecte als grups lingüístics d'aquesta funció discriminant és del 72.7%, l'11.1% inferior a la que hem vist en primer lloc. Pel que fa al 2000, entren tres variables: la xarxa social en castellà, la representació del castellà i la xarxa social en català. I la capacitat classificatòria baixa al 69.3%.

En canvi, si fem l'anàlisi als alumnes que tenen el castellà com a primera llengua, les tres variables que entren en l'anàlisi discriminant al 1993 són la representació del castellà, la xarxa social en castellà i el grup lingüístic a què pertany l'alumne. Pel que fa al 2000, les variables que entren són la representació del castellà i la xarxa social en català. Ambdues anàlisis tenen una capacitat predictiva del 75.2%.

Considerem que el grup de referència és ben important per comprendre els usos lingüístics. Hem realitzat una anàlisi discriminant per comprovar en quina mesura podria predir els quatre grups lingüístics. Som conscients per endavant que el grup de referència és motiu d'estabilitat o de canvi. Pot ser el grup de referència sigui el que marqui la tendència dels processos de substitució lingüística en un futur, per la qual cosa els resultats no seran massa fins, i més tractant-se d'alumnes de 16 anys que gairebé no han tingut temps de modificar els usos amb què els han socialitzat. Malgrat tot, la capacitat predictiva d'aquesta variable és del 61,54%.

4.1.5.2.-L'anàlisi de regressió múltiple

Amb aquesta anàlisi de regressió el que pretenem és especificar el grau en què cadascuna de les variables independents determina la variació de la nostra variable dependent: l'ús del català.

Obtenim uns resultats semblants als de l'anàlisi discriminant. Així, tenim que l'ordre en què entren les variables en l'anàlisi de regressió múltiple del 1993 és:

- 1.-la representació del castellà,
- 2.-la xarxa social en castellà,
- 3.-la identificació amb els catalanoparlants i
- 4.-la llengua dels pares.

La relació que s'estableix entre la utilització del català com a variable dependent és la que segueix:

Quadre 152.-ANÀLISI DE REGRESSIÓ MÚLTIPLE (1993)

Resumen del modelo^{e,f}

Modelo	R	R cuadrado	R cuadrado corregida	Error típ. de la estimación
1	,832 ^a	,692	,689	,4646
2	,874 ^b	,765	,760	,4081
3	,886 ^c	,786	,779	,3914
4	,896 ^d	,804	,796	,3766

a. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà

b.
Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català global

c. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català global, Identificació amb els catalanoparlants

d. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català global, Identificació amb els catalanoparlants, Llengua dels pares

e. Variable dependiente: Grup d'ús lingüístic

f. ESTUDI = 1993

Quadre 153.- COEFICIENTS DE L'ANÀLISI DE REGRESSIÓ DEL 1993

Coeficientes^{a,b}

Modelo		Coeficientes no estandarizados		Coeficient es estandarizados	t	Sig.
		B	Error tip.	Beta		
1	(Constante)	-1,094	,254		-4,307	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	8,674E-03	,001	,832	15,061	,000
2	(Constante)	1,136	,459		2,477	,015
	REP Castellà: Representació del castellà	6,197E-03	,001	,594	9,196	,000
	Xarxa social en català global	-8,78E-03	,002	-,360	-5,564	,000
3	(Constante)	1,939	,510		3,801	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	5,216E-03	,001	,500	7,252	,000
	Xarxa social en català global	-8,15E-03	,002	-,334	-5,339	,000
	Identificació amb els catalanoparlants	-6,98E-02	,022	-,183	-3,111	,002
4	(Constante)	1,504	,512		2,937	,004
	REP Castellà: Representació del castellà	4,758E-03	,001	,456	6,714	,000
	Xarxa social en català global	-6,10E-03	,002	-,250	-3,759	,000
	Identificació amb els catalanoparlants	-6,61E-02	,022	-,174	-3,060	,003
	Llengua dels pares	,121	,040	,182	2,989	,004

a. Variable dependiente: Grup d'ús lingüístic

b. ESTUDI = 1993

El grau de significació estadística va de ,000, és a dir, el màxim, fins a ,015.

En la recerca del 200 les variables entren en el següent ordre:

- 1.-representació del castellà
- 2.-xarxa social en català
- 3.-xarxa social en castellà
- 4.-Identitat

Observem que les dues primeres són les mateixes que al 1993.

Quadre 154.-ANÀLISI DE REGRESSIÓ MÚLTIPLE 2000

Resumen del modelo^{a,f}

Modelo	R	R cuadrado	R cuadrado corregida	Error típ. de la estimación
1	,828 ^a	,685	,684	,5497
2	,886 ^b	,785	,783	,4556
3	,895 ^c	,801	,798	,4395
4	,899 ^d	,808	,804	,4331

a. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà

b.
Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català global

c. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català
global, Xarxa social en castellà global

d. Variables predictoras: (Constante), REP Castellà:
Representació del castellà, Xarxa social en català
global, Xarxa social en castellà global, IAT

e. Variable dependiente: Grup d'ús lingüístic

f. ESTUDI = 2000

Quadre 155.-COEFICIENTS DE L'ANÀLISI DE REGRESSIÓ DEL 2000

Coeficientes^{a,b}

Modelo		Coeficientes no estandarizados		Coeficient es estandarizados	t	Sig.
		B	Error típ.	Beta		
1	(Constante)	-1,398	,181		-7,713	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	8,681E-03	,000	,828	21,138	,000
2	(Constante)	1,562	,340		4,596	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	5,210E-03	,000	,497	10,560	,000
	Xarxa social en català global	-1,09E-02	,001	-,457	-9,715	,000
3	(Constante)	1,249	,337		3,710	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	4,037E-03	,001	,385	7,239	,000
	Xarxa social en català global	-8,89E-03	,001	-,373	-7,455	,000
	Xarxa social en castellà global	5,263E-03	,001	,222	4,036	,000
4	(Constante)	2,239	,499		4,485	,000
	REP Castellà: Representació del castellà	3,108E-03	,001	,296	4,771	,000
	Xarxa social en català global	-8,47E-03	,001	-,355	-7,146	,000
	Xarxa social en castellà global	3,875E-03	,001	,164	2,793	,006
	IAT	-2,01E-03	,001	-,174	-2,654	,009

a. Variable dependiente: Grup d'ús lingüístic

b. ESTUDI = 2000

En aquesta recerca la significació va des de la màxima fins a ,009.

Quadre 156.-VARIABLES DE LES ANÀLISIS DE REGRESSIÓ DEL 1993 I DEL 2000

VARIABLES DE LES ANÀLISIS DE REGRESSIÓ DEL 1993 I DEL 2000	
1993	2000
	Xarxa social en català
Llengua dels pares	

Quadre 157.-VARIABLES DE LES ANÀLISIS DISCRIMINANTS I DE REGRESSIÓ DEL 1993 I DEL 2000

VARIABLES DE LES A. DISCRIMINANTS I DE REGRESSIÓ DEL 1993 I DEL 2000			
1993		2000	
A. DISCRIMINANT	A. DE REGRESSIÓ	A. DISCRIMINANT	A. DE REGRESSIÓ
Xarxa social en català		Xarxa social en català	
Identitat	Identificació amb castellanoparlants	Xarxa social en català	
	Llengua dels pares	Identitat	Identitat

Si comparem les quatre anàlisis juntes ens adonem de la gran regularitat en la importància de les variables. En primer lloc sempre apareix la representació del castellà com a factor decisiu. En segon lloc, sempre trobem la xarxa social com a variable de les funcions, encara que una vegada és sobre una llengua i una altra sobre la llengua diferent. Pel que fa al 2000 també observem aquesta regularitat: torna a ésser la xarxa social en la llengua que no havia sortit en segon lloc i, finalment, apareix en les dues anàlisis la identitat. Al 1993, el tercer lloc el té aquesta variable que acabem de comentar, la identitat, i en el quart lloc torna a aparèixer la xarxa social i una variable que no ho havia fet fins ara, la llengua dels pares.

En definitiva, totes les variables numèriques de les hipòtesis apareixen en les anàlisis discriminats i de regressió i, a més, en llocs d'importància molt semblants. Parafrasejant Ted Bastin podríem dir que el fet que una teoria quadri amb les dades és un esdeveniment rar. La sensació que produeix que allò que s'ha pensat, amb un cert nivell de complexitat, després es vegi confirmat per les dades empíriques és excepcional i gratificant.

Sense pretendre haver trobat tots els desllorigadors del comportament lingüístic, sí que considerem que ens hi hem apropiat més que moltes altres recerques. Hem esbossat un model teòric que, com vèiem amb l'anàlisi discriminant, ens permet donar compte de més de tres quartes parts dels usos lingüístics.

5.-CONCLUSIONS

Com hem pogut veure en el quadre sobre l'estructura de la recerca, la qüestió fonamental era procurar-nos un model per poder entendre el motiu dels avenços del català. Aquest ha estat el repte que ens vam posar des de fa molts d'anys i considerem que hem obtingut resultats molt bons en les tres recerques que hem dut a terme a Catalunya el 1993, al País Valencià, el 1998 i en aquesta que estem comentant realitzada una altra vegada a Catalunya a l'any 2000.

El marc teòric principal ens l'ha proporcionat la teoria matemàtica de les catàstrofes²⁰, encara que no l'hem poguda exposar aquí per raons d'espai. La teoria de les representacions socials ens ha servit per donar compte dels principals factors que influeixen en les tries lingüístiques de les persones. I ho fa en dos nivells, tal com hem proposat en la hipòtesi general que hem formulat en el nostre plànol de l'edifici, que es pot llegir en l'apartat 2.2: "Pla de recerca. Les hipòtesis". Un plànol general, que afecta totes les variables que intervenen en les hipòtesis, i un de particular, que és la representació social de la llengua. Tenim aquests dos nivells perquè dues variables (la representació de la xarxa social i la representació del grup de referència) són més concretes que la representació de les llengües.

L'enfocament de l'estudi de les relacions interlingüístiques amb el concepte de representació social és, fins el que nosaltres coneixem, totalment nou. Aquesta teoria ha servit per tractar diferents temes, però mai per prendre-la obertament com a model d'estudi de les representacions interlingüístiques. Tot i que, com hem assenyalat, algunes propostes com ara la teoria de la vitalitat etnolingüística eren prou semblants en la concepció teòrica. Per altra banda, articles com el de Windisch (1989) se centren en el raonament i en el parlar quotidians però no en els processos de substitució.

²⁰ Es pot llegir la nostra introducció a aquesta teoria a Querol (1997, 1999a, 2000 a i 2000 b)

Les estructures i els mecanismes interns de les representacions socials ens han servit per donar compte del funcionament de les representacions de les relacions interlingüístiques. És a dir, per relacionar les tres variables que intervenen en les nostres hipòtesis. Aquesta concepció ha estat fonamentada amb l'estructura, que ja havíem avançat en la primera part, de la continuïtat / discontinuïtat, que és la base de la teoria de les catàstrofes.

Hem de fer justícia al model d'enquesta que hem utilitzat i que els resultats mostren que era ben encertat, la qual cosa significa que Allard i Landry havien creat un bon instrument de recerca i que la seua concepció de la comunitat científica ens ha permès utilitzar-lo, havent-se hagut de prendre la molèstia de trametre'ns-el i de comentar-nos-el. L'agraïment l'hem expressat en comentar l'enquesta, però també el volem reblar en les conclusions per donar exemple de les actituds que faciliten la recerca i creen una comunitat.

En l'apartat 3 hem presentat els resultats que tenien una relació directa amb les nostres hipòtesis o amb la nostra intenció d'avaluar diferents procediments d'anàlisi de les relacions interlingüístiques. Hem de remarcar les correlacions altíssimes que hem obtingut en totes les variables que intervenen en les hipòtesis. La distància entre el 75% ($r^2=.868$) que nosaltres hem tingut i el vint per cent (màxim el 30%), que era la xifra a la qual amb prou feines s'arribava amb el concepte d'actitud, és patent. Vegem-los ara de forma molt resumida, una il·lustració amb gràfics es pot consultar en el volum a part de l'"Extracte dels principals resultats obtinguts".

5.1.-SUMARI DE LES DADES DEL 2000:

- [REDACTED]: representativa d'alumnes de 16 anys (1r de Batxillerat) de tot Catalunya.

- Nombre d'enquestes: 443
- Fiabilitat de les escales de l'enquesta: fins a 0.9768

- [REDACTED] segons l'anàlisi discriminant: 83.8% (1993) i
72.3% (2000)

- [REDACTED]: confirmades totes.

Dades més rellevants respecte a l'ús del català:

[REDACTED] principals de l'ús del català amb:

- La representació del castellà ($r = .868$, $P < .001$)
- La xarxa social en castellà ($r = -.854$, $P < .001$)
- La representació del català ($r = .834$, $P < .001$)
- La xarxa social en català ($r = .824$, $P < .001$)

Principals **[REDACTED]** segons:

l'anàlisi de regressió	l'anàlisi discriminant
-Representació del castellà	-Representació del castellà
-Xarxa social en català	-Xarxa social en castellà
-Xarxa social en castellà	-Xarxa social en català
-Identitat	-Identitat

5.2.-PRINCIPALS AVENÇOS DEL CATALÀ RESPECTE AL 1993

- L'ús declarat del català augmenta de 5 punts en el període que va del 1993 al 2000.
- L'ús del català per respondre l'enquesta puja un 4'90% en aquests 7 anys.
- Els alumnes aprenen el català com a primera llengua un 13.8% més que el 1993: quasi un 2% més per any.
- El català, com a **primera llengua** de les mares, augmenta un 7.13%: més d'un u per cent per any.
- L'augment del català com a primera llengua apresada pels pares és d'un 4.63%.
- El nombre de progenitors que només aprenen una llengua baixa substancialment: d'un 2.90% en el cas dels pares i d'un 8.60 en el cas de les mares.
- El percentatge de mares dels alumnes **nascudes** a Catalunya augmenta d'un 11.9.
- El percentatge dels pares nascuts a Catalunya augmenta d'un 12.8%.

-La **transmissió intergeneracional** del català puja sempre que és possible perquè quan els dos progenitors són catalanoparlants sempre es transmet el català: un 8.8% (pare catalanoparlant-mare castellanoparlant), un 24.4% (pare castellanoparlant-mare catalanoparlant) i un 7.6% quan els dos són castellanoparlants. És molt significatiu que en aquest darrer cas cada any hagi augmentat quasi un 1'1%.

-El 13.8% d'augment del català com a llengua primera es dona en totes les **zones**.

-L'ús real del català puja un total d'un 4.90%. Ho fa en totes les zones excepte en la urbana. És considerable l'augment de l'11% de Barcelona.

-L'ús declarat del català puja cinc punts: és la zona semirural la que experimenta un augment més gran. Les altres tres zones baixen lleugerament (Barcelona només un 0.03).

-El percentatge global d'ús del català augmenta un 4.48% en aquests set anys, totes les zones pugen excepte la semirural que baixa.

-Els **grups** de catalanoparlants pugen considerablement: 4% els catalanoparlants exclusius i 7.50% els que parlen més català (amb alumnes provinents del grup que parla més castellà), el de castellanoparlants exclusius, molt lleugerament (0.30%).

-La **representació** del castellà (la imatge que els parlants se'n fan) és un dels factors principals que correlacionen amb l'ús del català. Puja en tots els grups lingüístics, però encara està molt per sota de la del català.

-La representació del català tenia al 1993 unes mitjanes molt elevades que al 2000 baixen lleugerament, excepte en els castellanoparlants exclusius que pugen 13 punts.

-La **xarxa** social en català (és a dir, el conjunt de persones amb que el parlant es relaciona habitualment) baixa lleugerament en tots els grups lingüístics.

-La xarxa social en castellà baixa en tots els grups (molt més que ho feia la xarxa en català) excepte en el dels castellanoparlants exclusius que puja 32 punts.

-En tots els grups baixa la **identificació** amb els catalanoparlants excepte en els castellanoparlants exclusius que puja un 0.26.

-Les mitjanes de la identificació amb els castellanoparlants pugen totes.

-L'únic **grup desitjat** pels alumnes que puja és el dels que parlen més català (1.50%), el dels catalanoparlants exclusius baixa quasi en la mateixa proporció i els grups de castellanoparlants es mantenen exactament igual.

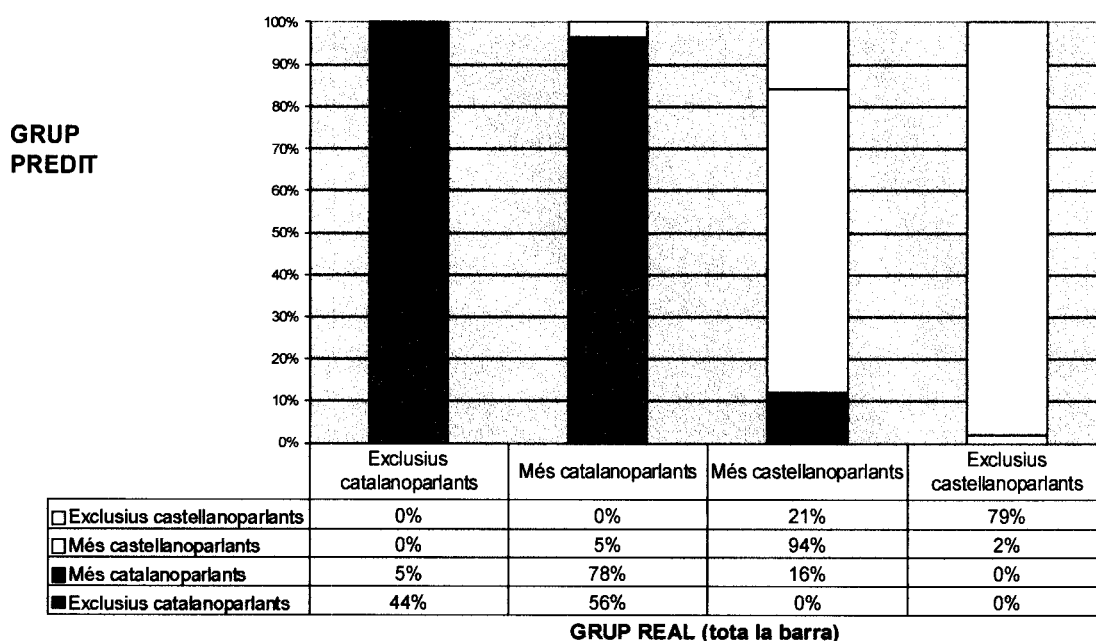
-Els resultats sobre les **variables** que influeixen l'ús del català són força semblants independentment de l'any i de l'anàlisi que s'hagi utilitzat. Tornem-ho a veure en el quadre 157.

VARIABLES DE LES A. DISCRIMINATS I DE REGRESSIÓ DEL 1993 I DEL 2000			
1993		2000	
A. DISCRIMINANT	A. DE REGRESSIÓ	A. DISCRIMINANT	A. DE REGRESSIÓ
Xarxa social en català			Xarxa social en català
	Identificació amb	Xarxa social en català	
	castellanoparlants		Identitat
	Llengua dels pares	Identitat	

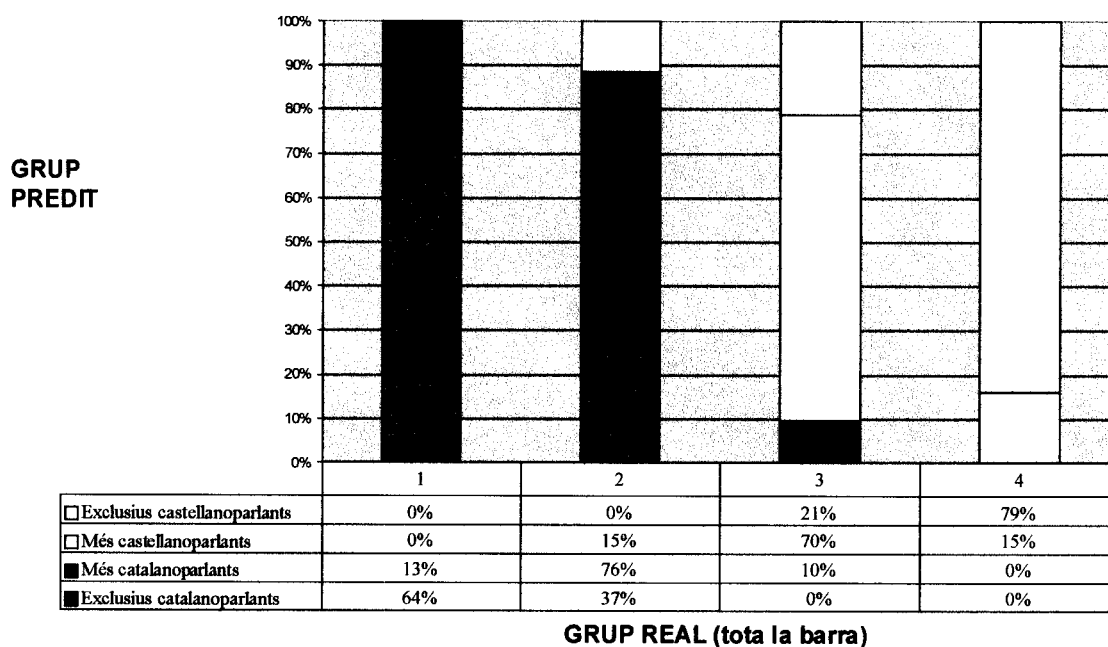
-Les **correlacions** entre les variables de les hipòtesis augmenten totes l'any 2000, i ja eren molt altes al 1993. Fet que significa que tant les anàlisis de regressió com discriminants com de correlació corroboren les hipòtesis de manera totalment clara.

-El model arriba a **predir** un 83,8% dels casos classificats i en cap cas fa un error en un grup que no sigui contigu, per tant, aquest percentatge tan alt mostra la validesa del model que hem utilitzat.

Quadre 158.- NIVELL D'ENCERT (83.8%) DEL MODEL (1993)

Quadre 159.-NIVELL D'ENCERT (72.3%) DEL MODEL (2000)

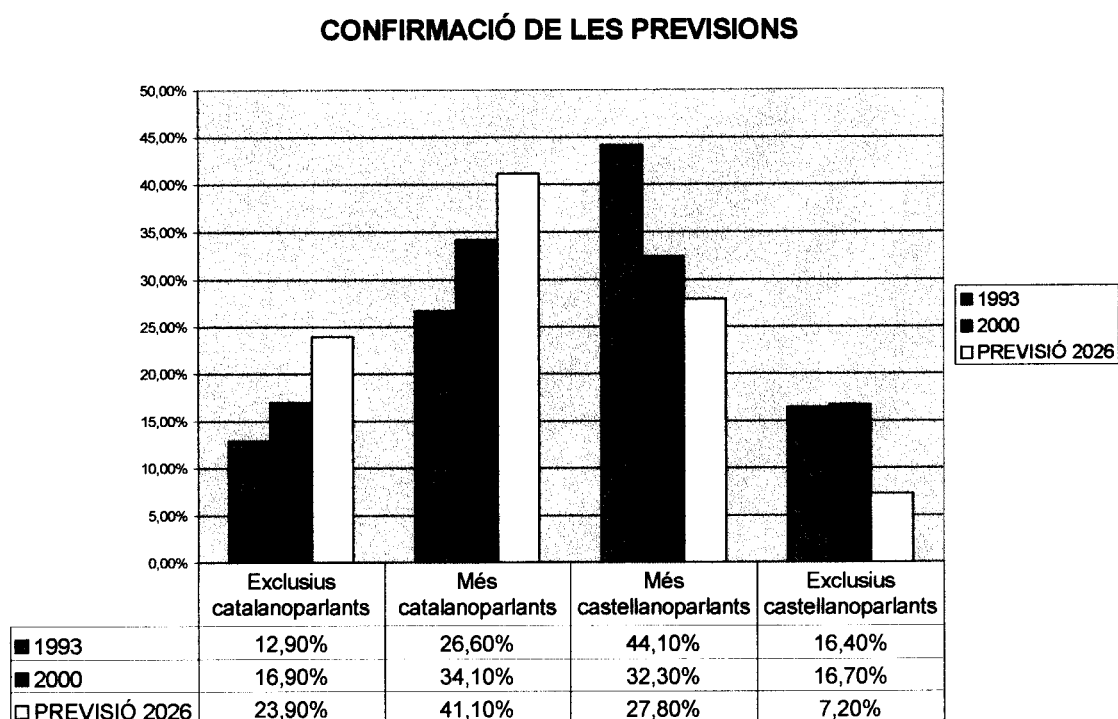

- El **grup de referència** (o grup lingüístic desitjat) juga un paper predictiu fonamental en el compliment de les previsions del 1993. Havíem proposat aquesta variable com a factor per predir l'evolució dels grups segons l'ús de les llengües. Havíem assenyalat que el grup

desitjat del 1993 podria ser l'ús real de la generació següent. Les dades aconseguides al 2000 fins i tot ens fan acurtar el termini d'una generació perquè ja s'ha complert el que dèiem en

un 36.36%, en un 51.72% i en un 71.08%. Excepte el grup dels castellanoparlants exclusius que ha pres una lleugera tendència oposada a la prevista. Vegem-ho en el quadre següent:

Quadre 160.-LA CONFIRMACIÓ DE LES PREVISIONS

Tots els grups segueixen la previsió que havíem fet a la recerca del 1993: augmenten els grups dels catalanoparlants i disminueixen els dels castellanoparlants, excepció feta del castellanoparlants exclusius que pugen el 0.30%. Fet que no és gaire significatiu perquè la resta d'evolucions són del 4%, del 7.50% i de l'11'80%, totes en la direcció que havíem indicat.

No ens hem d'avergonyir de l'encert, encara que el pudor ens fa sentir vanitosos a l'hora de presentar, com exigeix el gènere discursiu, uns resultats que han depassat les expectatives més optimistes. El llistó el teníem en el model dominant, i superar-lo amb aquesta soltesa ens

provoca una sensació ambigua de seguretat i d'inseguretat. Tanmateix la reflexió ens reafirma en els nostres plantejaments i en la validesa dels nostres resultats.

La interpretació l'hem recollida en l'apartat 4. Hi hem discutit les nostres hipòtesis. Com les correlacions ja anunciaven, la confirmació de totes les hipòtesis ha estat clara. Però hem anat més enllà del nivell d'aquesta covariació, ens hem valgut d'instruments d'anàlisi multivariable, com l'anàlisi discriminant i la regressió múltiple, que ens han permès, entre altres coses, comprovar la capacitat predictiva del nostre model, que arriba al 83.8% dels casos classificats.

Però què som capaços de predir? Ens detindrem a comentar-ho.

La preocupació per les tries lingüístiques ha estat una constant secular. Hem vist que les teories dominants no arribaven a explicar ni un quart de les tries i ens hem proposat millorar aquest percentatge. Ens hem dotat d'un enfocament teòric i metodològic diferent i més complet i hem obtingut una justificació de les tries lingüístiques que arriba a les tres quartes parts dels comportaments classificats. És a dir, hem multiplicat per tres els resultats anteriors.

Per què hem obtingut aquests resultats?

Intentarem de respondre aquestes dues preguntes alhora. Una resposta molt senzilla fóra dir que hem passat d'un esquema monocausal (actituds, motivació, identitat, etc) a una concepció que articula tres variables principals. I fins i tot inclou els factors que pretenien que expliquessin les tries aïlladament, com ara les actituds, les quals formen part de la teoria de les representacions socials, que nosaltres hem proposat com a marc de la nostra concepció.

Per altra banda, fins i tot hem filat més prim en les classificacions i hem dividit els contextos de substitució lingüística en quatre grups: dos que s'acosten a l'unilingüisme i dos bilingües amb una llengua prioritària en cada cas. Dit altrament, hem justificat la variable dependent

(l'ús lingüístic) amb la interacció de tres variables independents: la representació del grup de referència, la representació de les llengües i la representació de la xarxa social.

El fet que dues variables siguin numèriques ens ha permès demostrar a bastament la seua relació amb l'ús lingüístic:

- La representació del castellà correlaciona significativament amb la utilització del català i del castellà ($r = .868$, $P < .001$)

- La representació del català correlaciona amb la utilització del català ($r = .834$, $P < .001$)

- La xarxa social en castellà i la utilització del català covarien significativament ($r = -.854$, $P < .001$); respecte a l'ús del castellà ($r = .854$, $P < .001$).

- La xarxa social en català i la utilització del català covarien significativament ($r = .824$, $P < .001$); respecte a l'ús del castellà ($r = -.824$, $P < .001$).

El grup de referència, però, no és una variable numèrica i, per tant, no n'hem pogut presentar correlacions. Tanmateix, hem pogut comprovar que és un bon predictor de l'ús futur en comparar els nostres comentaris del 1933 amb les dades obtingudes el 2000 (vegeu l'apartat 3.2.4.1.3). I no sols això, pel seu caràcter disjuntiu havia de prendre el paper central de la nostra proposta. En efecte, la teoria de les representacions socials considera que hi ha un nucli de la representació. Aquesta característica de bifurcació el fa ésser el candidat. A més, la integració d'aquestes dades en el marc de la teoria de les representacions socials ens permet veure la importància cabdal que té el grup de referència. En definitiva, la deducció teòrica queda perfectament confirmada de manera empírica.

El recurs a la teoria de les catàstrofes ens ha permès dur a terme la nostra reflexió discursiva d'acord, no tan sols a les normes empíriques sinó també a un mínim sistema formal. Vegem-ho tot seguit.

5.3.-De l'arbre a la semiretícula

Com hem comentat, els esquemes monocausals, de fet, són arbres d'una sola branca. Des de la introducció, ja havíem anunciat que amb la teoria de les catàstrofes preteníem crear aquesta semiretícula que ja s'intuïa en el quadre 4.1 sobre les relacions entre les variables i les hipòtesis. En efecte, les tres variables independents que intervenen en les hipòtesis estan relacionades, d'una banda, amb el grau d'ús lingüístic, que és la variable dependent; de l'altra, totes tres estan relacionades entre elles. I, a més, es dona la reciprocitat d'influències entre la variable dependent i les variables independents. Ho veurem també al final de l'epígraf següent.

5.4.-Els fruits de l'analogia

En primer lloc, considerem que hem construït un sistema material i mental que simula els processos de substitució lingüística a través no tan sols d'una certa analogia, sinó fins i tot d'un isomorfisme. En segon lloc, hem formulat una qüestió sobre la situació que ens motivava la reflexió: quins són els comportaments que fan arribar a un nou estadi del procés? L'hem transferida al model, per analogia, i hem fet que el model evolucioni de manera que s'arribi a donar una resposta.

Per altra banda, el model que proposem ens serveix per estudiar tant els comportaments individuals com els col·lectius. En la mesura que els comportaments siguin diferents, es donarà un canvi i es modificarà la situació anterior. Per tant, atès que la representació geomètrica del model reflecteix els estadis dels processos de substitució lingüística, i tenint presents totes les explicacions donades en Querol (1997: 165-168) per fonamentar l'analogia, les variables que intervenen en la geometria també seran les mateixes que en els processos esmentats.

Esbossem, doncs, només unes quantes conclusions relacionades amb l'estudi dels comportaments lingüístics que havíem plantejat en el capítol primer. Recordem que totes les

propostes que situàvem en el tercer paradigma sociològic (el de la teoria social) pretenien explicar el comportament lingüístic amb l'únic concepte que proposaven. Si la nostra analogia i el nostre isomorfisme són encertats, podrem afirmar que amb només un paràmetre mai no es podran descriure els diferents tipus de comportament lingüístic. Per tant, el concepte d'actitud, el d'identitat i les motivacions són insuficients per donar compte de l'ús lingüístic, com han mostrat a bastament les correlacions fins ara obtingudes.

Amb l'analogia de la catàstrofe en papallona Querol (1997: 174-181) podrem afinar molt més la reflexió sobre els condicionants del comportament lingüístic, ja que, d'una banda, ens indica el **nombre exacte de variables** que ha d'intervenir en la morfologia exposada dels processos de substitució lingüística. Però, a més, per altra banda, aquesta catàstrofe en papallona també ens delimita d'una manera prou clara els **tipus de factors** que hauran d'intervenir, que seran: un factor normal, un de separació, un de biaix i un de papallona.

Així, els factors normal i de separació, que a partir de les primeres propostes de Zeeman²¹ tothom anomena *atractors*, defineixen perfectament el concepte de *grup de referència* que nosaltres hem utilitzat. Els altres dos factors, el de biaix i el de papallona o de compromís, tenen molt ben perfilades les seves característiques i no se'ns ha fet gens difícil de relacionar-los amb els conceptes que hem utilitzat i que nosaltres hem definit en la nostra recerca com la *representació de la llengua* i la *xarxa social*. I considerem que estan prou ben establerts perquè, utilitzats en la predicció dels grups lingüístics, els encerts que aconseguim, com acabem de recordar, són del 83.8% (1993) i del 72.3% (2000) dels casos classificats.

L'analogia proposada també ens ha permès la quantificació simulada: modificant els valors dels paràmetres, canviaven les formes que representen els diferents estadis dels processos de substitució lingüística Querol (1997:180). Aquest fet ens obre les perspectives d'una possible utilització de la quantificació en el cas que estudiem, qüestió que no és l'objectiu de la teoria

²¹ Elogiades per René Thom, perquè ell només considerava l'espai i el temps.

de les catàstrofes, la qual se centra en models qualitatius. Tanmateix, tampoc no nega la quantificació, però tots els autors coincideixen a afirmar que en el camp de les ciències socials és difícil que es doni. De totes maneres, la simulació actual ja ens mostra clarament la direcció que pren el procés i per quins factors és modificat.

A més, l'analogia també permet que ens fixem en aspectes que d'una altra manera ens haguessin passat desapercibuts. I això ve donat pel fet que, com assenyala Thom, no s'han de tenir prejudicis en la manera de construir els models: creu que s'ha de considerar tot, no només els objectes modelitzats en si, sinó també els ambients. Aquest és un dels mèrits de la teoria de les catàstrofes: permet la flexibilitat, perquè ens deixa mirar al voltant; en definitiva, ens facilita relacionar les coses. Mentre que, per contra, la modelització més tradicional estableix un model molt específic, molt delimitat, sense preocupar-se pel que ocorre immediatament després.

En la nostra proposta, doncs, no hem tingut en compte només els objectes modelitzats (els comportaments lingüístics) sinó que els hem emmarcat en el seu context. Així, a més de fixar-nos en les situacions particulars i donar-ne compte, aquestes queden inserides en el procés d'evolució general en el qual hem pogut centrar-nos. Fins i tot hi hem considerat les persones que no parlen cap de les dues llengües que intervenen directament en el procés de substitució.

Un altre guany és que enriqueix el vocabulari conceptual de causa i efecte i ens permet organitzar la informació d'una manera qualitativament precisa, psicològicament neutra, i multidimensional (2 paràmetres a més dels 2 atractors), fugint dels esquemes monocausals que havíem comentat.

Encara més, amb aquesta utilització del model, és a dir, de la teoria de les catàstrofes, i en el nostre cas de la catàstrofe en papallona, encara podem obtenir, com assenyala Zeeman (1977:65), més avantatges:

“d’una banda ens proporciona el nivell més profund de penetració i ens dóna una simplicitat de comprensió. Per altra banda, en sistemes molt complexos com la biologia i les ciències socials, de vegades, pot proveir-nos d’un model que no podia ser concebut anteriorment”.

En definitiva, amb l’aplicació de la teoria de les catàstrofes a la sociologia del llenguatge ens agradaria estar en el camí de poder considerar el que Michel Foucault (1970: 313-318) anomena el *llindar de científicitat*, és a dir, el moment en què la reflexió discursiva s’efectua d’acord, ja no a normes empíriques, sinó a un mínim sistema formal.

Tot el que hem esbossat, però, no esgota la nostra curiositat. Tenim plantejades, almenys, dues grans qüestions. La primera és si aquest model es podrà estendre a tota la població, la segona, si obtindrà resultats semblants en altres contextos. I, finalment, si serà capaç de donar respostes satisfactòries a altres problemes. El nostre projecte és optimitzar el qüestionari, a la vista dels resultats obtinguts, i aconseguir un instrument manejable que es pugui utilitzar en poblacions que no estiguin a les aules. I també abordar problemes nous a partir de les conclusions teòriques i empíriques que hem extret de la investigació. El projecte més immediat és la proposta al Govern Balear de passar l’enquesta a totes les illes, per poder tenir estudiats els tres grans territoris on es parla català, atès que ja vam realitzar la mateixa recerca al País Valencià amb uns resultats igual de bons. Ens agradaria també completar el panorama en tots els territoris on es parla català i també provar-la amb els parlants d’altres llengües com el basc i el galaicoportugués, o d’altres.

Al capdavant, i a banda d’aquestes recerques immediates, el que pensem que hem aportat és l’evidència de la necessitat d’un canvi de marc teòric i metodològic i les línies generals per dur-lo a terme des del nivell teòric, al nivell empíric i, fins i tot, des del nivell formal. Considerem, doncs, que és un pas (o que són uns passos) endavant per treure la sociologia de

la llengua de l'encallador de les explicacions monocausals, amb les implicacions evidents que podrà tenir en altres disciplines socials.

6.-BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

- ABDULAZIZ MKILIFI (1972): "Triglossia and Swahili-English bilingualism in Tanzania", *Language and Society* 1, pp. 197-214.
- ABEL, Theodore (1970): *The foundation of Sociological Theory*, Nova York, Random House.
- ABRIC, Jean-Claude (1989): "L'étude expérimentale des représentations sociales", dins Jodelet, Denise *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France, pp. 187-203.
- ALEXANDER, Christopher (1971): *Estructura del medio ambiente*, Barcelona, Ed. Tusquets.
- AUGOUSTINOS, Martha i INNES, John M. (1990): "Towards an integration of social representations and social schema theory", *British Journal of Social Psychology*, 29, 213-231.
- ALLARD, Réal (1984): "Croyances et vitalité ethnolinguistique", dins Prujiner, a. et alii (1984), *Variation du comportement langagier lorsque deux langues sont en contact*, Québec, Centre international de recherche sur le bilinguisme, pp. 65-71.
- ALLARD, Réal; LANDRY, Rodrigue (1986): "Subjective Ethnolinguistic Vitality Wiewed as a Belief System", *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 7, n° 1, pp.1-12.
- ALLARD, Réal; LANDRY, Rodrigue (1987): "Étude des relations entre les croyances envers la vitalité ethnolinguistique et le comportement langagier en milieu minoritaire francophone", dins Théberge, R. i Lafontant J. (Eds.) *Demain, la francophonie en milieu minoritaire*, Winnipeg, Centre de recherche du collège de Saint-Boniface, pp.15-41.
- ARACIL, Lluís V. (1965): "Conflit linguistique et normalisation linguistique dans l'Europe nouvelle", dins *Papers de sociolingüística*, Barcelona, 1982, La Magrana, pp.23-38.
- ARACIL, Lluís V. (1968): "Introducció a Escalante" pròleg a *Les xiques de l'entresuelo. Tres forasters de Madrid*, pp. 9-88, València, Garbí.
- ARACIL, Lluís V. (1971): "La (pre)història de la sociolingüística" , XIII Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes, Québec, 1971, dins *Papers de sociolingüística*, Barcelona, 1982, La Magrana, pp.59-68.
- ARACIL, Lluís V. (1974): "Sociolingüística: revolució i paradigma" dins *Papers de sociolingüística*, Barcelona, 1982, La Magrana, pp.59-68.
- ARACIL, Lluís V. (1979a): "Educació i sociolingüística", dins *Treballs de sociolingüística catalana*, n° 2, pp. 33-86.

ARACIL, Lluís V. (1979b): "Sociolingüística", dins *Ictineu, Diccionari de les Ciències de la Societat als Països Catalans*, Barcelona, Edicions 62.

ARACIL, Lluís V. (1980): "A quantitative approach to language shift in the light of decennial censuses in Wales (1891-1971)", First International Conference on Minority Languages, Glasgow.

ARACIL, Lluís V. (1982): *Papers de sociolingüística*, Barcelona, 1982, La Magrana. ARACIL, Lluís V. (1983a): *Dir la realitat*, Barcelona, Edicions Països Catalans

ARACIL, Lluís V. (1983 b): *Fronteres i frontisses: sobre processos històrics i desfassaments*, Sessió del Seminari de Sociolingüística de Barcelona del 26-XI-1983, Transcripció de Josep-Ramon Roig.

ARACIL, Lluís V. (1983 c): "Sobre la situació minoritària", dins *Dir la realitat*, Barcelona, Edicions Països Catalans, pp.171-206.

ARACIL, Lluís V. (1984): "Minorización y extinción: Tendencias, etapas y mecanismos del proceso de substitución lingüística", ponència presentada al Congrés de Sociologia de les llengües Minoritzades, Guetxo, 1-5 d'octubre, Transcripció d'Eugeni Gregori.

ARACIL, Lluís V. (1988): "Euskal-herria i sociolingüística: Dues incerteses i una aposta (A propòsit d'un llibre recent), *Límits*, 4, pp. 39-73.

ARACIL, Lluís V. (1988b): "*Patois i ethnies: la contrarevolució francesa i la Francophonie*" L'Avenç nº 116, pp. 42-47.

BACHI, Roberto (1956): "A statistical analysis of the revival of Hebrew in Israel" *Scripta Hierosolymitana*, vol. 3, Jerusalem, Hebrew University.

BANDURA, A. (1980): *L'apprentissage social*, Bruxelles, P. Mardaga.

BASTARDAS, Albert (1996): *Ecologia de les llengües*, Barcelona, Ed. Proa, col. Biblioteca Universitària.

BERNARDÓ, Domènec (1983): "La llengua anglesa en el conflicte lingüístic franco-català. Un cas de macrotriglàssia", *Treballs de Sociolingüística Catalana* 5, pp. 19-26.

BERNSTEIN, Basil (1974): *Class, codes and control*, Londres, Routledge & Kegan Paul.

BERNSTEIN, Basil (1977): "Códigos elaborados y restringidos: sus orígenes sociales y consecuencias", dins Smith, A. G., ed. *Comunicación y cultura*, Buenos Aires, Ed. Nueva Visión.

BLANCH, Josep M. (1988): "El paro como circunstancia y como representación", dins Ibáñez, Tomás (Coord.) *Ideologías de la vida cotidiana*, Barcelona, Sendai.

BOIX, Emili (1990): "Tries de llengua entre els joves de Barcelona al final dels vuitanta", *Límits*, 8, pp. 33-52.

- BOIX, Emili (1993): *Triar no és trair*, Barcelona, Edicions 62, Col. Llibres a l'abast.
- BOUDON (1976): "Les limites des schémas déterministes dans l'explication sociologique", *Cahiers Vilfredo Pareto*, 38-39, pp.417-435.
- BOURDIEU, Pierre (1977): "La production de la croyance: contribution à une économie des biens symboliques" *Actes de la recherche en sciences sociales*, 13, pp. 3-43.
- BOURDIEU, P. i PASSERON, J. C. (1970): *La reproduction*, Paris, Éditions de Minuit.
- BOURHIS, R. Y.; GILES, H. i ROSENTHAL, D. (1981): "Notes on the Construction of a 'Subjective Vitality Questionnaire' for ethnolinguistic groups", *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, Vol. 2, n° 2, pp.145-155.
- BRADNER, Lylian i WHITE, Douglas R. (1980): "Language attitudes, behavior and intervening variables" pp. 51-66.
- BREITBORDE, L., B. (1983): "Levels of analysis in sociolinguistic explanation: bilingual code switching, social relations, and domain theory" dins Fishman: *Levels of Analysis in Sociolinguistic Explanation*, *International Journal of Sociology of Language*, vol. 39.
- BROWN, Julia i GILMARTIN, Brian G. (1969): "Sociology Today: Lacunae, Emphases and Surfeits", *American Sociologist*, 4, pp. 283-290.
- BROWN, R.J. (1965): *Social Psychology*, Nova York, Free Press.
- BURGESS, Robert i BUSHELL, Jr. (1969): *Behavioral Sociology*, Nova York, Columbia University Press.
- CARROLL, J. B. (1965): "The prediction of success in intensive foreign language training", dins GLASER, R. (ed.) *Training Research and Education*, Nova York, John Wiley and Sons. Inc.
- CLÉMENT, Richard (1978): *Motivational Characteristics of Francophones Learning English*, Quebec, CIRB.
- CHAMBERLAND, Claire (1980): "L'étudiant conformiste et l'enseignement du français au cégep: un étude de rôles", *Recherches sociographiques*, n° XXI, 3, pp. 283-316.
- CHAUDENSON, R. (1984): "Diglossie créole, diglossie coloniale", *Cahiers de l'Institut de Linguistique de Louvain*, 9, 3-4, pp. 9-19.
- COLLETTA, S.P., CLÉMENT, R., EDWARDS, H.P. (1983): *Community and Parental Influence: Effects on Student Motivation and French Second Language Proficiency*, Quebec, CIRB.
- COOPER, Robert L. i FISHMAN, Joshua A. (1974): "The study of Languages Attitudes" *International Journal of the Sociology of Language*, 3, pp. 5-19.

DAHRENDORF, Ralf (1968): *Essays in the Theory of Society*, Stanford, California, Stanford University Press.

DENISON, Norman (1982): "A Linguistic Ecology for Europe?", *Folia Linguistica. Acta Societas Linguistica Europaea*, XVI, 1-4, 5-16.

DEPRES, Kas, PERSOONS, Yves (1987): "Attitude" dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handboock of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gessellschaft*, Berlin, Walter de Guyter.

DESHAIES, Denise; HAMERS, Josiane F. (1984): *Les échanges inter-culturelles en milieu scolaire: leurs efets sur certains aspects socio-psychologiques*, Université Laval, CIRB.

DIEZ PICAZO, Luís (1979): *La representación en el derecho privado*, Madrid, Ed. Civitas.

DI GIACOMO, J. P. (1981): "Commentaires à propos de «l'analyses de similitude... de C. Flament", *Cahiers de Psychologie cognitive*, 1, pp.429-432.

DI GIACOMO, J. P. (1987): "Teoría y métodos de análisis de la representaciones sociales", Dins PÁEZ, Darío y colaboradores *Pensamiento, individuo y sociedad. Cognición y representación social*, Madrid, Ed. Fundamentos.

DOISE, Willem (1988): "Les représentations sociales: definition d'un concept", dins DOISE, Willem PALMONARI, A. (1986): *L'étude des représentations sociales*, Neuchâtel-Paris, Delachaux et Niestlé, pp.81-94.

DOISE, Willem (1988): "Les représentations sociales: un label de qualité" *Connexions*, 51, pp. 99-113.

DOISE, Willem (1989):" Attitudes et représentations sociales", dins Jodelet, Denise *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France.

DOISE, Willem i LORENZI-CIOLDI F. (1989): "L'identité comme représentation sociale" dins Aebischer, J.P., Deconchy i Lipianski, E. (eds) *Représentations Sociales et Idéologies*, Fribour, Del Val.

DOISE, Willem PALMONARI, A. (1986): *L'étude des représentations sociales*, Neuchâtel-Paris, Delachaux et Niestlé

DOMINGO, Antonia; MARCOS, Jesús (1989): "Propuesta de un indicador de la «clase social» basado en la ocupación", *Gaceta Sanitaria*, nº 10, vol 3, pp. 320-326.

DORIAN, Nancy (1981): *Language Death: The Life Cycle of a Scottish Gaelic Dialect.*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press.

DRESSLER, Wolfgang U. (1987): "La mort de les llengües", *Límits*, 3, pp.87-97.

- ECKBERG, D. L. i Hill, L. (1979): "The paradigm concept and sociology: A Critical Review", *American Sociological Review* 44, 925-93.
- EFFRAT, Andrew (1972): "Power to the Paradigms: An Editorial Introduction", *Social Inquiry*, 42, pp. 3-33.
- ÉQUIPE DE RECHERCHE-GIS PÉDAGOGIQUE DE L'INFORMATION ÉCONOMIQUE (1986): *Représentations des élèves et enseignement*, Paris, Institut National de Recherche Pédagogique.
- ERICKSON, Frederich (1987): "Ethnicity", dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handboock of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gessellschaft*, Berlin, Walter de Guyter.
- ESTANY, Anna (1990): *Modelos de cambio científico*, Barcelona, Ed. Crítica.
- FERGUSON, Charles A. (1959)"Diglossia", *Word*, XV, pp. 325-340.
- FERNÁNDEZ, Pablo (1994): "Psicología social, intersubjetividad i psicología colectiva", dins Montero, M. (Coord.) *Construcción y crítica de la psicología social*, Barcelona, Anthropos.
- FESTINGER, Leo (1975): *Teoría de la disonancia cognoscitiva*, Madrid, Instituto de Estudios Políticos.
- FISBEIN, Martin i AJZEN, Icek (1975): *Belief, Attitude, Intention and Behavior: an Introduction to Theory and Research*, Reading (Mass.), Addison-Wesley Publishing Co.
- FISHMAN, J.A (1971): "The link between micro- and macrosociolinguistics in the study of who speaks what language to whom and when. Bilingualism in the Barrio, ed. by Ja.A. Fishman, R.L Cooper and R. Ma, 583-604. Bloomington: Indiana University Press.
- FISHMAN, J.A (1972): *Language in sociocultural change*, Standford: Standford University Press.
- FISHMAN, J.A. (1977): "Comparative study of language planning: Introducing a survey" dins Language planing processes, ed. by J Rubin, B.H. Jernudd, J. Das Gupta, J.A. Fishman and C.A. Ferguson, 31-40. The Hague: Mouton
- FISHMAN, Joshua (1987): "Research on National Languages"dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handboock of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gessellschaft*, Berlin, Walter de Guyter.

- FLAMENT, C. (1984): "From the bias of structural balance to the representation of the group," dins R. Farr & S. Moscovici (Eds.) *Social Representations*, Cambridge, Cambridge University Press.
- FLAMENT, C. (1987): "Pratiques et représentations sociales" dins Beauvois, J.-L. Beauvois, Joule, R. i Monteil, J.-M. (eds.) *Perspectives cognitives et conduites sociales*, Cousset, Del Val.
- FLATH, E. i MOSCOVICI S. (1986): "Social Representations" dins Harré, R. i Lamb R. *The dictionary of Personality and Social Psychology*, Oxford, Blackwell. Versió castellana: *Diccionario de psicología social y de la personalidad*, 1992, Barcelona, Paidós, p.377.
- FOUCAULT, M. (1970): *La arqueología del saber*, México, Ed. Siglo XXI.
- FRIEDRICH, Robert (1970): *A Sociology of Sociology*, New York, The Free Press.
- FRIEDRICH, Robert (1972 a): "Dialectical Sociology: Toward a Resolution of the Current 'Crises' in Western Sociology", *British Journal of Sociology*, 13, pp. 263-274.
- FRIEDRICH, Robert (1972 b): "Dialectical Sociology: An exemplar for the 1970's", *Social Forces*, 50, pp. 447-455.
- FRIEDHEIM, Elizabeth (1979): "An Empirical Comparison of Ritzer's Paradigms and Similar Metatheories: A Research Note", *Social Forces* 58, pp.59-66.
- GAL, Susan (1979): *Language Shift: Social Determinants of Linguistic Change in Bilingual Austria*. New York, Academic Press.
- GAL, Susan (1987): "Linguistic Repertoire" dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handbook of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*, Berlin, Walter de Gruyter.
- GARDIN, B., MARCELLESI, J. B. (1987): "The Subject Matter of Sociolinguistics" dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handbook of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*, Berlin, Walter de Gruyter.
- GARDNER, R.C. (1966): "Motivational variables in second language learning", *International Journal of American Linguistics*, 12, pp. 24-44.
- GARDNER, R.C. (1979): "Social psychological aspects of second language acquisition", dins Giles, H. i StClair, R. N. (eds.) *Recent advances in language, communication and social psychology*, Londres, Ed. Erlbaum, pp.193-220.
- GARDNER, R.C. (1983): "Learning another language: A true social psychological experiment", *Journal of Language and Social Psychology* 2, pp. 219-239.

- GARDNER, R.C. (1985): *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*, Baltimore, MD, Edward Arnold.
- GARDNER, R.C. i LAMBERT, W.E. (1959): "Motivational variables in second language acquisition", *Canadian Journal of Psychology*, 13, pp. 266-272
- GARDNER, R.C. i LAMBERT, W.E. (1972): *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*, Rowley, Mass, Newbury House.
- GARDNER, R. C. i SANTOS, E. H. (1970): "Motivational variables in second-languages acquisition: A Philippine investigation", *Research Bulletin* 149, Department of Psychology , University of Western Ontario.
- GARDNER, R.C. i SMYTHE, P.C. (1974): "Second-language acquisition: Motivational Considerations" dins CAREY, T. S. *Bilingualism, Biculturalism and Education*, Edmonton, University of Alberta.
- GARDNER, R.C. i SMYTHE, P.C. (1975): "Second Language Acquisition: A Social Psychological Approach", *Research Bulletin*, nº 332, London, Ont: Department of Psychology, University of Western Ontario.
- GARDNER, R.C. i SMYTHE, P.C. (1976): "The role of attitudes in acquiring the language of another ethnic group" comunicació presentada al *Annual Meeting of the Canadian Psychological Association*, Toronto.
- GARDY, Philippe, LAFONT, Robert (1981): "La diglossie comme conflit: l'exemple occitan", *Langages*, 61, 75-87.
- GENESEE, Fred; HOLOBOW, Naomi E. (1989): "Change and Stability in Intergroup Perceptions", *Journal of Language and social Psychology*, 8, 1, 17-38.
- GILES, Howard. (1973): "Accent movility: A model and some data, *Anthropological Linguistics* ,15, 87-105.
- GILES, Howard (1979): "Ethnicity markers in speech" dins Scherer, K.R. i Giles, H, *Social markers in Speech*, Cambridge, Cambridge University Press, pp. 251-290.
- GILES, H. BOURHIS, R. Y. i TAYLOR, D. M. (1977): "Towards a Theory of Language in Ethnic Group Relations", dins H. Giles (ed.), *Language Ethnicity and Intergroup Relations*, pp. 307-348, London & New York, Academic Press.
- GILES, H., HEWSTONE, M., RYAN, E.B., JOHNSON, P. (1987): "Research on Language Attitudes" dins AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handboock of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gessellschaft*, Berlin, Walter de Guyter.

- GILES, H. i FARRAR , K. (1979): "Some behavioural consequences of speech an dress styles", *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 18, 209-210.
- GILES, H. i POWESLAND P. F. (1975): *Speech style and social avaluation*, Londres, Academic Press.
- GILLY, Michel (1980): *Maître-élève. Rôles institutionnels et représentations*, Paris, Presses Universitaires de France.
- GILLY, Michel (1989): "Les représentations sociales dans le champ éducatif", dins Jodelet (1989), pp.363-386.
- GLADY, M. i LECOMTE A. (1988): " Analyse de discours et représentations sociales" dins Beauvois, J.L., Joule, R.V. i Monteil, J. M. (eds.): *Perspectives cognitives et conduites sociales*, Cousset, Del Val.
- GONZALEZ, Immaculada (1993): *La enseñanza de la historia en el bachillerato: la visión de los alumnos*, Tesi doctoral, Universitat de Lleida.
- GORTER, Durk; YTSMA, Jehannes (1988): "Social Factors and Language Attitudes in Friesland", Van Hout, R; Knops, U. (eds.) *Language attitudes in Dutch language area*, Dordrecht, Foris Publications.
- GRIMSHAW, Allen D. (1971): "Sociolinguistics" dins Fishman, J. *Advances in the sociology of language*, 2 vol.
- GUIMELLI, Christian; JACOBI, Danièle (1990): "Pratiques nouvelles et transformations des représentations sociales", *Revue Internationale de Psychologie Sociale*, T 3 n° 3, pp.309-334.
- GUMPERZ. J.J. (1971): *Language in social groups*, Standford, Standford University Press.
- HAMERS, Josiane (1985): "Le role des réseaux sociaux dans le developpement de la bilingualité", *Rapport d'Activités de l'Institut de Phonetique*, des v20, 19-43.
- HAMERS, Josiane (1989): "Les réseaux sociaux et le mantien de la langue ancestrales", *Revue Québécoise de Linguistique Théorique et Apliquée*, avril, v8(2) 103-114
- HAMERS, Josiane & BLANC, Michel (1984 b): *Réseaux sociaux, mécanismes socio-psychologiques et développement de la bilingualité. Du disciplinaire vers l'interdisciplinaire dans l'étude du contact des langues*, Série B, CIRB, Québec.
- HAMERS, J. F., DESHAIES, D. & LABRIE, N. (1984): "Aspects socio-psychologiques du comportement langagier en fonction des réseaux chez des adolescents en milieu de contact des langues". Comunicació presentada a l'*International Association of Applied Linguistics*, 5-10 d'agost 1984, Centre International de recherche sur le Bilinguisme CIRB, Québec, inèdit mimeo.

- HARPER, D.; Silvester, J. i Walczack, D. (1980): "An Empirical Comparison of Ritzer's Paradigms and Similar Metatheories: Comment on Friedheim", *Social Forces* 59, pp. 513-517.
- HARRÉ, ROM (1984): "Some Reflections on the Concept of "Social Representation", *Social Research*, vol. 51, n° 4, hivern, pp.927-938.
- HEBERLE, Rudolph (1965): "Simmel's Methods", dins Coser, L.: *Georg Simmel* Englewood Cliffs, N. J., Prentice-Hall, pp. 116-121.
- HERTZELER, Joyce O. (1965): *A sociology of language*, Nova York, Random House.
- HERZLICH, C. (1972): "La représentation sociale", dins S. Moscovici (Ed.) *Introduction à la psychologie sociale*, Tome I, Paris, Larousse.
- HEWSTONE, Miles (1985): "On common-sense and social representations: A reply to Potter & Litton", *British Journal of Social Psychology*, 24, pp. 95-97.
- HEWSTONE, Miles (1986 a): *Understanding Attitudes to the European Community: A Social-psychological study in four members states*, Cambridge, Cambridge University Press.
- HEWSTONE, Miles (1986 b): "Représentations sociales et causalité", dins Jodelet (1989), pp.252-274.
- HOGG, M. A. (Ed.) (1990): *Social identity theory: constructive and critical advances*, Hertfordshire, Harvester Wheatsheaf.
- HOGG, M. A. i ABRAMS, D. (1988): *Social identifications. A social psychology of intergroup relations and group processes*, Londres i Nova York, Routledge.
- HOGG, M. A. i MCGARTY, Craig (1990): "Self-categorization and social identity" dins Hogg, M. A. (Ed.): *Social identity theory: constructive and critical advances*, Hertfordshire, Harvester Wheatsheaf.
- HOMANS, George (1969): "The Sociological Relevance of Behaviorism" dins: BURGESS, R. i BUSSELL, D. *Behavioral Sociology*, New York, Columbia University Press.
- HORWITS, Elaine K. (1988): "The beliefs about language learning of beginning university foreign language students", *The Modern Language Journal*, n° 72 iii, pp.283-294.
- HOUEBINE, A. M. (1983): "Sur les traces de l'imaginaire linguistique", dins Aebischer, V i Florel C. (Eds.) *Parlers masculins et parlers féminins?*, Paris, Delachaux et Niestlé.
- HOUT, Roeland van i KNOPS, Uus (Eds.) (1988): *Language Attitudes in the Dutch Language Area*, Dordrecht, Foris Publications.
- HUSBAND, Charles; KHAN, Verty S. (1982): "The viability of etnolinguistic vitality some creative doubts", *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 3, n° 3, pp.193-205.

- IBAÑEZ, Tomás (Coord.) (1988): *Ideologías de la vida cotidiana*, Barcelona, Ediciones Sendai.
- IBAÑEZ, Tomás (Coord.) (1989): *El conocimiento de la realidad social*, Barcelona, Ediciones Sendai.
- IBAÑEZ, Tomás (1994): *Por una sociología de la vida cotidiana*, Madrid, Ed. SigloXXI
- JAHODA, Gustav (1988): "Critical notes and reflections on 'social representations'", *European Journal of Social Psychology*, Vol. 18, pp. 195-209.
- JASPAERT, Koen i KROON, Sjaak (1988): "The relationship between Language Attitudes and Language Choice", dins HOUT, Roeland van i KNOPS, Uus (Eds.): *Language Attitudes in the Dutch Language Area*, Dordrecht, Foris Publications, pp. 157-172.
- JODELET, Denise (1984 a): "Réflexions sur le traitement de la notion de représentation sociale en psychologie sociale", *Communication et information*, 6, 2-3, primavera, pp. 15-41.
- JODELET, Denise (1984 b): "La representación social: fenómenos, concepto y teoría" dins Moscovici, serge (ed.) *Psicología social*, 2n vol., Barcelona, Ed. Paidós.
- JODELET, Denise (1989 a): *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France.
- JODELET, Denise (1989 b): "Représentations sociales: un domaine en expansion", dins Jodelet, Denise *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France.
- JOHNSON, P; GILES, H., BOURHIS, R.Y. (1983): "The Viability of etholinguistic vitality: a replay", *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 4, nº 4, pp.255-269.
- KERKHOFF, Anne; van HOUT, Roeland i WALLEN, Ton (1988): "Attitudes of Primary School Children and Second Language Proficiency", dins HOUT, Roeland van i KNOPS, Uus (Eds.) (1988): *Language Attitudes in the Dutch Language Area*, Dordrecht, Foris Publications, pp.121-142.
- KLOSS, Heinz (1966): "German-American language maintenance efforts", dins Fishman, J.A.; Nahiray, V.C.; Hofman, J.E., Hayden, R.G.: *Language Loyalty in the United States*, pp. 206-252, The Hague, Mouton.
- KREITLER, H. i KREITLER, S. (1972): "The model of cognitive orientation: Towards a theory of human behavior", *British Journal of Psychology*, 63, pp. 9-30.
- KREITLER, H. i KREITLER, S. (1976): *Cognitive orientation and behavior*, Nova York, Springer.
- KREITLER, H. i KREITLER, S. (1982): "The theory of cognitive orientation: Widening the scope of behavior prediction", dins Maher, B. i Maher, W. (eds.) *Progress in experimental Personality Research*, Vol 11, Nova York, Academic Press.

- KREMnitz, Georg (1981): « Du “bilinguisme” au “conflit linguistique” cheminement de termes et de concepts », *Langages*, 61, pp.63-73.
- KUHN, Thomas S. (1962): *The structure of Scientific Revolutions*, Chicago, University of Chicago Press. Versió esp.: *La estructura de las revoluciones científicas*, México, Fondo de Cultura Económica, 1968.
- KUHN, Thomas S. (1977): *The essential tension: Selected Studies in Scientific Tradition and Change*, Chicago, University of Chicago Press.
- LAFONT, Robert (1977): “Sobre el procés de patoisització” dins *Treballs de sociolingüística catalana*, 1, 131-135.
- LAFONTAINE, Dominique (1986): *Le partri pris des mots. Normes et attitudes linguistiques*, Bruxelles, Pierre Mardaga, Éditeur.
- LAMBERT, Wallace. E. (1963): “Psychological approaches to the study of languages. On second-language learning and bilingualism”, *Modern Languages Journal* 47, pp. 114-121.
- LAMBERT, W. E. i LAMBERT, W. W. (1972): *Social psychology*, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, Nova Jersey.
- LANDRY, Rodrigue (1982): “Le bilinguisme additif chez les francophones minoritaires du Canada”, *Revue des sciences de l'éducation*, vol. VIII, n° 2, pp. 223-244.
- LANDRY, Rodrigue (1984): “ Les bilinguismes additif et soustractif”, dins Prujiner et alii, *Variation du comportement langagier lorsque deux langues sont en contact*, Centre international de recherche sur le bilinguisme, pp. 73-83.
- LANDRY, Rodrigue (1987): “Développement bilingue en milieu minoritaire et en milieu majoritaire”, dins Péronnet, L. (Ed.) *L'école contribue-t-elle à maintenir la vitalité d'une lanague minoritaire?*, Moncton, Centre de Recherche en linguistique appliquée, pp.11-30.
- LANDRY, Rodrigue (1987 b): “Additive bilingualism, schooling and special education: A minority group perspective” *Canadian Journal for Exceptional Children*, 3 (4), pp. 109-114.
- LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1984): “Bilinguisme additif, bilinguisme soustractif et vitalité ethnolinguistique”, *Recherches Sociologiques*, 15 (2-3), pp. 337-358.
- LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1985): “Choice de la langue d'enseignement: une analyse chez des parents francophones en milieu bilingue soustractif”, *The Canadian Modern Language review/La revue canadienne des langues vivantes*, 41, 3, pp. 480-500.
- LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1987): “Étude de développement bilingue chez les Acadiens des Provinces maritimes”, dins Théberge, R. i Lafontant J. (Eds.) *Demain, la francophonie en milieu minoritaire*, Winnipeg, Centre de recherche du collège de Saint-Boiface, pp.63-111.

LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1988 a): "L'assimilation linguistique des francophones hors Québec, le défi de l'école française et le problème de l'unité nationale", *Revue de l'Association canadienne d'éducation de langue française*, 16 (3) pp. 38-53.

LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1988 b): "Can schools promote additive bilingualism in minority group children?" D'Ins Malave, L; Duquette, G. (Eds.), *Language, culture and cognition: a collection of studies in first and second language acquisition for educators in Canada and the United States*, Clevedon, England, Multilingual Matters.

LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1989): "Vitalité ethnolinguistique et diglossie", *Revue québécoise de linguistique théorique et appliquée*, 8 (2), pp. 73-101.

LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1990 a): "The Acadians of New Brunswick: Demolinguistic Realities and the Vitality of the French Language, Multicopiat, a paraître en R. Bourhis (Ed.): *French-English Language Issues in Canada*, International Journal of the Sociology of Language, Special issue.

LANDRY, Rodrigue; ALLARD, Réal (1990 b): "Contact des langues et développement bilingue: un modèle macroscopique", *The Canadian Modern Language review/La revue canadienne des langues vivantes*, 46, 3, pp. 527-553.

LE BOUEDEC, Georges (1984): "Contribution à la méthodologie d'étude des représentations sociales", *Cahiers de Psychologie Cognitive*, 4, 3, pp. 245-272.

LEWIS, E. Glyn (1979): "A comparative study of language contact: The influence of demographic factors in Wales and the Soviet Union", dans: Mc CORMACK, W. C./ Wurm, S. A. (eds.) *Language and society* The Hague pp. 331-358.

LIBERMAN, I et al. (1975): *Personal Effectiveness: Guiding People to Assert Themselves and Improve their Social Skills*, Illinois, Research Press.

LIEBERSON, Stanley (1981): *Language Diversity and Language Contact*, Stanford, Stanford University Press.

LODAHL, Janice Beyer i GORDON, Gerald (1972): "The Structure of Scientific Fields and the Functioning of University Graduate Departments", *American Sociological Review*, 37, pp. 57-72.

LÓPEZ-GARCIA, A. (1996): "Teoría de catástrofes y variación lingüística", *Revista Española de Lingüística*, any 26, fasc.1, gener-juny, pp. 15-42.

MACKEY, W.F. (1987): "Bilingualism and Multilingualism", dans AMMON, U., DITTMAR, N. MATTHEIER, K. J. *Sociolinguistics/ Soziolinguistik. An International Handbook of the Science of Language and Society. Ein Internationales handbuch zur Wissenschaft von Sprache und Gesellschaft*, Berlin, Walter de Gruyter.

- MACKEY, W.F. (1990): "A terminology for sociolinguistics", *Sociolinguistics*, vol. 19, pp.99-124.
- MACKINLAY, Andrew i POTTER, Jonathan (1987): "Social Representations: A conceptual critique", *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 17, 4, pp.471-487.
- MACNAMARA, John (1973): "Attitudes and Learning a Second Language", dins Shuy, Roger; Fasold, Ralph *Language Attitudes. Current Trends and Prospects*, Washington, Georgetown University Press, pp.36-40
- MARCELLESI, Jean Baptiste (1981): "Bilinguisme, diglossie, hégémonie, problèmes et taches", *Langages* 61, pp. 5-11.
- MARKUS, H. i ZAJONC, R. B. (1985): "The cognitive perspective in social psychology" dins Linzey, G. i Aronson, E. (eds.) *Handbook of social psychology*, vol. 1, Nova York, Random House.
- MARTIN-JONES, Marilyn (1989): "Language, power and linguistic minorities: the need for an alternative approach to bilingualism, language maintenance and shift", dins GRILLO, R. *Social Anthropology and the Politics of Language*, Londres i Nova York, Routledge.
- MASTERMAN, Margaret (1972): "La naturaleza de los paradigmas" dins LAKATOS, I & MUSGRAVE, A. (Eds.) *Criticism and the Growth of Knowledge*, Cambridge. Trad. esp.: *La crítica y el desarrollo del conocimiento*, Barcelona, Grijalbo, 1975.
- MILROY, Lesley (1980): *Language and Social Networks*, Oxford, Basil Blackwell Publisher.
- MOSCOVICI, Serge (1961): *La psychanalyse, son image et son public*, Paris, Presses Universitaires de France.
- MOSCOVICI, Serge (1969): "Pròleg a C. Herzlich, *Santé et maladie, Analyse d'une représentation sociale*", Paris, Mouton.
- MOSCOVICI, Serge (1973): *Introduction à la psychologie sociale*, Paris, Larousse.
- MOSCOVICI, Serge (1976): "Psychologie des représentations sociales", *Cahiers Vilfredo Pareto*, 14, pp. 409-416.
- MOSCOVICI, Serge (1981): "On social representations", dins Forgas (ed.): *Social Cognition: Perspectives on everyday understanding*, Londres, Academic Press.
- MOSCOVICI, Serge (1982): "The coming era of social representations" dins Codol, J.P. i Leyens P. (eds.): *Cognitive approaches to social behaviour*, La Haia, Nijhoff.
- MOSCOVICI, Serge (1984 a): *Psychologie Sociale*, Paris, Presses Universitaires de France; versió espanyola: *Psicologia social*, II, Barcelona 1986.
- MOSCOVICI, Serge (1984 b): "The Myth of the Lonely Paradigm: A Rejoinder", *Social Research*, vol. 51, nº 4, hivern, pp.939-967.

- MOSCOVICI, Serge (1985): "Comment on Potter & Litton", *British Journal of Social Psychology*, 24, pp. 91-92.
- MOSCOVICI, Serge (1986): "L'ère des représentations sociales", dins Doise (1986).
- MOSCOVICI, Serge (1987): "Answers and questions", *Journal for the Theory of Social Behaviour*, Vol. 17, n° 4, desembre, pp. 513-529.
- MOSCOVICI, Serge (1989): "Des représentations collectives aux représentations sociales", dins Jodelet, D. *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France.
- MOSCOVICI, Serge (1990): "The origin of social representations: a response to Michael", *New Ideas in Psychology*, Vol 8, n° 3, pp. 383-388.
- MOSCOVICI, S.; HEWSTONE, M (1984): "De la science au sens comun", dins Moscovici (1984).
- MOSCOVICI, S.; MUGNY, G. (1987 a): *Psychologie de la conversion*, Cousset, Delval.
- MOSCOVICI, S. i NEVE, P. (1971): "Studies in social influence I: Those who are absent are in the right", *European Journal of Social Psychology*, 1, 201-213.
- MÜNSTERMANN, Henk (1988): "Changing Language Attitudes in Education", dins Van Hout, R; Knops, U. (eds.) *Language attitudes in Dutch language area*, Dordrecht, Foris Publications, pp.73-84.
- MÜNSTERMANN, Henk i HOUT, Roeland van (1988): "Language Attitudes and the Prediction of Dialect Use", dins Van Hout, R; Knops, U. (eds.) *Language attitudes in Dutch language area*, Dordrecht, Foris Publications, pp.173-188.
- MYRDAL, Gunnar (1944): *An American Dilemma*, New York, Harper & Bros.
- NELDE, P. H. (1986): "Langues en contact et en conflit - Quatre reflexions", dins NELDE, P. H. *Plurilinguisme en Europe et au Canada. Perspectives de Recherche*, Bonn, Dümmler.
- NIDA, Eugene A.; WONDERLY, William L. (1971): "Communication Roles of Languages i Multilingual Societies" dins WHITELEY, W. H. *Language use and social change*, International African Institute, Oxford University Press.
- PÁEZ, Darío i AYESTARÁN, Sabino (1987): "Representaciones sociales y estereotipos grupales", Dins PÁEZ, Darío y colaboradores *Pensamiento, individuo y sociedad. Cognición y representación social*, Madrid, Ed. Fundamentos.
- PECHEUX, M. (1975): *Les verités de la Palice*, Paris, Maspéro.
- PÉREZ-FERNÁNDEZ DEL CASTILLO, B. (1984): *Representación, poder y mandato*, México, Porrúa.
- PÉRONNET, L. (Ed.) (1987): *L'école contribue-t'elle à maintenir la vitalité d'une lanague minoritaire?*, Moncton, Centre de Recherche en linguistique appliquée.

- PHILLIPS, Derek (1973): "Paradigms, Falsifications and Sociology", *Acta Sociologica* 16, pp. 13-31.
- PITKIN, Hanna F.(1967): *The concept of representation*, University of California Press. Trad. cast.: Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1985.
- POSTON, T. i STEWART, I. (1978): *Catastrophe Theory and its Applications*, Londres-San Francisco-Melbourne, Pitman.
- POTTER, Jonathan i LITTON, Ian (1985): "Some problems underlying the theory of social representations", *British Journal of Social Psychology*, 24, pp. 81-90.
- POTTER, Jonathan i WETHERELL, M. (1987): *Discourse and social psychology*, Londres, Sage.
- PRUDENT, L-F (1980): "Les processus de la minoration linguistique: un coup d'oeil à la situation antillaise et a la creolistique", *La pensée* n° 209, 68-84.
- PRUJINER, Alain et alii (1984): *Variation du comportement langagier lorsque deux langues sont en contact*, Québec, Centre international de recherche sur le bilinguisme.
- QUEROL, Ernest (1990): "El procés de substitució lingüística: la comarca dels Ports com a exemple", *Miscel·lània* 89, València, Generalitat Valenciana, pp.85-196.
- QUEROL, Ernest (1993): "Models en contacte: anàlisi dels estudis sobre les relacions interlingüístiques", dins *Actes del IX Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*, Alacant-Elx, pp. 87-96.
- QUEROL, Ernest (1994): "Els processos de substitució lingüística: cap a una metodologia d'anàlisi", dins *Comunicacions i Ponències. Simposi del Professorat de Valencià de l'Ensenyament Mitjà i de l'Educació Secundària Obligatòria*, València, Generalitat Valenciana, pp. 23-33.
- QUEROL, Ernest (1995): "Les representacions socials de les relacions interlingüístiques i l'ensenyament de les llengües", dins *I Congrés de l'Escola Valenciana*, València, Federació Escola Valenciana, pp. 347-361.
- QUEROL, Ernest (1997): "Un nou model per a l'estudi del comportament lingüístic: la teoria de les catàstrofes", *Caplletra*, 21, Tardor 1996, pp. 161-184.
- QUEROL, Ernest (1999 a): *Cap a un nou marc teòric per a l'estudi de les variables dels processos de substitució lingüística*, Barcelona, Publicacions Universitat de Barcelona, Tesis doctorals microfitxades, 3568.

- QUEROL, Ernest (1999 b): "A new Theoretical Approach to the Study of Reversing Language Shift: Catastrophe Theory" 7th *International Conference on Minority Languages*, Bilbao (en premsa).
- QUEROL, Ernest (1999 c): "Usos i desusos lingüístics: l'eficàcia predictiva del nou Índex de Representació del Català (IRCAT)", III Congrés Català de Sociologia, Lleida (en premsa).
- QUEROL, Ernest (2000 a): *Els valencians i el valencià: usos i representacions socials*, Premi d'Investigació Francesc Ferrer Pastor, 1999, València, Editorial Denes.
- QUEROL, Ernest (2000 b): "Variables que influeixen l'ús del català al País Valencià i a Catalunya", *Congrés de Catalanística de Münster* "Catalunya –un cas excepcional a Europa?", Secció: Multilingüisme, llengües en contacte i conflicte lingüístic (en premsa).
- QUEROL, Ernest (2000 c): "Variables que influeixen l'ús de les llengües al País Valencià", ponència presentada al *I Congrés Internacional Llengua, societat i ensenyament*, Alacant (en premsa).
- RAKOTOMALALA, Ricco (1997): *Graphes d'induction*, Tesi doctoral presentada a la Universitat Claude Bernard - Lyon I, 13 de desembre.
- RAKOTOMALALA, Ricco i ZIGHED, Djamel (2000) : *Les graphes d'induction*, Ed. Hermes.
- RAMOGNINO, N. (1984): "Questions sur l'usage de la notion de représentation en sociologie", dins Belisle, C. i Schiele, B (eds.): *Les savoirs dans les pratiques quotidiennes*, Lió, Éditions du CNRS.
- REISS, Samuel (1953): *The Universe of Meaning*, Nova York, Philosophical Library.
- RITZER, George (1975):): *Sociology: A Multiple Paradigme Science* , Boston, Allyn and Bacon, 1a ed.
- RITZER, George (1980): *Sociology: A Multiple Paradigme Science* , Boston, Allyn and Bacon, edició revisada.
- RITZER, George (1981): *Towards an Integrated Sociological Paradigm*, Boston, Allyn and Bacon.
- RITZER, George (1996): *Teoría sociológica contemporànea*, Madrid, McGraw-Hill.
- ROSSET, Clément (1993): *Lo real y su doble. Ensayo sobre la ilusión*, Barcelona, Tusquets Editores, Col. Ensayo.
- SCHERER, K. R. i GILES, H. (1979): *Social markers in speech*, Cambridge, Cambridge University Press.
- SCOTTON, C.M. i Ury, W. (1977): "Bilingual strategies: the social fonction of code switching" *International Journal of Sociology of languages*, 13, pp. 5-20.

- SCOTTON, C.M. (1980): *Explaining linguistic choices as identity negotiations*. *Language: social psychological perspectives*, ed. by H. Giles, W.P. Robinson and P.M. Smith, 359-366, New York, Pergamon Press.
- SCOTTON, C.M. (1983): "The negotiation of identities in conversation: A theory of markedness and code choice", *International Journal of sociology of Language* 44, 115-136.
- SIERRA BRAVO, Restituto (1995): *Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios*, Madrid, Ed. Paraninfo.
- SIMMEL, Georg (1907/1976): *La filosofía del dinero*, Madrid, Instituto de Estudios Políticos.
- SEMIN, G. R. (1985): "The 'phenomenon of social representations': A comment on Potter & Litton", *British Journal of Social Psychology*, 24, pp. 93-94.
- SKUTNABB-KANGAS, T. (1983): *Bilingualism or not: the education of minorities*, Clevedon, Multilingual Matters.
- SKUTNABB-KANGAS, T. (1984): "Why aren't all children in the nordic countries bilingual?", *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 5, pp. 301-315.
- SNIZEK, William E. (1976): "An Empirical Assessment of «Sociology: A Multiple Paradigm Science»", *American Sociologist* 11, pp. 217-219.
- SPERBER, Dan (1989): "L'étude anthropologique des représentations", dins Jodelet, D. *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France.
- STAATS, Arthur W. (1976): "Skinnerian Behaviorism: Social Behaviorism or Radical Behaviorism?", *American Sociologist*, 11, 59-60.
- TAJFEL, Henri (1978): "The achievement of group differentiation", dins TAJFEL, Henri *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*, Londres, Academic Press, pp. 77-98.
- TAJFEL, Henri; TURNER, John, C. (1979): "An Integrative Theory of Intergroup Conflict", dins Austin, W. G.; Worchel, S. (Eds.) *The Social Psychology of intergroup Relations*, Monterey, Calif, Books/Cole.
- TAJFEL, Henri (1981): "Social stereotypes and social groups", dins J.C. TURNER i H. GILES (eds.) *Intergroup Behaviour*, Oxford, Blackwell.
- TAYLOR, D.M. (1977): "Bilingualism and intergroup relations" dins P.A. HORNBLY (ed.) *Bilingualism: Psychological, Social an Educational implications*, Nova York, Academic Press.
- THOM, René (1972): *Stabilité structurelle et morphogénèse*, Nova York, Benjamin, Trad. cast.: *Estabilidad estructural y morfogénesis*, 1987, Barcelona, Ed. Gedisa.

- THOM, René (1980a): *Modèles mathématiques de la morphogenèse*, Paris, Christian Bourgeois Editeur.
- THOM, René (1980b): *Parábolas y catástrofes*, Barcelona, Tusquets Editores, Col. Metatemas, 11.
- THOM, René (1991): *Prédire n'est pas expliquer*, Paris, Ed. Flammarion.
- TURNER, John, C. (1985): "Social Categorization and the Self-concept: a Social-cognitive Theory of Group Behavior", dins Lawler (Ed.) *Advances in Group Processes: Theory and Research*, vol. 2, Greenwich, CT, JAI Press.
- TURNER, J.C., HOGG, M.A., OAKES, P.J., REICHER, S.D. i WETHERELL, M. (1987): *Rediscovering the Social Group: A Self-Categorization Theory*, Oxford i Nova York, Blackwell.
- WEBER, M. (1947): *The theory of Social and Economic Organization*, New York, The Free Press.
- WEBER, R. i CROKER, J. (1983): "Cognitive process in the revision of stereotypic belief", *The Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 961-977.
- WERMEER, Anne (1988): "Socio-Cultural Factors and Second Language Acquisition of Turkish and Moroccan Children", dins Hout, Roeland van i Knops, Uus (eds.) *Language Attitudes in the Dutch Language Area*, Dordrecht, Foris Publications.
- WEINREICH, Uriel (1953): *Languages in Contact.. Findings and Problems*, la Haia, Paris, Nova York, Mouton.
- WHITNEY, William D. (1881): "On mixture in language", dins *Transactions of the American Philological Association*, 12, pp. 101-126.
- WICKER, A.W. (1969): "Attitudes vs. Actions: the relationship of verbal and overt behavioural responses to attitude objects", *Journal of Social Issues* 25, pp. 41-78.
- WILSON, T. P. (1990): "La sociologia y el método matemático", dins Giddens, A.; Turner, J. et alii *La teoría social hoy*, Madrid, Alianza Editorial.
- WINDISCH, Uli (1989): "Représentations sociales, sociologie et sociolinguistique. L'exemple du raisonnement et du parler quotidiens" dins Jodelet, Denise *Les représentations sociales*, Paris, Presses Universitaires de France, pp. 169-183.
- WOODCOCK, A. i DAVIS, M. (1978) *Catastrophe Theory*, E. P. Dutton, Trad. cast.: *Teoría de las catástrofes*, 1986, Madrid, Cátedra, Col. Teorema.
- WOOLARD, K. A (1992): *Identitat i contacte de llengües a Barcelona*, Barcelona, Edicions de la Magrana.

